

Tirsdag den 9. november 2021 (D)

1

13. møde

Tirsdag den 9. november 2021 kl. 13.00

Dagsorden

1) Udvidet spørgetime med statsministeren.

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 12: Forespørgsel til justitsministeren om at genskabe slettede sms'er. (Hasteforespørgsel).

Af Mona Juul (KF) og Per Larsen (KF).
(Anmeldelse 09.11.2021).

3) 3. behandling af lovforslag nr. L 3:

Forslag til lov om ændring af lov om Digital Post fra offentlige afsendere. (Omstillingsperiode ved overgang til en ny digital post-løsning).

Af finansministeren (Nicolai Wammen).
(Fremsættelse 06.10.2021. 1. behandling 12.10.2021. Betænkning 26.10.2021. 2. behandling 28.10.2021).

4) 3. behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Frihedsgrader til håndtering af faglige udfordringer som følge af covid-19 hos elever i folkeskolen i skoleåret 2021/22).

Af børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil).
(Fremsættelse 07.10.2021. 1. behandling 14.10.2021. Betænkning 26.10.2021. 2. behandling 28.10.2021).

5) 3. behandling af lovforslag nr. L 17:

Forslag til lov om ændring af lov om social pension. (Særlig adgang til oplysninger fra Rigsarkivet for ansøgere af tidlig pension m.v.).
Af beskæftigelsesministeren (Peter Hummelgaard).

(Fremsættelse 06.10.2021. 1. behandling 12.10.2021. Betænkning 26.10.2021. 2. behandling 28.10.2021).

6) 2. behandling af lovforslag nr. L 42:

Forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og ophævelse af lov om indfødsretsprøven af 2015. (Afskaffelse af erklæringsadgangen for naturaliserede nordiske statsborgere mellem 18 og 23 år, adgang for børn af dansksindede sydslesvigere til at blive danske statsborgere som biperson, spørgsmål om danske værdier i en indfødsretsprøve, bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om udveksling af håndtryk ved en grundlovsceremoni og forhøjelse af gebyret, der betales ved indgivelse af en ansøgning om dansk statsborgerskab ved naturalisation).

Af udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye).
(Fremsættelse 07.10.2021. 1. behandling 12.10.2021. Betænkning 28.10.2021).

7) 2. behandling af lovforslag nr. L 43:

Forslag til lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der i Afghanistan har bistået danske myndigheder m.v.

Af udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 07.10.2021. 1. behandling 12.10.2021. Betænkning 28.10.2021).

8) 2. behandling af lovforslag nr. L 26:

Forslag til lov om Slots- og Kulturstyrelsens kontrol og tilsyn med covid-19-kompensationsordninger m.v. på Kulturministeriets område.

Af kulturministeren (Ane Halsboe-Jørgensen).

(Fremsættelse 06.10.2021. 1. behandling 12.10.2021. Betænkning 27.10.2021).

9) 1. behandling af lovforslag nr. L 52:

Forslag til lov om ændring af lov om pas til danske statsborgere m.v. og lov om Det Centrale Personregister. (Styrkelse af passikkerheden m.v.).

Af justitsministeren (Nick Hækkerup).

(Fremsættelse 27.10.2021).

10) 1. behandling af lovforslag nr. L 51:

Forslag til lov om ændring af lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland. (Ophævelse af ophørsklausul for foranstaltninger til at forebygge og inddæmme smitte med covid-19 m.v.).

Af justitsministeren (Nick Hækkerup).

(Fremsættelse 27.10.2021).

11) 1. behandling af lovforslag nr. L 54:

Forslag til lov for Grønland om identifikation af aktionærer, videregivelse af oplysninger og lettelse af udøvelsen af aktionærrettigheder.

Af erhvervsministeren (Simon Kollerup).

(Fremsættelse 27.10.2021).

12) Forhandling om redegørelse nr. R 6:

Indenrigs- og boligministerens regional- og landdistriktspolitiske redegørelse 2021.

(Anmeldelse 29.10.2021. Redegørelse givet 29.10.2021. Meddelelse om forhandling 29.10.2021).

13) 1. behandling af lovforslag nr. L 55:

Forslag til lov om ændring af barselsudligningsloven. (Regulering af bidragssatsen til barselsudligningsordningen).

Af beskæftigelsesministeren (Mattias Tesfaye fg.).

(Fremsættelse 27.10.2021).

14) 1. behandling af lovforslag nr. L 56:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

Af udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 28.10.2021).

15) Forhandling om redegørelse nr. R 4:

Udenrigsministerens redegørelse om samarbejdet i Arktis.

(Anmeldelse 06.10.2021. Redegørelse givet 06.10.2021. Meddelelse om forhandling 06.10.2021).

Kl. 13:00

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Mødet er åbnet.

Jeg giver hermed ordet til statsministeren for en indledende redegørelse. Værsgo til statsministeren.

Det første punkt på dagsordenen er:

1) Udvidet spørgetime med statsministeren.

Kl. 13:00

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Tak for det, formand. Coronaen breder sig igen i Danmark. Antallet af smittede og indlagte er lige nu på et højere niveau end på samme tidspunkt sidste år. Vi er grundlæggende i en anden situation, end vi var sidste år, først og fremmest fordi vi har vaccinerne – vores super-våben mod epidemien. Mere end 70 pct. af den danske befolkning er vaccineret, og omkring 400.000 har fået det tredje stik. Tak for det.

Alligevel breder smitten sig nu hurtigere, end sundhedsmyndighederne havde forventet. I den seneste uge er mere end 17.000 bekræftet smittet med corona, og samtidig er antallet af indlagte steget med mere end 23 pct. I går rundede vi desværre 300 indlagte med corona på de danske sygehuse. Smitten spredtes bl.a. fra dem, der ikke er vaccineret, til dem, der er vaccineret, herunder ældre og andre i risikogruppen, som stadig væk risikerer at blive alvorligt syge, på trods af at de har fået en vaccine. Og det er jo dem, vi skal passe på.

Smittestigningen sker desværre også, samtidig med at vores sundhedsvæsen i forvejen er under et stort pres. Sundhedsmyndighederne forventer, at smitten vil blive ved med at stige i de kommende måneder, og det vil sammen med influenza og andre sygdomme betyde en større belastning af vores sundhedsvæsen og desværre også af vores medarbejdere. Sundhedsstyrelsen beskriver det således:

Situationen vedrørende sygehuskapaciteten er markant anderledes og på mange måder mere bekymrende end under de to foregående epidemibølger med covid-19.

Det står sort på hvidt.

Hvis vi skal undgå, at det her udvikler sig mere alvorligt, bliver vi nødt til at sætte ind nu i forhold til at inddæmme smitten. Derfor vil regeringen forelægge for Epidemiudvalget, at covid-19 igen i vores øjne på baggrund af indstillinger fra Epidemikommission bør betragtes som en samfundskritisk sygdom, og vi vil også forelægge for Epidemiudvalget at få genindført coronapasset i en række sammenhænge, hvor man enten sidder tæt eller er mange mennesker samlet.

Samtidig skal myndighederne arbejde intensivt – og det gør de også – på at få flere vaccineret og, lige så vigtigt, at få flere genvaccineret med det tredje stik. Den sidste uge har vi set en stigning i antallet af førstegangsvaccinerede – det er meget positivt – og jeg har selvfølgelig også noteret mig, at der er mange, der har booket tid til vaccination i løbet af de seneste timer. Tusind, tusind tak for at tage så godt og positivt imod opfordringen.

Det er vigtigt, at testkapaciteten nu også forøges. Det arbejdes der intensivt med. Alt det, vi gør nu, gør vi med det fuldstændig klare mål, at Danmark skal forblive åbent, at sundhedsvæsenet selv-

følgelig ikke skal bukke under, og at vi passer på dem, der har behov for, at vi passer på dem.

Den politiske opgave er, og vi har prøvet det før, at holde smitten nede, men den politiske opgave er i mine øjne også at sikre, at det kæmpestore flertal af danskerne – alle de, alle I – der gennem hele pandemien har gjort, hvad de kunne for at få både dem selv og samfundet godt igennem, og nu er blevet vaccineret, kommer så godt igennem vinteren som overhovedet muligt med så få forhindringer og restriktioner som muligt. Jeg håber selvfølgelig, at alle Folketingets partier ansvarligt vil bakke op om de her to ting.

Så til noget helt andet, for det er jo en udvidet spørgetime i dag med vores nordatlantiske kolleger: For en uge siden havde jeg fornøjelsen af at deltage i COP26 i Glasgow for første gang sammen med lagmanden og sammen med formanden for naalakkersuisut. Færøerne har allerede tiltrådt Parisaftalen og arbejder nu med både ambitiøse og gode tiltag på klimaområdet. Det var et ret fint øjeblik, synes jeg, under COP'en, da formanden for naalakkersuisut kunne meddele, at også Grønland nu ønsker at tiltræde Parisaftalen. Det hilser jeg meget velkommen, og jeg er stolt af, at hele rigsfællesskabet nu kommer til at bidrage til kampen mod den globale klimakrise. Tak for ordet.

Kl. 13:04

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til statsministeren. Det er rigtigt, at vi starter med de nordatlantiske mandater og derefter partilederne.

Derfor er det nu først fru Aaja Chemnitz Larsen, og først er der 2 minutter og derefter to gange 1 minut. Værsgo.

Kl. 13:04

Spm. nr. US 1

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak, og også tak for bemærkningerne om tiltrædelsen af Parisaftalen. For nylig blev et kontaktudvalg mellem regeringerne i Grønland, Danmark og Færøerne nedsat. Formålet er at inddrage Grønland og Færøerne mere i udenrigs- og sikkerhedspolitik. Ønsket om en tættere inddragelse og et mere ligeværdigt samarbejde deles af et bredt flertal hjemme i Grønland, og samtidig foregår der rigtig meget på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område. Men når andre lande bejder til Grønland, bliver vores interne forhold mellem hinanden også sat under lup. Med andre ord: Er der nok fællesskab i rigsfællesskabet?

Det er en kendsgerning, at danske unge higer efter mere viden om deres rigsfæller i Grønland. De er ikke tilfredse med den udbredte uvidenhed, og de italesætter det også gerne via læserbreve. En undersøgelse fra Epinion har vist, at kun 44 pct. af grundskoleelever har modtaget undervisning om Grønland i de danske folkeskoler. Imens ved vi, at alle børn hjemme i Grønland får kendskab til det danske samfund og undervisning i sproget dansk igennem stort set hele folkeskolen. Det er skævt, og det er ikke særlig værdigt, at der er en så ulige viden om hinanden i rigsfællesskabet.

Når medierne på samme tid kun i begrænset omfang interesserer sig for Grønland, har vi så i Folketinget gjort nok? Hvis vi tillader os at hæve os lidt op i helikopteren, må vi også blot konstatere, at viden og interesse for hinanden er vigtigt i et strategisk perspektiv. Det leder mig til det første spørgsmål: Hvordan vil regeringen styrke viden om Grønland over for børne og unge i de danske folkeskoler, og hvordan vil man være med til at sikre, at et bredere publikum også får positive historier om Grønland via medierne?

Kl. 13:06

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:07

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Tak for et, synes jeg, rigtig godt spørgsmål. Det er jo rigtigt, at alting starter og slutter med viden og med relationer. Vi har et unikt rigsfællesskab; mange mennesker misunder os det og ser også på det med en vis forundring, for der er ikke rigtig andre, der har samme konstruktion, som vi har.

Jeg vil gerne kvittere for ordene, der siges, også i forhold til Kontaktudvalget. Vi er jo i gang med at udvikle rigsfællesskabet i fællesskab, og når sikkerhedspolitikken rykker op på dagsordenen i Arktis, skal rigsfællesskabet kunne håndtere det, og det oplever vi at vi har et rigtig, rigtig godt og tillidsfuldt samarbejde omkring. Men det starter med viden, og det starter med kendskab til hinanden.

Jeg skulle selv være endog meget voksen, før jeg fik lejlighed til at besøge både Grønland og Færøerne, og sådan tror jeg egentlig at der er mange der har det. Så det vil være godt at udbrede kendskabet til alle dele af rigsfællesskabet. Jeg ved, at der er et arbejde i gang i Undervisningsministeriet i forhold til selve undervisningen og undervisningsmateriale, og jeg tror, at det udvalg snart er færdig med sit arbejde, og så har vi jo forhåbentlig nogle konkrete idéer at diskutere videre på.

Så er det jo altid sådan, at der måske er en tendens til, at der i vores offentlighed er mere fokus på de negative ting og de problemer, der er, og ikke på alt det, der fungerer godt. Og der har vi måske en fælles opgave i også at få fremhævet, hvor meget Danmark vinder ved, at der bor mange mennesker i Danmark både med færøsk og grønlandsk afstamning og med færøske og grønlandske rødder, som bidrager meget, meget positivt til vores samfund.

Kl. 13:08

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Fru Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 13:08

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Når Grønland og vores konstruktion med rigsfællesskabet bliver diskuteret internationalt, f.eks. i FN, så bliver vi fremhævet som en rollemodel, særlig når vi taler om oprindelige folks rettigheder. Vores selvstyre bliver set på med stor beundring, og vores model bliver fremhævet som det gode eksempel. Grønlanderne udgør en majoritet i det grønlandske samfund, vi har eget selvstyre, vi har vores eget geografiske område, og vi har ret til vores eget officielle sprog. Det er rammer, som mange oprindelige folk rundt omkring i verden beundrer og misunder, som statsministeren også var inde på. I de lande oplever de til gengæld marginalisering og stigmatisering fra de lande, som tidligere har koloniseret dem.

Når man kommer fra Grønland eller fra Danmark, ved man også godt, at det ikke altid er rosenrødt internt mellem Grønland og Danmark, og måske lever vi ikke altid op til den beundring. Men hvad kan vi gøre i fællesskab i forhold til både at fremme det gode billede, som vi er for andre lande, men også internt for at fremme den gode relation til hinanden?

Kl. 13:09

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsminister.

Kl. 13:09

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jamen det er jo rigtigt, at det ofte fremhæves globalt, hvordan vi får tingene til at fungere i rigsfællesskabet. Og det er jo i det hele taget kendetegnende for ikke alene rigsfællesskabet, men også for Danmark, at vi på den internationale scene ganske ofte bliver fremhævet som et foregangsland. Det gør vi også på klimaoområdet, og

det kan vi jo være stolte af, og det mener jeg også vi skal være stolte af i rigsfællesskabet.

Men det betyder ikke, at der ikke er udfordringer og problemer. Og jeg hører jo også dårlige vittigheder om grønlandere i Danmark. Jeg oplever i øvrigt også grønlandere, der fortæller om racisme i Danmark fra – nu skal man efterhånden passe på med, hvad man siger – oprindelige danskere, men også fra andre, der er kommet hertil. Jeg har ikke forstået, og jeg er heller ikke sikker på, at jeg vil forstå, at der sådan skal være etniske hierarkier, hvor man så sparker nedad på nogle andre, men det oplever man altså, og det skal vi jo i fællesskab sige fra over for. Og så tror jeg sådan set, det er rigtigt, at vi skal sørge for, at det bliver en almindelig del af det at gå i skole i Danmark, at man også lærer om rigsfællesskabet. Det er i hvert fald et naturligt sted at starte, synes jeg.

Kl. 13:10

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Fru Aaja Chemnitz Larsen for et sidste spørgsmål, værsgo.

Kl. 13:10

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak. For nylig modtog Niviaq Korneliussen Nordisk Råds litteraturpris som den første fra Grønland. Hendes tale var til børn og unge, som tænker på at begå selvmord, og det berørte rigtig mange af os hjemme fra Grønland dybt. Vi kender alle en, der har begået selvmord, og Grønland har verdens højeste selvmordsrate. Selvmord er et meget kompliceret problem, som også kræver mange forskellige tiltag. Kolonitiden og tabet af identiteten, tabet af kulturen, er helt sikkert en medvirkende faktor i forhold til de mange selvmord i Grønland. Det viser statistikken i hvert fald. Men som Niviaq også påpeger, er det lige så meget vores velfærdssystem hjemme i Grønland. Jeg er meget fortaler for, at vi hjemme i Grønland italesætter problemstillingen, og at vi på den måde også er med til at forebygge selvmord i Grønland. IA i Folketinget har peget på en stramning af våbenlovgivningen, som vi har ansvar for her i Folketinget, og vi har også peget på behovet for en selvmordslinje til efterladte og sårbare. Er det noget, som statsministeren vil bakke op om her i Folketinget?

Kl. 13:11

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsminister.

Kl. 13:11

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Først og fremmest tillykke med prisen til, jeg tror godt, man kan tillade sig at sige: hele Grønland. Det er stort og er jo en bred anerkendelse af den kunstneriske scene, som jeg oplever virkelig er i fremdrift i Grønland, ikke kun litterært, men også filmisk og på andre områder. Det er rigtig godt og rigtig stærkt og dejligt, at det bliver anerkendt med en af de vigtigste litteraturpriser, så det tror jeg vi alle sammen glæder os over.

Der er ikke meget at glæde sig over, når vi taler selvmord. Det er på alle mulige måder sorgfuldt og traumatisk og har en meget, meget stor indflydelse på hele det grønlandske samfund, for som spørgeren siger: Alle i Grønland kender en, der har begået selvmord. Alt, hvad vi kan samarbejde om på det område, alt, hvad vi kan bistå med, ønsker vi selvfølgelig at gøre.

Kl. 13:12

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Spørgsmålet er slut. Derfor siger vi tak.

Den næste spørger er Aki-Matilda Høegh-Dam. Værsgo.

Kl. 13:12

Spm. nr. US 2

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak. Qujanaq. »Danskernes billede af Danmark som en velmenende kolonimagt er helt ude af trit med den koloniale opførsel, jeg selv oplevede i Grønland, da jeg arbejdede der ...«, skrev danske Rasmus Theisen til Information den 3. november. På det seneste har der på de grønlandske sociale medier været drøftelser om Grønlands integrationssystem. Der er nemlig kommet en del kritik af tilflyttede danskernes opførsel, men den kritik kommer fra tilflyttede danskere selv. De forsøger nu at gøre opmærksom på, at dette emne, vi som grønlændere ofte forsøger at få sat ord på, rent faktisk ikke bare er noget, der er taget ud af den blå luft.

Jeg har stor respekt for statsministerens ageren på Grønland med større inddragelse i udenrigspolitisk regi og samarbejdsvillighed i forhold til organisatoriske og strukturelle problemer, vi står over for. Jeg synes til gengæld også, det er vigtigt, at vi ser på det nære og det menneskelige i samarbejdet mellem det grønlandske og det danske folk. For det er en realitet, at de postkoloniale strukturer stadig ses i vores samfund, og derfor mener vi i Siumut, at vi skal dykke helt ned i nogle af de her problemstillinger og undersøge mulighederne for en grønlandsk integrationspolitik, for som vi ved, er udlændinge- og integrationsområdet et dansk ansvarsområde.

Danske statsborgere, der flytter til Grønland, har dog ikke mulighed for at blive integreret i samfundet; der stilles ingen krav, og de fleste lærer ikke det grønlandske sprog. Omvendt skal grønlændere, der flytter til Danmark, mestre det danske sprog, og samtidig forventes det, at de kan navigere i et helt andet land uden yderligere muligheder for integration, idet man allerede er dansk statsborger.

Jeg vil af den årsag gerne høre statsministerens holdning til emnet. Vil regeringen være interesseret i at bringe manglen på integrationsområdet og integrationspolitik op med naalakkersuisut, således at Folketinget i samarbejde med Inatsisartut kan få udarbejdet en lov omkring dette?

Kl. 13:14

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 13:15

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Altså, jeg tør ikke på stående fod sige, om vi har behov for lovgivning på det her område, men jeg tror, det er helt rigtigt at diskutere, hvordan vi møder hinanden. Det kan være i det grønlandske møde med Danmark – der er jo ganske mange med grønlandske rødder, der bor i Danmark enten en del af livet, fordi man ofte går i skole, læser og uddanner sig her, eller måske slår sig ned efterfølgende, fordi man har familie her, eller af andre årsager. Og der er jo også ganske mange danskere, der ofte undervejs i arbejdslivet heldigvis kommer til Grønland og bidrager positivt til det grønlandske samfund. Vi ved jo, at kultur og traditioner er noget af det sværeste at forandre, både positivt og negativt. Det er positivt, fordi vi er funderet i vores egne rødder, og det mener jeg personligt er rigtig positivt, og det kan være negativt, når vi ikke formår at møde hinanden pragmatisk, nuanceret og ordentligt, hvilket jeg egentlig hører spørgeren efterspørge.

Så jeg synes, det er en relevant diskussion. Helt grundlæggende er det jo afgørende, at vi møder hinanden med respekt, ligegyldigt om det er i Grønland, på Færøerne eller i Danmark, og ligegyldigt hvilken funktion vi måtte have i forhold til hinanden. Det er det, der er det grundlæggende. Og hvis det ikke fungerer alle steder, er det jo klogt at have diskussionen om det.

Kl. 13:16

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Aki-Matilda Høegh-Dam, værsgo.

Kl. 13:16

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Der er netop en diskussion om det i Grønland, idet vi har nogle strukturer, der gør sig gældende, og som gør, at det somme tider kan være svært ikke at begå sig på anden vis, og det er nogle af de strukturer, vi sætter sammen med det postkoloniale. Når man kommer til Grønland, er der rigtig mange i det grønlandske samfund, der desværre har en tendens til at skulle se op til det at være dansk, og nogle, der kommer til Grønland, har måske en årsag til at tage til et andet land – f.eks. at opleve noget nyt – og de har jo også brug for en eller anden form for navigering i det nye samfund, de kommer til.

Derfor kommer Siumut ind og siger: Vi er ikke her for at pege fingre, men vi er her for at se på løsningsforslag. Vi tænker, at det er vigtigt, at vi går ind og kigger på integrationsmulighederne, idet der ikke eksisterer integrationsfunktioner, da vi har samme statsborgerskab – men vi er to forskellige folk. Jeg vil gerne høre, om statsministeren kan se en mulighed for, at vi udvikler en form for politik om det emne.

Kl. 13:17

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 13:17

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jamen altså, grundlæggende tror jeg på, at hvis der er en udfordring, skal vi også søge at løse den, og det vil vi selvfølgelig meget gerne være med til at diskutere hvordan vi gør. Der er vel i virkeligheden to spørgsmål i dag, der kredser om det samme, nemlig at det ikke altid er let i hverdagen at få det her samarbejde til at fungere. Det er det jo heller ikke, kan man sige, på et overordnet politisk niveau, for der er også en gang imellem konflikter.

Jeg synes nu, at vi får håndteret udfordringerne – i al beskedenhed – klogt i de her år, fordi vi er i gang med at udvikle vores rigsfællesskab og jo ikke lægger til grund, at fordi rigsfællesskabet så ud på en bestemt måde for 10 år siden eller for 25 år siden, skal det også blive ved med at se ud på den måde, det gjorde. For landene forandrer sig, verden forandrer sig, klimaforandringerne er kommet til, og så skal vi også få rigsfællesskabet til at bevæge sig.

Men jeg synes, at der i begge spørgsmål i dag ligger, at der en gang imellem kan være nogle problemer på det helt menneskelige plan. Et af de problemer, jeg er blevet konfronteret med, er, at det heller ikke nødvendigvis er let som ung grønlænder at komme til Danmark og skulle gå i gang med at læse, og måske er man her alene. Det er nogle udfordringer, som jeg mener vi godt kan håndtere, hvis vi vil.

Kl. 13:18

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Sidste spørgsmål, værsgo.

Kl. 13:18

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Det ser vi meget positivt på, også fordi statsministeren selv har udtrykt stor velvillighed over for et styrket samarbejde i kongeriget. Vi fra Siumut mener, at de her problematikker er noget af det, der skaber de her gnidninger mellem befolkningsgrupperne, og som netop er meget ærgerlige. Som den grønlandske kunstner Josef Tarrak har sagt: Det kan være, at vi er multikulturelle, men vi er ikke interkulturelle. Der er grupperinger i samfundet i Grønland, og det synes jeg at vi fra Folketingets side, fordi det er et dansk ansvarsområde, bliver nødt til at få kigget på.

Sidste spørgsmål handler om, at der var en undskyldning til eksperimentbørnene i den sidste udvidede spørgetime, vi også var med

i, og der var der også forhåbninger om, at det ville føre til mere, så det ikke kun var en skriftlig undskyldning. Er der planer om, hvornår det kunne ske?

Kl. 13:22

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 13:19

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg hører i virkeligheden, at der er en fælles interesse i, at vi også fysisk, kan man sige, får understreget den undskyldning, som jeg mener berettiget er givet til den gruppe af såkaldte eksperimentbørn, som jo har oplevet meget, meget alvorlige konsekvenser af de beslutninger, der blev truffet dengang. Derfor er jeg også i kontakt med formanden for naalakkersuisut, i forhold til hvornår et fysisk arrangement kan gennemføres, og det vil jeg mene vil være bedst at gennemføre i Grønland.

Kl. 13:19

Kl. 13:20

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Så er spørgsmålet slut.

Næste spørger er hr. Edmund Joensen. Værsgo.

Kl. 13:20

Spm. nr. US 3

Edmund Joensen (SP):

Tak. Det har i lang tid været et ønske fra færøsk side at forbedre forholdene omkring kriminalforsorgen på Færøerne, og det er, fordi løsningen med Mjorkadalur ikke beregnes som værende holdbar. Justitsministeriet har sammen med relevante myndigheder fra Færøerne udarbejdet en analyse af forholdene, som klart viser, at den bedste og mest holdbare løsning er at bygge et nyt fængsel på Færøerne. Når kriminalforsorgen er et rigsansliggende, betyder det, at det er her i Folketinget, her i huset, at beslutningen skal træffes, og at det er her, ansvaret ligger. Derfor vil jeg spørge statsministeren: Mener statsministeren ikke, at de færøske fængselsforhold bør være på samme niveau som de danske og de grønlandske? Tak.

Kl. 13:21

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:21

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Det er helt rigtigt, at der er udfordringer omkring kriminalforsorgen på Færøerne. Det er ikke en ny problemstilling, og vi er aldeles bekendt med den. Vi må samtidig sige, at der også er nogle ret alvorlige udfordringer omkring kriminalforsorgen i Danmark, rigtig alvorlige udfordringer. Her tænker jeg først og fremmest på vores medarbejdere, som er underlagt et urimeligt arbejdsmiljø, både på grund af den råhed og hårdhed, som er blevet en del af fængselslivet i Danmark, desværre, ikke mindst på grund af organiseret bandekriminalitet, men også fordi der mangler kolleger. Så vi sidder jo og er i gang med at diskutere fremtiden for kriminalforsorgen her i Folketinget, og der er forskellige ønsker, og i sidste ende er det jo så en afvejning af de forskellige behov, der er, der afgør, hvad vi kan nå til enighed med hinanden om. Men der er udfordringer i kriminalforsorgen, og det gælder desværre flere steder.

Kl. 13:22

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Edmund Joensen, værsgo.

Edmund Joensen (SP):

Tak. Tak for svaret. Jeg sætter stor pris på, at statsministeren er opmærksom på de færøske problemer.

Mit næste spørgsmål omhandler Færøernes politi og den flerårs-aftale, som blev indgået for knap et år siden. Det er nu sådan, at Færøernes politi blev lovet flere ressourcer og en modernisering af it-systemet, men desværre er der ikke sket ændringer endnu, hvilket er meget beklageligt, for Færøernes politi er langt agterudsejlet i forhold til dansk politi. Igen vil jeg sige, at statsministeren er minister for Færøerne, og når Færøernes politi er et rigsansliggende, vil jeg derfor stille statsministeren dette spørgsmål: Vil statsministeren arbejde for den lovede prioritering af Færøernes politi? Tak.

Kl. 13:23

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:23

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg tror nu nok alligevel, at statsministeren vil henvise til justitsministeren på så konkrete spørgsmål, men jeg kan jo sige, at der jo gælder det samme omkring politiet, som der gør, hvad angår kriminalforsorgen, nemlig at vi selvfølgelig skal være opmærksomme på vilkårene i hele rigsfællesskabet. Jeg forstår også, at der er arbejde i gang på det her område, men jeg tror, at hvad angår mere konkrete spørgsmål, også ned i it-systemer og den slags, er justitsministeren bedre til at svare.

Kl. 13:23

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Edmund Joensen, sidste spørgsmål. Værsgo.

Kl. 13:23

Edmund Joensen (SP):

Tak. Det er meget vigtigt, at der, når det er et rigsansliggende, bliver moderniseret på samme måde på Færøerne, som man gør andre steder, f.eks. i Danmark. Det kan slide på tålmodigheden for dem, som er ansat i politiet. Men tak for svaret.

Mit sidste spørgsmål omhandler os nordatlantiske partier. Vi er generelt meget glade for den inddragelse, vi får, f.eks. i arbejdet med finansloven, hvor vi får mulighed for at fremlægge vores prioriteringer til de kommende finanslove. Tak for det. Derudover får vi også invitationer til at være observatør til diverse forhandlinger, bl.a. SSR-reserven, men der er stadig flere forhandlinger, der kunne gavne Færøerne, som vi ikke får invitation til. Jeg har i mit arbejde her i Folketinget lagt stor vægt på forskningsarbejde i rigsfællesskabet, og derfor synes jeg, at det er uheldigt, at vi ikke bliver inviteret til forhandlingerne om forskningsreserverne. Mit spørgsmål er derfor: Mener statsministeren ikke, at de nordatlantiske partier skal inddrages på lige fod med resten af Folketingets partier?

Kl. 13:25

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:25

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Hvad angår forskningsreserven, er der jo en forligskreds, og det er jo som udgangspunkt der, arbejdet pågår. Vi ved jo godt, at de nordatlantiske mandater jo ikke er helt på samme måde, som partierne er i Folketinget, fordi de fleste partier trods alt fortsætter valg efter valg. Det er der også en del nordatlantiske partier, der gør, men det er trods alt under nogle andre vilkår. Så min fornemmelse er egentlig, at man forsøger i forskellige forligskredse og i forskel-

lige ministerier at finde en vej, så vi selvfølgelig får inddraget de nordatlantiske mandater så godt som overhovedet muligt. Men på helt konkrete forligskredsområder er det jo forligskredsen, der afgør, hvilke eventuelle nye partier, der søger om at komme ind i forligskredsen, man vil acceptere. Men jeg synes f.eks. at kunne iagttage på forsvarsområdet, at man forsøger at finde en vej, så alle er med i diskussionerne, også selv om det ikke altid er helt sammenligneligt. Det håber jeg man vil blive ved med at gøre.

Kl. 13:26

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til hr. Edmund Joensen. Spørgsmålet er slut.

Næste spørger er hr. Sjúrdur Skaale. Værsgo.

Kl. 13:26

Spm. nr. US 4

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det. Når jeg ser på statsministeren i dag, kommer jeg til at tænke på Moby Dick. Enhver regeringschef er vel som Moby Dick, der sætter kurs ude på det åbne hav fuld af optimisme og virkelyst, men hele tiden forfølges af oppositionen i form af hvalfangerskibet »Pequod« med dets gale kaptajn, Ahab, som har et formål med sin eksistens, nemlig at finde, harpunere og aflive Moby Dick. Og hvalfangertogterne varede jo også mange gange i 4 år præcis som en regeringsperiode.

I øjeblikket er det så Jakob Ellemann-Jensen, som har rollen som Ahab. Men i mere end 2 år har hans mandskabs harpuner været gemt væk, for skibet har aldrig været i nærheden af Moby Dick indtil i dag – indtil dette øjeblik, hvor de opgejlede jægere sidder med slebne harpuner og hvæssede knive i form af skarpe spørgsmål. Dagens store dramatiske spørgsmål er: Kan de få ram på Moby Dick i dag, eller vil den hvide hval nok en gang svømme fra dem?

Det er meget spændende, og jeg er lidt ærgerlig over ikke have været med i det her drama på den ene eller den anden side. På den anden side er det jo mig, som trækker tæppet fra. Når jeg er færdig, så starter showet. Så jeg vil stille et spørgsmål om sagen alligevel, selv om den ikke vedkommer mig direkte, fra en mere almenmenne-skelig vinkel. Hvordan er det at have rollen som Moby Dick sådan en dag som i dag? Der er jo et enormt fokus. Når harpunerne er kastet, bliver alt analyseret: Hvad sagde hun? Hvordan sagde hun det? Hvordan så hun ud? Hvordan virkede hun? Der er jo et enormt fokus, og jeg kan forestille mig, at der også er et vist pres.

Hvordan forbereder man sig til sådan en kampdag som i dag?

Kl. 13:28

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:28

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Spørgsmålet er nok snarere: Hvordan forbereder man sig til at svare på det spørgsmål, der netop er stillet? Man kan sige, at det gode ved at være Moby Dick er, at der jo nok ikke er et dyr, man hellere ville være end hvalen ... (*Sjúrdur Skaale* (JF): Du taler med en færing!). Ja, der kan være enkelte dage, hvor det er knap så godt, men hvalen lever jo længe og er et ualmindelig klogt dyr og også et dyr, som kan navigere, selv i situationer, hvor andre må give tabt.

Hvordan forbereder man sig til dagen i dag? Altså, det falder vel i to kapitler, kan man sige. Det ene er jo, at vi også er travlt optaget af andre spørgsmål, eksempelvis, at coronaen nu stiger, og det er jo vores vigtigste opgave som regering: at håndtere den situation. På det mere personlige plan synes jeg jo, at man skal stille op og svare på de spørgsmål, der bliver stillet. Jeg kan have det svært på det helt

personlige plan med, at mine motiver bliver beklippet, og jeg synes også, at tonen i debatten er blevet endog meget hård.

Kl. 13:29

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 13:29

Sjúrdur Skaale (JF):

Der er ingen tvivl om, at hvad man mener og siger om den her sag, er meget betinget af, hvor man hører til politisk. Hvis man har en politisk interesse i, at det her er en meget stor skandale, så mener og siger man det, og omvendt. Where you stand depends on where you sit, som man siger i England.

Der er heller ingen tvivl om, at der er en meget flydende grænse mellem politik og teater, og om man er Moby Dick, eller om man er Ahab, eller om man er Ishmael, pressen, der er fortælleren i bogen. De tre aktører, Moby Dick, Ishmael og Ahab, er jo alle til stede. Hvor mener statsministeren at grænsen i den her sag går imellem, hvad der er politik, og hvad der er teater?

Kl. 13:30

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:30

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Det tror jeg at jeg vil lade danskerne om både at dømme og bedømme.

Kl. 13:31

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Sjúrdur Skaale for sidste spørgsmål.

Kl. 13:31

Sjúrdur Skaale (JF):

Det bliver bare en kommentar. Nu har jeg fulgt den her sag; jeg er ikke med i den på nogen måde, men jeg synes, at bare det, at sådan en sag som den her fylder meget, irriterer meget, tror jeg, på alle sider, viser, at man bor i et retssamfund, som på mange måder er eksemplarisk. Det er ikke mange andre steder, sådan en sag ville fylde så enormt meget, og at sådan nogle fejl, som der bliver fundet frem, ville få så stort fokus. Jeg synes faktisk, at hvis man går lidt op i helikopteren og kigger ned på det, er det faktisk et eksempel på, et bevis på, at retssamfundet er rimelig stærkt. Det var en kommentar til sidst.

Kl. 13:31

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:31

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg tror, det vigtigste er at vide som befolkning og også som beslutningstagere, at man ikke kommer igennem en krise af de historiske dimensioner som den krise, vi har været i og fortsat befinder os i, uden at der bliver begået fejl. Og jeg synes jo ikke, at det er fejlene, der i virkeligheden er den største udfordring, for når vi skal løse problemer og når vi skal finde en vej, vil der blive begået fejl. Det afgørende er selvfølgelig, at når fejlene så opstår, at man vedkender sig, at de er blevet begået, og efterfølgende finder en vej.

Og så apropos Moby Dick og verdenshavene er det her jo en global pandemi, som har berørt os alle sammen, og ligegyldigt hvordan man vender og drejer det, og ligegyldigt hvilke diskussioner vi kan have, og hvilke angrebepunkter der naturligt vil opstå, så er

jeg selvfølgelig ualmindelig glad for, og jeg er også stolt over, at Danmark er et af de lande, der har klaret den her krise allerbedst.

Kl. 13:35

Kl. 13:32

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Spørgsmålet er slut.

Så går vi videre til hr. Jakob Ellemann-Jensen, Venstre. Værsgo.

Kl. 13:33

Spm. nr. US 5

Jakob Ellemann-Jensen (V):

Tak for det, formand. Jeg vil gerne stille spørgsmål til minksagen, da der løbende kommer nye oplysninger frem i den her ganske alvorlige sag. Da det sidste år stod klart for hele Folketinget, at regeringen havde begået et lovbrud ved at aflive alle mink i Danmark, bad Folketinget statsministeren om at få en redegørelse for hele det her forløb. Her for få dage siden blev en embedsmand fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri så afhørt af Folketingets granskningskommission, og her gav han udtryk for, at regeringens redegørelse til Folketinget var mangelfuld. Det er alvorligt, da en regering selvfølgelig er forpligtet til ikke at give urigtige oplysninger til Folketinget eller fortie oplysninger. Man må altså ikke føre Folketinget bag lyset.

Så jeg vil spørge statsministeren, om statsministeren kan garantere, at den redegørelse, regeringen gav Folketinget, er fyldestgørende.

Kl. 13:34

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:34

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Ja, det går jeg da aldeles ud fra. Og jeg har jo grundlæggende tillid til det arbejde, som danske myndigheder bedriver, jeg har også grundlæggende tillid til danske embedsmænd, og jeg har også grundlæggende tillid til de ministerier, som er i Danmark. Vi er jo her inde at røre vi nogle af de samfunds bærende institutioner, som jeg mener at vi som regering kan have tillid til, og som jeg også mener at Folketinget kan have tillid til. Og det er rigtigt, at der blev lavet en redegørelse, og der lægger jeg selvfølgelig til grund, at den redegørelse er korrekt.

Kl. 13:34

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Jakob Ellemann-Jensen, værsgo.

Kl. 13:34

Jakob Ellemann-Jensen (V):

Det var ikke helt det, jeg spurgte om. Jeg spurgte, om statsministeren kan garantere det. For det er jo statsministeren, som står i spidsen for regeringen. Det er ikke embedsværkets ansvar, at den her redegørelse ikke er mangelfuld – det er statsministerens. Vedkender statsministeren sig det ansvar, sådan som statsministeren sagde til sidst i sit svar på spørgsmålet fra hr. Sjørður Skaale, altså at så skal man også vedkende sig ansvaret, når der begås fejl? Vedkender statsministeren sig ansvaret for den rapport, og kan statsministeren garantere, at den rapport er fyldestgørende?

Kl. 13:35

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg synes bestemt, man skal vedkende sig det, når man begår fejl. Det har jeg i øvrigt ikke noget problem med at gøre, og jeg har ikke på noget tidspunkt troet på og jeg har heller ikke på noget tidspunkt stillet danskerne i udsigt, at man vil kunne håndtere en krise af den her karakter uden at begå fejl. Det viser sig i forhold til mink, at der ikke er den lovhjemmel, som skal være der, og det har regeringen jo beklaget. Der er nu også nedsat en kommission til at afdække det forløb.

Når der så bliver lavet en redegørelse undervejs, lægger jeg selvfølgelig til grund, at den er fyldestgørende og korrekt.

Kl. 13:35

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Jakob Ellemann-Jensen, værsgo.

Kl. 13:35

Jakob Ellemann-Jensen (V):

Ja – det får vi ikke rigtig noget svar på.

Så vil jeg gerne spørge til statsministerens slettede sms'er i relation til Folketingets granskningskommission. For det var jo sådan, at kun 7 dage efter det pressemøde, hvor beslutningen om at aflive alle mink blev meldt ud, stod det klart, at et flertal i Folketinget ønskede en undersøgelse af hele det her forløb. Alligevel slettede statsministeren og statsministerens nærmeste medarbejdere deres sms-korrespondance med hinanden i stedet for at gemme den. Hvorfor stoppede statsministeren ikke med at slette de her sms'er? Hvorfor sikrede statsministeren ikke, at den kommunikation kunne være gemt for eftertiden, når statsministeren vidste, at det her var et forløb, der skulle undersøges?

Kl. 13:36

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:36

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Mig bekendt har der ikke tidligere været nedsat en kommission, som har bedt om at få udleveret sms-materiale – det, vi ser i dag. Og det er vel også i det lys, man skal se, at skiftende regeringer ikke har haft retningslinjer, hvad angår sms'er. Hvis vi nu er i en ny situation, hvor skiftende kommissioner skal afdække skiftende regeringers sms'er, så kræver det jo en ny praksis omkring brugen af sms. Og det arbejde har Justitsministeriet sat i gang nu.

Kl. 13:37

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Spørgsmålet er slut. Vi siger tak.

Så går vi videre til hr. Kristian Thulesen Dahl, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 13:37

Spm. nr. US 6

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Tak for det, formand. I forbindelse med granskningskommissionens arbejde kommer der dagligt nye oplysninger frem, og det billede, der står tydeligere og tydeligere, er jo, at der langt ind i regeringens rækker og i hvert fald også i embedsapparatets rækker op til sidste års beslutning om at aflive alle mink har været en viden om, at der ikke var den fornødne lovhjemmel til at aflive alle mink. Det, som statsministeren siger, er, at hun ikke selv var bekendt med det, så selv om det nu fremgår af granskningskommissionens arbejde, at ganske mange i ministerierne og flere ministre vidste det, var

statsministeren ikke bekendt med det. Lad os sige, at vi nu i første omgang lægger til grund – det kan være svært at forstå, at det helt skulle forholde sig sådan – at det, som statsministeren siger, er rigtigt.

Statsministeren siger så flere gange i dag, og det gjorde hun også på pressemødet i sidste uge, at hun har tillid til både sine ministre og embedsværket – endda meget stor tillid, må vi forstå. Så må jeg spørge statsministeren: Kan statsministeren have tillid til ministre eller tillid til embedsmænd, der på det tidspunkt, hvor statsministeren på et pressemøde beordrer alle mink slået ihjel, vidste, at der ikke var den fornødne lovhjemmel til det? Hvis de har været vidende om den her manglende lovhjemmel, og hvis de ikke har gjort statsministeren, altså chefen for regeringen, opmærksom på, at der ikke var den fornødne lovhjemmel, hvordan kan statsministeren så understrege, at hun har tillid til alle ministre og embedsmænd?

Kl. 13:39

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 13:39

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg vil sige to ting. Jeg har selvfølgelig tillid til danske embedsmænd, og det mener jeg også at Folketinget både bør have og kan have. Jeg tror, det ville være fint at have en overvejelse i Folketinget om, hvor det fører os hen, hvis man ikke har den tillid til samfunds-bærende institutioner. Jeg vil advare imod det. Så ja, jeg har tillid til danske embedsmænd. Jeg har tillid til de danske myndigheder. Jeg har tillid til Epidemikommissionen. Jeg har tillid til udvalgte embedsmænd, og jeg har tillid til embedsmændene i Danmark under et. Det, vi ser nu her i ordvekslingen, er jo, at man konkluderer på kommissionens arbejde. Det vil jeg egentlig også advare mod. Når et enigt Folketing beslutter sig for at nedsætte en kommission, mener jeg, at den kommission skal have lov til at arbejde og konkludere.

Kl. 13:40

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Kristian Thulesen Dahl.

Kl. 13:40

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg konkluderer ikke noget. Jeg redegør for nogle af de oplysninger, der er kommet frem i forbindelse med granskningskommissionens arbejde. Det er igen kommet frem, kan man sige, at sundhedsministeren har godkendt et notat, en måned før beslutningen bliver truffet, hvoraf det fremgår, at der mangler lovhjemmel til at aflive alle mink. Det er allerede blevet afdækket i granskningskommissionens arbejde, og det er offentligt tilgængelige oplysninger. Når man fjerner den kantede parentes på det notat, som sundhedsministeren har fået forelagt, er det, fordi sundhedsministeren har godkendt notatet, og af det notat fremgår det, at der ikke er lovhjemmel. Det er den 1. oktober, og det er altså, mere end en måned før statsministeren står på pressemødet og beordrer alle mink aflivet. Hvordan kan statsministeren så have tillid til den sundhedsminister, som ikke har gjort statsministeren bekendt med, at der manglede lovhjemmel, når han vidste det, mere end en måned før statsministeren stod på pressemødet?

Kl. 13:40

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 13:40

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Men en række partier her i Folketinget havde jo konkluderet, inden kommissionen påbegyndte sit arbejde, og de konkluderer løbende hver eneste dag på de sociale medier og gør det nu også i Folketings-salen. Jeg mener ikke, at man parlamentarisk kan arbejde sådan i forbindelse med en kommission. Hvis man ønsker at nedsætte en kommission, som Folketinget har gjort – i øvrigt med opbakning fra alle Folketingets partier – må kommissionen jo færdiggøre sit arbejde og konkludere. Det er måske også værd at minde om, at der var ganske mange partier, der var imod beslutningen. Venstre bakkede op om beslutningen, de fortrode så og ændrede holdning. Men en række partier har jo været imod det her hele vejen igennem. Det er jo en fair politisk diskussion.

Jeg står fuldstændig og aldeles på mål for de beslutninger, vi har truffet af hensyn til danskernes helbred og folkesundheden. Jeg står også på mål for, at der så er begået fejl. Det har vi sagt. Det har regeringen sagt. Det er der i øvrigt en fødevareminister der har taget konsekvensen af. Men jeg kommer ikke til at konkludere på en kommissions arbejde, før den har færdiggjort sit arbejde og konkluderet.

Kl. 13:41

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Kristian Thulesen Dahl for det sidste spørgsmål. Værsgo.

Kl. 13:41

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg må bare sige, at jeg synes, det sejler fuldstændig med statsministerens svar. Vi har lige fået at vide, at vi skal have tillid til embedsværket. Så refererer jeg embedsmænd, der i en kommission har redegjort for, hvordan de har oplevet det her forløb, og så siger statsministeren bare, at vi skal afvente kommissionen. Det er jo konkretiseret og blevet sagt i granskningskommissionen, at sundhedsministeren over en måned før i et notat var blevet forelagt, at der manglede lovhjemmel, og at sundhedsministeren godkendte det. Det er også dokumenteret gennem en afdelingschef i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, som har sagt: Skulle det forventes, at det er mig, der griber knoglen og ringer til Statsministeriet og siger noget, som alle ved? Det henviser til, at der ikke var lovhjemmel.

Altså, de embedsmænd, der siger det, er de embedsmænd, som statsministeren beder os om at have tillid til. Når vi så har tillid til det, de siger i granskningskommissionen, så siger statsministeren, at vi konkluderer, før vi ved, hvad granskningskommissionen når frem til. Vi ved da, hvad de her mennesker har sagt. Det står de jo ved. Det er tilgængelige oplysninger. Så jeg må igen spørge statsministeren: Hvis det kommer frem, at f.eks. sundhedsministeren eller andre ministre eller embedsmænd har vidst, at der ikke var lovhjemmel uden at gøre statsministeren bekendt med det inden det her pressemøde, kan statsministeren så have tillid til dem?

Kl. 13:43

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:43

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Mener spørgeren helt oprigtigt, at han her gengiver de forskellige tilsagn og udsagn, der indtil nu har været fremme i kommissionens arbejde? Er det et dækkende billede, der gives? Og er det rigtigt at have en diskussion i Folketinget, mens en kommission arbejder? Jeg skal ikke blande mig i, hvad spørgeren siger. Jeg vil bare opfordre til, at man, når man nedsætter en kommission, lader den kommission

arbejde og lader den kommission færdiggøre sit arbejde, og så kan vi have diskussionen derefter.

Jeg vil gerne gentage to ting. 1) Jeg var ikke bekendt med, at der ikke var hjemmel – nøjagtig som jeg har sagt hele vejen igennem. 2) Ja, jeg har tillid til danske embedsmænd, og jeg vil på det kraftigste opfordre til, at Folketinget genfinder en grundlæggende tillid til bærende samfundsinstitutioner.

Kl. 13:44

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Spørgsmålet er slut. Tak til hr. Kristian Thulesen Dahl.

Så er det fru Pia Olsen Dyhr, SF. Værsgo.

Kl. 13:44

Spm. nr. US 7

Pia Olsen Dyhr (SF):

Hvis jeg også skulle vælge et ord, der gør Danmark til noget særligt, så er det tillid. Det er tillid til hinanden, tillid til vores institutioner og – selv om det ikke altid virker sådan – tillid til vores politiske system, i hvert fald mere end i de fleste andre lande. Og derfor gør det mig dybt bekymret, når den tillid er i frit fald. Der går ikke en måned uden en historie om manglende tillid, politikerlede, der vokser frem. Og hvis vi skal være ærlige over for hinanden, alle os, der er her i salen, så er der altså ikke nogen af os, der kan sige os fri for en del af ansvaret for, at det er blevet sådan.

De sidste par år har været præget af en historisk krise, og selvfølgelig er der begået fejl, endda store fejl. Men tonen er også blevet uhørt grov. Man anklager direkte landets statsminister for at lyve, uden at have hverken motiv eller beviser. Der er partier her i Folketinget, der stemmer for en rigsret, mens den kommission, de selv har nedsat til at undersøge sagen, arbejder og ikke har konkluderet. Det er useriøst.

Heldigvis er der et lys i mørket, et voksende momentum for åbenhed, gennemsigtighed og tilgængelighed, og det er jo glædeligt. Jeg kunne godt tænke mig, at vi benyttede os af det momentum. Lad os få åbnet offentlighedsloven op, fjernet de sorte streger i notaterne og give aktindsigt i dokumenter, der er vigtige for den offentlige debat om det politiske system. Lad det så bare være, at Venstre først kom i tanke om, at åbenhed og gennemsigtighed er vigtigt, efter de selv trådte ud af regeringen.

For hvis vi kan være med til i fællesskab at finde flertal for en afskaffelse af ministerbetjeningsreglen, er vi kommet langt. Tænk lige over det: En ny offentlighedslov kunne blive starten på en helt ny tillidsreform i dansk politik. Vi kunne jo kalde det: Dansk politik kan mere I. Skal vi ikke få hul på bylden, rive plasteret af? Vil statsministeren ikke love, at der bliver indkaldt til forhandlinger med henblik på at sikre en væsentlig mere åben offentlighedslov?

Kl. 13:46

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:46

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Altså, vi har jo en offentlighedslov i Danmark, som er vedtaget af Folketinget. Det skal vi lige holde fast i. I det hele taget er det sådan, at alt det, der omgiver også den nuværende regerings arbejde, er vedtaget her i Folketingssalen, ikke alle mulige andre steder. Og offentlighedsloven skal jo grundlæggende balancere to hensyn, kan man sige. Det er på den ene side, og det er væsentligt og vigtigt, at der er adgang til at afdække, hvad der sker i magtens maskinrum, om man vil. Og på den anden side ved alle, at en regering selvfølgelig også – og det har ikke noget med den her regering at gøre, det gælder jo for skiftende regeringer – har behov for et arbejdsrum,

hvor man kan blive rådgivet, og hvor man kan arbejde. Det er to hensyn, vi skal have til at spille sammen. Men jeg indgår gerne i en diskussion omkring offentlighedsloven. Og så er jeg i øvrigt enig i mange af de andre betragtninger. Og i hvert fald er det vigtigt for mig, at grundlæggende samfundsinstitutioner bør man som folkevalgt politiker grundlæggende nære tillid til, og det mener jeg også man kan, især i Danmark.

Kl. 13:47

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Fru Pia Olsen Dyhr, værsgo.

Kl. 13:47

Pia Olsen Dyhr (SF):

Tak for det positive tilsagn. Jeg glæder mig til en besked fra justitsministeren. Så lad mig gå videre til den næste sag, som også er presserende, og som er en sag, der faktisk bekymrer mig ret dybt. I går holdt statsministeren pressemøde. Det var godt og nødvendigt, tak for det. Her bad statsministeren sundhedspersonalet om endnu en gang at yde en ekstraordinær indsats, og jeg forstår jo også statsministerens situation, for vi kommer ikke uden om, at der bliver hårdt brug for sundhedspersonalet, når smitten og antallet af indlæggelser stiger. Men samfundssind går jo begge veje: Vi kan ikke blive ved med at bede sundhedspersonalet om at knokle lidt ekstra uden at sørge for, at de har rimelige rammer. Så mit andet spørgsmål er: Er det ikke på tide, at vi som samfund viser sundhedspersonalet den velvilje, de også har vist os? Er det ikke på tide, at vi afskaffer tjenestemandsskatten og indfører ligeløn i det offentlige – ikke flere kommissioner og mere snak? Vi vil gerne sætte pengene af på finansloven. Vil statsministeren være med til det?

Kl. 13:48

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Kl. 13:48

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Altså, der er ingen som helst tvivl om, at der er frustration blandt mange medarbejdere ansat på sundhedsområdet, hvilket jo givet skyldes flere forskellige ting. De synes, der har været for mange besparelser under den borgerlige regering. Det tager tid at rette op på. Nu står vi jo igen i en situation, hvor vi er nogle, der gerne vil dække det demografiske træk. Det vil de borgerlige partier ikke være med til. Så kan man jo forvente endnu flere besparelser på sundhedsområdet, hvis der kommer en borgerlig regering, eller på ældreområdet, som vi har set det før. Der er nogle, synes jeg, helt legitime diskussioner omkring lønspørgsmål. Jeg synes jo personligt, at vi har overbureauokratiseret den offentlige sektor, så der er for mange af vores offentligt ansatte, der bruger tid væk fra patienterne og væk fra de ældre på andre opgaver.

Sammensuriet af det her giver absolut nogle udfordringer. Jeg tror, vi skal passe på med at foregive, at man kan løse det bare sådan med et snuptag. For der er også nogle dilemmaer i det her, og der er jo også andre ting, som er vigtige i vores samfund.

Men ja, der er nogle udfordringer, der skal løses, og jeg synes sådan set også, det nuværende politiske flertal faktisk er på vej og er i gang med at løse nogle af de grundlæggende problemer i vores velfærdssamfund.

Kl. 13:49

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Så er det sidste spørgsmål, værsgo.

Kl. 13:49

Pia Olsen Dyhr (SF):

Der er også andre steder i vores sundhedsvæsen, der slår sprækker. I går bragte Politiken en kronik under en meget, meget dramatisk overskrift: »Fødegangene har kurs mod total nedsmeltning«. Den var skrevet af Øjvind Lidegaard, der er overlæge på Rigshospitalet. Indholdet var mindst lige så alvorligt som overskriften. Det er konstante ekstravagter, problemer med at skaffe ansatte, stress, en ond spiral af højere og højere krav, men færre og færre til at imødekomme dem, hvordan systemet svigter ved at tro, at vi bare kan køre produktivt krav ud over fødeområdet, men virkeligheden har jo vist, at man ikke kan føde 2 pct. hurtigere om året. Hele vores sundhedssektor er presset til det yderste af produktivt krav, effektiviseringer, medarbejderflugt osv. Og jeg er enig med statsministeren: Det her er mange års borgerlige regeringers besparelser, som der skal ryddes op i. Men jeg vil sige, at fødeområdet kalder på akut handling. SF synes, vi skal sætte penge af i finansloven. Er regeringen klar? Sundhedsministeren har jo sagt, at han har pengene liggende. Vi er klar til at tage dem op af skuffen.

Kl. 13:50

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 13:50

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Vi er jo også i finanslovsforhandlinger – det fylder ikke så meget i offentligheden – og vi håber selvfølgelig på at få vedtaget en god finanslov sammen med de partier, der vil tage ansvar for det. Og der vil det da være naturligt også at have fokus på sundhedsområdet.

Jeg synes dog samtidig to ting. Altså, vil skal, som nummer et, være en lille smule påpasselige med at få det til at lyde, som om alt i den offentlige sektor er problematisk. For der løses så mange opgaver hver eneste dag, og vi har også mange steder en ældrepleje, der fungerer godt, men den kan fungere bedre. Og der er rigtig meget i vores sundhedsvæsen, der fungerer godt, selv om der også er udfordringer.

Det andet, jeg gerne vil sige, er, at vi ikke kan foregive, heller ikke over for vores medarbejdere derude, som efterspørger mere, at vi kan løse det hele på én gang. Men det kunne være, vi i fællesskab skulle minde dem om, at hvis man ikke vil være med til at dække det demografiske træk, hvad en række partier her i Folketinget ikke vil, så vil det betyde yderligere besparelser i årene, der kommer.

Kl. 13:51

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Tak. Spørgsmålet er slut.

Det betyder, at vi går videre til fru Sofie Carsten Nielsen, Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 13:51

Spm. nr. US 8**Sofie Carsten Nielsen (RV):**

Tak for det. Mine sidste uger i politik har faktisk været virkelig opmuntrende, for jeg har været rundt i landet med gode radikale kandidater i kommuner og regioner. Det har I sikkert også. Jeg er ikke stødt ind i nogen af jer, men i mange af jeres kandidater, og jeg oplever sådan en enorm interesse for at debattere politik og en lyst til at høre om det og også til at ville forandre og tænke nye tanker og tale sammen om det.

Men jeg oplever også det, som fru Pia Olsen Dyhr talte om, og som måling efter måling jo viser, nemlig at tilliden til os herinde – ikke så meget til dem lokalt og regionalt – daler og daler. Det har

vi et ansvar for i Radikale Venstre, men også i hele Folketinget. For borgerne oplever – det er også det, jeg hører – lukkethed; de oplever ikke den åbenhed, som jo avler tillid. Og det er et problem.

Jeg synes indimellem i de her sager, der kører, at vi fortaber os lidt i et taktisk spil. Vi må holde fast i, at retsstaten ikke er rød, og den er ikke blå, for det er nogle helt grundlæggende principper, vi skal værne om, ligesom vi altså skal værne om åbenheden. Og der er mange i de her dage, der oplever, at man ikke kan kigge magten ordentligt efter i sømmene, og som oplever ikke at kunne få indsigt i tilblivelsen af beslutninger. Der er flere kommissioner nu, og de taler også, synes jeg, deres tydelige sprog med det, der kommer ud derfra og kom ud fra den, der er afsluttet. Det er for svært at få gennemsigthed på grund af offentlighedslovens ministerbetjeningsregel – den holder alt for mange beslutninger i mørke.

Vi er ret optaget af at få kastet lys over sagerne, ikke i en politisk blodrus, og derfor afventer vi også minkgranskningen, men vi er altså ærgerlige over, at det kræver granskninger, før man kan kaste lys over beslutninger. Derfor opsigde vi jo også forliget om offentlighedsloven, og vi er faktisk enige med en lang, lang række partier her. Men forliget forbliver intakt.

Derfor: Er tiden ikke kommet til, at vi ruller gardinerne op? Er balancen ikke tippet fra det, som statsministeren kaldte »arbejdsrummet«, til mørklægningsrummet?

Kl. 13:54

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så skal vi nok have et svar. Værsgo til statsministeren.

Kl. 13:54

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Altså, det er, synes jeg, vigtigt at sige i det her spørgsmål, hvis det drejer sig om bl.a. sms, at reglerne jo er overholdt. Man kan altid diskutere, om man ønsker at lave reglerne om, men jeg synes, det er vigtigt at sige, at praksis omkring sms er inden for det regelsæt, der er. Og så kan vi jo ændre regelsættet, hvis vi ønsker det.

Jeg tror faktisk, det var sådan under corona – nu kan jeg ikke huske tallene her på stående fod – at tilliden til os politikere steg, og det tror jeg der var to grunde til. Det var for det første, fordi vi løste opgaven og fandt svarene på de udfordringer, vi stod med som samfund – altså, det er jo det, som politik, når alt kommer til alt, handler om – og for det andet, fordi vi arbejdede sammen. Der var faktisk en periode under corona, hvor vi talte pænt og ordentligt til hinanden, og hvor vi lagde almindelige uenigheder til side og på mange måder viste os, synes jeg, fra vores allerbedste side over for danskerne, nemlig ved at sige, at der var noget, der var vigtigere end partipolitiske interesser. Der var noget, der var vigtigere end os selv, og det var at få Danmark igennem det her.

Mon ikke det var derfor, tilliden steg? Og det har vi et fælles ansvar for, altså at finde ind til et rum, hvor vi mødes ordentligt som kolleger og finder løsninger på danskernes udfordringer – klimakrisen er et aldeles oplagt eksempel.

Når det så kommer til offentlighedsloven, er der jo nogle forskellige balancer. Og det er rigtigt, at Radikale Venstre, tror jeg, ser anderledes på det nu, end man måske gjorde tidligere, og det er jo helt legitimt og rimeligt. Det må vi så tage en diskussion af hvordan vi løser på bedste vis.

Kl. 13:56

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Sofie Carsten Nielsen, værsgo.

Kl. 13:56

Sofie Carsten Nielsen (RV):

Jeg er enig i, at det, at vi stod sammen om at løse opgaven, har skabt noget tillid. Men det, jeg hører nu, er også, at der er en stigende

mistillid, for vi kan jo se, hvad der kommer ud af kommissionerne af ting, som ikke ville være kommet for dagens lys, hvis ikke vi havde nedsat de kommissioner. Det, vi er blevet klogere af, er bl.a. Ytringsfrihedskommissionen, som var nedsat her, og som peger på, at vi skal ændre offentlighedsloven og ministerbetjeningsreglen; det er Grønnegaards rapport om gennemgangen af hele coronaforløbet, der peger på præcis det samme; og det er Ombudsmanden, der vurderer, at der gives alt for mange afslag på aktindsigt, og at ministerbetjeningsreglen er blevet en mørklægningsregel og derfor hæmmer tilliden til det politiske. Jeg synes, at der er rigtig, rigtig meget, der peger på, at vi skal lytte mere til det og så få ændret de regler.

Kl. 13:57

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 13:57

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Der er jo én kommission, som fru Sofie Carsten Nielsen ikke er blevet klogere af, og det er, fordi den er nedlagt, nemlig Irakkommissionen. Det er jo egentlig interessant i de her dage, hvor der diskuteres mangt og meget, at når det borgerlige Danmark har flertal, nedlægger man kommissioner om sig selv. Når man har en socialdemokratisk regering i Danmark, bakker Socialdemokratiet op om kommissioner om sig selv. Det er da en iøjnefaldende forskel.

Jeg synes f.eks., at følgende spørgsmål fortjener en omgang mere: Er det virkelig rimeligt, at et borgerligt flertal i Danmark kan nedlægge en kommission, der skal afdække, hvad der egentlig foregik i en borgerlig regering om noget så essentielt som dansk krigsdeltagelse? Man nedlagde den bare med et fingerknips. Der var næsten ingen diskussion om det. Man nedlagde en kommission om sig selv. Vi har fra vores side valgt at sige: Vi bakker op om, at tingene selvfølgelig kan indgå i et kommissionsarbejde. Jeg håber også på noget anerkendelse for, at det er to meget, meget forskellige måder at arbejde på.

Kl. 13:58

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Så er det sidste spørgsmål, værsgo.

Kl. 13:58

Sofie Carsten Nielsen (RV):

Jo, og tak for det. Jeg synes også, det er under al kritik, og jeg håber også på noget anerkendelse for, at det måske også har at gøre med regeringens støttepartier, bl.a. mit eget parti, Radikale Venstre, at der faktisk sidder en granskningskommission og arbejder på det her område. Det er jeg godt tilfreds med.

Nu skal der så laves nye retningslinjer for eksempelvis sms'er og for, hvordan de skal håndteres fremover, for det er jo rigtigt, at det her gælder fremover. Hvordan vil regeringen sikre, at Folketinget også inddrages i det beslutningsgrundlag, der er for den proces?

Kl. 13:58

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 13:58

Statsministeren (Mette Frederiksen):

I øvrigt var vi jo også enige om Irakkommissionen, både om dens tilblivelse, men da også om bekymringen over mørklægningen – og det er jo hr. Jakob Ellemann-Jensen og hr. Søren Pape Poulsen, der har truffet den beslutning om helt at mørklægge det kapitel af danmarkshistorien. Det kan man jo tænke meget over hvorfor man havde behov for.

På spørgsmålet om retningslinjer vil jeg svare to ting: For det første mener jeg jo, at den rådgivning, jeg har fået om det her, stadig væk gælder. For det andet har jeg også sagt, at det selvfølgelig er vigtigt nu at sikre, at hvis sms'er i fremtiden bliver en del af kommissionsarbejdet, skal de sikres. Set i det lys vil vi jo selvfølgelig ikke automatisk slette sms'er nu, indtil de retningslinjer så er på plads. Det handler ikke om, at rådgivningen har forandret sig, men der er ikke et it-system, der understøtter, at de sikres, og det it-system skal jo op at stå, såfremt det er det, retningslinjerne kommer til at tilse.

Kl. 13:59

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Spørgsmålet er slut.

Så er det fru Mai Villadsen, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 13:59

Spm. nr. US 9

Mai Villadsen (EL):

I gamle dage gik vi i træsko. Nu har vi alle løbesko på. Sådan sagde en sygeplejerske til mig forleden. Og det er det, de siger, når man snakker med dem derude. De har det hårdt, de løber utrolig stærkt, de mangler kolleger, og de får ikke en fair ligeløn.

Sundhedsvæsenet er under maksimalt pres lige nu. Vi står ikke bare midt i en coronakrise, vi står også midt i en akut rekrutteringskrise. Næsten hver tiende sygeplejerske svarede for nylig i en rundspørge, at de inden for den seneste måned har søgt væk fra faget – næsten hver tiende! Der er lige nu, så vidt jeg ved, over 4.000 ledige sygeplejerskestillinger.

I går på pressemødet sagde statsministeren, at hun godt kender den frustration, der hersker blandt de ansatte i sundhedsvæsenet, men statsministeren sagde intet om, hvad statsministeren og regeringen vil gøre – intet! Det synes jeg simpelt hen ikke er godt nok.

Så derfor er mit spørgsmål til statsministeren i dag: Hvad har statsministeren tænkt sig at gøre ved den enorme rekrutteringskrise, vi står med?

Kl. 14:01

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 14:01

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg synes jo faktisk, at vi er i gang – det nuværende politiske flertal – med tag for tag, skridt for skridt at bygge vores velfærdssamfund op igen. Vi har lavet to finanslove, og vi håber på en tredje, inden alt for mange uger er gået. Der er lavet aftaler med kommuner og regioner ad tre omgange. Det er fem store aftaler, hvor der er tilført flere penge til vores velfærdssamfund. Vi kan ikke påstå, at vi kan løse det hele på en gang, men vi kan begynde at vende udviklingen, og i de kommende år er det i mine øjne helt afgørende, at pengene følger med. Altså, hvis man begynder at spare igen på velfærdssamfundet, vil situationen jo blive endnu værre. Jeg kan ikke stille mig op og sige, at jeg kan løse det hele på en gang. Der er mange medarbejdergrupper i den offentlige sektor, og de er alle sammen vigtige.

Der er mange forhold i det her. Men det er vigtigt, at vi anerkender, at der er nogle udfordringer, og jeg synes også, det er vigtigt at sige, at der er meget, der fungerer godt på de danske sygehuse – at det hele ikke er så galt som det billede, man kan få. Der er meget, der fungerer godt, men der skal være bedre arbejdsvilkår, og den diskussion skal vi tage med hinanden. Vi har også foreslået, at der nedsættes en lønkommission til at kigge på det her spørgsmål omkring ligeløn, og det vil der jo så efterfølgende også være en politisk opfølgning på.

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Mai Villadsen.

Kl. 14:02

med et snuptag, men jeg tror simpelt hen heller ikke, det løses af at nedsætte kommissioner, som arbejder langt ud i fremtiden.

Der skal ske noget nu. Så derfor vil jeg spørge, om ikke statsministeren mener, at det er lidt at gamble med folkesundheden ikke at handle nu – og om ikke statsministeren vil være med til at indkalde til politiske forhandlinger om en redningspakke for sundhedsvæsenet nu og her.

Kl. 14:06

Mai Villadsen (EL):

Jeg savner simpelt hen, at statsministeren bliver mere konkret i sine svar, konkret på, hvad der skal gøres, for det er en meget akut rekrutteringskrise, vi står med lige nu. Og i går på pressemødet bad statsministeren jo vores sundheds- og omsorgsansatte om tålmodighed og om at yde en ekstra indsats.

Jeg tror faktisk, at det fik ret mange af dem til at føle sig trådt på. For helt ærligt: De har knoklet, og hvad har de fået til gengæld? De har fået et tak, et honningherte, men fra regeringens side jo ikke rigtig andet. Bevares, der er nedsat en kommission, men det har der også været før. Regeringen havde chancen sidste sommer for faktisk at gøre noget ved de ulige lønforhold, gøre noget mere ved de kæmpe arbejdsmiljøproblemer, der er, som jo netop har ført til den rekrutteringskrise, men der er ikke sket noget.

Så derfor kunne jeg faktisk godt tænke mig at spørge statsministeren, om statsministeren ikke godt kan forstå, at sygeplejersker og andre faggrupper med de ord, der faldt i går, føler sig relativt trådt på og provokeret.

Kl. 14:03

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Tak. Statsministeren, værsgo.

Kl. 14:03

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jamen det er jo aldrig nogen sinde det, der er min intention som statsminister. Det kunne jeg ikke drømme om. Der er udfordringer i vores sundhedsvæsen, og vi er i gang med at løse dem. Rekrutteringsproblemerne hænger sammen med flere forskellige ting, og de er ikke løst endnu. Jeg kan bare ikke stå og foregive, at vi kan løse alle problemer på en gang, fordi jeg jo ved, hvilke andre udfordringer vi også har som samfund – på klimaområdet, på andre velfærdsområder, på ældreområdet. Derfor bliver vi nødt til troværdigt og ordentligt og forhåbentlig i det nuværende politiske flertal at bygge ovenpå år efter år efter år. Og så er der nogle særlige rekrutteringsproblemer, der er nogle særlige vilkår omkring sundhedsvæsenet, som vi må gøre, hvad vi kan, for at løse.

Jeg tror samtidig, vi må sige, at den vinter, vi kigger ind i, kan blive rigtig, rigtig hård på sygehusene, og det bliver vi nødt til at få løst. Så samtidig med at vi er i gang med at løse nogle af de strukturelle problemer, skal vi jo passe på de patienter, der er. Altså, de gamle mennesker, der kommer til at blive indlagt den her vinter på grund af influenza eller på grund af covid-19, skal jo have den pleje og den omsorg, som de har behov for.

Kl. 14:05

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Mai Villadsen for sit sidste spørgsmål. Værsgo.

Kl. 14:05

Mai Villadsen (EL):

Jeg er fuldstændig enig i, at vi skal passe på de patienter, der er nu, men problemet er jo, at den rekrutteringskrise, de problemer, der er i sundhedsvæsenet, allerede går ud over patienterne. Fire ud af ti sygeplejersker har inden for det seneste år oplevet, at travlhed eller underbemanding har været en medvirkende årsag til, at patienters tilstand er blevet forværret – det er fire ud af ti sygeplejersker. Så vi står med et akut problem. Og nej, det kan selvfølgelig ikke løses

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 14:06

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg har al respekt for de problemer, der er i sundhedsvæsenet, og jeg har al sympati for hver eneste af vores medarbejdere, men vi har også rekrutteringsproblemer andre steder. Hvis vi tager hele ældreområdet, ser vi, at vi kommer til at mangle tusindvis af medarbejdere på ældreområdet, og mange steder gør vi det allerede. Vi sidder i forhandlinger omkring kriminalforsorgen. Vi kan ikke besætte de stillinger, der er i kriminalforsorgen i dag. Vi har store rekrutteringsproblemer flere steder i essentielle dele af vores velfærdssamfund, og det vil vi blive ved med at have. Det vil vi blive ved med at have, og det er ikke kun et spørgsmål omkring løn, det er ikke kun et spørgsmål omkring arbejdsvilkår, det er ikke kun et spørgsmål om, at der er færre unge. Det er også i mine øjne nogle dybereliggende problemer i vores velfærdssamfund.

Og derfor vil jeg appellere til, at lige så legitimt det er at have et fokus på lønspørgsmålet, lige så vigtigt og afgørende er det i mine øjne, at vi også har fokus på nogle af de andre udfordringer, der er, og får dem løst. Men vi kan ikke gøre det så hurtigt som det, der bliver efterspurgt lige nu, desværre.

Kl. 14:07

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Tak for det. Spørgsmålet er sluttet.

Og så er det hr. Søren Pape Poulsen, Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 14:07

Spm. nr. US 10

Søren Pape Poulsen (KF):

Tak for det. Jeg vil indlede med at stille mit spørgsmål, så statsministeren lige får tid til at tænke over det. Deltog statsministeren den 3. november 2020 enten fysisk eller digitalt i et møde i regi af Den Nationale Operative Stab, hvor der blev talt om mink?

Mens statsministeren tænker over det, vil jeg bare lige nævne, at den 3. november 2020 jo er selv samme dag, hvor regeringens koordinationsudvalg traf den ulovlige beslutning om at aflive alle mink i Danmark. Den 3. november 2020 er dagen inden, statsministeren på et pressemøde gav den ulovlige ordre til minkavlerne.

Årsagen til, at jeg interesserer mig for Den Nationale Operative Stab, også kaldet NOST, er, at den ofte omtales i kommissionens rapport, og regeringen har også flere gange begrundet sine beslutninger med, at det en anbefaling fra Den Nationale Operative Stab. Så derfor vil jeg lige gentage spørgsmålet: Deltog statsministeren den 3. november 2020 enten fysisk eller digitalt i et møde i regi af Den Nationale Operative Stab, hvor der blev talt om mink?

Kl. 14:08

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 14:08

Kl. 14:11

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Helt principielt finder jeg sådan set ikke noget grundlag for, at jeg skal stå og redegøre for, hvilke møder jeg deltager i – helt principielt.

Kl. 14:08

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Søren Pape Poulsen.

Kl. 14:08

Søren Pape Poulsen (KF):

Men det er jo interessant. Jeg har før hørt statsministeren sige, at man ikke ville tale om noget under kommissionen, fordi vi nu skal lade den arbejde. Jeg har noteret mig, at Minkkommissionen til TV 2 har udtalt, at den ikke har nogen holdning til, om ministre udtaler sig om spørgsmål, som vedrører arbejdet. Altså, med andre ord er statsministeren for kommissionens skyld jo fuldstændig velkommen til at svare.

Statsministeren sagde på et pressemøde i sidste uge, at hun intet havde at skjule. Kan statsministeren ikke godt forstå, at vi andre nogle gange undrer os lidt, når vi gang på gang oplever, at man siger, at det vil man ikke svare på af respekt for kommissionen? Og nu vil man ikke svare på, hvorvidt man har deltaget i et møde. Jeg tænker, at statsministeren jo må kunne huske, om hun har deltaget i et møde, der handlede om noget så afgørende som om aflivningen af mink, samme dag beslutningen blev truffet i koordinationsudvalget. Statsministeren er velkommen til at tage sin telefon frem og tjekke kalenderen. Det er jo et meget enkelt spørgsmål i bund og grund.

Kl. 14:09

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak. Værsgo, statsministeren.

Kl. 14:09

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Men er det helt rimeligt at stå i Folketingets spørgetime og spørge mig om, hvilke møder jeg deltog i for mere end et år siden? Det, der er til diskussion i granskningskommissionen, er, om jeg og regeringen var bekendt med, at der ikke var lovhjemmel, og der har jeg sagt ved gentagne lejligheder, at det var jeg ikke bekendt med.

Kl. 14:10

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Søren Pape Poulsen, sidste spørgsmål.

Kl. 14:10

Søren Pape Poulsen (KF):

Når jeg spørger, er det jo, fordi jeg synes, det er interessant at vide, at man tidligere den dag, hvor regeringen traf beslutningen, altså den 3. november, havde haft et møde i NOST – og så synes jeg, det er interessant at høre, om der er nogen, der på det møde skulle have sat spørgsmålstejn ved lovhjemmelen. Statsministeren siger, at hun ikke var bekendt med det. Jeg synes selvfølgelig, det er interessant, når NOST spiller så stor en rolle, om man har deltaget i sådan et møde, og om der blev talt om mink. Jeg synes, det er helt fair, hvis statsministeren siger: Nej, det gjorde der ikke. Det undrer mig bare, hvis statsministeren ikke er klar over, om hun har deltaget i et møde med NOST, og ikke vil svare på noget så enkelt som, om der blev talt om lovhjemmel omkring mink.

Kl. 14:11

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren.

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg vil gentage, hvad jeg sagde før. Altså, jeg bliver spurgt i Folketingets spørgetime om et konkret møde, der fandt sted for mere end et år siden, og det finder jeg sådan set ikke grundlag for at svare på. Man kan jo blive ved med at stille mig spørgsmål om alt muligt, herunder nu også om mødedeltagelse i konkrete møder for mere end et år siden. Jeg tror, jeg bliver nødt til at minde om i al stilfærdighed og ordentlighed, hvor utrolig hektisk og travl en periode der var tale om, og hvor alvorlig situationen var. Og det, regeringen var optaget af, var folkesundheden, og det var at redde liv og få Danmark igennem den her krise. Så var der en beklagelig fejl, vil jeg gerne sige igen, omkring en manglende hjemmel, som regeringen har beklaget. Det gjorde vi allerede dengang. Nu er der en kommission, der arbejder, og jeg glæder mig til at skulle afhøres i den kommission og give min version.

Kl. 14:12

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Spørgsmålet er sluttet. Tak til hr. Søren Pape Poulsen.

Og vi går videre til fru Pernille Vermund, Nye Borgerlige. Værsgo.

Kl. 14:12

Spm. nr. US 11**Pernille Vermund** (NB):

Tak for det. Jeg forstår, at statsministeren mener, at det her med de slettede sms'er er sådan lidt en storm i et glas vand; at det er sådan lidt fjollet, at vi i oppositionen går op i sådan noget som journaliseringspligt og samarbejde med en kommission, som er nedsat af Folketinget. Statsministeren er jo optaget af at redde liv, som statsministeren siger.

Men når man sletter dokumenter, når man sletter beskeder, når man sletter sporene efter sig, er det som regel, fordi man har noget at skjule; man har noget, som man ikke ønsker at andre skal se. Så et helt, helt enkelt spørgsmål fra min side er: Hvad var det, statsministeren ville skjule? Hvilke spor skulle slettes? Hvad var det, statsministeren skrev, som ingen måtte se?

Og nu vil statsministeren sikkert sige noget med en million dokumenter og bla, bla, og det er ikke det, jeg spørger om. Statsministeren vil formentlig også svare noget med sikkerhed og bla, bla. Og der må jeg bare sige, at der er ikke én af dem, der har udtalt sig, med forstand på sikkerhed, som har bakket op om det argument.

Så helt konkret: Hvad var det, statsministeren ville skjule? Hvilke spor skulle slettes? Hvad var det, statsministeren skrev, som ingen måtte se?

Kl. 14:13

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsminister.

Kl. 14:13

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Statsministeriet har jo allerede tilkendegivet, at man kan afvise, at der er en sammenhæng med både spørgsmålet omkring mink og den efterfølgende granskningskommission og det, at der er en automatisk opsætning på min telefon, som gør, at sms'er slettes. Det har Statsministeriet allerede afvist. Derudover tror jeg, det er vigtigt at sige, at det, at man som minister sletter sms'er, hvad enten det er automatisk eller løbende, er ikke – det er *ikke* – i strid med reglerne.

Kl. 14:14

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Fru Pernille Vermund.

Kl. 14:14

Kl. 14:16

Pernille Vermund (NB):

Altså, statsministeren siger, at der ikke er noget at skjule. Ergo må man jo så også sige: Hvorfor så slette beskederne? Det giver ikke mening. Og når noget ikke giver mening, er det jo som regel, fordi der stikker noget andet under.

Lad mig spørge ind til noget mere håndgribeligt. Hvordan er det egentlig med den her pligt til at journalisere, som står ret centralt i den her sletteskandale? Nu har jeg som bekendt ikke været statsminister endnu, og jeg kan forestille mig, at der er ret meget at se til. Men statsministeren har jo trods alt en lovmæssig forpligtelse til at journalisere de sms'er, som er relevante. Så hvordan fungerer det helt konkret? Ligger statsministeren om aftenen eller sidder om aftenen med sin telefon og sender de sms'er af sted, som skal journaliseres? Er det noget, som statsministeren bruger en eftermiddag på en gang om måneden at sende ind til embedsværket? Eller er det – som så meget andet – noget, som statsministeren overlader ansvaret for til andre?

Kl. 14:15

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsminister.

Kl. 14:15

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Justitsministeren har ved flere forskellige lejligheder ret grundigt og minutøst gennemgået, hvad regelsættet er, hvad angår journalisering og sms'er. Og dér fremgår det jo, at det vil have undtagelsens karakter. Og der er ikke noget, der tilsiger mig, at den her regering har en anden sms-praksis, hvad angår journalisering, end tidligere regeringer.

Kl. 14:15

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Det sidste spørgsmål, fru Pernille Vermund.

Kl. 14:15

Pernille Vermund (NB):

Altså, ergo er der ikke noget, der er journaliseret, for så ville statsministeren jo vide, hvordan statsministeren helt praktisk sidder med sin telefon og journaliserer. Men fred være med det. Jeg kan forstå, at man begår fejl i regeringen. Det har statsministeren flere gange sagt, og det er vi jo nok mange der efterhånden er enige i. Men når statsministeren kommer i problemer, lader det til, at de her problemer ofte bliver tørret af på alle mulige andre. Ansvaret er så ikke længere statsministerens; der enten embedsværkets eller andre ministres. Vi har set ministre falde på det her. Vi har også hørt, hvordan det er departementschefens ansvar, at sms'er forsvinder – belejligt – op til en undersøgelse bestilt af Folketinget. Det er heller ikke statsministerens ansvar, at hendes nærmeste rådgiver kalder danske minkavlere livsværk for – og jeg beklager mit sprog, hr. formand – lort; en fejl af rådgiveren, som vi får besked på at *leve med*.

Så jeg vil gerne høre statsministeren: Er der overhovedet noget som helst i hele den her minkskandale, som statsministeren vil tage personligt ansvar for og personligt mener at have begået fejl i forhold til?

Kl. 14:16

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsminister, værsgo.

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Nu blev der stillet flere spørgsmål før, så lad mig bare også svare på den anden del af spørgsmålene, nemlig hvordan det fungerer i praksis med at journalisere. Der er det jo sådan, at hvis man som minister – og det er ikke anderledes under den her regering, end det var under andre regeringer – vurderer, at noget skal journaliseres, så skal man journalisere det. Ganske ofte vil det jo være sådan, at hvis der skulle ligge noget på en sms af en karakter, der gør, at man skal gå videre med det, så vil man som minister tage det op på et møde, eller man vil skrive en mail, og så vil det ad den vej blive journaliseret. Og i forhold til reglerne derudover kan jeg altså henvise til den meget grundige gennemgang, som Justitsministeriet allerede har givet. Det var en fejl, at der ikke var lovhjemmel til den i mine øjne nødvendige beslutning i forhold til aflivning af mink, og det er en fejl, som regeringen har beklaget.

Kl. 14:17

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Spørgsmålet er slut. Tak til fru Pernille Vermund.

Vi går videre til hr. Alex Vanopslagh, Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 14:18

Spm. nr. US 12**Alex Vanopslagh (LA):**

Tak for det. Jeg synes ikke, det har været særlig kønt at se på, hvordan Statsministeriet har modarbejdet åbenheden og modarbejdet Minkkommissionen, som jo som bekendt skal opklare, hvad der er op og ned i forhold til den ulovlige nedlægning af minkervev.

Kommissionen bad allerede den 29. april Statsministeriet om at udlevere sms'er, og der går 132 dage, inden de får at vide, at sms'erne er slettet. Derefter beder kommissionen om, at sms'erne skal genskabes, og så går der 46 dage, og der skal presses af og til, før man sætter politiets teknikere til at genskabe sms'erne. B.T. søgte aktindsigt i sms-korrespondancer 25 dage efter det famøse pressemøde og får at vide, at der faktisk ikke har fundet nogen korrespondancer sted. Så kommer Folketingets Ombudsmand på sagen, og 10 måneder senere må Statsministeriet indrømme, at der alligevel havde fundet samtaler sted, men at de simpelt hen er slettet. Og senest er det så kommet frem i Minkkommissionen, at regeringen har ændret i den redegørelse, man har givet til Folketinget, om minkaflivning, så det ikke længere fremgår i den redegørelse, at regeringen på KU-mødet var oplyst om den manglende lovhjemmel i bilagene.

Så vi står tilbage med, at vigtige oplysninger bliver slettet, at vigtige oplysninger bliver ændret, og at vigtige oplysninger bliver tilbageholdt. Jeg har ikke ord for, hvor kritisabelt det er.

Men mit spørgsmål går alligevel på noget andet. Mit spørgsmål går på, hvad statsministeren vidste inden pressemødet, hvor man kommunikerede, at alle mink skulle aflives. Statsministeren siger, at man ikke var bekendt med, at der manglede lovhjemmel til at slå alle minkene ned, og det kan sagtens være sandt – det er ikke det, jeg vil stå her og betvivle i dag. Men hvis regeringen havde valgt en total nedlukning af branchen, ville det have været ulovligt. Det står klart og tydeligt i bilagene til det møde, hvor man besluttede at aflive alle minkene – altså ikke at nedlukke branchen, men at aflive alle minkene. Regeringen valgte jo angiveligt den model, at minkene skulle slås ned, og dermed var der ikke tale om en nedlukning af branchen, hvilket ville have krævet lovhjemmel.

Mit spørgsmål går i al enkelhed på: Vidste statsministeren inden pressemødet, at havde man valgt en nedlukning af branchen og ikke en aflivning af dyrene, så ville den beslutning have krævet lovhjemmel?

Kl. 14:20

Kl. 14:22

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 14:20

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Altså, det, der er til diskussion, er, om jeg og regeringen var bekendt med, at der ikke var hjemmel til den beslutning, der blev truffet, og det var vi ikke. Det har jeg sagt ganske mange gange.

Så bliver der også kommenteret ganske meget på samarbejdet med Minkkommissionen. Jeg er som statsminister ikke selv involveret i Statsministeriets dialog med Minkkommissionen – sådan bør det i øvrigt også være – men Statsministeriet har imidlertid oplyst, at den udlægning af forløbet, som bliver antydnet – eller faktisk påstået – her i Folketingssalen, altså at Statsministeriet skulle have ignoreret Minkkommissionen eller ikke svaret på henvendelser, er forkert.

Det overordnede koordinerende arbejde og dialogen mellem kommissionen og regeringen varetages af Justitsministeriet, og her kan jeg jo så henholde mig til det, der allerede er sagt. Så jeg mener ikke, der er tale om en korrekt udlægning fra Liberal Alliances side.

Kl. 14:21

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Alex Vanopslagh, værsgo.

Kl. 14:21

Alex Vanopslagh (LA):

Statsministeren og jeg er ved at indlede en velkendt dans, som vi har danset mange gange før, og dansen går ud på, at jeg stiller et konkret og præcist spørgsmål, og statsministeren svarer på noget andet, svarer udenom, og så er det næste trin i dansen, at jeg skal stille spørgsmålet igen, og så må vi se, om statsministeren vil svare.

Spørgsmålet lød jo: Vidste statsministeren inden pressemødet, at en nedlukning af erhvervet var ulovlig? Så svarer statsministeren, at man ikke vidste, at en aflivning af alle minkene var ulovlig – fair nok, det er ikke det, jeg vil diskutere. Jeg spørger ind til, om statsministeren inden pressemødet vidste, at hvis man besluttede at nedlukke hele erhvervet, ville det være ulovligt, sådan som det klart og tydeligt stod i bilagene til det møde, hvor man besluttede at aflive alle minkene. Det er det spørgsmål, som jeg ønsker et svar på.

Kl. 14:21

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 14:21

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Ja, og mit svar til det er, at Folketinget har nedsat en kommission til at afdække, om regeringen var bekendt med, at der var manglende hjemmel til den beslutning, der blev truffet, og den kommission er i gang med sit arbejde. Jeg glæder mig til selv at møde frem og fortælle, hvad jeg vidste, og hvad jeg var bekendt med. Jeg kommer ikke til at gå ind i yderligere spørgsmål undervejs, og jeg synes grundlæggende, at det er problematisk, at der, når der nedsættes en kommission, så er dele af Folketinget, der konkluderer på den kommissions arbejde, inden det er tilendebragt.

Nu bliver der også stillet spørgsmål om konkrete møders afholdelse for mere end et år siden, og så jeg kan henholde mig til de svar, der allerede er givet, og i øvrigt sige, at jeg glæder mig til at møde for Minkkommissionen.

Kl. 14:22

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Alex Vanopslagh, det sidste spørgsmål. Værsgo.

Alex Vanopslagh (LA):

Men jeg køber ikke den her med, at man ikke vil udtale sig af respekt for kommissionens arbejde, slet ikke når man sletter sms'er osv. Statsministeren holdt i sidste uge et pressemøde på halvanden time, hvor man talte om minkbeslutningen osv., så når det er belejligt for statsministeren, vil man gerne tale om det, men når det er ubelejligt at få spørgsmål, vil man ikke svare på dem af respekt for kommissionens arbejde. Men det hører jo til jobbet som statsminister, at man skal svare på de spørgsmål, man får i Folketingssalen. Jeg har lyst til at sige: Lev med det, det er jo sådan, det er.

Derfor vil jeg forsøge en sidste gang, selv om jeg ikke tror, jeg får svar, og jeg kunne i princippet bare sætte mig ned på min stol og sige, at det jo er helt håbløst. Men jeg vil alligevel forsøge en sidste gang, for det er jo relevant at vide, om statsministeren inden pressemødet vidste, at en nedlukning var ulovlig, for så giver det jo sig selv, at en aflivning sandsynligvis også ville være det. Hvis statsministeren ikke vidste det, har man aflivet et helt erhverv uden at have læst bilagene til det møde, hvor man besluttede det, og det er også dybt kritisabelt. Så det er et relevant spørgsmål, og derfor vil jeg forsøge en sidste gang: Vidste statsministeren, at en nedlukning af erhvervet ville være ulovlig, hvis det var det, man havde besluttet at kommunikere ud?

Kl. 14:23

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 14:23

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg var ikke bekendt med, at der manglede lovhjemmel til den beslutning, der blev truffet, og jeg har simpelt hen ikke yderligere at tilføje.

Kl. 14:23

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Spørgsmålet er slut. Vi siger tak til hr. Alex Vanopslagh.

Så går vi videre i rækken til den nye partileder fra Frie Grønne, som er Sikandar Siddique. Værsgo.

Kl. 14:23

Spm. nr. US 13

Sikandar Siddique (FG):

Tak for ordet. Kære statsminister, i sidste uge blev Frie Grønne opstillingsberettiget, og vi kan nu som alle andre partier deltage her i spørgetimen. Det glæder vi os over, det ser vi frem til.

Men det, vi ikke glæder os over, er, at planeten står i flammer, mens verdensledere ser passivt til. Vi taler om en klimakrise, der handler om liv og død; vi taler om en global opvarmning, som betyder, at vi i fremtiden kun kan brødføde 1 milliard mennesker. Vi taler om en global opvarmning, der gør, at lande vil forsvinde på grund af oversvømmelser. Netop derfor gik mange borgere rundt om i verden på gaden her i weekenden under klimamarchen. De gik på gaden for at råbe verdenslederne, der er samlet for 26. gang ved COP26 – denne gang i Glasgow – op og kræve klimahandling.

På samme måde var tusinder af borgere også på gaden her i København, hvor de forsøgte at råbe det historiske grønne mandat, der blev givet til statsministeren og støttepartierne ved valget i 2019, op og kræve klimahandling. Frie Grønne var også til stede, jeg var også til stede.

Men jeg kan forstå, at statsministeren også var til stede, og det har skabt noget forvirring. Vi har i hvert fald brug for en afklaring.

Skal man forstå det, som om statsministeren demonstrerede mod regeringens manglende klimahandling?

Kl. 14:25

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 14:25

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Nej, det gjorde statsministeren ikke, men statsministeren er dybt engageret i klimaspørgsmålet og vil selvfølgelig gerne bakke op om mange forskellige klimainitiativer.

Først og fremmest tillykke med at være opstillingsberettiget, og velkommen her i kredsen af partiledere og dermed også til kommende spørgetimer som den, vi er i gang med nu. Jeg glæder mig også til samarbejdet både her og i andre sammenhænge.

Jeg synes, det er lidt for generaliserende at sige, at verdens ledere ikke gør noget. Jeg synes, at der er nogle verdensledere, der burde gøre meget mere. Jeg har selv deltaget i COP'en og er selvfølgelig ærgerlig over, at store udledere, store økonomier som eksempelvis den kinesiske, den russiske, den brasilianske ikke var til stede – det er rigtig ærgerligt for den nødvendige globale klimaindsats – men det var vi til gengæld mange andre der var. Vi er også mange, der har valgt at forpligte os med lovgivning, og vi er mange, der qua samarbejdet her på tinge er i gang med at skubbe til klimadagsordenen, både herhjemme og på europæisk og globalt plan, og vi skal mere endnu i fællesskab.

Så jeg synes, vi er nogle, der bevæger os fremad, men det er helt rigtigt, at alle ikke er med endnu – desværre.

Kl. 14:27

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Sikandar Siddique, værsgo.

Kl. 14:27

Sikandar Siddique (FG):

Stod det til Frie Grønne, burde statsministeren indføre klimaundtagelsestilstand og indkalde til ugentlige klimapressesmøder. Der bliver gjort noget, men der bliver ikke gjort nok. Men i dag er jo Frie Grønnes første gang, og derfor handler det også om ligesom at lære hinanden at kende og sætte scenen.

Frie Grønne er et feministisk parti. Jeg er stolt af at være feminist. Opfatter statsministeren sig selv som feminist?

Kl. 14:27

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Statsministeren.

Kl. 14:27

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Ja, det gør jeg da. Det har jeg egentlig altid gjort. Og til det andet spørgsmål, om der bliver gjort nok for klimaet, er svaret nej – der bliver *ikke* gjort nok for klimaet. IPCC-rapporten er så tydelig, som den kan være. Klimakrisen er værre, end verden forventede; den bliver værre at rette op på end forventet, og vi skal alle sammen gøre mere. Det er også det, der var det danske budskab til COP'en, hvorfor jeg jo også er glad for, at vi ikke alene er et af de lande, der har den mest ambitiøse lovgivning, den mest forpligtende lovgivning – og tak for, at vi er der – men at vi derudover også er et af de lande, der bidrager, når det kommer til klimafinansiering i udviklingslandene, og nu er i gang med nye initiativer, f.eks. i forhold til skibstransport på skovområdet og andre områder.

Men det korte svar er, at der ikke bliver gjort nok på klimaområdet. Alle skal gøre mere, Danmark skal også gøre mere, og det er

jeg i øvrigt fuldstændig sikker på at vi også kommer til med det nuværende politiske flertal.

Kl. 14:28

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Sikandar Siddique for det sidste spørgsmål. Værsgo.

Kl. 14:28

Sikandar Siddique (FG):

Statsministeren skal vide, at statsministerens svar virkelig gjorde mig glad. Det var dejligt at høre, at statsministeren klart og tydeligt siger, at statsministeren er feminist. Så har vi en masse, vi kan arbejde videre på i forhold til ligeløn og et opgør med patriarkatet.

Frie Grønne er jo også et antiracistisk parti, og jeg er antiracist. Det er jeg, fordi jeg ikke kun tager afstand fra racisme, men aktivt handler for at bekæmpe racisme. Så jeg vil spørge statsministeren: Opfatter statsministeren sig selv som antiracist, og hvis ja, hvordan kommer det så til udtryk i den førte politik?

Kl. 14:29

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Statsministeren, værsgo.

Kl. 14:29

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Ja, selvfølgelig er jeg det, og det går jeg da i øvrigt ud fra at de fleste vil kunne skrive under på at de er – i hvert fald hvis det modsatte er, at man er racist. Det er jeg ikke, det har jeg aldrig nogen sinde været, og det kommer jeg heller aldrig nogen sinde til at blive. Vi har jo set både herhjemme og ude, hvor store konsekvenser det har, når racismen rammer. Og der *er* racisme i det danske samfund – den vender i øvrigt mange veje. Og ligegyldigt hvordan det kommer til udtryk, ligegyldigt hvordan det bliver sagt, og ligegyldigt hvem det bliver vendt imod, så er racisme jo grundlæggende usundt, og vi har behov for det modsatte. Altså, vi har behov for et samfund, hvor vi kan leve sammen respektfuldt og ordentligt, og hvor vi behandler hinanden ordentligt, og jeg synes også, det er det, der gennemsyrrer den politik, vi fører i Danmark i dag.

Kl. 14:30

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Vi siger tak til hr. Sikandar Siddique.

Så går vi over til den næste, og det er hr. Torsten Gejl, Alternativet. Værsgo.

Kl. 14:30

Spm. nr. US 14

Torsten Gejl (ALT):

Tak, formand. Det her spørgsmål handler om den energio, som vi planlægger at bygge ude i Nordsøen, og som skal stå færdig i 2032-33. Det er et projekt, som vi i Alternativet er utrolig glade for at have været med til at udvikle. Når øen er fuldt udbygget med en størrelse på 64 fodboldbaner, med store vindmølleparker omkring og med vindmøller af en størrelse, som vi aldrig har set før, kommer vi nok til at producere strøm til 10 millioner husstande. Så det bliver verdens største grønne stikkontakt, og vi håber, at den grønne danske strøm bliver sådan et verdensbrand. Derfor sagde vi i Alternativet selvfølgelig også ja til at være med i aftalen, da vi forhandlede den færdig i Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, og ved det efterfølgende pressemøde fortalte vi, hvor stolte vi var over, at Å er med i sådan en aftale.

Nu kommer vi så til problemet, for nu er aftalen lavet om til lovtækst, og vi er ved at behandle den her i Folketinget, og pludselig er der dukket et element op, som ikke var med i aftalen, da vi tilsluttede os den, nemlig at adgangen til at klage over projektet skal

afskæres. Det er et kæmpeproblem for os i Alternativet, da vi jo er imod at afskære borgernes klageadgang i forbindelse med alle bygge- og anlægsprojekter. Vi har f.eks. kritiseret rigtig meget, at klageadgangen til Lynetteholmsbyggeriet er blevet afskaffet. Så vi har svært ved bare at komme og sige, at vi vil afskaffe klageadgangen til energioen, bare fordi det er et utrolig fantastisk og sympatisk projekt modsat den nye Lynetteholm, som vi er utrolig meget imod.

Hvad tænker statsministeren om, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet bygger et forslag om afskæring af klageadgang ind i en aftale, efter at vi har indgået den?

Kl. 14:32

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Statsministeren.

Kl. 14:32

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Jeg tror, spørgsmålet er så konkret i forhold til en helt konkret lovgivning, at det nok er bedre at stille spørgsmålet til klimaministeren. Jeg har i hvert fald ikke nogen forudsætning for at kunne svare på det. Derudover deler jeg fuldstændig og aldeles glæden over energioen. Jeg skal være ærlig og sige, at første gang jeg hørte om idéen, og den kom fra Radikale Venstres side, var jeg noget undrende, eller jeg tænkte: Hvad for noget, skal vi bygge en energio? Men det er jo et fantastisk projekt, og jeg tror måske endda, at vi når op på 12 millioner husstande. Og tænk, at vi i Danmark vil kunne forsyne ikke blot os selv, men en stor del af Europa, apropos aktuel krise i forsyningen lige nu med stigende energipriser. Det her er den helt, helt rigtige vej at gå, og resten af verden kigger jo på os og siger: Igen igen er I foran, I tænker visionært, I tænker, ja, ud af boksen, ud på havet, I får nye idéer, og I tør gøre det. Tænk, at vi er der i Danmark, hvor vi har et politisk flertal, der tør gøre det. Så vil der jo givet rejse sig nogle forskellige spørgsmål, som jeg ikke har kendskab til, men som vi så må afklare hen ad vejen.

Kl. 14:33

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Torsten Gejl.

Kl. 14:33

Torsten Gejl (ALT):

I Alternativet betyder afskæringen af klageadgangen i forbindelse med byggeriet af energioen, at vi pludselig er i tvivl om, om vi overhovedet kan stemme for lovforslaget om energioen. Da vi sagde ja til aftalen, var der ikke tale om afskæring af klageadgang. Vi har noget, der hedder medlemsmandat i Alternativet, hvor vi spørger vores medlemmer til råds i vanskelige sager, og vi er i øjeblikket ved at spørge vores medlemmer, om Alternativet skal gå ud af den første politiske aftale nogen sinde, hvis klageadgangen afskæres, da det så ikke er den aftale, vi sagde ja til. Er statsministeren slet ikke berørt af, at Alternativet, det grønne parti, overvejer at sige nej til at være med til at bygge verdens største grønne stikkontakt, fordi det kompromitterer borgernes demokratiske rettigheder? For at løfte det op på et lidt mere generelt plan vil jeg spørge, om statsministeren synes, det er o.k., at vi undertrykker borgernes demokratiske rettigheder, som vi har givet dem, til at klage over bygge- og anlægsprojekter, både her i Lynetteholmen, metroen osv. Hvad tænker statsministeren om, at vi gang på gang undertrykker borgernes demokratiske rettigheder til at klage over større projekter?

Kl. 14:34

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Statsministeren.

Kl. 14:34

Statsministeren (Mette Frederiksen):

For det første er der en enkelt ting, jeg ikke er enig i, nemlig at Alternativet er Danmarks grønne parti. Jeg synes, vi har mange grønne partier, og her tænker jeg på det nuværende politiske flertal. Jeg er ikke så sikker på, at det for de andre partiers vedkommende holder, når tingene begynder at blive rigtig vanskelige, men det får vi jo at se hen ad vejen. Vi har nu set nogle eksempler på, at der jo er partier, som siger de er grønne, men når vi så skal til at træffe beslutningerne, er de det ikke helt alligevel.

Klageadgangen er vigtig, det siger sig selv, og jeg har ikke mulighed for at vurdere det her konkrete forhold. Jeg tror så samtidig også, at vi må erkende med hinanden, at vi jo hører ganske mange eksempler på, at når den grønne forandring visualiserer sig og bliver fysisk, er der jo en gang imellem folk, der siger, at de er tilhængere af vindmøller, men bare ikke i nærheden af, hvor de selv bor, eller de siger, at de er tilhængere af det ene eller det andet, men ikke lige der, hvor de selv bor. Det skal vi nok have med, nemlig at en gang imellem er det lettere i teorien end i praksis, men selvfølgelig skal der være en klageadgang ud fra et helt generelt synspunkt. Men det konkrete har jeg simpelt hen ikke viden om til at kunne udtale mig om.

Kl. 14:35

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Torsten Gejl.

Kl. 14:35

Torsten Gejl (ALT):

Vi har også et spørgsmål fra medlemmerne i de her spørgetimer, og der er en, der gerne vil spørge, om statsministeren mener, at vi skal blive ved med at opretholde den animalske produktion i Danmark i så stort et omfang, som vi gør i dag. Det skader klima og miljø, ikke bare i landet, men også i regnskovsområder, det begrænser naturen, den store kødproduktion kompromitterer dyrevelfærden. Samtidig siger en miljøvismand, at man kan skære en fjerdedel i det danske landbrug, uden at det har nævneværdige samfundsmæssige konsekvenser på lang sigt. I andre lande arbejder man også med det, og i Holland kan man få statsstøtte til at afvikle f.eks. svineproduktion. Så vores medlem vil gerne vide, om statsministeren vil være med til at skære i den danske kødproduktion.

Kl. 14:36

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Statsministeren.

Kl. 14:36

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Tak for det spørgsmål. Jeg synes jo, det lykkedes for kort tid siden at lave en utrolig god aftale på landbrugsområdet, og her ved jeg godt, at vejene skiller lidt, men et meget, meget bredt flertal i Folketinget har lavet en langsigtet plan for dansk landbrug, som jeg synes rammer de svære balancer og dilemmaer, der er. Så jeg kan henholde mig til den aftale, der allerede er indgået, og som jo også peger langt ind i fremtiden.

Så kan jeg sige, at jeg for mit eget vedkommende da i dag spiser mindre kød, end jeg gjorde tidligere, og jeg spiser også mindre kød, end jeg havde forestillet mig jeg ville komme til. Så der er, tror jeg, gang i en mere grundlæggende forandring, også af vores forbrugsvaner, som selvfølgelig også er klimarelateret.

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Så siger vi tak til hr. Torsten Gejl, og vi siger også tak til statsministeren for hendes indsats.

Hermed er spørgetimen slut.

Kl. 14:37

Beslutningsforslag nr. B 34 (Forslag til folketingsbeslutning om at sikre en frivillig elektronisk aldersverificering for butikker, så mindreårige ikke kan købe tobak, alkohol og andre produkter med aldersbegrænsning, og at indføre et forbud mod proxysalg).

Anne Honoré Østergaard (V) m.fl.:

Kl. 14:37

Beslutningsforslag nr. B 35 (Forslag til folketingsbeslutning om at sikre, at offentligt ansatte i sundhedsvæsenet får mulighed for at kunne blive identificeret med en anden entydig identifikation end det fulde navn, for at sikre dem bedre mod repressalier).

Liselott Blixt (DF) og Karina Adsbøl (DF):

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Den 2. november 2021 godkendte Indenrigs- og Boligministeriet »Frie Grønne, Danmarks Nye Venstrefløjsparti«s anmeldelse om partiets deltagelse i det kommende folketingsvalg.

På baggrund af godkendelsen har Uffe Elbæk, Sikandar Siddique og Susanne Zimmer meddelt mig, at de ønsker at repræsentere dette parti i Folketinget. Efter Folketingets forretningsorden er Frie Grønne (FG) herefter en folketingsgruppe.

Fra og med den 3. november 2021 repræsenterer de nævnte medlemmer Frie Grønne (FG).

I dag er der følgende anmeldelser:

Lisbeth Bech-Nielsen (SF) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 27 (Forslag til folketingsbeslutning om ret til en basal erhvervskonto for erhvervsdrivende).

Per Larsen (KF) og Søren Pape Poulsen (KF):

Beslutningsforslag nr. B 28 (Forslag til folketingsbeslutning om at sikre alle danskere en familielæge).

Stén Knuth (V) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 29 (Forslag til folketingsbeslutning om en national strategi for bevægelse i folkeskolen).

Rasmus Jarlov (KF) og Søren Pape Poulsen (KF):

Beslutningsforslag nr. B 30 (Forslag til folketingsbeslutning om kommunernes fritagelse for skattesanktion i forbindelse med udligningsreformen).

Carsten Kissmeyer (V) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 31 (Forslag til folketingsbeslutning om styrket retssikkerhed ved ekspropriation m.v.).

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 32 (Forslag til folketingsbeslutning om idkørt til de mest udsatte borgere med stofmisbrug).

Kristian Thulesen Dahl (DF) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 33 (Forslag til folketingsbeslutning om at sikre, at der ikke indtræder forældelse for ministre eller embedsmænd i den såkaldte minksag, før sagen er undersøgt til bunds).

Per Larsen (KF) m.fl.:

Forespørgsel nr. F 10 (Vil regeringen som Sverige, Norge, Tyskland, Island og mange af de lande, vi ellers sammenligner os med, sørge for, at blodsikkerheden i forbindelse med blodtransfusion øges ved brug af patogenreduktion, som også kan være et nyttigt og vigtigt beredskab, hvis vi i fremtiden ser en epidemi, der smitter via blodet?).

Henrik Dahl (LA) og Morten Messerschmidt (DF):

Forespørgsel nr. F 11 (Hvad kan ministeren oplyse om regeringens holdning til historieskrivning i statsligt regi, som den f.eks. udfolder sig ved statens museer, og deler regeringen stadig den principielle holdning, der kom til udtryk i forslag til vedtagelse nr. V 26 den 26. januar 2017, hvori det hedder, at »den bedste vej til forsoning vil være en åben dialog om historien på grundlag af en fri og uensureret historieforskning«, og »Folketinget fastholder dermed sin parlamentariske tradition for ikke at udstede domme over historiske begivenheder«?).

Mona Juul (KF) og Per Larsen (KF):

Hasteforespørgsel nr. F 12 (Vil regeringen redegøre for, om den har tænkt sig at genskabe alle de slettede sms'er fra statsministeren, statsministerens særlige rådgiver, Statsministeriets departementschef og departementsråd Pelle Pape fra efteråret 2020 – og i så fald hvordan – og vil regeringen herunder redegøre for, om den har taget eller vil tage kontakt til det/de relevante teleselskaber og bede dem udlevere en oversigt over, hvilken sms-korrespondance de pågældende personer har været involveret i i pågældende periode?).

Titler på de anmeldte sager vil fremgå af www.folketingstidende.dk (jf. ovenfor).

Medlem af Folketinget Uffe Elbæk (FG) har meddelt mig, at han ønsker at tage forespørgsel nr. F 5 om kultur- og kunstliv, når samfundet åbner efter coronakrisen, til kulturministeren tilbage.

Forespørgslen er hermed bortfaldet.

Medlemmer af Folketinget Halime Oguz (SF) m.fl. har meddelt mig, at de ønsker at tage følgende forslag tilbage:

Forslag til folketingsbeslutning om at udvide ordningen for grundkøbslån til at bygge almene boliger i kommuner med høje grundpriser.

(Beslutningsforslag nr. B 11).

Ønsker nogen at optage dette beslutningsforslag?

Da det ikke er tilfældet, er beslutningsforslaget bortfaldet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 12:

Forespørgsel til justitsministeren om at genskabe slettede sms'er. (Hasteforespørgsel).

Af Mona Juul (KF) og Per Larsen (KF).

(Anmeldelse 09.11.2021).

Kl. 14:41

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, be-
tragter jeg Tingets samtykke som givet.

Det er hermed givet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) 3. behandling af lovforslag nr. L 3:

Forslag til lov om ændring af lov om Digital Post fra offentlige afsendere. (Omstillingsperiode ved overgang til en ny digital post-løsning).

Af finansministeren (Nicolai Wammen).

(Fremsættelse 06.10.2021. 1. behandling 12.10.2021. Betænkning 26.10.2021. 2. behandling 28.10.2021).

Kl. 14:42

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Det er ikke tilfældet, og dermed går vi til afstemning.

Kl. 14:42

Afstemning

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse.

Afstemningen slutter.

For stemte 101 (S, V, DF, SF, RV, EL, KF, NB, LA, FG, ALT og SP),
imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsmi-
nisteren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

4) 3. behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Frihedsgrader til håndtering af faglige udfordringer som følge af covid-19 hos elever i folkeskolen i skoleåret 2021/22).

Af børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil).

(Fremsættelse 07.10.2021. 1. behandling 14.10.2021. Betænkning 26.10.2021. 2. behandling 28.10.2021).

Kl. 14:43

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Det er ikke tilfældet, og dermed går vi til afstemning.

Kl. 14:43

Afstemning

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse.

Afstemningen slutter.

For stemte 102 (S, V, DF, SF, RV, EL, KF, NB, LA, FG, ALT og SP),
imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsmi-
nisteren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

5) 3. behandling af lovforslag nr. L 17:

Forslag til lov om ændring af lov om social pension. (Særlig adgang til oplysninger fra Rigsarkivet for ansøgere af tidlig pension m.v.).

Af beskæftigelsesministeren (Peter Hummelgaard).

(Fremsættelse 06.10.2021. 1. behandling 12.10.2021. Betænkning 26.10.2021. 2. behandling 28.10.2021).

Kl. 14:44

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Det er ikke tilfældet, og vi går til afstemning.

Kl. 14:44

Afstemning

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse.

Afstemningen slutter.

For stemte 101 (S, V, DF, SF, RV, EL, KF, NB, LA, FG, ALT og SP),
imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er enstemmigt vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

6) 2. behandling af lovforslag nr. L 42:

Forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og ophævelse af lov om indfødsretsprøven af 2015. (Afskaffelse af erklæringsadgangen for naturaliserede nordiske statsborgere mellem 18 og 23 år, adgang for børn af dansksindede sydslesvigere til at blive danske statsborgere som biperson, spørgsmål om danske værdier i en indfødsretsprøve, bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om udveksling af håndtryk ved en grundlovsceremoni og forhøjelse af gebyret, der betales ved indgivelse af en ansøgning om dansk statsborgerskab ved naturalisation).
Af udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye).
(Fremsættelse 07.10.2021. 1. behandling 12.10.2021. Betænkning 28.10.2021).

Kl. 14:45

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 14:45

Afstemning

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 1 af et mindretal (RV), tiltrådt af udvalget, om, at lovforslaget deles i to lovforslag?

[A. Forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret. (Adgang for børn af dansksindede sydslesvigere til at blive danske statsborgere som biperson)

B. Forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret og ophævelse af lov om indfødsretsprøven af 2015. (Afskaffelse af erklæringsadgangen for naturaliserede nordiske statsborgere mellem 18 og 23 år, spørgsmål om danske værdier i en indfødsretsprøve, bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om udveksling af håndtryk ved en grundlovsceremoni og forhøjelse af gebyret, der betales ved indgivelse af en ansøgning om dansk statsborgerskab ved naturalisation)].

Delingen af lovforslaget i to lovforslag er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslagene går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

7) 2. behandling af lovforslag nr. L 43:

Forslag til lov om midlertidig opholdstilladelse til personer, der i Afghanistan har bistået danske myndigheder m.v.

Af udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 07.10.2021. 1. behandling 12.10.2021. Betænkning 28.10.2021).

Kl. 14:46

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 14:46

Afstemning

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 1-3, tiltrådt af udvalget?

De er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

8) 2. behandling af lovforslag nr. L 26:

Forslag til lov om Slots- og Kulturstyrelsens kontrol og tilsyn med covid-19-kompensationsordninger m.v. på Kulturministeriets område.

Af kulturministeren (Ane Halsboe-Jørgensen).

(Fremsættelse 06.10.2021. 1. behandling 12.10.2021. Betænkning 27.10.2021).

Kl. 14:46

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

9) 1. behandling af lovforslag nr. L 52:

Forslag til lov om ændring af lov om pas til danske statsborgere m.v. og lov om Det Centrale Personregister. (Styrkelse af passikkerheden m.v.).

Af justitsministeren (Nick Hækkerup).
(Fremsættelse 27.10.2021).

Kl. 14:47

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Forhandlingen er åbnet, og den første, der har ordet, er hr. Kasper Sand Kjær som ordfører for Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 14:47

(Ordfører)

Kasper Sand Kjær (S):

Tak for ordet. Når danskerne tager på ferie rundt om i verden, når vi ikke står i en pandemi, så er det jo nok de færreste af os, som egentlig tænker over, hvor heldige vi er at have det rødbedefarvede pas med os, og hvor stærkt et redskab det er, og hvor mange døre det åbner rundt i verden. Vi har jo lige præcis med det danske pas en nøgle til store dele af verden. Og det såkaldte Passport Index har faktisk år efter år det danske pas i toppen af listen over pas, som man nyder de størst mulige fordele med, og som giver videst mulig adgang til andre lande. Det skal vi være glade for, men det betyder selvfølgelig også, at det danske pas er værdifuldt og er en eftertragtet vare.

Hvert år forsvinder der alt for mange pas, og det er desværre en tendens, som er stigende – pas, der jo i de forkerte hænder kan udgøre en sikkerhedsrisiko for Danmark og for alle de lande, som det danske pas giver adgang til. Det skal vi tage alvorligt, for vi skal have en høj sikkerhed omkring det danske pas, så vi minimerer risikoen for, at det bliver misbrugt til ulovlige formål, og så vi fastholder den store tillid, som i dag er knyttet til det danske pas. Det var også derfor, regeringen i august kom med udspillet »Det danske pas i sikre hænder«, som indeholder syv initiativer, som skal værne om vores pas.

Det lovforslag, som vi behandler i dag, gennemfører nogle af de konkrete initiativer i udspillet, bl.a. de initiativer, som vedrører pasloven. Med lovforslaget får vi bl.a. en begrænsning af, hvor mange pas en borger kan få udstedt inden for en periode, og det skulle jo gerne kunne føre til, at færre borgere mister deres pas. Man har haft samme ordning i Sverige, og der har det ført til en markant nedgang i antallet af borgere, som søger om flere end tre pas i løbet af perioden.

Med lovforslaget kommer der også et krav til, at man, når man skal have fornyet sit pas, henter det nye pas ved personligt at møde op på kommunen. For der er i dag desværre alt for mange pas, som bortkommer på vejen til ansøgeren. Og med kravet om personligt fremmøde kan myndighederne også sikre, at det både kommer frem, men også at der ikke bliver brugt ulovlig dokumentation.

Lovforslaget indeholder også en række yderligere ændringer, bl.a. tilvejebringer det et klarere hjemmelsgrundlag i forhold til den myndighedsudøvelse, som Udenrigsministeriet foretager på pasområdet, altså når danskere får udstedt et pas i udlandet på de danske repræsentationer. Og så indeholder lovforslaget også en ændring af et bilag til CPR-loven, og det vil betyde, at borgere – og det har der været et stort ønske om fra en række borgere – nu vil kunne få registreret Palæstina, Østjerusalem, Vestbredden eller Gaza som fødested i CPR-registeret.

Samlet set er det et lovforslag, som indeholder mange vigtige initiativer, som skal styrke vores passikkerhed og beskytte det gode

danske pas, og Socialdemokratiet støtter selvfølgelig lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 14:50

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste ordfører er hr. Preben Bang Henriksen, Venstre. Værsgo.

Kl. 14:51

(Ordfører)

Preben Bang Henriksen (V):

Tak for det. Forslaget, vi behandler i dag, drejer sig, i hvert fald hvad angår den første del af forslaget, om at styrke passikkerheden i endnu højere grad. Det er, som den foregående ordfører har berettet om, sådan, at danske pas er særdeles attraktive dokumenter. I de sidste år er der blevet stjålet eller i hvert fald bortkommet – det udtryk skal jeg nok bruge – over 300.000 danske pas, og det er alt for mange. Det kan måske have lidt at gøre med, at de også er gode handelsvarer. Det vil regeringen gøre noget ved. Man vil styrke passikkerheden, bl.a. ved hjælp af personligt fremmøde ved afhentning af pas, en begrænsning på tre udleverede pas inden for en 5-årig periode, skrappe regler for folk, der er straffet for salg eller misbrug af pas og så andre omstændigheder omkring reglerne for pasudlevering i udlandet mod gebyr.

Det er alt sammen ting, som Venstre kan støtte. Vi skal dog lige ind og kigge lidt nærmere på, hvad det er for et gebyr, man vil pålægge i forbindelse med udstedelse af pas ved de udenlandske ambassader eller ved de danske ambassader i udlandet.

Venstre kan derimod ikke støtte den sidste del af forslaget. Det er jo sådan, at Danmark ikke anerkender Palæstina folkeretligt, og derfor kan vi ikke bakke op om, at man i sit pas kan komme fra Palæstina. Sådan er det. Det betyder jo så også, at Venstre vil begære forslaget opdelt, således at reglerne om passikkerhed kommer til afstemning for sig og reglerne om at få Palæstina anført i passet også kommer for sig.

Med de her ord glæder jeg mig til den videre behandling af forslaget.

Kl. 14:52

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål. Den næste ordfører er hr. Søren Espersen, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 14:53

(Ordfører)

Søren Espersen (DF):

Jeg erstatter i dag hr. Peter Skaarup, som normalt er vores ordfører. Vi har et par bemærkninger til et lovforslag, som i øvrigt generelt er ganske godt og helt nødvendigt. Jeg fik faktisk lidt af et chok, da jeg så, at det i en 10-årig periode er 300.000 danske pas, der er forsvundet. Det er altså 30.000 om året, og det tyder jo på, at man skal gøre et eller andet. Det var i øvrigt også, mener jeg, Dansk Folkeparti, som i første omgang fremsatte et lignende forslag. Derfor vil jeg sige, at det generelt er et godt forslag, som vi stemmer for.

Jeg har et par bemærkninger. Det drejer sig om punkt 7, der handler om design, altså hvordan passet skal udformes. Der bliver talt om en modernisering, ikke alene selvfølgelig af sikkerheden, men også i forhold til hvordan det tager sig ud, og der kunne jeg egentlig godt tænke mig en bekræftelse fra justitsministeren af, at vores Jellingsten, altså det, man kalder Danmarks dåbsattest, bliver i passet. Det lægger vi meget vægt på. Det er en af de ting, jeg gerne vil have en bemærkning om bagefter fra ministeren.

Så er der det her med Palæstina, som vi mener er et uheldigt forslag. Jeg mener ikke, at vi skal ind i en situation, hvor vi giver mulighed for, at man kan få indført noget i sit pas, som ikke er et

land, en stat. Palæstina er jo ikke og har aldrig nogen sinde været en stat, så det virker forkert. Det kan også skabe præcedens, tror jeg, i forhold til andre omstridte regioner. Man kan i flæng nævne Kashmir, Nordcypren, Kosovo osv. Hvis man går ind på den tankegang, går det galt. Og jeg gentager, at Palæstina altså ikke er en stat, og at Danmark ikke anerkender Palæstina som en stat.

Så er der nogle ting, som vi lagde vægt på, da vi i første omgang fremsatte vores forslag. Det var i forhold til det personlige fremmøde, altså at man, når man har fået sit pas og kan gå ned at hente det, så selv bør møde frem. Det skal ikke bare sendes med posten. Når jeg siger det, er det, fordi det også fremgår af bemærkningerne, at faktisk 200 pas forsvinder i posten hvert år. Sådan er det. Det er mange, ikke? Der synes jeg bestemt, at man skal være opmærksom på det. Lad folk selv gå ned og hente det hos kommunen, og lad dem i øvrigt også få billedet taget hos kommunen, så de ikke selv møder frem med noget.

Så er der det sidste, som vi givetvis også vil stille ændringsforslag til. Det drejer sig om vores ønske om, at når man mister sit pas, så kan man inden for 10 år kun få ét nyt pas. Ellers må man altså vente. Det er temmelig umuligt, at man skulle kunne miste to pas. Hvis man mister et pas, tror jeg, at man passer meget på, næste gang man får et nyt pas. Så forslaget er altså, at man kun får mulighed for at få ét pas efter tab af et pas inden for 10 år.

Regeringen spiller ud med, at det skal være tre pas i løbet af 5 år, og det synes jeg næsten er for let for dem, der har ondt i sinde, at omgå. Selvfølgelig vil der være et eller andet galt, hvis man mister tre pas inden for 5 år. Så er man meget sløset anlagt, eller også er man bare snu, og det er det sidste, jeg tror er tilfældet.

Så der er altså en hel række ting, som vi vil gå ind i i forbindelse med udvalgsbehandlingen, men generelt er vi, som jeg sagde i starten, tilhængere af lovforslaget. Tak.

Kl. 14:57

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Den næste er hr. Karsten Hønge, ordfører for SF. Værsgo.

Kl. 14:57

(Ordfører)

Karsten Hønge (SF):

I SF er vi særlig glade for, at det nu med loven bliver muligt, at personer, som er født i Palæstina, kan få anført Palæstina, Gaza, Vestbredden eller Østjerusalem som fødested i CPR-registeret og dermed i deres pas. Det er en vigtig sag, som jo bl.a. min kollega hr. Rasmus Nordqvist har kæmpet for længe, og som nu endelig bliver til noget. Derfor ved jeg også, at hr. Rasmus Nordqvist meget gerne ville have stået her i dag, men han er altså til klimakonference i Glasgow. Der er så meget, der skal ordnes.

Det danske pas er et af de mest eksklusive pas i verden, forstået på den måde at man med det i hånden kan rejse visumfrit til 187 lande overalt på kloden. Desværre har vi været vidne til en stigende tendens i antallet af danske pas, der bortkommer. Faktisk kan Rigspolitiet berette, at mere end 310.000 pas er forsvundet siden 2010. Alene i 2019 forsvandt over 33.000 pas, og ca. 5.400 af dem blev meldt stjålet.

Når det danske pas havner i de forkerte hænder, kan det muliggøre menneskesmugling, terror og andre former for kriminalitet. Politiets Efterretningstjeneste vurderer, at misbrug af danske pas kan udgøre en fare for Danmarks sikkerhed, idet personer, der har lånt, købt eller snydt sig til et gyldigt dansk pas, kan rejse ind i Danmark, uden at politiet nogen sinde opdager det. Og på den måde kan passvindler udgøre et element i organiseret kriminalitet og terrorisme. Rigspolitiet har set nærmere på, hvem det er, der mister deres pas, og er kommet frem til, at 65 pct. af de personer, der får udstedt eller mister flere end tre pas, allerede er kendt i Kriminalregisteret.

Konklusion: Vi synes for det første, der er god grund til at få strammet reglerne; vi støtter de foreslåede opstramninger, der ligger her, og vi vil følge arbejdet med et nyt pasregister, som også sættes i gang. Og for det andet glæder vi os over, at personer, som er født i Palæstina, langt om længe kan få anført Palæstina, Gaza, Vestbredden eller Østjerusalem i deres pas.

Kl. 14:59

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er et spørgsmål fra hr. Søren Espersen. Værsgo.

Kl. 14:59

Søren Espersen (DF):

Tak. Jeg var ikke overrasket over, at SF er begejstret for det her med Palæstina. Jeg vil så alligevel spørge ordføreren, om det her også gælder andre konfliktområder i hele verden, som, hvis man begynder virkelig at tælle op nok, når op på mindst 50-60 stykker. Kashmir har jeg nævnt som et eksempel. Nordcypren, Kosovo – der er masser af de her konfliktområder rundt om i verden, hvor det altså ikke drejer sig om stater. Skal de også have lov, eller er det her kun en særregel for Palæstina?

Kl. 14:59

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 14:59

Karsten Hønge (SF):

Jeg tror ikke, at det er muligt sådan på forhånd at sige for al fremtid, hvilke områder som det ville være rimeligt på et tidspunkt at nå frem til, at her skal det sted, hvor de er født, anføres, fordi det i realiteten, som vi ser det med det palæstinensiske selvstyreområde, skal være en statsdannelse. Derfor synes jeg ikke, at man nu kan sige, at der vil være nogle områder, hvor vi allerede nu siger, at det ville være en rigtig god idé at afskære andre. Det må jo komme helt an på en konkret, præcis vurdering af, om det område nu har udviklet sig til en de facto-stat eller et de facto-område, som man kan referere sig selv til. Og så er der det særlig omfindtlige ved Palæstina-Israel-konflikten, at netop på grund af de spændinger, der er, virker det helt unødigt provokerende over for de mennesker, der er født i det, vi i dag definerer som Palæstina, at de ikke kan skrive det, men at der tværtimod skal stå Israel.

Kl. 15:00

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Hr. Søren Espersen.

Kl. 15:00

Søren Espersen (DF):

Det vil så sige, at det er en særregel, vi nu laver i forhold til Palæstina, eller som SF ønsker at få lavet. Jeg vil gerne have en bekræftelse af, at Palæstina aldrig nogen sinde i hele historien har været en stat. Det er det første, jeg vil bede om.

Så er Palæstina jo også en underlig tingest, fordi Jordan faktisk var en del af det gamle Palæstina, som englænderne fik mandatområde til at køre, og de udskilte så senere Jordan. Så hvis man var født i Jordan, i f.eks. Amman, må man så også skrive Palæstina i sit pas?

Kl. 15:01

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 15:01

Karsten Hønge (SF):

Det bliver en sådan lidt påtaget diskussion, fordi Jordan jo er en stat. Så hvorfor egentlig forstyrre en anden vigtig diskussion om,

hvorvidt man kan skrive Palæstina på, ved så at nævne Jordan, som jo i dag er en anerkendt stat, og de mennesker, der bor i Jordan, og også de palæstinensere, der bor i Jordan, føler, at det er okay, at de skriver det. Men man kan jo diskutere, hvor lang tid den palæstinensiske stat har eksisteret, men at det palæstinensiske folk eksisterer og definerer sig selv som folk, synes jeg er vigtigt.

Kl. 15:01

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere spørgsmål. Den næste er fru Samira Nawa, Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 15:02

(Ordfører)

Samira Nawa (RV):

Mange tak. Vores røddefarvede pas betyder måske ikke ret meget i hverdagen, men med det følger jo faktisk en række rettigheder, og passet er en meget værdifuld størrelse. Sikkerheden omkring vores pas er derfor også vigtig. Som det er i dag, er passikkerheden desværre ikke helt i top, da alt for mange pas forsvinder, bliver stjålet, og der bliver forfalsket og videresolgt pas.

Tidligere ordførerkollegaer har redegjort for de tiltag, der skal styrke lige netop passikkerheden, og dem bakker vi i Radikale Venstre op om. Og vi bakker også stærkt op omkring den del af lovforslaget, som gør, at man fremover igen vil kunne anføre Palæstina, Gaza, Vestbredden og Østjerusalem som fødested. Og det gør vi, fordi der er rigtig mange mennesker, for hvem det har betydet, at en fornyelse af passet lige pludselig betød, at de nu var født i Israel eller i Mellemøsten.

En af dem er Hamed El-Beltagi, som udtaler:

»Jeg går fra at være Hamed El-Beltagi, som er født den 5. marts 1946 i Gaza, Palæstina, til at være en eller anden araber, som er født et tilfældigt sted i det enorme område, vi kalder Mellemøsten.«

Det er ikke det eneste, at der så står anført Mellemøsten i nogle menneskers pas. Der kan også stå Israel. Der er lige præcis det her tilfælde med Hamed El-Beltagi, som jo er født i 1946, hvilket er 2 år før oprettelsen af staten Israel. Derfor giver det rigtig god mening, at de mennesker, som er født i Palæstina, Gaza, Vestbredden og Østjerusalem nu igen kan anføre det. Så vi bakker op om lovforslaget. Tak.

Kl. 15:03

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Den næste er fru Rosa Lund fra Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 15:04

(Ordfører)

Rosa Lund (EL):

Tak. Det er et vigtigt lovforslag, vi behandler her i dag. Det er vigtigt, at vi får styr på svindelen med pas, så vi undgår misbrug og identitetstyveri, og så pas ikke havner i de forkerte hænder. Det er vigtigt. Men særlig vigtigt ved det her lovforslag er, at vi nu får slået fast, at man som palæstinenser har ret til at blive anerkendt som lige netop det, man er, nemlig palæstinenser. Jeg ved, at hr. Christian Juhl fra Enhedslisten har brugt lang tid på at få overbevist et flertal herinde om, at det skulle være muligt. Han kan desværre ikke være her i dag.

Det er vigtigt for alle mennesker at føle sig som en del af et fællesskab. Det er vigtigt at føle sig anerkendt og set som den, man er. Kultur og historie er vigtigt – det plejer vi alle sammen at være enige om. Derfor er det vigtigt, at man ikke bliver diskrimineret, på baggrund af hvor man er født. Desværre ser vi jo rundtomkring i hele verden mange befolkningsgrupper, der bliver undertrykt, og hvor det at være født af de forkerte forældre eller det forkerte sted

i verden kan gøre livsbetingelserne og mulighederne for at leve et trygt og sikkert liv sværere.

Danmark anerkender, som flere ordførere også har været inde på, ikke Palæstina som stat, og selv om jeg ikke er enig i den officielle holdning, Danmark har her, så troede jeg faktisk, at mange flere herinde godt kunne blive enige om, at palæstinenserne selvfølgelig fortjener de samme rettigheder som alle os andre. Selv om det er en lille ting, vi gør her, altså at man får lov til at skrive Palæstina i sit pas, så troede jeg faktisk at der var flere, der ville være enige i det.

Vi har i Danmark mange medborgere, der har et palæstinensisk ophav. Det er borgere, der ligesom alle os andre går i skole, går på arbejde og er en del af det danske samfund. Men der er ingen tvivl om, at man som palæstinenser oplever diskrimination. Man bliver udsat for racisme, måske hadforbrydelser, man har begrænsede rettigheder, hvis man har været statsløs, og som mange andre undertrykte folk har palæstinenserne jo også oplevet, at de ikke kunne få registreret Palæstina som deres fødested korrekt i deres pas eller kørekort.

Jeg mener ikke, og Enhedslisten mener ikke, at vi skal medvirke til at fratage personer deres identitet, og vi skal ikke være med til at usynliggøre det palæstinensiske folk. Derfor er jeg rigtig glad for, at vi nu efter mange års debat – det tror jeg hr. Christian Juhl kan skrive under på – i dag endelig behandler et lovforslag, der styrker palæstinenserne rettigheder og selvfølelse.

Jeg vil gerne have lov til at citere Nik & Jay, som har en sang, hvor de synger: Når min bedste ven han er fra Palæstina, så er det jo egentlig lidt lige meget med mine problemer.

Der burde ikke gå nogen skår af nogen herinde, når vi tager det her lille, men meget vigtige skridt for at hjælpe palæstinenserne med at give dem lov til at skrive deres fødested i deres pas. Enhedslisten kan meget varmt støtte det her lovforslag.

Kl. 15:07

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Så siger jeg tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål. Og den næste ordfører er hr. Marcus Knuth fra Konservative. Værsgo.

Kl. 15:07

(Ordfører)

Marcus Knuth (KF):

Tak, hr. formand. Lovforslaget her adresserer, at der hvert år forsvinder alt, alt for mange danske pas. Det kan der være mange årsager til – nogle misbruger dem, fordi de ikke har ret til at bruge dem, og det er jo især den problemstilling, vi prøver at løse her. Det er vurderingen fra Politiets Efterretningstjeneste af de problemer, der er med de her såkaldt bortkomne pas, der dukker op de mærkelige steder, at look-alike-svindel kan udgøre et sikkerhedsproblem for Danmark. Det er noget, som Frontex også bakker op om. Så vi er rigtig glade for, at regeringen løfter den her problemstilling og i hvert fald forsøger at løse en del af problemstillingen. Sverige er også blevet nævnt som et land, hvor man har gjort noget lignende.

Når det er sagt, er vi meget bekymrede over den del af forslaget, der handler om at sikre hjemmel til, at personer, som er født i Palæstina, dvs. Gaza, Vestbredden og Østjerusalem, kan få det anført i passet. Et lignende forslag blev nemlig behandlet i 2019 – dengang hed justitsministeren Søren Pape Poulsen – og Rigspolitiet oplyste dengang, at det var deres faglige vurdering, at det ville være forbundet med en række ulemper at indføre yderligere valgmuligheder i forhold til angivelsen af fødselsregistreringssted særskilt på pasområdet. Bl.a. ville en sådan ordning indebære, at fødselsregistreringsstedet ikke altid var ens angivet i pas og i CPR. Og det er jo altså vigtigt, fordi det hænger sammen med, at der i forhold til oplysningerne kan opstå tvivl om, hvorvidt borgeren også er den person, borgeren udgiver sig for at være.

Derfor vil vi i Konservative – og jeg tror, det er et fælles løfte fra de blå partier – gerne opfordre ministeren til, at denne del pilles helt ud eller som minimum behandles særskilt blandt de partier, der bakker op om det. Resten af lovforslaget er vi positive over for. Vi mener, det er til gavn for Danmarks Riges sikkerhed. Tak for ordet.

Kl. 15:09

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål. Og den næste ordfører er fru Mette Thiesen, Nye Borgerlige. Værsgo.

Kl. 15:10

(Ordfører)

Mette Thiesen (NB):

Jeg er her i stedet for fru Pernille Vermund. Jeg kan sådan set tilslutte mig de ting, der er blevet sagt af både Venstre, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti. De fleste dele af det her lovforslag er rigtig gode tiltag, som vi bakker op om, men det sidste omkring Palæstina kan vi selvfølgelig ikke støtte. Og derfor opfordrer vi også til, at lovforslaget bliver delt op, så den del omkring ændring af cpr-loven med hensyn til indskrivning af eksempelvis Palæstina i passet bliver udskilt, sådan at vi kan stemme imod den del. Men resten støtter vi.

Kl. 15:10

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Liberal Alliance er ikke til stede, det er Frihedspartiet heller ikke, og Kristendemokraterne er heller ikke til stede. Så er det justitsministeren, der har ordet. Værsgo.

Kl. 15:11

Justitsministeren (Nick Hækkerup):

Tak, formand, og tak for den overvejende positive modtagelse. Lad mig starte med at adressere det, som blev nævnt til sidst, nemlig om jeg vil være indstillet på at dele lovforslaget op. Ja, det er min grundlæggende opfattelse – og det har jeg også praktiseret i stort set alle de andre tilfælde, hvor der har været ønske om at få delt lovforslag op – at partierne selvfølgelig skal have lov til at kunne stemme så vidt muligt fuldt i overensstemmelse med deres egen overbevisning. Så medmindre der sådan er nogle chikanøse grunde eller andre forhold, som gør, at det skulle betinge, at man ikke kan dele det op, så vil jeg være indstillet på at dele lovforslaget op. Og jeg kan ikke se andet, end at her er det udtryk for, at der er nogle, der simpelt hen politisk er uenige i det, som der er foreslået her, og derfor vil jeg være indstillet på at dele lovforslaget op. Så det er en imødekomme af det.

Jeg vil dog sige til hr. Marcus Knuth, at den problemstilling, som blev nævnt som Rigspolitiets bekymring sidste gang, altså at der ville opstå en manglende parallelitet mellem CPR-registreret og pasregisteret, er løst, ved at tilretningen her starter med at ske i CPR-registeret og derefter kan føres over i pasregisteret, sådan at hvis du vil registreres med fødested Gaza, så registrerer du det først i CPR-registeret, og så kan det flyttes over til pasregisteret. Så den bekymring om den forskellige registrering dengang er væk. Jeg forstod det dog også sådan, at det ikke var den eneste indvending, man havde mod forslaget, og derfor vil jeg alligevel støtte opdelingen. Men tak for den overvejende støtte.

Så blev der rejst et par spørgsmål, som jeg synes jeg godt vil tillade mig at prøve at besvare med det samme. Hr. Søren Espersen spurgte og gjorde opmærksom på, at det var en vigtig del, at Jellingstenen gik igen i passet. Der vil det være sådan, at det også vil blive bevaret fremadrettet. Der vil blive lavet et nyt pasdesign, som skal øge sikkerheden, men – og her læser jeg op af det forslag, som vi havde, som hed »Det danske pas i sikre hænder«: Passets omslagsfarve vil fortsat være den velkendte rødbedefarvede, og Jellingstenen vil stadig være passets gennemgående tema. Men en række nye vandværker, motiver og yderligere sikkerhedselementer vil medføre, at sikkerheden af det danske pas vil blive væsentligt styrket.

Så det skulle der være taget ordentlig hånd om.

Så blev der rejst spørgsmålet om, om det så betyder, at vi anerkender Palæstina som en stat. Nej, jeg tror, alle her er klar over, at Danmark ikke anerkender Palæstina som en selvstændig stat, men også at Danmark jo støtter en forhandlet tostatsløsning i konflikten mellem Israel og Palæstina. Den afgrænsning, der bliver lagt op til her, altså at Palæstina opfattes som Vestbredden, Østjerusalem og Gaza, svarer til den våbenstilstandslinje, man havde efter krigen i 1948. Det svarer også til det, som det internationale samfund generelt ikke anser som en del af staten Israel.

Så havde hr. Søren Espersen jo den, synes jeg, fornuftige betragtning, om det så betyder, at det her i virkeligheden mest er sådan en politisk mere end en international retlig regulering, vi lægger os op ad. Det betyder det nok. Under alle omstændigheder må man sige, at det ikke er første gang, vi gør det. Det klare udgangspunkt er, at for at kunne registreres som fødested skal det være anerkendt som stat. Der er dog den undtagelse, at man også kan have fødested registreret som Taiwan, selv om Danmark jo ikke anerkender Taiwan som en selvstændig stat. Så der er et fortillfælde for, at man også gør det.

Det tror jeg er, hvad jeg skal sige indledningsvis. Tak for støtten til forslaget i øvrigt.

Kl. 15:14

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er et spørgsmål fra hr. Søren Espersen. Værsgo.

Kl. 15:15

Søren Espersen (DF):

Tak for det, og tak for, at ministeren følger Nye Borgerliges opfordring til at dele forslaget i to. Det er vi meget tilfredse med. Men jeg vil alligevel gerne forholde mig til det her med anerkendelse og ikkeanerkendelse. Det er muligt, at regeringen ikke ser en anerkendelse af Palæstina i det her, men det er jeg overbevist om at der er mange andre ude i verden der gør – jo ikke mindst palæstinenserne og israelerne, som må synes, at det her på en eller anden måde virker kunstigt. Så jeg synes, at man bevæger sig i et eller andet underligt felt, hvor det hverken er fugl eller fisk; enten anerkender man det, eller også gør man det ikke, og der hører det altså med, at man selvfølgelig får sit land anført i passet, hvis man får et dansk pas. Så jeg vil gerne bede ministeren om lige at forklare sig lidt i forhold til det her med, hvordan man dels kan anerkende det, dels ikkeanerkende det.

Kl. 15:15

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ministeren.

Kl. 15:15

Justitsministeren (Nick Hækkerup):

Danmark anerkender ikke Palæstina som en stat, men Danmarks officielle politik er jo, at vi støtter en forhandlet tostatsløsning i konflikten mellem Israel og Palæstina, og det her lægger sig op ad det, der på den måde er Danmarks politik.

Kl. 15:16

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Så siger vi tak til justitsministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Kl. 15:18

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

10) 1. behandling af lovforslag nr. L 51:

Forslag til lov om ændring af lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland. (Ophævelse af ophørsklausul for foranstaltninger til at forebygge og inddæmme smitte med covid-19 m.v.).

Af justitsministeren (Nick Hækkerup).

(Fremsættelse 27.10.2021).

Kl. 15:16

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Forhandlingen er åbnet, og den første, der har ordet, er hr. Kasper Roug, Socialdemokratiet, som ordfører.

Kl. 15:16

(Ordfører)

Kasper Roug (S):

Tak for det, formand. Det lovforslag, vi skal behandle her i dag, handler jo om at sikre, at rigsmyndighederne i Grønland fremover fortsat skal kunne understøtte de grønlandske myndigheder i at håndtere covid-19 i Grønland.

I juni måned sidste år vedtog vi her i Folketinget i lov nr. 1056 en ændring i kriminal- og retsplejeloven for Grønland. Formålet med loven var netop at sikre, at myndighederne i Grønland på Justitsministeriets område som f.eks. kriminalforsorgen havde de nødvendige redskaber til at forhindre udbredelsen af covid-19 i Grønland. Loven indeholder dog en ophørsklausul, som er sat til årets udgang, altså den 31. december i 2021. Med den lovændring, der bliver foreslået her i dag, ophæves ophørsklausulen. Vi kan dermed sikre, at rigsmyndighederne i Grønland også fremadrettet kan følge de covid-19-tiltag, som det grønlandske selvstyre iværksætter med afsæt i den grønlandske epidemilovgivning.

Det er selvfølgelig vigtigt, at rigsmyndighederne i Grønland fortsat kan understøtte de tiltag og restriktioner, som de grønlandske myndigheder indfører i deres håndtering af covid-19. Det har vi også oplevet i Danmark er vigtigt. Samtidig er det vigtigt, at rigslovgivningen for Grønland er i overensstemmelse med den grønlandske lovgivning, og det grønlandske selvstyre har netop forlænget ophørsklausulen i den grønlandske epidemilov og arbejder nu på en ny epidemilov uden ophørsklausul.

Inatsisartut har givet fuld opbakning til lovændringen fra grønlandsk side, hvilket selvfølgelig er helt afgørende, og jeg håber selvfølgelig, at der også vil være bred opbakning her i Folketinget. Socialdemokratiet støtter lovforslaget, og jeg skal sige, at Det Radikale Venstre ligeledes støtter lovforslaget.

Kl. 15:18

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Den næste, der har ordet, er hr. Christoffer Aagaard Melson, Venstre.

(Ordfører)

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for det. Det her forslag har til formål at sikre, at rigsmyndighederne i Grønland også fremadrettet har de nødvendige redskaber til at forebygge og modvirke udbredelsen af covid-19 og andre alment farlige sygdomme i Grønland mest muligt. Det er vigtigt, og vi ønsker at bidrage til det. Grønland formåede som samfund at håndtere og inddæmme smitten med covid-19 på en meget imponerende måde, og sådan skulle det også gerne fortsætte i fremtiden.

Venstre kan derfor tilslutte sig forslaget, fordi vi derved kan få ophævet ophørsklausulen vedrørende kriminalloven og retsplejeloven for Grønland, således at justitsministeren også efter den 31. december kan fastsætte regler om eksempelvis indskrænkning af besøg og udgange i anstalterne. Vi noterer os, at de grønlandske partier støtter op om forslaget, så længe det bliver udarbejdet i harmoni med den grønlandske lovgivning, og det er selvfølgelig også en af de væsentlige grunde til, at vi bakker op om det.

Det fremgår også, at Justitsministeriet straks vil tage initiativ til, at loven justeres, når der vedtages en ny grønlandsk epidemilov. Det er rigtig godt, for vi mener ikke, at ministeren skal have større beføjelser, end Inatsisartut synes er rimeligt. Vi vil derfor også i udvalgsbehandlingen stille et spørgsmål om det, så vi kan få præsenteret, hvad ordet straks helt præcist dækker over, for i vores øjne er det rigtig vigtigt, at vi, så snart man er færdig med arbejdet i Grønland, får tilpasset den danske lovgivning. Så vi ser også frem til, at vi til den tid får styr på det. Tak for ordet

Kl. 15:20

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er hr. Søren Espersen, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 15:20

(Ordfører)

Søren Espersen (DF):

Tak. Jeg kan gøre det meget kort. Jeg kan tilslutte mig det, som de to foregående ordførere har sagt. Vi synes, det er et udmærket foranstaltning, at de nødvendige muligheder også tilgår de grønlandske myndigheder, og at samarbejdet i øvrigt også foregår i forhold til rigsfællesskabets ønsker. Så Dansk Folkeparti støtter forslaget.

Kl. 15:20

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det hr. Karsten Hønge, SF. Værsgo.

Kl. 15:20

(Ordfører)

Karsten Hønge (SF):

Corona banker nu igen alvorligt på døren i Grønland, hvor der er mange smittede. Det er godt, at vi har haft et parallelt forløb mellem Danmark og Grønland i forhold til at kunne håndtere udfordringen fra covid-19. Jeg er rigtig glad for, at Danmark har foræret de vaccinationer og også stillet flådefartøjer til rådighed, så man kunne komme rundt i det vidtforgreneede grønlandske samfund og sørge for at vaccinere så mange mennesker som muligt.

Men det ser jo ikke ud til, at udfordringen fra corona sådan stopper lige med det samme, og derfor er det godt, at vi nu her også lovgivningsmæssigt får parallelitet mellem det, som man ønsker i Grønland, og det, vi vedtager her. Og især med baggrund i, at forslaget støttes af Inatsisartut, så støtter SF lovforslaget.

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Radikale er her ikke, og så er det fru Jette Gottlieb, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 15:21

Vi bemærker dog også, at det er en permanent ordning, indtil en ny lov kan ændre det. Så vi vil gerne have, at vi får fremsendt det, som er blevet sendt fra Institut for Menneskerettigheder, for det fremgår ikke klart af høringsmaterialet.

Kl. 15:22

Men ellers ser vi, at vores gode kollegaer hjemme i Inatsisartut bakker op om det her lovforslag, så det gør vi også fra IA's side i Folketinget. Qujanaq.

Kl. 15:25

(Ordfører)

Jette Gottlieb (EL):

Vores ordfører på området, hr. Christian Juhl, kan ikke være til stede, så jeg har lovet at fremføre synspunkterne, nemlig at Enhedslisten finder det yderst fornuftigt, at rigsmyndighederne i Grønland fortsat har de redskaber til at sikre forebyggelse og modvirkning af udbredelsen af corona og andre farlige sygdomme – både af hensyn til den fortsatte usikkerhed om coronainsatsen, men også af hensyn til Grønlands Selvstyres indflydelse på de initiativer.

Det er fornuftigt, at lovgivningen i Grønland på Justitsministeriets område, der skal supplere den grønlandske epidemilov, er udformet, så den bedst muligt er i harmoni med den grønlandske ordning, idet formålet bl.a. er at følge de tiltag, som iværksættes af Grønland selv. Hvis der på et senere tidspunkt – i lyset af den nye grønlandske epidemilov – vil vise sig et behov for justeringer af bemyndigelserne, skal vi straks tage initiativ til en sådan justering, så det sikres, at bemyndigelserne harmoniserer med reglerne i den grønlandske epidemilov.

Der vil jeg bede ministeren redegøre for, hvilke typer drøftelser og aftaler der er indgået med Inatsisartut og naalakkersuisut herom, da det ikke fremgår klart af bemærkningerne til lovforslaget. Og så vil jeg godt bede ministeren bekræfte, at formålet med lovforslaget er at sikre den grønlandske bestemmelse over tingene, for der er lige lovlig mange gange »ikke« i den tekst, så det er meget nemt at misforstå.

Men hvis det er det, der er meningen, kan Enhedslisten tilslutte sig det, altså hvis man i øvrigt i Grønland stemmer for forslaget.

Kl. 15:23

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det hr. Marcus Knuth, Konservative. Værsgo.

Kl. 15:23

(Ordfører)

Marcus Knuth (KF):

Tak, formand. Jeg vil også gøre det kort. De tidligere ordførere har sagt det meget fyldestgørende. Det er vigtigt for rigsmyndighederne i Grønland, også fremadrettet, at være rustet med de nødvendige redskaber til at forebygge og modvirke udbredelsen af covid-19. Vi kan forstå, at det grønlandske parlament allerede har ophævet den samme ophørsklausul, som vi diskuterer her. Dermed bakker Konservative op om lovforslaget.

Kl. 15:24

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Det her går jo stærkt. Nye Borgerlige er her ikke, Liberal Alliance er her ikke, Frie Grønne er ikke til stede og heller ikke Kristendemokraterne. Så er det Aaja Chemnitz Larsen, IA. Og så får vi at høre, hvad vores grønlandske kollegaer mener om forslaget. Værsgo.

Kl. 15:24

(Ordfører)

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg vil ligesom mine kollegaer gøre det kort. Tak for ordet. Inuit Ataqatigiit støtter lovforslaget. Behovet for at kunne inddæmme smitte vil også være der efter den 31. december 2021.

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak. Så er det fru Aki-Matilda Høegh-Dam, SIU; jeg skal nok lade være med at udtale det, for det tror jeg ikke jeg kan. Værsgo.

Kl. 15:25

(Ordfører)

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Qujanaq. Covid-19 forsvinder ikke, og derfor må vi stadig beskytte os mod den. Dette forslag har til formål, at forebyggelsen og ind-dæmningen af smitten i de grønlandske anstalter bliver permanent. I Siumut kan vi godt se meningen med, at ophørsklausulen skal ophæves, da det er nødvendigt at have adgang til de rette redskaber i de grønlandske anstalter, hvis det skulle blive aktuelt. Men vi skal også huske på, at det ikke var tilfældigt, at det oprindeligt blev udtænkt, at det skulle være med en ophørsklausul, da loven i sig selv kan synes at være rimelig indgribende. Derfor er det vigtigt med en grundig behandling, og Siumut anbefaler lovforslaget til behandling i udvalget.

Kl. 15:26

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det justitsministeren. Værsgo.

Kl. 15:26

Justitsministeren (Nick Hækkerup):

Tak for det. Og tak for de meget positive kommentarer om lovforslaget, som jo dybest set har til formål at understøtte Grønlands tiltag i forhold til at håndtere covid-19-pandemien – med fuld opbakning, som det også er blevet noteret, fra de grønlandske myndigheder.

Der blev rejst et par enkelte spørgsmål, som jeg tror bedst kan tages i udvalget, men nogle af dem var dog af en sådan karakter, at jeg godt tror, at jeg kan håndtere dem nu. Aaja Chemnitz Larsen efterlyste nogle bemærkninger fra Institut for Menneskerettigheder. Hvis de ikke er fremsendt, skal de selvfølgelig oversendes til udvalget, sådan at de kan indgå fuldt ud i behandlingen.

Så forstod jeg på Enhedslistens bemærkninger, at der skal være en bekræftelse af, at de grønlandske myndigheder bestemmer over tingene. Der ligger det allerede nu sådan, at der kun kan udstedes bekendtgørelser, som vil sætte de her tiltag i værk, og en sådan bekendtgørelse vil skulle afvente en udtalelse fra Grønlands Selvstyre – sådan har det også været under pandemien i øvrigt. Så jeg mener, at vi har dækket os godt ind her.

Kl. 15:27

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til justitsministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Grønlandsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

Kl. 15:30

11) 1. behandling af lovforslag nr. L 54:

Forslag til lov for Grønland om identifikation af aktionærer, videregivelse af oplysninger og lettelse af udøvelsen af aktionærrettigheder.

Af erhvervsministeren (Simon Kollerup).

(Fremsættelse 27.10.2021).

Kl. 15:27

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Forhandlingen er åbnet, og den første, der har ordet, er hr. Kasper Roug, Socialdemokratiet, som ordfører. Værsgo.

Kl. 15:28

(Ordfører)

Kasper Roug (S):

Tak for det, formand. Det lovforslag, som vi skal behandle her i dag, handler om at gennemføre Europa-Kommissionens 2. aktionærrettighedsdirektiv i Grønland. Formålet med aktionærrettighedsdirektivet er generelt at tilskynde aktionærer til et langsigtet aktivt ejerskab samt at øge gennemsigtigheden i kommunikationen mellem virksomheder og aktionærer. Ved at implementere det her direktiv, vi står og behandler nu, i Grønland, styrkes aktionærernes rettigheder i landet. Det skal primært ske via en række minimumskrav til børsnoterede selskabers kommunikation med deres aktionærer. Det drejer sig bl.a. om en række krav i forhold til standardisering af formater og sprog.

Direktivet giver rigtig god mening for alle parter og gælder allerede her i Danmark, men Grønland er jo, som I selvfølgelig sikkert alle sammen ved, ikke medlem af EU, og som følge deraf er der ikke en automatik i de nye minimumskrav, som EU-direktivet fastlægger. Det er i alles interesse, at Grønland også følger de nye minimumskrav for oplysninger til aktionærer, men det kræver dog dansk lovgivning på området, hvilket det grønlandske selvstyre også har efterspurgt, og Landstinget i Grønland har allerede behandlet og enstemmigt vedtaget det. Jeg håber da selvfølgelig derfor, at Folketinget ligeledes vil bakke op. Socialdemokratiet vil selvfølgelig bakke op, og jeg skal sige fra Radikale Venstre, at de også vil bakke op. Tak for ordet.

Kl. 15:29

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er hr. Christoffer Aagaard Melson, Venstre. Værsgo.

Kl. 15:29

(Ordfører)

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for det. Af hensyn til tilliden til de grønlandske virksomheders samhandel og de hensyn, der ligger bag EU-lovgivningen på det finansielle og selskabsretlige område, giver det rigtig god mening at harmonisere den grønlandske og den danske lovgivning på det her område. I Venstre noterer vi os desuden også, at der i høringssvarene er et ønske fra det grønlandske erhvervsliv om, at vi laver den her harmonisering. Vi kan derfor bakke op om lovforslaget, som vil give erhvervsministeren den rette bemyndigelse til at sætte det her arbejde i gang. Vi ser frem den videre behandling.

Kl. 15:30

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det hr. Søren Espersen, Dansk Folkeparti. Værsgo.

(Ordfører)

Søren Espersen (DF):

Det er jo også en hurtig bemærkning fra mig. Jeg synes, det er en EU-forordning, som giver mening. Den sikrer gennemsigtighed, men altså også rettigheder for aktionærer. Det er jo som bekendt lovgivning – eller det bliver det – i Danmark, men så også på Grønland. Grønland er jo fornuftigvis ikke medlem af EU, og derfor skal vi altid igennem den her ekstra runde hernede. Grønlands Landsting, forstår jeg, vedtog for 3 uger siden forslaget, og vi har jo den tradition her i Folketinget, at vi som oftest følger Landstingets beslutninger, så derfor kan Dansk Folkeparti støtte lovforslaget.

Kl. 15:31

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det hr. Karsten Hønge, SF. Værsgo.

Kl. 15:31

(Ordfører)

Karsten Hønge (SF):

Direktivet giver flere rettigheder til aktionærerne og giver øget gennemsigtighed, og det er godt med den slags minimumsbetingelser, som skaber tillid til grønlandske virksomheder. Det er vel også derfor, forslaget bakked op både af det grønlandske erhvervsliv og flertallet i Inatsisartut. SF støtter lovforslaget.

Kl. 15:31

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Radikale Venstre er ikke repræsenteret, og så er det fru Jette Gottlieb, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 15:32

(Ordfører)

Jette Gottlieb (EL):

Tak for det. Vores ordfører, hr. Christian Juhl, er stadig ikke til stede, og derfor fremfører jeg hans synspunkter. Lovforslaget skal sikre, at EU's regler om fastsættelse af minimumskrav vedrørende gennemførelse af bestemmelserne, som går på identifikation af aktionærer, videregivelse af oplysninger og lettelse af udøvelse af aktionærrettigheder samt senere ændringer af forordningen, kan gennemføres i Grønland.

Landstinget vedtog den 20. oktober forslag til beslutning om, at Grønlands selvstyre tilslutter sig forslag til lov for Grønland om identifikation af aktionærer osv. Grønland har hjemtaget størstedelen af erhvervsområdet. En række områder inden for erhvervsområdet er imidlertid stadig under danske myndigheders kompetence, og det gælder netop selskabslovgivningen, som fortsat er et dansk ansvarsområde under danske myndigheder.

De nødvendige regelændringer, der har til formål at gennemføre reglerne om reelle ejere, omfatter en opdatering af en række anordninger, der sætter dansk erhvervslovgivning i kraft i Grønland, samt de tilhørende administrative forskrifter. De berørte love, der vil blive opdateret svarende til de gældende danske love, er selskabsloven, lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, lov om erhvervsdrivende fonde, lov om fonde og visse forordninger, lov om finansiell virksomhed og hvidvaskloven. Og hvis man i Grønland ønsker, at disse regler skal gælde i Grønland, kan Enhedslisten selvfølgelig tilslutte sig det.

Kl. 15:33

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det hr. Marcus Knuth som ordfører for Konservative. Værsgo.

(Ordfører)

Marcus Knuth (KF):

Tak, formand. Jeg skal også gøre det ganske kort – jeg tror, de tidligere ordførere har sagt det, der skulle siges. Lovforslaget her skal som sagt sikre en minimumsgennemførelse af lovgivning fra EU, så vidt angår identifikation af aktionærer, videregivelse af oplysninger osv. Eftersom Grønland jo ikke er medlem af EU, er det mere en, hvad skal man kalde det, formel sag at få det her indført også i Grønland. Og som det allerede er blevet sagt, har det grønlandske parlament tilsluttet sig forslaget, så derfor bakker Konservative selvfølgelig også op. Tak.

Kl. 15:33

Kl. 15:34

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Nye Borgerlige er her ikke, Liberal Alliance er ikke til stede, Frie Grønne er ikke til stede og heller ikke Kristendemokraterne. Så er det fru Aaja Chemnitz Larsen, IA. Værsgo.

Kl. 15:34

(Ordfører)

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak for ordet. Inuit Ataqatigiit støtter lovforslaget. Vi støtter, at Grønland får en tidssvarende og transparent lovgivning om selskabsretten i Grønland, da det er en vigtig forudsætning for også på sigt at kunne tiltrække udenlandske investorer. Grønland har overtaget hovedparten af erhvervsområdet, men selskabslovgivningen er stadig væk et dansk ansvarsområde. Vi ser i materialet, at Grønlands Erhverv efterlyser en langsigtet plan for udviklingen af selskabslovgivningen i Grønland. Det er noget, som IA støtter op om. Med de få bemærkninger takker vi for lovforslaget og støtter op om det. Tak.

Kl. 15:35

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det fru Aki-Matilda Høegh-Dam, SIU. Værsgo.

Kl. 15:35

(Ordfører)

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Qujanaq. Lovforslaget om identifikation af aktionærer, videregivelse af oplysninger og lettelse af udøvelsen af aktionærrettigheder vil sikre større gennemsigtighed og åbenhed ved identifikation af aktionærer og videregivelse af oplysninger samt lettelse af udøvelsen af aktionærrettigheder. Siumut mener, at det er et stort skridt, hvis lovforslaget vedtages, og finder ingen forhindringer i at støtte op om lovforslaget. Siumut anbefaler derfor lovforslaget til behandling i udvalget.

Kl. 15:36

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Så er det erhvervsministeren. Værsgo.

Kl. 15:36

Erhvervsministeren (Simon Kollerup):

Tusind tak, formand. Også tak for bemærkningerne fra ordførerne. Det var korte og præcise indlæg og alle sammen med positivt fortegn. Tusind tak for det. Jeg tænker, at det giver mening lige at fremhæve nogle af de centrale elementer, som ligger i det her lovforslag. Det er nemlig et lovforslag, der skal give hjemmel til, at vi ved en bekendtgørelse kan gennemføre bestemmelser på Grønland svarende til Kommissionens gennemførelsesforordning, som skal gennemføre visse aspekter af 2. aktionærrettighedsdirektiv.

2. aktionærrettighedsdirektiv har bl.a. til formål at understøtte investorer i et langsigtet, aktivt ejerskab. Direktivet implementeres

i Grønland, ved at vi laver en opdatering af bl.a. anordningen for selskabsloven, som skal medvirke til at lette udøvelsen af aktionærrettigheder og gøre den mere effektiv. Derfor fastsætter gennemførelsesforordningen en række minimumskrav om standardiserede formater og sprog for forskellige oplysninger. Det drejer sig f.eks. om, når selskabet anmoder om at afgive informationer om aktionærernes identitet og svar herpå, selskabets mødeindkaldelser og bekræftelser af retten til at udnytte aktionærrettighederne på en generalforsamling, og når aktionærer meddeler om deltagelse som aktionær i en generalforsamling.

Som alle ved, er Grønland ikke en del af EU, og derfor følger Grønland ikke pr. automatik de nye minimumskrav, som gennemførelsesforordningen fastsætter, men det er både i Grønlands Selvstyres og i dansk interesse, at også Grønland følger de nye minimumskrav om at standardisere formater og sprog for forskellige oplysninger.

For at gennemførelsesforordningen kan gennemføres, kræver det dansk lovgivning på området, og det er det lovforslag, vi står med til behandling lige nu. Vi ønsker at gennemføre lovforslaget nu, fordi Grønland står over for, at Global Forum, et organ, som ligger under OECD, har planlagt evaluering af de grønlandske regler på skatteområdet, hvor Grønlands regler om reelle ejere har betydning for evalueringen. Med henvisning til Global Forums planlagte evaluering har Grønlands Selvstyre fremsat ønske om, at de nødvendige regelændringer er trådt i kraft inden da. Regelændringerne omfatter en opdatering af en række anordninger og nærværende lovforslag, der sikrer, at Kommissionens gennemførelsesforordning samt senere ændringer af forordningen kan gennemføres på Grønland.

Landstinget har allerede behandlet lovforslaget, og Landstinget har den 20. oktober i år enstemmigt tilsluttet sig lovforslaget. Regeringen forventer, at reglerne vil lette udøvelsen af aktionærrettigheder og gøre den mere effektiv og dermed jo som sagt være med til at understøtte børsnoterede selskabers kommunikation med deres aktionærer. Det sker gennem videregivelse af oplysninger, gennem kæder af formidlere og forpligter formidlere til at lette udøvelsen af aktionærrettigheder. Formidlere kan f.eks. være en bank eller en værdipapircentral. Med de ord og med de positive bemærkninger ser jeg frem til den videre behandling i udvalget.

Kl. 15:39

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til erhvervsministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Grønlandsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Da indenrigs- og boligministeren endnu ikke er kommet – vi har hørt, at han er på vej – er vi nødt til lige at udsætte mødet, indtil vi har en minister på plads.

Mødet er udsat. (Kl. 15:40).

Det næste punkt på dagsordenen er:

12) Forhandling om redegørelse nr. R 6:

Indenrigs- og boligministerens regional- og landdistriktpolitiske redegørelse 2021.

(Anmeldelse 29.10.2021. Redegørelse givet 29.10.2021. Meddelelse om forhandling 29.10.2021).

Kl. 15:46

Forhandling

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Mødet er genoptaget. Nu har vi fået både ministeren og ordførerne på plads på de pladser, hvor de nu skal være.

Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er hr. Anders Kronborg, Socialdemokratiet. Ministeren kommer først på til sidst.

Værsgo til hr. Anders Kronborg.

Kl. 15:46

(Ordfører)

Anders Kronborg (S):

Tusind tak for det. Grunden til, at der lige var lidt forvirring i starten, er, at det er første gang, jeg skal være med her ved en redegørelsesdebat. Det har jeg set meget frem til, og til orientering for medlemmerne er jeg her som standin for vores ordfører, Lennart Damsbo-Andersen.

Igenem de seneste årtier har vi jo været vidne til en centralisering, der fundamentalt har ændret danmarkskortet. Vi har set, at små uddannelser i de mindre byer er blevet slået sammen og flyttet til større byer, kommuner er blevet lagt sammen, og beslutninger om infrastruktur, skoler, daginstitutioner, ældrepleje og meget andet er rykket længere væk fra de borgere, der skal leve med beslutningerne. Lokale politistationer er blevet nedlagt, og politibetjente er flyttet til større byer længere væk fra borgerne; butikker, som før lå i centrum i de mindre byer og skabte liv og miljø, er blevet udkonkurreret af store butikker med kendte kæder, som ligger i udkanten af de lidt større byer. Kort sagt er der rigtig mange danskere, der har oplevet, at Danmark er blevet mere centraliseret og tingene er flyttet længere væk.

Jeg tror, at eksemplerne er mange – listen med opråb har i hvert fald været lang – og vi ved, at oplevelsen blandt den halvdel af befolkningen, der bor uden for de store byer, er, at Danmark igennem mange år er blevet trukket skævt. Mens nogle dele af landet har oplevet en rivende udvikling, er der andre dele af Danmark, som har oplevet en afvikling. Nogle ting, og det tror jeg også at vi skal slå fast, er vi ikke herre over, men meget af den udvikling, der er sket, skyldes også politiske beslutninger taget med fuldt overlæg. Hensynet til effektivitet, stordriftsfordele og besparelser har trumfet lokale hensyn til udvikling uden for de store byer.

Det er klart, at vi ikke bare kan rulle al udvikling tilbage, og det skal vi heller ikke, men vi skal forsøge at sætte en ny retning. Det er det, som et flertal i Folketinget har brugt de sidste 2½ år på, mens Socialdemokratiet har siddet i regering.

På uddannelsesområdet har vi sammen med et bredt flertal i Folketinget indgået en aftale, der sikrer flere og bedre uddannelser i hele landet. Det gælder velfærdsuddannelserne, hvor 60 pct. af uddannelsespladserne kommer til at ligge uden for de største byer. Vi forbedrer de økonomiske rammer for uddannelser uden for de store byer, og vi flytter 10 pct. af uddannelsespladserne ud fra de fire største byer. En god uddannelsesdækning sikrer, at flere får adgang til at dygtiggøre sig, at flere får adgang til at udleve deres drømme, og at virksomheder og offentlige institutioner får adgang til helt afgørende kvalificeret arbejdskraft. Samtidig er uddannelsernes placering fundamentet under et balanceret bosætningsmønster.

Derudover er jeg også glad for, at vi har lavet en aftale om elevfordeling på ungdomsuddannelserne og hjulpet gymnasierne i yderområderne, som har været truet af lukning på grund af et faldende elevtal i området. Og senest har vi foreslået, at flere byer, der i dag ikke har nogen ungdomsuddannelser, skal have mulighed for at oprette en, hvis befolkningsgrundlaget er til det.

På boligområdet har regeringen foreslået en statsgaranti på den yderste del af realkreditlånet i landdistrikter, så flere får mulighed for at realisere drømmen om egen bolig. Og som led i genopretningen af skattevæsenet har regeringen placeret otte nye skattecentre med i alt 1.000 medarbejdere i Fredericia, Frederikssund, Viborg, Esbjerg, Ringe, Slagelse, Svendborg og Frederikshavn. Det er med til at sikre et bedre skattevæsen, men det er også med til at sikre, at folk bosætter sig uden for de allerstørste byer.

Kl. 15:51

Vi har også foreslået, at der oprettes 20 nærhospitaler, som skal bidrage til at få nærheden tilbage i velfærden. Og så har et bredt flertal i Folketinget også placeret 20 nærpoltistationer, der skal sikre tryghed lokalt. Jeg ved, at i mit område, det område, som jeg kommer fra – omkring Vadehavet – såvel i Tønder som i Esbjerg Kommune, er det noget, der skaber meget stor glæde, altså både at man får et mere synligt politi, men også at man faktisk får nogle fysiske rammer – steder, hvor man kan gå hen. Tryghed er enormt vigtigt for udviklingen, og tryghed er også enormt essentielt, når man skal vælge at bosætte sig. Vi er ikke i mål endnu, men der er taget væsentlige initiativer, der skal modvirke butiksdød og understøtte levende bymidter.

Jeg tror også, vi er nødt til – for nu er der jo et kommunalvalg, som raser derude, og det er ikke for at stå her på talerstolen og blande mig i det kommunalvalg – ikke at undervurdere aftalen om udligning i Danmark, som også et bredt flertal i Folketinget var med i. Det var med til at give kommunerne en bedre økonomi, så man ikke er tvunget til at lukke lokale tilbud. Men jeg kan i hvert fald de steder, jeg har besøgt i valgkampen, se, at det med nærheden, og at de faktisk får en indflydelse, betyder utrolig meget for de borgere, der bor også i de mindre landdistrikter. Derfor skal vi også huske at rose de kommuner, som gør det rigtig godt.

Der har været rigtig mange gode initiativer. Man har herinde besluttet sig for en ny retning. Det er ikke gjort med enkelte aftaler, og derfor kan vi også se i redegørelsen, at den er meget bred. Det understreger i virkeligheden også det lange, seje træk, så vi kan gennemføre det, der skal til, for at vi får balance i alle dele af vores land. Det er lige fra beslutninger om infrastruktur over beslutninger om landbrug til beslutninger om klima.

Jeg synes bare, jeg stiltfærdigt også lige vil understrege vigtigheden af, at vi faktisk har et Folketing, som ganske vist ofte er iltet i debatterne, men når det virkelig gælder, kan man faktisk bøje stråene mod hinanden og samarbejde om holdbare løsninger. Jeg synes, det er utrolig flot – og jeg tror i virkeligheden også, at det er helt afgørende for beskæftigelsen, væksten og jobbene inden for et meget vigtigt erhverv som landbrugs- og fødevarerhvervet – at det er lykkedes at lave en så bred aftale i Folketinget. Jeg har stor ros til partierne fra Enhedslisten til Nye Borgerlige for, at man ville kompromiserne, man ville finde løsninger i fællesskab, for der er ingen tvivl om, at de landmænd, der har en stram økonomi, nu kan gå ned i banken og sige: Prøv at høre her, når vi nu skal investere fremover, er der faktisk nogle brede rammevilkår, og der er ro om erhvervet. Det tror jeg faktisk er med til at understøtte udviklingen ude i vores landdistrikter. Så jeg synes, det er rigtig godt gået, at for et erhverv, der tidligere har været en politisk kamplads, hvor man i forhold til skiftende regeringer har ændret retning, har vi formået i dette Folketing at lave brede, solide aftaler.

Vi er som sagt ikke i mål endnu, men jeg synes og vurderer, at der er taget vigtige skridt hen imod at genoprette balancen i

Danmark, så der kan leves gode liv, uanset hvilket postnummer man bor i.

Så kan jeg ikke lade være med her til sidst at glæde mig over den studietur, som Landdistriktsudvalget også havde for halvandet år siden til øen Mandø – en lille ø med ikke engang 50 indbyggere. Men selv om den er lille, var der et drive, et engagement. Vi kunne også der som udvalg mærke og se, at selv om der ikke var flere borgere, var man faktisk i gang med gode, solide initiativer, man havde et ejerskab til. F.eks. vil man gerne markedsføre øen Mandø som et sted med stilhed i et kommende projekt om dark sky. Og jeg er ikke i tvivl om, de projekter, der helt ude lokalt har en nerve, der gror op nedefra, og som vi kan være med til at understøtte her, også er med til at sikre, at sådanne samfund faktisk er rigtig interessante både at besøge, men også at bosætte sig i fremover. Tak for ordet.

Kl. 15:56

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål, og så må ordføreren gerne forlade talerstolen. Tak for det.

Så er det hr. Peter Juel-Jensen, Venstre, som ordfører. Værsgo.

Kl. 15:56

(Ordfører)

Peter Juel-Jensen (V):

Tak for det, formand. Og tak til Anders Kronborg for en fin tale. Ordføreren kom godt rundt, og det er jo flot for en vikar. Og tak til ministeren for en god og i mine øjne en meget grundig redegørelse. Jeg anerkender, at der er taget skridt i retning af at styrke vores landdistrikter, og i Venstre er vi også enige i, at Danmark er et alt for lille land til at have for store regionale forskelle, hvilket også var grunden til, at vi tilbage i 2015 sammen med et flertal her i Folketinget for alvor tog fat på at vende udviklingen i landdistrikterne.

Noget af det, som redegørelsen peger på, er, at på trods af at indbyggertallet generelt er steget i Danmark som helhed, viser befolkningstallenes udvikling også, at befolkningstallet har været stigende i alle fem regioner i byområderne eller tæt omkring de store byer. Men jo længere væk, man kommer fra de store byer, jo mere udpræget er det, at befolkningstallet ikke stiger, og der kommer også en stigende skævhed i alderssammensætningen ude omkring i de små landsbyer ude i landdistriktskommunerne.

Når jeg tager fat på det, er det, fordi der stadig væk er behov for at have øget opmærksomhed på vores landdistrikter, som selvfølgelig også oplever en mangel på arbejdskraft og på boliger. Noget af det, som jeg savner lidt i redegørelsen, er, at man tager fat omkring den tidsel, som det er, for man mangler faktisk også arbejdskraft og ikke mindst boliger til denne arbejdskraft ude i vores landdistrikter, og det går lidt langsomt med at sætte fart på det. Det er nødvendigt, hvis vores landdistrikter skal kunne komme godt ud af perioden her efter corona, at man har den nødvendige arbejdskraft til rådighed og selvfølgelig også har den nødvendige boligmasse.

Redegørelsen er et godt udgangspunkt for et kommende folketingsår, hvor vi fra Venstres side, og det vil vi gerne annoncere allerede nu, agter at fremsætte yderligere forslag, der vil kunne styrke vores landdistrikter. Det vil være forslag, som vi også har medfinansieret i vores finanslovsforslag, fordi vi fra Venstres side ikke kunne finde på at fremsætte ufinansierede forslag.

Tak for en god redegørelse.

Kl. 15:58

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Der er et spørgsmål fra hr. Anders Kronborg. Værsgo.

Anders Kronborg (S):

Tusind tak for det. Og tak for en, synes jeg, fin tale. I øvrigt vil jeg også bare sige tak til ordføreren for det helt generelt behagelige og seriøse samarbejde, som vi har om den her vigtige problemstilling.

Når jeg alligevel tager ordet, er det, fordi, når ordføreren siger, at vi skal have liv, vækst og beskæftigelse i landdistrikterne, så dæmper det sådan lidt for mig i min hukommelse, at en af de allervigtigste politiske aftaler, som vi har lavet herinde i Tinget, nemlig aftalen om nærpolitistationer, er ordførerens parti jo ikke en del af. Det er jo i virkeligheden en aftale, som stort set alle andre partier i Folketinget er med i, og det vil også sige, at når vi fremadrettet skal drøfte aftalen, sidder ordføreren jo ikke med ved bordet – det gør den konservative ordfører og ordførerne for de andre borgerlige partier. Og der kan jeg ikke lade være med at tænke på, om ordføreren ikke bare et stilfærdigt øjeblik ærgrer sig over, at hans parti, Venstre, ikke var en del af en så vigtig aftale, som både skaber liv, tryghed og beskæftigelse ude i landdistrikterne.

Kl. 16:00

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 16:00

Peter Juel-Jensen (V):

Tak for spørgsmålet. Nu ved jeg ikke, hvor meget tryghed og liv den aftale sikrer ude i vores landdistrikter, for hvis jeg husker aftalen korrekt, så synes jeg måske det er rimelig flot f.eks. at kalde det en politistation, for den er jo ikke døgnåben, den er ikke døgnbemandet – den har en ganske kort åbningstid, og det vil så sige, at man kan føle sig tryk fra kl. 10.30 til kl. 11.15, eller hvor lang tid der nu er åbent. Der er jo ikke politi hele tiden. Jeg mener, at man godt kunne have fået noget mere ud af pengene.

Men grunden til, at vi ikke var med i den aftale, var, at den aftale rent faktisk i bund og grund gør det dyrere at være dansker, og vi mener ikke, at vi skal være med til at gøre en stor offentlig sektor meget større, for vi ved, at det bliver ude i landdistrikterne, man kommer til at betale for det, mens man sjældent får andel i goderne.

Kl. 16:00

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Hr. Anders Kronborg.

Kl. 16:00

Anders Kronborg (S):

Tak for det. Og tak for et meget ærligt svar. Jeg synes sådan set, at det er en meget vigtig aftale. Det er rigtigt nok, at der ikke er døgnbemanding på de her politistationer, men vi får væsentlig flere politibetjente ud i vores landdistrikter.

Så siger ordføreren, at det ikke må blive dyrere at være dansker. Skal jeg forstå det sådan på ordføreren, at det også i forhold til Venstres landdistriktspolitik fremadrettet betyder, at hvis vi skruer på nogle instrumenter for at finansiere det, f.eks. her i forhold til kørekort og pas, så afviser Venstre blankt at lave initiativer, der er med til at bringe Danmark i bedre balance?

Kl. 16:01

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 16:01

Peter Juel-Jensen (V):

Nej, det har været et mål for Venstre helt tilbage fra 2015, altså lang tid inden Socialdemokratiet fik øje for landdistrikterne, at vi gerne vil have en mere ligelig fordeling, når det gælder vores landdistrik-

ters udvikling. Vi skal nok fremlægge fuldt finansierede forslag til alt det, som vi mener kan være bedre ude i landdistrikterne. Og ja, vi kommer til at investere yderligere i vores landdistrikter for at sikre en god og ordentlig udvikling.

Jeg beder også ordføreren om lige at være opmærksom på, at det jo ikke engang er et halvt år siden, at vi sad i den her sal og ordførerens parti stemte nej til det fulde landevejsprincip – noget, der kunne være med til at skabe vækst og udvikling på vores små øer. Da var man ikke villig til at finde de ressourcer. Så jeg tror ikke, at nogen skal pege fingre ad andre.

Kl. 16:02

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Så er der ikke flere korte bemærkninger, og så siger vi tak til ordføreren og går videre til Dansk Folkepartis ordfører, og det er fru Mette Hjerminde Dencker.

Kl. 16:02

(Ordfører)

Mette Hjerminde Dencker (DF):

Tak for det. Landdistrikterne er der, hvor en stor del af danskerne lever deres liv, og når vi her fra Christiansborgs side skal lave lovgivning omkring landdistrikterne, skal det være med den dybeste og inderligste respekt for, at det er her, mennesker lever deres liv. Og det her med at bo i et landdistrikt, og det er vi mange af ordførerne der gør, kan faktisk være ret svært at beskrive, når man skal forklare byboere, hvad det er, vi bare elsker ved det. Og det er som med så meget andet, nemlig at følelser kan være utrolig svære at beskrive. Det er det her med nærheden til naboen, det her med, at man kerer sig meget mere om hinanden, at man kender hinanden bedre, at man holder øje med hinanden på godt og ondt, det tætte fællesskab, og det her med, at når vi er i landsbyen, er der en masse forskellige arrangementer, fordi vi virkelig gerne vil mødes og omgås. Gåturene i naturen, det, som det giver til ens livskvalitet, at man bor lige ude i naturen og bare kan gå gode, lange ture i naturen hver eneste dag, er helt fantastisk.

Øboerne gør det, at de beskriver følelsen af at være øbo meget samstemmende, når jeg er ude på øerne, og de siger, at det handler om det her med, at de, når de sidder på færgen tilbage til øen, bare kan – pyh – puste helt ud. I mange år, før jeg flyttede til et landdistrikt, havde vi sommerhus på Mols, og der havde jeg samme følelse, når vi passerede Kalø Slotsruin. Det er os, der bor i landdistrikterne, som er de bedste ambassadører for landdistrikterne, og derfor er det vigtigt, at vi taler dem op.

I Dansk Folkeparti kom vi i marts 2021 med vores udspil »Livet leves også i provinsen«, og her var der en række initiativer, som vi vil fremsætte i løbet af den næste folketingsamling, og det var bl.a. det her med en vækstpilotordning, som jeg synes var et fantastisk projekt – det her med, at man satte akademikere ud på virksomheder, hvor man aldrig ville ansætte akademikere. Jeg kan huske, at jeg talte med en virksomhed, hvor de sad og syede gardiner, og så havde de ansat en akademiker, og jeg tænkte: Hvad i alverden skal de bruge en akademiker til i den virksomhed, hvor de der seks kvinder bare sidder og syr gardiner? Men han var enormt dygtig til at stikke snabelen ned i alle mulige EU-kasser, og der gjorde, at de lige pludselig bare kunne ekspandere og gå fra at være en til at være seks forretninger. Det var helt fantastisk. Det her med vækstpilotordningen kan noget, og det er altså vigtigt, at vi værner om det.

Så er der også vækstlån, når man vil i gang som iværksætter i landdistrikterne. Der kan vi da godt glemme alt om det her krav om, at man skal låne mindst 1 mio. kr., når det er små iværksættere i landdistrikterne. Så hvis vi skal have gang i det her iværksætteri i landdistrikterne, vil vi i Dansk Folkeparti meget gerne sætte det ned til ½ mio. kr.

Så tog vi også initiativ til det her med at bevare de små skoler, og vi kan også se her i redegørelsen, at på landsplan er det gået ned med folkeskoler, men det er især svært ude i landdistrikterne og på øerne, og det er noget af det, som vi i Dansk Folkeparti gerne vil bevare ved hjælp af nogle tiltag der.

Selvfølgelig er vi stadig væk tilhængere af at udflytte uddannelser, som jeg jo tidligere har talt meget om, men også det her med, at vi, når vi etablerer nye enheder af uddannelser, som udgangspunkt gør det uden for hovedstadsområdet, medmindre der er tungtvejende grunde til, at det lige skal ligge her. Det samme skal egentlig også være vores mindset, vores tankegang, når vi gør det med statslige arbejdspladser. Det her med, at vi, hver gang der skal etableres en ny statslig arbejdsplads, som udgangspunkt bare har det på rygraden, at den skal ligge uden for hovedstadsområdet, er også en måde at vende udviklingen på.

Så synes jeg også, det er lidt sjovt, at man kan sidde på Ærø, og så kan man på Ærø uddanne sig på Harvard University i USA, fordi digitaliseringen er så langt fremme, men man kan altså ikke gøre det på Københavns Universitet. Det synes jeg jo altså er helt tosset, altså det her med, at vi ikke er bedre til at sørge for, at også de danske universiteter har en digitalisering, når man kan gøre det på udenlandske universiteter.

Kl. 16:07

Så synes vi også i Dansk Folkeparti, at det her med at statsgarantere lån til butikkerne på øerne er vigtigt, for de er altså stadig væk hårdt trængt. Det er sådan på mange øer, at de har lang færgeoverfart ind til fastlandet, og det gør så, at når man er færdig med 9. klasse, har man altså ikke andet valg end at flytte ind til fastlandet, hvis man skal gå på gymnasiet eller handelsskole – eller hvad det nu kan være – eller erhvervsuddannelser, og det gør så, at forældrene altså skal være godt ved muffen, for de skal betale for, at den unge på 15-16 år får kost og logi. Nogle kommuner er også så søde at give tilskud til deres øboere, men vi kan jo ikke være bekendt, at det skal være afhængig af forældrenes pengepung eller kommunens goodwill, om man kan få en uddannelse, og derfor vil vi i Dansk Folkeparti gerne have, at de unge øboere under 18 år skal kunne få su for udeboende, indtil de bliver 18 år. Vi har også undersøgt, hvad det vil koste, for det er jo kun nogle få øer, det drejer sig om, og det vil komme til at koste under 5 mio. kr. årligt på et statsbudget, så det er ikke, fordi det ruinerer os. Vi synes, det er en rigtig god investering i de unge øboere, at vi også kan gøre det.

Når man dykker ned i landdistriktsredegørelsen, ser man, at udviklingen i befolkningstallet er stagneret. Det går ikke nedad, men det er også stagneret på småøerne her på det sidste. Men det er stadig væk sådan, at hvis den kurve, vi ser, var en kurve over en aktie, ville jeg ikke investere i den, og netop derfor er det vigtigt, at vi investerer i småøerne ekstra meget, fordi de er rigtig sårbare. Vi vil gerne have flere børnefamilier til at flytte til småøerne.

Når man så ser på overnatninger, var det jo fantastisk at se, hvordan corona gjorde, at der kom et kæmpe boost i sommerhusudlejningen, og det synes vi i Dansk Folkeparti vi fortsat skal bakke op om, ved at bundfradraget også fremadrettet skal være hævet til de 60.000 kr.

Gennemsnitsalderen på småøerne, kan man se i rapporten, er jo ekstremt høj. Det var jo ikke som med de andre kurver, der nogenlunde fulgtes ad, for her var den ekstremt høj. 55 år er jo rigtig, rigtig meget, og skal vi tiltrække flere børnefamilier til småøerne, skal vi altså køre den trafikale ligestilling i mål nu og her eller snarest muligt, og samtidig er det også vigtigt, at vi tager nogle initiativer, så der bliver tilgængelige boliger til familier, der gerne vil etablere sig på småøerne.

Ellers vil vi bare sige, at i Dansk Folkeparti glæder vi os over, at regeringen prioriterer landdistrikterne, og vi glæder os over ministerens personlige engagement i landdistrikterne, som klart skinner

igennem her, og det er vi rigtig, rigtig glade for. Vi er glade for samarbejdet, vi har med alle de øvrige landdistriktsordførere, så derfor ser vi frem imod det kommende samarbejde i forhold til at sikre landdistrikterne og øerne de bedste forhold. Tak.

Kl. 16:11

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren. Vi kan gå videre til SF's ordfører, og det er hr. Karsten Hønge.

Kl. 16:11

(Ordfører)

Karsten Hønge (SF):

Landdistrikterne er udfordrede af vigende befolkningstal og arbejdspladser, manglende investeringer og uddannelsespladser osv. Vi kender de udfordringer, som også træder frem i den her landdistriktspolitiske redegørelse. Redegørelsen har i år særlig fokus på uddannelse, beskæftigelse og digital infrastruktur, men også på befolknings tilbagegangen og den stigende alder i landdistrikterne, ligesom den også viser, at tilflytterne til landdistrikterne i højere grad er ressourcefattede end dem, der flytter mod de større byer, og at de lavere boligpriser kan være en del af forklaringen på den udvikling.

Her ligger et fokuspunkt, for i landdistrikterne er der også færre sociale tilbud i form af f.eks. herberger, væresteder og retshjælp; der er altså længere til hjælpen. Samtidig er tilbuddene svære at udnytte, fordi transporten ikke altid fungerer optimalt, og der kan være trange kår for økonomien i forhold til at udnytte dem. Det bør vi være opmærksomme på måske med puljer målrettet opretholdelsen af tilbud i de tyndest besatte områder.

Der er også sket gode ting siden sidst. Ja, faktisk nævnte SF fire ting sidste år, som jeg synes vi skulle tage fat på politisk i det her kommende år. To af forslagene er på vej til at blive realiseret.

Den første ting handler om uddannelse. Vi har i SF tidligere foreslået en udflytningsplan for uddannelser, så vi får skabt bedre geografisk balance i uddannelses tilbuddene. Det arbejde er vi nu gået i gang med som følge af den nye uddannelsesaftale, som er et godt første skridt på vejen til at skabe flere uddannelsesmuligheder uden for de store byer. Det arbejde er rigtig vigtigt, for vi ved, at folk bliver boende lokalt, når de uddanner sig lokalt. Med den arbejdskraftmangel, vi ser ind i, er der et stort behov for, at vi får uddannet arbejdskraft til det lokale arbejdsmarked, for uden et lokalt erhvervsliv går mange ting i stå.

Den anden ting handler om lån i landdistrikterne. Regeringen har endelig nu spillet ud med et forslag, som godt nok endnu ikke har resulteret i et egentligt lovforslag, men som dog læner sig meget op ad SF's indtil videre fem eller muligvis seks forskellige beslutningsforslag på det her område, som handler om at sikre lån til bolig i landdistrikterne, et hårdt område, hvad angår køb og salg af ejendom. Vi har i SF i årevis sagt, at markedskræfterne ikke løser det her, og derfor har omdrejningspunktet i vores forslag været, at staten må spille en rolle i den sammenhæng. Det håber vi at vi kommer i mål med, og vi har noteret os, at der ligger et lovforslag i lovkatologet, som skal rette op på den situation.

Man kan jo lade falde, hvad ikke kan stå, eller man kan forsøge at påvirke udviklingen i en bedre retning ved at understøtte landdistrikterne med de rigtige rammer. Vi er i SF optaget af det sidste. Det skal være muligt at bo flere steder, for ikke at sige alle steder, i Danmark uden de store forskelle i muligheder. Det handler for SF om lige muligheder, og vi ser i høj grad en ulighedsdagsorden her, fordi forskellene mellem by og land vokser, og det siger selv, at det ikke er godt for sammenhængskraften i Danmark.

Derfor vil vi i SF nævne nogle bud på, hvordan vi fortsat synes at der kan gøres noget mere. Nedrivningspuljen skal fortsat være af en størrelse, så vi kan blive ved med at rive de lokale spøgelseshuse,

tomter og ruiner ned. Det er de steder, der skæmmes lokalsamfundene; ingen ønsker jo at bo i et område med det, der vist bliver kaldt øjebæver. Det anslås, at der rundtomkring i det ganske danske land ligger flere end 10.000 fældefærdige huse, som med fordel kan rives ned. Derfor er det godt, at regeringen har spillet ud med mere end i finanslovsforslaget, for det var klart for lidt.

Så skal vi fortsætte kampen for den digitale infrastruktur og ordentligt internet i landdistrikterne. Det er en afgørende forudsætning for at kunne arbejde hjemme, deltage i fjernundervisning eller drive virksomheder. Puljen bør målrettes de steder, hvor det er allersværest at få finansiering, f.eks. fordi der er tale om meget få boligenheder eller meget yderligt beliggende boliger, hvor det ikke kan forventes at ske uden støtte.

Kl. 16:15

Og så vil vi gerne tilføje et nyt punkt i år, nemlig om almene boliger. Dem er der især brug for på vores øer, så ældre kan overlade huset til en ny børnefamilie, eller så tilflyttere kan prøve livet lokalt.

I Vandel, et landsbysamfund ved Vejle, vil man gerne bygge alment. Det vil boligselskaberne ikke, men måske vil en privat investor. Det er selvfølgelig godt, men det er jo ikke alle steder, man er så heldig, og det kvæler udviklingen, hvis der ikke er boliger at få, også i den almene sektor.

På Anholt ønsker man boliger, men de nuværende støttemuligheder slår ikke til. Det er jo altså bare dyrere at bygge på en ø – dels er der transportomkostningerne, dels skal der bygges færre enheder, end der skal på fastlandet. Der er altså brug for nogle andre kriterier i en eventuel ny pulje, hvis man skal hjælpe et sted som Anholt.

På Orø nåede man slet ikke at søge boligpuljen til øer; den var brugt op, før de nåede til fadet og havde afsluttet arbejdet med at få et boligselskab og kommunen med på idéen. De kan nu smide planerne ud, for hele arbejdet var betinget af støttemulighederne i boligpuljen, som var målrettet småøerne.

De 30 mio. kr., der blev afsat, er simpelt hen brugt op på rekordtid, og derfor arbejder SF på at få afsat nogle flere penge, som giver de mindste øer en ekstra chance – også gerne en pulje, hvor man tager højde for Anholts særlige problem, som handler om maksimumsbeløbet.

Så der er stadig ting at tage fat på i landdistrikterne. Vi er hverken halvt eller helt i mål, men vi er jo faktisk godt på vej med nogle rammer, som skal understøtte arbejdet med at skabe gode livsbetingelser for dem, der bor uden for de største byer.

Kl. 16:17

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Så ser jeg ikke nogen fra Radikale Venstre, og så går vi videre til Enhedslistens ordfører, og det er hr. Henning Hyllested.

Kl. 16:17

(Ordfører)

Henning Hyllested (EL):

Tak for det. Redegørelsen indeholder jo rigtig meget statistik, og den indeholder rigtig mange tal. Men jeg tillader mig lige at bruge lidt tid på det, for vi synes faktisk ikke i Enhedslisten, at der skelnes særlig præcist mellem – hvad skal man kalde det – provins og egentlige landdistrikter og landsbyer, især ikke i gennemgangen af regeringens mange tiltag, som er beskrevet i redegørelsen. En hel del må siges at være rettet mod større byer i provinsen, selv om der selvfølgelig er overlappinger til mindre byer og landsbyer.

I Enhedslisten har vi fokus på landsbyerne og på vores mange øer, både småøerne og økommunerne, og vi mener egentlig, at der er et stort behov for at måle tilstanden, om jeg så må sige, i landsbyerne – f.eks. i de 1.277 landsbyer med under 5.000 indbyggere. Der synes vi, at det kunne være rart med en mere målrettet redegørelse,

der tog udgangspunkt i forholdene og levevilkårene for de knap 2 millioner danskere, som bor i landsbyer på den her størrelse.

Det er efter Enhedslistens mening langt mere interessant at se på, hvad det er for nogle faciliteter, der er de her steder, hvor vi kan snakke om egentlige landdistrikter og egentlige landsbyer. Hvor mange af landsbyerne har en lokal fødevarerbutik? Hvor mange har en busforbindelse med en vis frekvens osv. osv.? Det handler altså om faciliteterne de pågældende steder. Det kunne jo også være interessant, hvis landdistriktsredegørelsen f.eks. forholdt sig til anbefalingerne fra Udvalget for levedygtige landsbyer, som jo tilbage i 2018, dengang under megen bevågenhed, kom med ikke mindre end 17 anbefalinger. Der kunne det være nyttigt, at man så på, hvor mange af ønskerne i rapporten der er indfriet eller man er ved at indfri, hvor mange man slet ikke arbejder med osv. Det er fraværende i den her redegørelse, og det synes jeg er skidt.

Nogle af anbefalingerne fra Udvalget for levedygtige landsbyer er såmænd imødekommet, mere eller mindre, af regeringen. Vi kunne identificere tre, fire, fem stykker eller måske seks med lidt god vilje. Det gælder f.eks. den styrkede indsats for nedrivning og istandsættelse af boligmassen, som er omtalt, hvor man har afsat yderligere 150 mio. kr. i midler til nedrivningspuljen. Der er nye finansieringsformer, og vi kan forstå, at der er et lovforslag på vej, der netop skal afhjælpe problemet med låntagning i de – i gæseøjne – forkerte postnumre. Det er noget med statsgaranti på den yderste del af lånet, og det er noget, vi i Enhedslisten sammen med ikke mindst SF har kæmpet hårdt for i mange år. Det handler også om et tilpasset og mere varieret boligtilbud, som udvalget i sin tid beskæftigede sig med, hvor der blev afsat en pulje til etablering af almene boliger.

Så er der bare det problem, som også hr. Karsten Hønge nævnte, at de store øer er rendt med næsten alle pengene, om man så må sige. Af de små øer var det kun Orø, der fik gavn af puljen. Derfor foreslår vi også, at der etableres endnu en pulje af et noget større omfang end de knap 30 mio. kr., som var afsat i den tidligere pulje.

Tilbage står så en hel række af de øvrige anbefalinger, som udvalget er kommet med. Det er f.eks. forslaget om strategisk planlægning af kommunens landsbyer og landområder, så eventuelle tilflyttere ved, om det her er en landsby, der satses på i kommunen. Bliver skolen opretholdt? Bliver købmanden liggende? Kommer bussen forbi? Kan man i det hele taget forvente flere tilflyttere til den pågældende landsby eller det pågældende landdistrikt? Herunder kan man nævne ikke mindst planlægning af de nære offentlige servicetilbud, altså den nære velfærd såsom plejehjem, skole, lægebetjening, hvor langt der er til nærmeste bibliotek osv. osv. En forudsigelighed og sikkerhed, som udvalget skrev dengang i sin rapport, om det fremtidige serviceniveau har selvfølgelig en enorm betydning for, om man flytter til et sted og bosætter sig.

Der er hele spørgsmålet om kollektiv trafikplanlægning, som det daværende udvalg også kom ind på. Her synes jeg så ikke rigtig, at regeringen har noget bud. Man nævner ganske vist hele paletten fra infrastrukturen fra juni, men den er jo ikke specielt målrettet initiativer på landsbyplan. Her kunne man da ellers nævne idéen, som Enhedslisten har fremført mange gange, om f.eks. landsbybusser, drevet og betjent af et landsbylav eller landsbyråd, eller hvad det kunne være. Man kunne også nævne den regionale timemodell, som er udarbejdet af Danske Regioner for snart 5-6 år siden, tror jeg. Der er Togfonden DK's hastighedsopgraderinger på det regionale banenet. Der er bare det aber dabei, at Togfonden DK ikke mindst på regeringens foranledning i infrastrukturen er parkeret til 2030.

I den her forbindelse kunne det også være interessant at se på en anden af anbefalingerne fra Udvalget for levedygtige landsbyer, nemlig en mere målrettet indretning af befordringsfradraget. Her kunne man måske i visse områder se på, om det kunne målrettes den kollektive trafik eller tænkes sammen med den sammenhæng mellem forskellige transportformer, som bliver mere og mere nød-

vendig i lyset af trængslen på vejene og transportsektorens, bilernes og lastbilernes, enorme klimabelastning.

Kl. 16:23

Der er spørgsmålet om bredbåndspuljen, som regeringen også har med i redegørelsen her, og der er det jo glædeligt at konstatere, at regeringen har bøjet sig for presset og i sit udspil »Tættere på ll« faktisk afsætter 100 mio. kr. til fortsættelse af bredbåndspuljen, som bl.a. vi i Enhedslisten har krævet det sammen med mange andre, og det står jo så i modsætning til finanslovsudspillet, hvor puljen endnu engang var væk. Man skal huske på, at der altså fortsat er 25.000-30.000 adresser, som er uden hurtigt bredbånd, og målsætningen var og er jo, at alle skal med, og markedet fungerer som bekendt ikke altid.

Jeg synes også, at man her skal kigge på forslaget fra Dansk Energi om at gøre puljen 3-årig. Det burde egentlig imødekommes, så vi stopper den der stop and go-politik, hvor bredbåndspuljen er til forhandling hvert år ved finanslovsforhandlingerne. Ordentlige digitale forbindelser er nødvendige for at sikre bosætning og etablering af virksomheder i landdistrikter og landsbyer.

Udvalget for levedygtige landsbyer anbefaler også – måske lidt overordnet, kan man sige – en tættere dialog og et tættere samarbejde mellem kommuner og lokalsamfund. Det lyder meget godt. Det tør vi i Enhedslisten godt oversætte til, at der skal mere magt til landsbyerne, simpelt hen, og det vil sige både formel og reel magt til f.eks. landsbyråd, landsbylav, lokalråd i landdistrikterne, og hvad man nu kalder dem. Her kunne vi godt tænke os, at landsbyrådene fik en udvidet og formel høringsret i alle forhold, der er relevante for landsbyen, og i øvrigt udstyres med egen økonomi, som man disponerer selvstændigt over. Høringsretten gælder f.eks. også kommuneplanlægning, lokalplaner og ændringer i de planer. Det skal også omfatte trafikforhold, trafiksikring, støj og forurening samt dag- og klubtilbud til børn og unge, bare for at nævne nogle ud af et bredt spektrum.

Vi mener, at landsbyrådene skal kunne kræve vejledende afstemning om f.eks. kommunale planer om lukning af den lokale skole med mulighed for opsættende virkning – i tilfælde af at der skulle være flertal for det, selvfølgelig – til efter næste kommunalvalg. Det er en ordning, man tidligere har haft i hele landet, og det synes vi godt man kunne genindføre. Men alt det her kræver en mindre ændring af styrelsesloven, og det vi vil selvfølgelig opfordre til at man kigger på.

Regeringen vil så også afsætte 18 mio. kr. til støtte for borgerdrevne butikker, og det hilser vi selvfølgelig velkommen – det er rigtig godt – omend beløbet er noget mindre end det, vi foreslog for 3 år siden, nemlig 50 mio. kr. Vi tror, at et beløb på denne størrelse nok skulle få ben at gå på, så vi betragter de 18 mio. kr. som en begyndelse. Den lokale dagligvarebutik er af afgørende betydning for de mindre landsbyer, og mange gange fungerer det jo også som et samlingssted.

Udviklingen af de små øer giver stadig anledning til bekymring. Det er jo positivt at konstatere, at nogle øer oplever en forøget bosætning, men gennemsnitsalderen er fortsat en del højere end i landet som helhed, og derfor er det vigtigt at sikre bosætning på øerne med boliger til børnefamilier. Der er det bekymrende, at der er en række barrierer, som står i vejen for en forøget bosætning, og jeg har nævnt puljen til etablering af almenbygteri på vores øer, som hurtigt blev ryddet af økommunerne, og derfor er det vigtigt med en ny pulje, og det håber jeg ministeren vil se positivt på. Det var sådan set ment som et spørgsmål.

Så er der landevejsprincippet for færgetransporten, som vi jo ikke er kommet helt i mål med. Coronakrisen og tiltagene med gratis færgetransport og den enorme tilstrømning af danske turister til øerne har jo givet nogle vigtige erfaringer, som jeg synes vi bør tage med

ind, når vi forhåbentlig snart skal drøfte og komme helt i mål med landevejsprincippet, for det er vi nemlig ikke kommet.

Som jeg indledte med at sige, er landdistriktsredøgørelsen, som vi egentlig synes den skulle hedde, meget spredt fægtning og omfatter meget andet lige landdistrikter og landsbyer, og derfor danner den efter vores mening ikke en rigtig god baggrund for diskussioner af forholdene helt derude, hvor vi virkelig kan tale om udkant og markant andre forhold end i det øvrige land – Danmark i balance, som det hedder. Det var det.

Kl. 16:27

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Vi siger tak til ordføreren. Så går vi videre til Det Konservative Folkepartis ordfører, og det er hr. Niels Flemming Hansen.

Kl. 16:27

(Ordfører)

Niels Flemming Hansen (KF):

Mange tak, og mange tak for redøgørelsen. Jeg vil gerne starte med at udtrykke min glæde over netop at være en del af Udvalget for Landdistrikter og Øer – og ikke mindst småøer. Vi besøgte jo her i sensommeren både Anholt og ordføreren fra Venstres hjem, Bornholm. Og et af de kendetegn ved udvalget, som jeg nyder rigtig meget, er jo den her bredde, der er i sammensætningen, og det gode samarbejde, der er i udvalget. Det vil jeg gerne rose de andre ordførere for. Så mange tak for det.

Tæt på halvdelen af Danmarks befolkning bor uden for de store byer. Det er en meget stor andel, også hvis vi sammenligner os med de andre lande i EU. Tendensen er dog, at flere og flere danskere søger væk fra landet og ind mod byerne. Mens befolkningstallet tæt på de største byer er vokset med 1 pct. årligt siden 2010, har landdistrikterne længere væk fra de største byer oplevet et fald på næsten 6 pct. i den samme periode.

Udviklingen kan mærkes og sætter spor i mange landområder. Udviklingen betyder nemlig, at butikker, arbejdspladser og skoler må lukke. Når de lukkes ned, bliver det sværere for den enkelte at få sin hverdag til at hænge sammen. Der bliver simpelt hen for langt imellem arbejdspladser, indkøbsmuligheder, institutioner og hjem. Det betyder, at endnu flere flytter, og udviklingen bliver selvforstærkende. Jo flere, der flytter fra landsbyen, desto mere lukkes, og så flytter endnu flere som følge af lukningen.

I Det Konservative Folkeparti ønsker vi naturligvis, at det skal være muligt at bo uden for byerne. Det skal være muligt at handle ind og uddanne sig og tage et arbejde. Det skal være muligt at få en hverdag til at hænge sammen. Derfor støtter vi som udgangspunkt, at der skabes en større og bedre sammenhæng imellem land og by, så vi forhindrer den udvikling, som ultimativt kan betyde, at meget få ønsker at bo på landet. For at forhindre sådan en udvikling kan det blive nødvendigt at flytte uddannelser og arbejdspladser ud fra byerne og ud på landet. Det er vi som udgangspunkt positivt stemt over for. Bemærk ordene: som *udgangspunkt*. Vi ser ikke, at man uhemmet rykker alt ud fra byerne og ud på landet. Det vil være rationelt forkert, og specielt hvis det sker på bekostning af kvaliteten af f.eks. uddannelserne. Og det ser vi heller ikke, hvis en udflytning medfører, at færre tager en uddannelse og færre tager et arbejde. Det er ikke målet. Derfor skal vi ikke gøre det for enhver pris. Vi mener, at det skal gøres fordelagtigt at bo på landet for at komme udviklingen til livs, men vi vil ikke gøre det på bekostning af befolkningens frie valg. Man skal selv have lov til at bestemme, hvor man vil bo og have sin daglige gang.

Gode muligheder for transport er vigtigt. Det gælder ikke mindst i landområder, hvor et velfungerende vejnet og offentlig transport er afgørende for at overvinde de ofte større afstande, der kan være, imellem f.eks. hjem og arbejdsplads. Transportmulighederne er der-

for af afgørende betydning for mange, når de beslutter sig for, hvor de bosætter sig. Vi har bl.a. derfor indgået en aftale med regeringen og en række andre støttepartier om den store infrastrukturplan, som indeholder nye initiativer på transportområdet i hele landet, på langt over 100 mia. kr. Netop infrastrukturen er en god løsning, og det giver dem, som foretrækker at bo på landet, bedre mulighed for at komme ind til byen, og omvendt. Det er et tiltag, der gør det mere attraktivt og reelt muligt at bo eller arbejde på landet. Samtidig er det et tiltag, der ikke tvinger befolkningen eller arbejdspladserne til decentralisering. Det finder vi positivt og fordelagtigt.

Især unge flytter ud af de små byer. Ifølge Danmarks Statistik forventes der et fald på knap 17 pct. – 17 ptc. – i antallet af unge i aldersgruppen 16-19 år, der bor i kommuner længere væk fra byerne, frem mod 2031. Og hvordan fastholder vi lige dem? Svaret er uddannelse. Uddannelse er vores vigtigste kort i forhold til at tiltrække og fastholde unge mennesker. Den har regeringen også fanget – og tak for det – og derfor har regeringen indgået en aftale om koordineret tilmelding til nye gymnasiale ungdomsuddannelser i et forsøg på at få flere unge til at tage uddannelserne på landet. Aftalen omfatter en ny elevfordelingsmodel, der tvinger elever på gymnasier, de ikke ønsker at gå på, i et forsøg på at styrke elevgrundlaget på institutioner i tyndt befolkede områder. Den aftale har vi stemt imod. Det har vi, fordi vi som nævnt ikke vil rykke alt hæmningsløst. Der skal være fornuft og gode tanker bag. Vi mener ikke, at løsningen er, at unge tvinges ud på landet. Vi vil ikke tvinge folk. Det gavner ikke det faglige studiemiljø, når op mod halvdelen af de optagne gymnasieelever ikke ønsker at have skolegang der, og jeg tvivler stærkt på, at det får flere unge til at blive boende på landet. Tvang er ikke vejen frem, i hvert fald ikke, hvis I spørger mig.

Kl. 16:32

Vi mener, at løsningen derimod er at flytte nogle uddannelser fra byerne og ud på landet. I den proces er det vigtigt, at vi holder øje med og sørger for, at den fornødne kvalitet på uddannelsen stadig er til stede, ligesom vi skal holde øje med, at det ikke hindrer folk i at tage en uddannelse. Bl.a. derfor har vi i Konservative i et bredt flertal sammen med regeringen indgået en politisk aftale om rammerne for flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark. Vi er bl.a. blevet enige om en fælles målsætning om, at 60 pct. af uddannelsespladserne på de fire store velfærdsuddannelser, navnlig sygeplejersker, friskolelærere, pædagoger og socialrådgivere, på sigt skal ligge uden for de største byer. Målsætningen skal frem mod 2030 indfries ved at oprette ca. 1.000 nye uddannelsespladser uden for de fire største byer og ved at udflytte ca. 1.000 pladser fra de fire største byer.

Bedre uddannelsesmuligheder uden for de større byer skaber også mere kvalificeret arbejdskraft til området. Mere kvalificeret arbejdskraft i et område fordrer, at virksomhederne flytter med. På den måde kommer tiltagene også til at være til gavn og til glæde for det private erhvervsliv.

Det har også stor betydning for landområderne, at der er et lokalt butiksliv, adgang til natur, kultur, fritidsliv og sundhedsydelser. Derfor ser vi positivt på, at der afsættes en statslig pulje på 150 mio. kr. i perioden 2022-2027 til medfinansiering af fornyelse af bymidter samt 30 mio. kr. i perioden 2023-2025 til medfinansiering af biblioteker i bymidter.

I flere dele af landet er der i øvrigt mangel på lægedækning i almen praksis. Det ønsker vi at komme til livs. At kunne gå til lægen er kernevelværd, og det må ikke forsømmes. Derfor ser vi frem til at indgå i de kommende forhandlinger, der skal få en sundhedsaftale på plads, som også tilgodeser områderne uden for byerne.

Mange tak for ordet.

Kl. 16:34

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Anders Kronborg.

Anders Kronborg (S):

Tusind tak til ordføreren for, synes jeg, en tale, der kom hele vejen rundt. Jeg ved, at ordføreren har et brændende engagement for infrastruktur, og derfor hæfter jeg mig også ved det, ordføreren siger. Der var en enkelt ting, som jeg ved ordføreren brænder for, men ikke sagde. Derfor vil jeg også bare tillade mig at kvittere. For al debat herinde i Folketinget skal ikke kun være kritik eller kasten med ting efter hinanden. Det skal sådan set også være sagligt.

Jeg ved, at ordføreren er klar over, at jeg sad som udvalgsformand i en stor kommune i det vestjyske fra 2013 til 2017. Og det ærgrede mig, hver gang vi søgte penge til cykelstier, at når cykelstipuljerne blev udmøntet, så stod der stort set kun de røde partier på. Det var selvfølgelig dejligt for en socialdemokrat, men jeg synes sådan set, at det med cykelstier er med til at skabe vækst i landdistrikterne. Det er med til at skabe trygge skoleveje. Det er med til at gøre bosætning mere attraktivt. Derfor vil jeg også bare kvittere for, at vi nu har fået en bred infrastrukturaftale, så der, når nu kommunerne fremover søger penge til cykelstier – der er et vigtigt redskab – så vi får bygget flere cykelstier også på landet i kommunerne, er et bredt flertal i Folketinget. Jeg vil gerne kvittere over for ordføreren for det store arbejde, der også var med at få landet en bred aftale.

Kl. 16:34

Syddjylland, men også fra Fyn, ses, at cykelturisme er noget af det, der er højt på dagsordenen. Og jeg er fuldstændig sikker på, at når de søger, vil man også kigge positivt på det.

Kl. 16:37

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Så er det hr. Peter Juel-Jensen.

Kl. 16:37

Peter Juel-Jensen (V):

Tak. Nu har min gode kollega fra Socialdemokratiet stået og rost de gode initiativer fra den side af Folketinget i forhold til cykelpuljerne. Kan ordføreren bekræfte, at der også, lang tid før der blev lavet en smal aftale om cykelstier, er blevet uddelt store summer til cykelstier rundtomkring i hele kongeriget, også med medvirken fra de blå partier?

Kl. 16:37

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 16:37

Niels Flemming Hansen (KF):

Ja, det kan ordføreren godt bekræfte.

Kl. 16:37

Peter Juel-Jensen (V):

Ja, for jeg kommer fra en ø, som i den grad er blevet forbigået med den smalle røde aftale om cykelstier. Og så er det jo godt, at der også indgås aftaler, hvor der også er blå partier med, således at der kan komme cykelstier rundtomkring i hele kongeriget og ikke kun lige der, hvor Socialdemokratiets udvalgsmedlemmer er valgt.

Kl. 16:38

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 16:38

Niels Flemming Hansen (KF):

Præcis.

Kl. 16:38

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Så er der ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til ordføreren. Så går vi videre til Nye Borgerliges ordfører, og det er fru Mette Thiesen.

Kl. 16:38

(Ordfører)

Mette Thiesen (NB):

Det med krydsild vil jeg lade jer andre om. Jeg plejer at nyde, når jeg skal udtale mig på det her vigtige ordførerområde, for det er her, man kan tillade sig at være en lille smule lyrisk. Jeg tror, at jeg tidligere har sagt det her med, at ude i vores landdistrikter og ude på øerne er dér, hvor det er helt mørkt om natten og helt stjerneklart, og det er der, man kan høre fuglene synge. I vil helt sikkert også synes, at jeg nogle gange kan blive en lille smule Morten Koch-romantisk, men det er virkelig sådan, jeg tænker de dele af Danmark, som vi drøfter i dag.

Der er en hel masse lavpraktiske ting, som selvfølgelig skal gås igennem, fordi vi har vedtaget en meget, meget bred infrastrukturplan, som netop sikrer et Danmark, der hænger bedre sammen. Det er rigtig godt, for det er jo også noget af det, der gør, at man har bedre mulighed for at bosætte sig i de egne af Danmark, hvor infrastrukturen måske ikke i dag hænger lige så godt sammen som omkring de store byer.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 16:36

Niels Flemming Hansen (KF):

Mange tak for det. Netop cykelstier i landdistrikter er jo ekstremt vigtigt. Jeg ved jo, hvor ordføreren bor og har haft sit virke tidligere, og jeg må erkende, at netop lige nøjagtig i det område er de her store supercykelstier virkelig i positiv tilvækst. Jeg ved, at salget af speed pedelec-cykler i området er steget meget, meget markant og kommer til at gøre det fortsat, netop fordi man kan færdes på en tryk og en sikker cykelsti og have en god fart i hjulene. Så tak for det. Det er jeg glad for.

Kl. 16:36

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Hr. Anders Kronborg.

Kl. 16:36

Anders Kronborg (S):

Ikke fordi vi skal starte en stor debat om det, men jeg tror bare, at vi også skal erkende, at noget af det, der er med til at skabe vækst og udvikling derude i landdistrikterne, i høj grad, hvor vi kommer fra, også er en dagsorden om turisme. Og vi ved, at turisme, der indeholder forskellig fysiske aktiviteter – det er cykling, vandsport og andre ting – er i vækst. Der er ingen tvivl om, at cykelturisme i vores område er med til virkelig at skabe en vækst og en dynamo for et erhverv, der er i udvikling. Når vi nu skal til at udmønte de puljer, så tror jeg også bare, at vi skal have et helt særligt fokus på cykelturisme i Danmark. Det tror jeg er med til at udvikle vores landdistrikter.

Kl. 16:37

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 16:37

Niels Flemming Hansen (KF):

Det er jeg meget enig med ordføreren i, og jeg vil også sige, at det på de meddelelser, vi får fra bl.a. ordførerens område og mit eget i

Jeg kommer ikke til at sige noget positivt om udligningen, for der ligger en aftale, hvori der er ret mange ting, som vi i hvert fald synes kan gøres væsentlig bedre. Men der er lavet en bred aftale om politiet, og der er lavet en rigtig bred aftale om landbruget. Det er positivt også for vores øer og landdistrikter.

Vi ønsker også en trafikalligestilling; at der altså er det fulde landevejsprincip, sådan at det sikres, at man også får mulighed for at komme til de øer, som i dag ikke er brofaste, til samme kostpris: at man kan sejle 1 km til samme pris, som det koster at køre 1 km.

Så er det jo også et spørgsmål om, hvordan vi sikrer langt bedre muligheder for, at børnefamilier også får lyst til og mulighed for at bosætte sig længere væk fra byerne, altså ude i det, som vi kalder landdistrikterne. Jeg synes faktisk, at der generelt er en bevægelse i gang blandt mange af dem, jeg kender. De vil faktisk gerne derud, hvor der er helt mørkt om natten, hvor stjernerne lyser helt klart, hvor fuglene synger, og hvor børnene kan lege ude på gaden uden at være bange for at blive kørt over.

Men der er nogle ret grundlæggende udfordringer. Vi fik løst nogle af dem med infrastrukturen. Vi er i hvert fald kommet et stykke ad vejen. Men det er også et spørgsmål om, at man rigtig mange af de her steder har brug for at have to biler, hvis man skal have det til at hænge sammen. Derfor er det en meget, meget klar prioritet for os i Nye Borgerlige, at vi selvfølgelig skal have fjernet registreringsafgiften. Vi skal også have sat benzinafgiften ned. Det er nemlig noget af det, der gør, at man som børnefamilie har bedre mulighed for at købe en sikker og god bil, sådan at man kan få det til at hænge sammen, hvis man vælger at bosætte sig i de her egne af Danmark.

Så er det selvfølgelig klart, at vi også er modstandere af den tvangsfordeling, man har vedtaget på gymnasieområdet. Allerede tilbage i 2019, næsten lige efter valget, blev der lavet en bred aftale mellem alle Folketingets partier, som sikrede lokale fordelingsudvalg. Allerede dengang råbte jeg vagt i gevær, allerede dengang kaldte jeg det tvangsfordeling – nu er der heldigvis bred opbakning til det synspunkt fra den borgerlige blok. Det blev desværre vedtaget. Men flere borgerlige partier er enige med os i, at den her tvangsfordeling ønsker vi ikke. Vi skal hellere facilitere, at flere har lyst til at bosætte sig der, og det skal selvfølgelig være ud fra et frit valg og bedre muligheder for bl.a. de her børnefamilier.

Så vil jeg sådan set ikke sige så meget andet, for det er fuldstændig remset op, hvad der står i den her redegørelse, men jeg har her skitseret nogle af de ting, som i hvert fald har været og er vigtige for os i Nye Borgerlige. Men det er altid en fornøjelse at få lov at tale om de egne af Danmark, hvor der er lidt mørkere om natten, hvor der er helt stjerneklart, hvor fuglene kvirrer lidt højere, og hvor børnene kan lege ude på vejen uden at være bange for at blive kørt ned. Tak for ordet.

Kl. 16:42

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Jeg ser ikke nogen ordfører fra Liberal Alliance, Fri Grønne eller Kristendemokraterne. Så vi giver ordet til indenrigs- og boligministeren.

Kl. 16:43

Indenrigs- og boligministeren (Kaare Dybvad Bek):

Tusind tak for det, formand. Jeg har glædet mig utrolig meget til at tage den her regional- og landdistriktspolitiske redegørelse – hr. Henning Hyllested, husk lige, at der er to ord i det, og det er to ting, som begge to er vigtige for at skabe udvikling i vores mindre samfund. Det har jeg selvfølgelig, fordi jeg har været engageret i det og troet på, at vi skulle gøre noget andet på det her område, igennem mange år, og så er der andre af mine kollegaer, som har haft ansvaret, både som ministre, men også før. Da jeg sad i Folketinget

og var ordfører, var der nogle andre, der havde det her område. Men nu har jeg endelig fået lov til at stå her!

Det første, jeg gerne vil sige, og som er det vigtigste, er, at udvikling, og hvor folk flytter hen, ikke bare er noget, som sker af sig selv; det har også noget at gøre med, hvordan vi indretter vores samfund. Selvfølgelig vil der fortsat være en specialisering i vores samfund. Der vil være flere, som flytter mod nogle af de store byer. Men samtidig må vi også erkende, at nogle af de politiske beslutninger, der er truffet, også har gjort, at folk er flyttet til større byer, fordi vi har lukket mange funktioner i de mindre samfund og ikke har prioriteret de erhverv, som har været i de mindre samfund. Det synes jeg er vigtigt, fordi det er politisk og det handler om, om man politisk ønsker sig et land, der hænger sammen. Det er ikke bare noget, som er en naturlov. Jeg kan huske, at der engang i 2014 var en folder, hvor der stod, at det at stoppe centraliseringen er ligesom at stille sig ud foran et godstog og råbe stop. Og det er der ikke mange der har lyst til, for så bliver man jo kørt i stykker, og så skal der en eller anden stakkels falcredder ud og samle ens stumper op. Men altså, jeg tror faktisk godt, at man kan stoppe. Jeg tror, det var en forkert måde at se det på. Jeg tror, vi bliver nødt til at se på, hvordan vi kan skabe en udvikling bredere rundt i landet og ikke kun i de store byer.

I forhold til redegørelsen er der jo, som det også er blevet sagt, en række ændringer, som vi kortlægger. Siden 2010 er befolkningen i de større byer – altså dem med over 45.000 indbyggere som Helsingør, Roskilde, Silkeborg, Horsens og den type byer og så opad til hovedstaden, som jo er den største by – steget med 1 pct. om året, mens landdistrikterne er faldet med 6 pct. Det er selvfølgelig et problem i forhold til at skabe sammenhængende lokalsamfund. Men det, vi også kan se, er, at der begynder at være stor tilflytning til mange af vores små samfund – især børnefamilier. Noget af det kan måske skyldes den situation, vi har været i det sidste halvandet års tid med corona. Man kan måske arbejde mere hjemme, og det er måske lidt klemat at være i byerne. Nu hørte jeg Enhedslistens overborgmesterkandidat fortælle om, at man stod i kø til at få lov til at gå i gåsegang rundt om søerne i København. Nu har jeg jo ikke prøvet at stå i kø til at få lov til at gå i gåsegang rundt om søerne, men det kan føles lidt mærkeligt, når man mange steder på landet har sin egen sø, som man kan gå rundt om, og i øvrigt selv kan bestemme retningen. Så kan det jo føles lidt mærkeligt at stå dér i kø. Så på den måde kan der jo være et eller andet på spil.

Men det er klart, at der samtidig jo også er det, at antallet af ældre vokser ude på landet. Der er ikke noget galt med at være ældre; vi skal være glade for, at folk lever længere, men det gør jo også, at gennemsnitsalderen stiger noget, og der er udsigt til – som den konservative ordfører var inde på – at der er færre unge, specielt i den gruppe, der går i gymnasiet. Der vil være 11.500 færre om 10 år, i forhold til hvordan det ser ud i dag. Det betyder selvfølgelig også, at der er en udfordring for vores ungdomsuddannelser. Nogle steder risikerer vi, at de drejer nøglen om. På kort sigt vil det være vanskeligt at rekruttere til mange af vores ungdomsuddannelser, og det gør selvfølgelig, at folk, når de bosætter sig et sted, selvfølgelig også kigger på, hvor deres børn kan gå i skole henne, og hvilke uddannelser de kan tage her i lokalområdet. Det vil selvfølgelig have en betydning.

Derfor har vi lavet en aftale om tilmeldingen til de gymnasiale uddannelser. Jeg ved godt, at der er nogle partier, der er udenfor, men sådan som jeg har ladet mig fortælle, var der også nogle af de partier, der er udenfor, der egentlig var enige i den del, der handlede om landdistrikterne. Du behøver ikke nikke, hr. Peter Juel-Jensen, men det er i hvert fald sådan, jeg har opfattet det. Men der var nogle andre ting i aftalen, man ikke brød sig om. Jeg tror, der er en bred erkendelse af, at vi skal sikre nogle af vores mindre gymnasier, det kunne være i Nykøbing Mors, eller det kunne være i Faaborg,

Fjerritslev eller Høng eller andre steder, hvor man altså har behov for det her optagegrundlag på omkring 70 stykker. Der blev der lavet en aftale, heldigvis bredt i Folketinget, som sikrer, at de har bedre muligheder for at udvikle sig, og samtidig lægger vi nu op til fra regeringens side, at alle byer med mindst 10.000 indbyggere skal have mulighed for også at lave udbud på ungdomsuddannelser. Der er jo altså byer i Danmark, som er af den størrelse, og som stadig ikke har nogen uddannelsesstilbud.

Kl. 16:47

Så kan vi se på de videregående uddannelser, at der har der været en centralisering i forhold til det samlede antal. I 2020 var der 45.000 personer, som færdiggjorde en videregående uddannelse. Det er en fordobling i forhold til 1990, hvor der var 22.000 personer. Det er klart, at den stigning, der er sket, jo først og fremmest har været i de større byer. Vi siger, at 60 pct. af uddannelsespladserne på velfærdsuddannelserne skal være uden for de fire største byer. Det lavede vi en aftale om, som næsten hele Folketinget var med i, og som vi selvfølgelig er meget glade for – en aftale om at oprette 1.000 nye uddannelsespladser og flytte ca. 1.000 pladser sådant alt i alt. Vi har i dag offentliggjort nogle af de godkendelser, der er; bl.a. en pædagoguddannelse i Holbæk, en jordemoderuddannelse i Slagelse og en række andre uddannelser, som nu formelt set er godkendt og kommer til at fungere derude.

Så vil jeg gerne snakke lidt om produktionserhverv, nemlig landbrug og turisme og nogle af de erhverv, som har meget stor betydning ude i landet. Der har været problemer for turismesektoren på grund af covid-19. Det er VisitDenmarks vurdering, at der er et tab på ca. 40 mia. kr. fra 2019 til 2020, og det er klart, at det også rammer hårdt i landdistrikterne, ligesom det rammer storbyturismen hårdt. Vi har lavet en række aftaler for at understøtte erhvervene og forsøge at få dem på fode igen. Det er brede aftaler om en sommerpakke og en erhvervspakke, som skal gøre noget for turismeerhvervet, og så selvfølgelig, som det også har været nævnt, en aftale om dansk landbrug, som skal sikre og fastholde arbejdspladser, samtidig med at det sker på en klima- og miljøvenlig måde, og herunder – det er selvfølgelig af stor interesse for mange af dem, der er i landdistrikterne – en sikring af de 93 mio. kr. til lokale aktionsgrupper frem til 2027. Så bliver der ro omkring den finansiering, og det tror jeg at der er rigtig mange som er glade for, og vi har forhøjet det med yderligere 12,5 mio. kr. fra brexitreserven, sådan at vi kommer op på de her 105,5 mio. kr. i de næste 2 år. Der bliver mulighed for at lave en række gode projekter, sådan som vi allerede ser at man gør, inden for de lokale aktionsgrupper. Det er nogle af dem, som sætter gang i nogle af vores helt små samfund, og som også skaber konkrete og varige arbejdspladser.

I forhold til redegørelsen er der også en oversigt over statslige arbejdspladser, som blev oversendt i maj 2021, og som viser, at det arbejde, der blev sat i gang af den tidligere regering, begynder at nærme sig sin afslutning. Det var tilfældigvis i min egen hjemby, Holbæk, at man manglede at udflytte arbejdspladser, så jeg lovede også over for Finansudvalget, da vi havde et samråd om det, at det ville jeg personligt holde øje med også gik efter planen, og det har det gjort; de er indviet. I tillæg til de arbejdspladser, som blev udmeldt, har vi fra regeringens side sidste år meldt ud, at vi vil styrke Skatteforvaltningen med 1.000 nye arbejdspladser, og der er etableret et skattecenter i Fredericia og et i Albertslund – det var de første 250 medarbejdere. Så kommer turen til Viborg, Esbjerg og derefter til Ringe på Fyn og til Slagelse og så i sidste runde til Svendborg og Frederikshavn. Så det er altså nogle arbejdspladser, som bliver etableret rundt om i landet og, selvfølgelig, nogle af dem i større byer – der er vi også inde ved det, som hr. Henning Hyllested kommenterede – men jeg tror, at det er sådan, at hvis der ligger et skattecenter i Esbjerg, så bliver det også nemmere at bo på Fanø eller bo i Oksbølområdet eller i Varde Kommune eller i det hele

taget at bo i nogle af de kommuner, som er rundtom i nogle af de landdistrikter. Det betyder også noget, at de arbejdspladser ligger der, også selv om de måske ligger i en af de hovedbyer, som der er i et område.

Der er også en udfordring i forhold til vores nærhed til sundhedsvæsenet. Der er, som der står i redegørelsen, 107.000 borgere, der kun har én eller ingen valgmulighed, når de skal vælge læge, og der er 600.000 borgere, der bor i lægedækningstruede områder. Især Nord- og Vestjylland, Syddanmark, Vest- og Sydsjælland, Lolland og Falster er nogle af de steder, hvor vi oplever den tendens. Sundhedsvæsenet har gennemgået en positiv udvikling, og jeg tror også, at specialiseringen af sundhedsvæsenet med højere effektivitet og kvalitet er noget, vi skal være begejstret for, men det er også sådan, at når behandlingstilbud samles, så får nogle borgere længere til sygehuset, og nærheden risikerer at forsvinde. Det rammer selvfølgelig særlig patienter med kroniske sygdomme og ældre, og derfor har vi jo også fra regeringens side foreslået at afsætte en investeringsramme på 4 mia. kr. til 20 nye nærhospitaler rundt omkring i hele landet, og vi har en målsætning om bedre lægedækning i alle dele af landet. Vi foreslår en praksispligt under speciallægeuddannelsen i almen medicin og en styrket fordeling af uddannelseslæger og en målrettet indsats i områder med lægemangel, bl.a. ved at lave licensklinikker. Og endelig foreslår vi at styrke akutindsatsen i landdistriktsområderne med ambulancer, akutlægebiler og akutbiler, ligesom der skal være en bedre dækning i den kommunale indsats.

Kl. 16:52

Jeg vil også gerne tale lidt om dagligvarebutikker, og den redegørelse, vi har her, viser jo, at der er mange, der er lukket, og det har jo en kæmpe betydning for den enkelte landsby, om man har dagligvarebutikker. Det er ærgerligt, at mange små butikker lukker, men det er også fantastisk at se, hvor meget vilje og drivkraft der er i lokalsamfundet til at få etableret nye borgerdrevne dagligvarebutikker. Det er en udvikling, hvor lokalsamfundet tager et ansvar for at sikre, at der er mulighed for at købe sine dagligvarer tæt på, hvor man bor. Det er jo i virkeligheden en gammel idé, brugsforeningen, som bliver genoplivet, altså at man går sammen om at skabe sine butikker, og for at understøtte den har vi fra regeringens side lavet en matchingpulje på 18 mio. kr. til medfinansiering, når små samfund vil etablere eller udvikle borgerdrevne dagligvarebutikker. Det er selvfølgelig dem, som i forvejen har nogle penge, for det er et tilskud. Det er ikke noget, man får, og hvor man så kan drive en butik i et par år, og den måske så alligevel lukker, men det skal være steder, hvor der er en reel efterspørgsel.

Nedrivningspuljen er også en udfordring, og det er blevet sagt, at det skæmmet landskabet mange steder. Vi har ikke en præcis opgørelse over, hvor mange huse der er, men hvis vi ser på helårsboliger, som ikke er registreret med beboelse, så er det en vis andel, og det er jo i nogle af de mest pressede kommuner. I vores redegørelse er der et landkort over, hvor man har haft de her nedrivninger, og det er jo bl.a. kommuner som Lolland, Morsø, Thy og Guldborgsund, hvor man oplever at der er relativt mange prikker på kortet. Vi har øget puljen, og i det nuværende år har vi øget den med 150 mio. kr., sådan at vi kom op på de her 262 mio. kr., mener jeg det var. Næste år kommer der 200 mio. kr., og det vil stadig være blandt de allerhøjeste udmøntninger, og jeg tror, det er vigtigt. For det er en pulje, som er rigtig godt brugt mange steder.

I forhold til bredbånd er det rigtigt nok, at vi også i år har sat penge af til det. Det er afgørende for at sikre, at man kan have bopæl og arbejdsplads i landdistrikterne. Det var jo noget, mange oplevede her, mens der var lukket ned. Teleudbyderne har rullet hurtigt bredbånd ud til mange adresser de seneste år, men der er også rigtig mange, som stadig ikke har adgang til det, og derfor fortsætter vi med at bidrage til bredbåndsdækningen med den her bredbåndspulje

til landdistrikterne de steder, hvor der ikke er udsigt til, at markedet dækker det, og det er så fortsat 100 mio. kr., som vi afsætter.

Jeg vil også bare sige et par ord om de små øer, som jeg nævnte. Der er jo de her 27 småøer – vi er nogle, der er så heldige at have sådan en ø i vores kreds; det er jeg i hvert fald, og jeg glæder mig over det – og det er nogle, der har fået opmærksomhed, og som rettelig skal have det. Under nedlukningen har rigtig mange danskere også på grund af de billigere færgebilletter og gratis færgebilletter besøgt vores smukke øer rundtomkring i landet, og for nogle er det jo blevet til et mere vedvarende bekendtskab. Det gælder bl.a. på Agersø eller Orø i Isefjorden, hvor man altså har haft en befolkningsstigning. Det er ikke noget, man har set i mange år, og vi har også en lille figur i vores redegørelse, hvor man kan se, at der altså har været faldende tal, men at der nu her de sidste 3-4 år har været et nogenlunde stabilt befolkningstal. Det skal vi være rigtig glade for, og transportmulighederne betyder selvfølgelig rigtig meget. I den store infrastrukturaftale afsatte vi også 200 mio. kr. til en grøn omstilling af indenrigsfærgerne, sådan at man kan sørge for, at der er nogle tidssvarende færges, og vi har fra den grønne pulje så også 85 mio. kr. til en medfinansiering af investeringer i de grønne indenrigsfærges. Så der er ud over den del af landevejsprincippet, som vi har finansieret, også sat penge af til at sikre, at der er nogle tidssvarende færges.

Så vil jeg da også nævne, når vi er ved småøerne, at det jo var en bred aftale, men i høj grad også på grund af Dansk Folkepartis indsats, at vi afsatte den her pulje til almene boliger ude på øerne, ikke bare småøerne, men også de fire økommuner, og jeg skal, da vi lavede den aftale, da ærligt indrømme, at jeg tænkte: Gad vide, hvor lang tid der går, før de penge er afsat? Ja, jeg tænkte: Jeg håber, de er afsat inden for de 6 år, der var i aftaleperioden. Det var sådan det første, jeg tænkte, for ellers ville det også se lidt fjollet ud for mig som minister, men det gik voldsomt hurtigt. I Marstal bygger man 34 almene boliger og på Læsø og jeg tror også på Samsø. På Orø i Isefjorden fik man nogle af de her boliger – seks boliger mener jeg det er – men der er andre steder, hvor man på småøerne simpelt hen ikke har nået det, fordi den pulje blev tømt så hurtigt, og vi har jo selvfølgelig også noteret os, at der skal ses på, hvordan vi kan sikre det fremadrettet, sådan at den store succes, det har været, at vi fik sat den pulje af, kan fortsætte, så man kan få nogle gode lejeboliger rundtomkring på øerne, som man måske også kan flytte ind i. Hvis man har boet på en gård eller et husmandssted hele sit liv og man så begynder at være oppe i årene, er det jo en fantastisk mulighed, eller hvis man flytter til og måske bare skal prøve ølivet af, er det jo også en mulighed, som man ikke har, hvis man skal købe en bolig.

Kl. 16:58

Hvis jeg bare skal slutte af, synes jeg, at redegørelsen viser tegn på en positiv udvikling, men at der stadig er ubalancer mellem bysamfundene og vores landdistrikter. Vi tror fra regeringens side, det er voldsomt vigtigt, at vi udjævner de forskellige udviklingsmuligheder, og at vi sørger for, at der er en lige spillebane, sådan at dem, der gerne vil skabe vækst i de små samfund, har lige så gode muligheder for det som dem, der gerne vil skabe vækst i de store samfund. Danmark er for lille et land til store forskelle, og det er der heldigvis en bred accept af i Folketinget, og det glæder jeg mig over. Jeg vil gerne sige tak for alle jeres gode indlæg, og jeg håber også, at vi kan fortsætte debatten, om ikke her, så i hvert fald ude i det åbne. Tak for ordet.

Kl. 16:58

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er et par korte bemærkninger. Den første er fra hr. Peter Juel-Jensen.

Kl. 16:58

Peter Juel-Jensen (V):

Tak. Ministeren fik ganske kort antydning, at vi i Venstre var enige i den der tvangsudskrivning til gymnasierne. Det er vi da på ingen måde, og derfor er vi heller ikke en del af den aftale.

Det, vi har efterlyst på ungdomsuddannelsesområdet, er en taxameterreform. Det var noget, vi var enige om før valget, og som ministerens parti pressede meget på for, altså at vi skulle sikre os, at der var knap så meget fokus på aktiviteterne på den enkelte skole, men en større grundbevilling. Det var vi enige om før valget, og siden hen er der bare ikke sket en eneste ting på det område. Man har fuldstændig glemt at kigge på taxameteret. Det vil så sige, at de ungdomsuddannelser, som ligger ude i landdistrikterne, hvor der er knap så mange unge mennesker, ikke bliver betalt. Det vil sige, at de så har svært ved at få en økonomi til at hænge sammen. De har svært ved at finansiere en grøn omstilling både i uddannelsen, men også af deres institutioner. Så det ville jo klæde ministerens parti – i stedet for at stå og skamrose en rapport, man selv har lavet – at man tager ved og står ved de ting, som man sagde før valget, og sikrer, at det bliver muligt at give ungdomsuddannelser, også uden for de store byer, en større grundbevilling.

Kl. 17:00

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ministeren.

Kl. 17:00

Indenrigs- og boligministeren (Kaare Dybvad Bek):

Jamen det var egentlig et forsøg på at være venlig, nemlig at sige, at jeg da har respekt for, at man har den ambition om at sikre de små gymnasier, uanset om man så er gået ud af en aftale af andre årsager. Men jeg kan se, at det var spildte ord på – nu skal jeg nok lade være med at sige nogle ord herinde, man ikke kan sige. Men altså, hvis Venstre ikke er interesseret i at fastholde og sikre en reel mulighed for, at man kan fastholde gymnasier – i Morsø, Grindsted, Faaborg, Høng, andre steder – så står det jer frit for. Men det her er jo en konkret sikring af, at der kan være de her 72 elever i optag, som man har efterspurgt, i landdistrikts-gymnasierne.

Jeg skal ærligt sige, at jeg faktisk ikke forstår, at Venstre ikke vil være med til det, ligesom jeg heller ikke forstår, at Venstre ikke ville være med til at lave nærpolitistationer. Jeg begriber det ikke, for når jeg møder Venstre – alle de gode lokale tillidsvalgte, som er i Venstre, i mit eget område og rundt i hele landet, når jeg er rundt og holde foredrag om det her – så oplever jeg en stor efterspørgsel på sådan nogle løsninger. Men det har man så af Christiansborgtaktiske årsager ikke villet gå ind i, og det må I jo selv forklare.

Kl. 17:01

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Peter Juel-Jensen.

Kl. 17:01

Peter Juel-Jensen (V):

Det, ministeren må kunne forstå, er, at landdistriktspolitik ikke skal opdele nogen i A- og B-hold. Hvis vi vil have gymnasier liggende ude i landdistrikter, skal det gerne være således, at man er valgt til, ikke at man er valgt fra andre steder. Det er jo fuldstændig tudetosset på et tidspunkt, hvor vi har meget fokus på klimaet, at man skal køre forbi det nærmeste gymnasie for at blive fragtet ud på et andet. Det skal være et frit valg. Det skal være friheden, der hersker.

Jeg er godt klar over, at ministeren har det meget, meget svært med frihed og folks egne muligheder for at præge eget liv. Men det skal ikke trækkes ned over hovedet på Venstre. Vi vil gerne have gode ungdomsuddannelser, men det betyder altså også, at der skal

en reform til, der ikke belønner en aktivitet, men giver et større grundtilskud. For elev nr. 13, 14, 15 og nogleogtyve er altså noget billigere, end hvad de første elever koster, når man skal holde sådan en klasse kørende.

Kl. 17:02

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det ministeren.

Kl. 17:02

Indenrigs- og boligministeren (Kaare Dybvad Bek):

Jamen det er jo den der ideologiske frihedssnak, som Venstre lavede gymnasireformen på, og som Venstre har lavet masser af reformer på, som har været ødelæggende, og som har gjort, at de små samfund har fået det sværere. Der er lukket masser af institutioner rundtom i landet. Hvis man gerne vil køre den der ideologiske Uffe Ellemann-ting, så gør I bare det. Jeg tror bare ikke, at folk i Morsø forstår, hvorfor man lukker deres gymnasium, fordi der er et eller andet med et ideologisk frihedsbegreb, som I har talt op. Jeg tror ikke, at folk i Faaborg forstår, hvorfor man lukker deres gymnasium, fordi Venstre ikke vil finde en løsning. Jeg tror ikke, at folk i Fjerritslev forstår det. Jeg forstår ikke, hvad den ideologi i det hele taget skal i den her debat og i den her kreds af ordførere, hvor vi plejer at kunne mødes sådan nogenlunde fornuftigt om det.

Kl. 17:02

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der kommer lige en kort bemærkning mere, og den er fra hr. Henning Hyllested.

Kl. 17:02

Henning Hyllested (EL):

Jeg har selvfølgelig bemærket, at det her hedder en regional- og landdistriktsredegørelse, men det er sådan set også det, der er min anke, altså at vi sidder med en redegørelse, som efter min mening bliver diffus, fordi den omfatter utrolig meget uden for de store byer, sådan at næsten ethvert initiativ, man tager politisk, jo på den måde bliver relevant, kan man sige.

Jeg synes også, at ministerens gennemgang her bærer præg af den der holdning med, at regner det på præsten, drypper det på degen. Og det er selvfølgelig fuldstændig rigtigt, at der da er grænser for, hvad man kan lægge ud af arbejdspladser eller uddannelsessteder, altså i hvor små byer man kan lægge det – det er jeg helt enig i. Og idet man lægger det ud i centerbyer eller større byer, bliver der også en større nærhed for de landsbyer, som måtte ligge i nærheden.

Men problemet er bare – og det synes jeg også debatten her bærer præg af – at vi jo aldrig rigtig kommer til at diskutere, hvad vi gør i de byer, landsbyer, med f.eks. under 5.000 indbyggere. Hvordan sætter vi ind der for at styrke indsatsen og deres udvikling? Det bliver jo totalt afhængigt af, hvad man får lagt ud i de større byer og centerbyer.

Kl. 17:04

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ministeren.

Kl. 17:04

Indenrigs- og boligministeren (Kaare Dybvad Bek):

Det er jeg ikke helt enig i, og jeg synes også, at kategorien op til 5.000 indbyggere er meget bred. Altså, der er jo masser af byer med 4.000 indbyggere, som f.eks. har et gymnasium – eller der er i hvert fald nogle byer, der har det.

Jeg vil sige, at det er sådan – det er min oplevelse af det – at når man lukker et lærerseminarium i Holbæk, sker der det, at i de små byer i Odsherred falder andelen af folk, der har en læreruddannelse

i skolerne, fra 7 pct. til 27 pct. på 5 år; det vil altså sige dårligere undervisning i Asnæs og Fårevejle og Hørve og alle de små byer. Det hænger sammen; det kan man ikke skille ad. Der er nogle ting, som vi bare må acceptere er uadskillelige, og som handler om at sige, at de regionale byer betyder voldsomt meget for vores landdistrikter. Men det betyder jo ikke – og det er jeg sådan set enig med spørgeren i – at der ikke er nogle ting, der er specifikke for de helt små samfund, altså muligheden for at udvide landsbyen med nye byggegrunde som en af tingene eller lån i landdistrikterne, små skoler osv. Det er jeg helt enig i er selvstændige problemstillinger.

Kl. 17:05

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Henning Hyllested.

Kl. 17:05

Henning Hyllested (EL):

Ja, og det er jeg selvfølgelig langt hen ad vejen enig i – det fik jeg også sagt. Men tilbage står jo netop, at der er specielle problemer for de helt små bysamfund. Altså, udviklingen og fællesskabet i byerne er jo mange gange drevet – og det er også tidligere gjort klart – af ildsjæle de pågældende steder. Og for os handler det sgu meget om, undskyld, det må man ikke sige, men for os handler det meget om, hvordan vi får understøttet den der indsats. Vi har foreslået landsbyedeller og landsbybusser drevet af de lokale, så man faktisk får en kollektiv trafik, som er fleksibel, og som er til stede, når den skal være til stede osv. osv. Det får vi aldrig plads til at diskutere, når vi laver redegørelsen her så bred, som vi gør. Og derfor kunne jeg godt tænke mig, at man i virkeligheden i fremtiden fik den delt op i en egentlig landdistriktslandsbyredegørelse og så måske en lidt større regionalredegørelse.

Kl. 17:06

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ministeren.

Kl. 17:06

Indenrigs- og boligministeren (Kaare Dybvad Bek):

Jamen det er jeg bare ikke enig i – det må jeg sige. Og ½ minut er måske for lidt tid til at skulle forklare det, men essensen for mig er, at selvfølgelig betyder det noget for udviklingen på Lolland-Falster, hvad for nogle tilbud der er i Nykøbing Falster. Det kan ikke skilles ad. Altså, hvis der dér ligger statslige arbejdspladser, gode uddannelsesinstitutioner, sundhedstilbud af en høj kvalitet, gør det selvfølgelig også, at der er flere, der siger: Det her kunne være et sted, hvor vi kan bo. Men selvfølgelig skal vi også kunne diskutere det med fokus på de helt små byer med 200, 300, 400 indbyggere.

Kl. 17:06

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Så er der ikke flere korte bemærkninger. Tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

13) 1. behandling af lovforslag nr. L 55:

Forslag til lov om ændring af barselsudligningsloven. (Regulering af bidragssatsen til barselsudligningsordningen).

Af beskæftigelsesministeren (Mattias Tesfaye fg.).

(Fremsættelse 27.10.2021).

Kl. 17:06

Forhandling

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Forhandlingen er åbnet, og den første ordfører er Socialdemokraternes ordfører, og det er hr. Henrik Møller.

Kl. 17:07

(Ordfører)

Henrik Møller (S):

Tak. I dag skal vi behandle et lovforslag, som drejer sig om en regulering af bidragssatsen til barselsudligningsordningen, så den fortsat kan opretholdes som selvfinansierende. Det er sådan, at den her ordning er skabt, med henblik på at private arbejdsgivere og selvstændige erhvervsdrivende skal indbetale en årlig obligatorisk bidragssats, så de kan få kompensation under barsel. Det er sådan, at ATP's bestyrelse i juni måned indstillede, at den årlige bidragssats for både arbejdsgivere og selvstændige hæves fra 1.225 kr. til 1.350 kr., og det vil sige, at der er tale om et årligt merbidrag på 125 kr. Det er en indstilling, vi støtter fra Socialdemokratiets side, for ved at hæve bidragssatsen fastholder vi ordningen som selvfinansierende. Derfor kan vi også bakke op om lovforslaget, som er i overensstemmelse med ATP's bestyrelses indstilling.

Det er sådan, at jeg i øvrigt også glæder mig over, at de selvstændige i år er en del af barselsudligningsordningen. Det er et resultat af et politisk ønske om at forbedre de selvstændiges barselsvilkår og styrke hele ligestillingen på området. Det skal bl.a. være med til at fjerne de økonomiske barrierer, som yngre kvinder kan opleve ved at skulle starte en selvstændig virksomhed.

Så vi skal fra Socialdemokratiets side anbefale lovforslaget, og jeg har på De Radikales vegne lovet at sige, at de også støtter lovforslaget.

Kl. 17:08

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre til Venstres ordfører, og det er fru Anne Rasmussen.

Kl. 17:09

(Ordfører)

Anne Rasmussen (V):

Tak for ordet, formand. I Venstre går vi ind for iværksætteri, ligesom vi ønsker, at endnu flere bliver selvstændige, og det gør vi af en lang række grunde: først og fremmest fordi iværksætteri i sig selv er et godt og sympatisk mål for samfundsudviklingen, og fordi det bidrager til en økonomisk vækst. At få en god idé, at turde handle på den, at tage springet og ikke mindst ansvaret for eget liv og egne drømme er simpelt hen forbilledligt. At yde en ekstra indsats og tage ansvar er en forudsætning for vores rige samfund.

I Venstre håber vi derfor på, at flere, uanset om de er kvinder eller mænd, fremover vil se det at blive selvstændig som noget, der er værd at stræbe efter og gøre en indsats for. Men hvis man skal tage besværet og gøre forsøget med at blive selvstændig, hvis man skal gøre den helt ekstraordinære indsats, det kræver at stå på egne ben, så skal det naturligvis følges af nogle gode vilkår. Ellers opgiver folk at blive deres egen chef. Derfor hilser Venstre som udgangspunkt det

her lovforslag velkommen – eller rettere sagt: Vi kan i hvert fald godt forstå og deler desuden intentionerne bag lovforslaget.

Lovforslaget udspringer af, at regeringen i sidste folketingssamling lod selvstændige omfatte af samme barselsvilkår som private arbejdsgivere. Det er sympatisk at forsøge at gøre det mere attraktivt for især kvinder at blive selvstændige. Derved er selvstændige blevet optaget i barselsudligningsordningen. Med lovforslaget, som vi behandler i dag, øges bidragssatsen, sådan at den modsvarer de faktiske omkostninger ved ordningen, så ordningen fortsat er selvfinansierende. Ligesom da vi behandlede L 80 sidste år, mener vi stadig væk, at forslaget til, hvordan den her model skal finansieres, rammer helt skævt.

Jo, det kan godt være, at 1.350 kr. om året måske ikke lyder af meget, men når det i forvejen kan være hårdt og besværligt at være selvstændig og det ikke altid er en guldgrube, er det altså uhen-sigtsmæssigt – faktisk er det økonomisk uansvarligt – at pålægge selvstændige endnu en udgift. Det giver jo anledning til at spørge, om man kunne have fundet en anden og bedre finansieringsmodel. Som sagt er intentionerne bag lovforslaget ganske sympatiske og bestemt noget, Venstre kan nikke til og godkende. Måske kunne regeringen og dens støttepartier have fundet en bedre ordning for de selvstændige, der kæmper med at finansiere barsel, hvis Venstre havde været inviteret med til de forhandlinger, som forslaget, vi behandler i dag, relaterer sig til.

Men det korte af det lange er, at Venstre ikke blev inviteret med til de forhandlinger, og derfor er vi heller ikke med i den politiske aftale, der danner grundlag for udvidelsen af barselsudligningsordningen, og som giver anledning til det forslag, vi behandler i dag, om at øge bidragssatsen. Derfor er finansieringen også uacceptabel for os. Vi står fast på vores skattestop. Danskerne, virksomhederne og iværksætterne skal have tryghed for, at de ikke bliver bebyrdet med yderligere nye skatter og afgifter hen over natten. Selv om den ekstra afgift i det her forslag ikke er verdens største, løber regningen alligevel op. For vi må ikke glemme, at mange virksomheder og selvstændige har betalt prisen for regeringens coronastrategi med lange nedlukninger, ligesom regeringen siden valget har gennemført eller foreslået nye skatter og afgifter adskillige gange.

Så Venstre kommer ikke til at bebyrde virksomhederne og de selvstændige yderligere. Med det vil jeg sådan set bare sige tak for ordet og desuden tilføje, at Venstre ser frem til udvalgsarbejdet.

Kl. 17:12

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Der er en enkelt kort bemærkning. Den er fra hr. Bent Bøgsted.

Kl. 17:12

Bent Bøgsted (DF):

Tak for det. Det er bare for at blive helt klar over det. Jeg forstår udmærket, at Venstre siger, at man ikke skal bebyrde arbejdsgiveren, men jeg har ikke helt fanget, om Venstre vil stemme imod forslaget, eller de vil stemme gult. Jeg har forstået det sådan, at Venstre ikke stemmer for forslaget. Men stemmer Venstre imod, eller stemmer man gult?

Kl. 17:13

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 17:13

Anne Rasmussen (V):

Altså, til L 4 stemte vi gult, og det gør vi også til det her forslag.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Bent Bøgsted.

Kl. 17:13 Det ved vi ikke noget om, men det er en forkert måde at finansiere det på. Selvfølgelig skal de selvstændige have barsel, det er klart, men jeg synes bare, der skulle findes en anden måde at lave det på. Så Dansk Folkeparti kan ikke støtte forslaget.

Kl. 17:16

Bent Bøgsted (DF):

Så er det jo helt i tråd med det, der skete i 2020, hvor Venstre også stemte gult. Det gør Venstre så også den her gang, og det synes vi i Dansk Folkeparti også virker fornuftigt, for den finansiering her er ikke god. Det var bare lige for at få det helt på plads og være sikker på, at jeg havde fanget det rigtigt. Tak for det.

Kl. 17:13

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Så er det ordføreren.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Der er ikke nogen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi går videre til SF's ordfører, og det er hr. Karsten Hønge.

Kl. 17:17

(Ordfører)

Karsten Hønge (SF):

Vi skal følge med tiden, og vi skal regulere satser, som er utidssvarende. Bidragssatsen til barselsudligningsordningen skal bedre svare til udgifterne. Derfor skal den stige en anelse. SF støtter lovforslaget.

Kl. 17:17

Anne Rasmussen (V):
Det er korrekt forstået.

Kl. 17:13

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Der er ingen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi går videre til Enhedslistens ordfører, og det er fru Eva Flyvholm.

Kl. 17:17

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Så er der ikke flere korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Så går vi videre til Dansk Folkepartis ordfører, og det er hr. Bent Bøgsted.

Kl. 17:13

(Ordfører)

Bent Bøgsted (DF):

Tak for det, formand. Det her lovforslag kan virke meget enkelt, og det er også enkelt, for det eneste, der er deri, er jo, at man hæver den egenbetaling, som arbejdsgiveren skal betale til barselsudligning, fra 1.225 kr. til 1.350 kr. Så kan man sige, at det måske ikke er så meget, og at det sagtens kan lade sig gøre, og at det skal være selvfinansiering, men vi ved også, at der er uhyggelig mange – nej, ikke uhyggelig mange, men dejlig mange – små selvstændige, der bliver pålagt mange udgifter, også rigtig mange selvstændige, der aldrig nogen sinde selv kunne få gavn af sådan en ordning her. Det ved vi.

Kl. 17:13

(Ordfører)

Eva Flyvholm (EL):

Jamen jeg kan sige, at fra Enhedslistens side støtter vi også lovforslaget. Vi synes, det er rigtig fornuftigt at lave den her tilpasning af loven, og vi synes, det er fornuftigt at hæve bidragssatsen til barselsudligningsordningen. Så der er varm opbakning herfra.

Kl. 17:17

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Der er ingen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Så er det Det Konservative Folkepartis ordfører, og det er hr. Niels Flemming Hansen. Værsgo.

Kl. 17:17

(Ordfører)

Niels Flemming Hansen (KF):

Mange tak for det. Som udgangspunkt stiller vi os en lille smule positivt over for forslaget. Vi har dog stillet et spørgsmål, spørgsmål nr. 46, om, hvorvidt ministeren vil oplyse, hvor mange selvstændige der benytter sig af Barselsfonden, som det er i dag. Det har vi desværre ikke fået svar på endnu, og vi kan ikke tage stilling til det, før vi har set det svar og dermed har fundet ud af, hvor meget de selvstændige har indbetalt til ordningen, og hvor mange penge der dermed er i den.

Kl. 17:18

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Der er ingen korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Vi går videre til Nye Borgerliges ordfører. Nej, så går vi videre i rækken, men jeg ser heller ikke nogen fra Liberal Alliance og heller ikke nogen fra Frihed Grønne, og der er heller ikke nogen fra KD. Så giver vi ordet til den fungerende beskæftigelsesminister. Værsgo.

Kl. 17:18

(Beskæftigelsesministeren)

Mattias Tesfaye (fg.):

Mange tak til formanden. Tak til ordførerne for debatten om lovforslaget. Det glæder mig, at vi i dag har en barselsudligningsordning, som gælder både for private arbejdsgivere og for selvstændigt erhvervsdrivende, da det er med til at fremme ligestillingen i Danmark i bred forstand.

Vi har nu den opgave, at vi skal sikre, at udligningsordningen fortsat er selvfinansierende, og det betyder, at udbetalingen af re-

I Dansk Folkeparti synes vi, at selvstændige også skal have barsel. Selvfølgelig skal de det. Vi er også enige i intentionerne i det. Og det er jo, som Venstres ordfører også sagde, ikke det, at de selvstændige ikke skal have barsel, og det er ikke det, at vi er uenige i intentionerne, at man skal sikre, at de kan få barsel. Det er et spørgsmål om, om det er den rigtige finansiering og den rigtige måde at gøre det på.

Da vi behandlede lovforslaget sidste gang i 2020, var jeg som ordfører inde på, at man måske skulle se på at lave det hele om til, at de selvstændige, når de skulle på barsel, fik et skattefradrag, hvor de selv kunne dele ud af det fremadrettet, når de skulle gå på barsel. Vi ved også, at der er rigtig mange selvstændige, der ikke bare kan skippe det hele. De kan ikke bare forlade virksomheden og sige: Nu går jeg på barsel i lang tid. Det er ikke altid, de kan det, og derfor var det mest hensigtsmæssige, at de kunne få lov til at dele det ud over en længere periode. Så synes vi jo, at en måde at støtte dem på var at give dem et skattefradrag, når de skulle på barsel, så de stadig væk kunne fradrage de udgifter, de havde ved at drive virksomheden, i indkomsten der.

Men det er der selvfølgelig ikke flertal for, og Dansk Folkeparti var heller ikke med i de afgørende forhandlinger om den her barselsudligning, så sidste gang stemte Dansk Folkeparti gult. Men vi har faktisk valgt at sige nej til forslaget den her gang, fordi det er en helt forkert måde at gøre det på. For hvad sker der så næste gang? Så kommer regeringen måske om et år for lige at få satsen sat op igen.

fusion til private arbejdsgivere og kompensation til selvstændigt erhvervsdrivende samlet set skal finansieres af bidrag fra, ja, private arbejdsgivere og selvstændigt erhvervsdrivende. ATP's bestyrelse indstillede i sommer, at bidragssatsen hæves fra 1.225 kr. til 1.350 kr. for at sikre, at ordningen fortsat vil være selvfinansierende. Det foreslås, at satsen forhøjes i overensstemmelse med indstillingen fra ATP's bestyrelse. Lovforslaget medfører, at barselsudligningsordningen fortsat vil være selvfinansieret.

Jeg ser frem til den videre drøftelse af lovforslaget, og vi skal selvfølgelig nok svare på det spørgsmål, der er fremsendt af De Konservative. Jeg stiller mig naturligvis til rådighed for den forestående udvalgsbehandling, herunder til besvarelsen af øvrige spørgsmål.

Kl. 17:20

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Der er ikke nogen korte bemærkninger. Vi siger tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Beskæftigelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

14) 1. behandling af lovforslag nr. L 56:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

Af udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye).
(Fremsættelse 28.10.2021).

Kl. 17:20

Forhandling

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Forhandlingen er nu åbnet, og den første ordfører er Socialdemokraternes ordfører, og det er hr. Rasmus Stoklund.

Kl. 17:20

(Ordfører)

Rasmus Stoklund (S):

Hvis dette lovforslag vedtages, kan vi byde velkommen til en masse nye danskere. Et dansk statsborgerskab er man ikke født til, hvis man modtager det som en del af et lovforslag, og derfor er det selvfølgelig en stor tillidserklæring fra den øvrige befolkning. For os her i salen og for de fleste andre danskere er et dansk statsborgerskab noget særligt, fordi det er et endegyldigt bevis på, at man er en del af det danske fællesskab, den danske nation. Det betyder ikke, at det er finere at være dansk end at være argentinsk, indisk eller australsk. Det ene statsborgerskab er ikke finere end det andet. Men for os som nation er det afgørende, at vi, der er danske statsborgere, også udgør et reelt fællesskab; at vi udgør et fællesskab, der er konstitueret af mere og andet, end at det er en praktisk foranstaltning at have et pas, når man skal ud at rejse.

Derfor har vi også i flere år haft stramme regler for, hvem der kan blive statsborgere. I foråret strammede vi dem yderligere i en aftale med Venstre, Konservative, Liberal Alliance og Socialdemokratiet. Fremover vil personer, som er idømt en betinget eller ubetinget dom, derfor være udelukket fra at få dansk statsborgerskab. Samtidig indskræmpes kravene over for personer, der har fået en bøde på mere end 3.000 kr. for negativ social kontrol, for overtrædelse af udlændingeloven og for socialt bedrageri. Tidligere har der ikke været et

krav om beskæftigelse, og det blev også indført med den aftale. I aftalen blev der også føjet spørgsmål om danske værdier til indfødsretsprøven, og derudover rummer aftalen flere andre elementer.

Med lovforslaget genindføres håndtrykket ved grundlovsceremonierne. Kravet om håndtryk gælder også de personer, der tidligere har været optaget på et lovforslag om indfødsrets meddelelse med krav om deltagelse i en grundlovsceremoni, men som ikke har kunnet deltage på grund af corona.

De personer, der står på dette lovforslag, som vi skal behandle i dag, har arbejdet målrettet for at leve op til de stramme krav. På vegne af Socialdemokratiet vil jeg derfor gerne sige tillykke til dem med, at de nu snart kan kalde sig for danske statsborgere. Socialdemokratiet støtter lovforslaget.

Kl. 17:23

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Og der er en kort bemærkning fra hr. Marcus Knuth.

Kl. 17:23

Marcus Knuth (KF):

Først og fremmest tak til ordføreren, som jeg altid har anset som en meget sådan konservativt sindet socialdemokrat – men han har glemt sin jakke, og det er første gang, jeg har set ordføreren være mindre pænt klædt i salen.

Nå, den her aftale, som vi har lavet, er rigtig god, og det er ordføreren jo også selv inde på. Men det er jo ikke en aftale, der nødvendigvis fanger alle brodne kar. Derfor har vi fra Konservatives side stillet rigtig mange spørgsmål til ministeren og bedt om at få sager oversendt. Det er jo også Folketingets rolle: at kontrollere regeringen.

Men ministeren har i det store og hele igen og igen sagt nej; man vil ikke oversende sager, man vil ikke svare på spørgsmål, i forhold til hvor mange der har gæld og hvor mange der har det ene og det andet. Synes ordføreren virkelig, at ministeren betjener Folketinget i det omfang, en minister bør, ved ikke at oversende alle de her informationer, således at vi ikke bare skal sidde og stemme i blinde, når vi skal stemme?

Kl. 17:23

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Ordføreren.

Kl. 17:24

Rasmus Stoklund (S):

Jeg synes, at ministeren betjener Folketinget fint i den her sammenhæng. For det har jo igennem mange år, også under tidligere regeringer, været sådan, at der er en række objektive kriterier, man skal leve op til, og det er i forhold til kriminalitet og permanent opholdstilladelse og forskellige andre ting, som skal være opfyldt, før man overhovedet kan komme i betragtning til et dansk statsborgerskab. Hvis man så kan leve op til dem, kan Folketinget sige: Lever man op til de her regler, er man værdig til at blive dansk statsborger.

Så er der jo så nogle tvivlstilfælde, hvor det som bekendt skal være Indfødsretsudvalget, der vurderer, om man kan dispensere, hvis der er et eller andet, man ikke kan leve op til, eller hvis der er nogen, der har en dom for at have haft marihuana på sig til en fest i USA engang i 60'erne, og nogle af den type eksempler, som vi indimellem så i udvalget, da jeg også selv var ordfører i det. Og derfor synes jeg sådan set ikke, at der er noget urimeligt i, at ministerens udgangspunkt er, at alle dem, der lever op til de regler, som Folketinget, inklusive hr. Marcus Knuths parti, har lavet, så også kan komme på lovforslaget.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Hr. Marcus Knuth.

Marcus Knuth (KF):

Det skulle jo gerne være sådan, at udvalgets rolle både er at kunne dispensere, og det gør vi, men også at kunne sige: Der er nogle personer på lovforslaget, som vi, på trods af at de lever op til cirku-læret, ikke mener skal have statsborgerskab. Det sker jo løbende, at ministeren også sender navne over, som han opfordrer udvalget til at pille af, og det gør vi jo typisk.

Men det er jo ikke fair, at det kun er ministeren, der kan sige: Jeg synes, at de her alligevel ikke skal have det, for de har gjort noget, hvor de ikke lever op til, hvad vi synes er god opførsel. Men i udvalget kan vi ikke selvstændigt træffe de beslutninger ene og alene af den årsag, at ministeren nægter at oversende informationerne. Så vil ordføreren ikke være enig i, at på grund af det risikerer vi at skulle sidde her og stemme i blinde?

Den fg. formand (Erling Bonnesen):
Ordføreren.

Rasmus Stoklund (S):

Nej, for hr. Marcus Knuths parti og flere andre partier har jo bl.a., som jeg nævnte før, strammet reglerne for, hvordan man får statsborgerskab. Det gjorde vi så sent som i foråret, det gjorde vi i fællesskab, og det synes jeg er godt. Når vi så laver nogle regler, der siger, at du skal leve op til det og det – i forhold til beskæftigelse, kriminalitet og andre forhold – så synes jeg, det ville være uværdigt for en retsstat, hvis det så var sådan, at man tilfældigt blev pillet ud af årsager, jeg ikke rigtig kan se der skulle være, hvis man har levet op til de her regler. Og derfor synes jeg ikke, at der er noget rimeligt i, at man sådan, hvad skal man sige, skal beklage, at man ikke kan fremme en eller anden form for forskelsbehandling.

Den fg. formand (Erling Bonnesen):

Tak for det. Så er der ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til ordføreren og går videre til Venstres ordfører, og det er hr. Morten Dahlin.

(Ordfører)

Morten Dahlin (V):

Tak for det, formand. Det danske statsborgerskab er noget helt særligt. Det er ganske unikt, og det er vel nok den fineste gave, man som udlænding kan modtage af det danske samfund. Det er også vigtigt at slå fast, at dansk statsborgerskab ikke er en ret. Dansk statsborgerskab er netop en gave. Og ligesom juleaften, hvor man også skal opføre sig godt for at få de gode gaver, er det her også en gave, man skal have gjort sig fortjent til. Og derfor finder vi i Venstre, at det kun er rimeligt, at der bliver stillet strenge krav til dem, der ønsker at få det rødbedefarvede pas i hånden: Man skal kunne det danske sprog, man skal holde sig på den rigtige side af loven, man skal være selvforsørgende og bidrage til det danske samfund, have taget danske værdier til sig og opfyldt en række andre helt fair og rimelige krav.

Da vi sidste gang behandlede lov om indfødsrets meddelelse, havde vi netop indgået en ny aftale om regler for tildeling af statsborgerskab. Det var en aftale, vi i Venstre var glade for, og det er vi sådan set stadig væk, særlig fordi der var nogle klare Venstreaftryk.

Kl. 17:25 Det var særlig det med, at vi fik sat et fornyet fokus på danske værdier, og derfor glæder vi os også meget til, at den nye indfødsretsprøve er klar, så netop de værdispørgsmål kommer til at indgå fremadrettet.

Kl. 17:25 Vi fik også strammet op på delen omkring kriminalitet, så det nu er klart, at man ikke kan komme til Danmark, begå en alvorlig forbrydelse og så efterfølgende blive belønnet med et dansk pas. Det synes vi er nogle fornuftige opstramninger, og vi er glade for, at den del omkring kriminalitet allerede er trådt i kraft med det her lovforslag.

Med det her lovforslag foreslås det også at genindføre kravet om, at man giver hånden til den lokale borgmester, når man deltager i en grundlovsceremoni. Det har været sat på pause pga. corona, men nu er det tilbage, ikke blot ved grundlovsceremonier, men i hele samfundet, og det er vi sådan set glade for, også fordi vores overbevisning er, at efter at ordningen med grundlovsceremonier har fungeret et stykke tid, er det faktisk en bragende succes. Det er lokale festdage, og det er lokale højtideligheder, hvor både de nye danske statsborgere og den kommune, de bor i, kan fejre den glædelige begivenhed.

Ved at førstebehandle lovforslaget her i dag kommer vi et skridt nærmere, at de mennesker, der så lever op til de krav, nu kan få den gave at blive danske statsborgere. Derfor vil jeg også, selv om lovforslaget ikke er vedtaget endnu, på Venstres vegne sige tillykke til dem, der ender med at komme igennem nåleøjet og kan kalde sig en del af det danske fællesskab. Tak for ordet.

Kl. 17:30

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Der er korte bemærkninger. Først er det fra fru Susan Kronborg, Radikale Venstre.

Kl. 17:30

Susan Kronborg (RV):

Tak. Vi vil rigtig gerne høre, om det også er partiet Venstres holdning, at der skal ske den her opdeling i områdegrupper, som det er beskrevet i indfødsretsaftalen, som for nylig er indgået her før sommerferien. Og har partiet Venstre tænkt sig at stemme for en opdeling af lovforslaget, eventuelt med en opdeling i landegrupper?

Kl. 17:30

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren, værsgo.

Kl. 17:30

Morten Dahlin (V):

Her må jeg rette Radikale Venstres spørger: Det indgår ikke i aftalen om nye regler for tildeling af statsborgerskab, at der fremadrettet skal ske en opdeling af folk i forskellige regioner. Og det ses jo også tydeligt ved, at det her lovforslag er ét samlet lovforslag. Så der er simpelt hen ikke aftalt en sådan opdeling.

Kl. 17:31

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Fru Susan Kronborg, værsgo.

Kl. 17:31

Susan Kronborg (RV):

Mange tak for svaret. Lige et supplerende spørgsmål: Har Venstre så tænkt sig at stemme imod det, hvis det skulle ske, at der kom et forslag om en opdeling af lovforslaget fra et andet parti?

Kl. 17:31

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordfører.

Kl. 17:31

Kl. 17:33

Morten Dahlin (V):

Det er jo et meget hypotetisk spørgsmål, men Venstre støtter sådan set, at vi behandler det som ét fælles lovforslag her i Folketings-salen. Men vi så meget gerne, at man tidligere i processen, både i udvalget og i selve ansøgningsprocessen, lavede en meget mere individuel behandling. Og derfor foreslog vi også ved de sidste forhandlinger om nye regler, at man indførte en samtalemødel, så man på mere individuel basis kunne gå ind og vurdere de mennesker, der skulle være danske statsborgere. Det synes vi er den rigtige vej at gå.

Kl. 17:31

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Fru Eva Flyvholm, Enhedslisten.

Kl. 17:31

Eva Flyvholm (EL):

Ordføreren siger, at statsborgerskab jo er en gave og ikke en rettighed, og der vil jeg egentlig gerne spørge ordføreren, om ikke det bare er noget, som ordføreren lidt selv står og finder på ud af den blå luft. I min optik er det meget centralt, at borgere, der bor i et land, også kan få rettigheder, som også har betydning for, om de kan stemme, og at de kan være en del af vores samfund. Jeg synes sådan set, at det er helt på sin plads. FN's menneskerettighedserklæring fastslår jo også, at alle borgere har ret til en eller anden form for statsborgerskab, så det har faktisk rigtig meget med rettigheder at gøre. Er det ikke lidt underligt at stå og finde på, at ordføreren så synes, det er en gave, man kan stå og dele ud? Burde der ikke være lidt mere lovpraksis i det her?

Kl. 17:32

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 17:32

Morten Dahlin (V):

Jeg er fuldstændig uenig i alt, hvad spørgeren lige har sagt. Det er ikke noget, jeg finder på; det er sådan set noget, der er beskrevet i det danske riges grundlov, hvori der står, at den eneste måde, man kan få statsborgerskab på, er ved lov. Så det er sådan set noget, der stammer helt tilbage fra, da vi lavede det danske riges grundlov, og derfor er det ikke noget, jeg står og finder på. Der er jo også flere af de teoretikere og politikere og filosoffer, der igennem årene har formet diskussionen om dansk indfødsret, der har talt om det her, inklusive Grundtvig, der jo har sagt: »Til ét folk de alle høre,/som sig regne selv dertil,/har for modersmålet øre,/har for fædrelandet ild«.

Allerede dengang sagde Grundtvig jo, at det er i orden at stille krav til de mennesker, der ønsker at være en del af det danske fællesskab. Så nej, det er ikke en ret at blive dansk statsborger. Det er fair nok, at vi stiller nogle krav.

Nu kan jeg jo ikke stille spørgsmål tilbage, men jeg skal nok spørge, når ordføreren kommer på talerstolen. Men jeg vil synes, det er underligt, hvis der er partier herinde, der siger, at statsborgerskab er en ret, som man har, uanset hvordan man opfører sig, uanset om man overholder loven, og uanset om man taler dansk. Det er ikke og det bliver aldrig Venstres politik.

Kl. 17:33

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Eva Flyvholm.

Eva Flyvholm (EL):

Det er heller ikke Enhedslistens politik. Det er helt fair, at der er krav, man skal leve op til, f.eks. at man skal kunne tale dansk. Det er helt på sin plads, at man stiller nogle krav. Men det, ordføreren har gang i, når han står og fører sig frem og siger, at det her er en gave, er jo ikke en anerkendelse af den kæmpe indsats, borgere, som måske har været her i 10 år, lægger i Danmark. Når de betaler skat og når de er en del af vores samfund, bør man faktisk også sige: Selvfølgelig skal I også have mulighed for at være en del af samfundet og have mulighed for at være med til at stemme.

Til det der med, at ordføreren siger, at det ikke er noget, han bare finder på, vil jeg sige, at der står i menneskerettighederne, at man har ret til at have en form for statsborgerskab, så det må ordføreren nok også forholde sig til.

Kl. 17:34

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren, værsgo.

Kl. 17:34

Morten Dahlin (V):

Det er ikke noget, jeg finder på. Der står i det danske riges grundlov, at statsborgerskab gives ved lov. Grundtvig, som er en af de tænkere, der måske har haft aller mest indflydelse på, hvordan vi tildeler indfødsret i Danmark, sagde de ord, jeg netop citerede ham for. Så det er ikke bare noget, jeg finder på. For os er det vigtigt, at man stiller nogle strenge krav for at blive dansk statsborger, men lever man op til de krav, skal man selvfølgelig også have mulighed for at opnå statsborgerskab. Men det at give folk en gave synes jeg sådan set ikke er at tale statsborgerskabet ned. Jeg synes, det er det modsatte, nemlig at tale statsborgerskabet op. De fleste mennesker, der får en gave, bliver jo altså glade.

Kl. 17:34

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger, og det betyder, at vi går videre til fru Marie Krarup, Dansk Folkeparti.

Kl. 17:35

(Ordfører)

Marie Krarup (DF):

Tak for ordet. Statsborgerskab er selvfølgelig aldrig nogen sinde en ret. Lige så lidt som at man har ret til at blive gift med den mand eller kvinde, man ønsker at blive gift med, lige så lidt har man ret til et statsborgerskab i et andet land. Det kræver, at landet eller den kommende ægtefælle rent faktisk ønsker at indgå et forpligtende fællesskab med den, der søger statsborgerskab, eller med den, der vil giftes. Og statsborgerskabet er samtidig den inderste forsvarslinje for den danske nation. Vi kan kun forsvare den danske nation, hvis vi tager statsborgerskabet dybt, dybt alvorligt. Det er en meget, meget alvorlig sag.

L 56 om indfødsret, som vi behandler i dag, omhandler 2.104 voksne personer og 710 børn. Af de voksne personer er der 528 fra MENAPT-lande, dvs. fra mellemøstlige og nordafrikanske lande plus Tyrkiet, dvs. fra muslimske lande. Gruppen på de 528 omhandler både mennesker fra MENAPT-lande og statsløse. Loven indfører samtidig krav om håndtryk igen. Det gode ved den her lov er, at andelen af borgere fra MENAPT-lande er faldet til en fjerdedel. De største grupper i loven er tyskere og englændere, så kommer Tyrkiet med 90, Ukraine er den fjerdestørste med 76 ansøgere, og Irak er det femtestørste med 73. Men det er positivt, at der er færre fra MENAPT-lande og flere fra lande, der ikke er MENAPT-lande.

I Dansk Folkeparti mener vi ikke, at det udgør et problem, at folk fra Norden eller vestlige lande og ikkemuslimske ikkevestlige lande får statsborgerskab i Danmark, bare det ikke er i et helt vanvittigt antal, men vi er meget nervøse for at give mange statsborgerskaber til personer med islamisk baggrund. Vi ønsker ikke en islamisering af Danmark; vi ønsker et loft over antallet af personer fra disse lande. Derfor ønsker vi også, at §§ 3 og 8, der omfatter MENAPT-landenes borgere, sættes over på et andet, altså et særskilt lovforslag, så man kan stemme ja til nogle af paragrafferne og nej til andre. Og vi ønsker at stemme nej til MENAPT-gruppen og ja til resten. Det vil Dansk Folkeparti stille ændringsforslag om.

Vi ønsker samtidig oplyst, om der er nogle af de borgere, som søger fra vestlige lande og tilsyneladende har vestlig baggrund, der i virkeligheden har en MENAPT-baggrund. Man kan måske godt være tysker eller have et tysk pas, men være indvandret fra Somalia eller Afghanistan eller andre lande. Så det vil vi også gerne have at vide, for vi tager endelig stilling. I Dansk Folkeparti er vi utilfredse med, at vi ikke kan få at vide, hvilken religiøs eller kulturel baggrund folk har. Vi ved, som jeg allerede sagde, at der er 528 fra MENAPT-lande, men vi ved jo ikke, om der iblandt dem er forfulgte kristne, som vi sådan set godt ville stemme for. Vi har tidligere bedt om disse oplysninger og om, at de i det mindste kunne gives i fortrolighed til udvalget, men det har vi fået nej til. Men vi vil selvfølgelig stille spørgsmålet igen i forbindelse med det her lovforslag.

I Dansk Folkeparti vil vi rigtig gerne stemme ja til forslaget om at genindføre håndtrykket. Det har hele tiden været en god idé at have det, og vi vil derfor bede om, at også dette forslag separeres, sådan at vi har mulighed for at stemme ja til det og nej til andre dele af loven. Hvis lovforslaget ikke deles op, vil vi være nødt til at stemme nej. Det vil i særdeleshed være trist for mig, for en af mine gode venner, hvis danskhed jeg bestemt ikke sætter spørgsmålstegn ved, er på loven, og det virker virkelig mærkeligt at skulle stemme imod vedkommendes statsborgerskab. Jeg håber derfor, at vi kan få vores ændringsforslag igennem, så vi kan få delt lovforslaget op, sådan at vi kan stemme ja til noget og nej til noget andet.

Så vil jeg i den her sammenhæng rose, at lovforslaget er udformet på den måde, at man allerede har grupperet ansøgerne fra de lande, de kommer fra; det synes jeg er fremragende. Men eftersom vi ønsker at undgå, at Danmark bliver islamiseret, vil vi ikke kunne stemme for gruppen fra MENAPT-lande. Tak.

Kl. 17:39

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Vi siger tak til fru Marie Krarup. Der er ikke nogen korte bemærkninger, og så går vi videre til hr. Carl Valentin, SF.

Kl. 17:40

(Ordfører)

Carl Valentin (SF):

Tak for det. Indfødsret er et nyt ordførerområde for mig, så det er første gang, jeg står her ved den her lidt rituelle behandling af indfødsrets meddelelse, og det synes jeg egentlig ikke er så tosset at prøve, for det er jo en glædens dag i dag.

Lad mig starte med at sige stort tillykke til alle de mennesker, der nu får statsborgerskab, som de har knoklet for og nok også glædet sig til, men også tillykke til alle os, der i forvejen har et dansk statsborgerskab, for vi kan nu glæde os over at have 2.104 flere topmotiverede mennesker med i vores fællesskab af danske statsborgere. Vejen ind i det danske fællesskab har både været lang og krævende, for mange af dem, der står på den her liste, har knoklet hårdt for at leve op til nogle ret hårde krav, som et flertal her på Christiansborg har stillet, og med lige dele flid og gåpåmod har de lært dansk, lært om vores historie og vores kultur og deltaget aktivt i samfundet og bestået indfødsretsprøven. Respekt for det. Tænk engang, at over 2.000 mennesker har brugt den tid og de kræfter, det

kræver at blive en del af det danske fællesskab. Det er da glædeligt for os alle sammen. Jeg forstår virkelig godt, at folk har lyst til at være danske statsborgere, for Danmark er et rigtig dejligt land at være statsborger i.

Så lad mig slutte, hvor jeg startede: Fra min og SF's side skal der lyde et højt og tydeligt og helhjertet tillykke til de mange nye danske statsborgere. De er blevet en del af et forpligtende fællesskab, og vi er glade for at have dem med. Socialistisk Folkeparti stemmer selvfølgelig for det her.

Kl. 17:41

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er en kort bemærkning til hr. Marcus Knuth. Værsgo.

Kl. 17:41

Marcus Knuth (KF):

Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at stille ordføreren et spørgsmål, men ordføreren siger, at alle her er topmotiverede. Altså, nu har vi jo stillet rigtig mange spørgsmål til ministeren om at få sager oversendt – det kan vi ikke få – men vi har jo fået nogle generelle oversigter over, hvor mange der har begået kriminalitet. Jeg kan jo ikke gå præcist ned i de enkelte tilfælde, men der er nogle, der er dømt for narko; der er nogle, der er dømt for ulovligt ophold; der er nogle, der er dømt for at bryde coronalovgivningen; der er nogle, der er dømt for butikstyveri – dem er der rigtig mange af, det er populært – og for hæleri og brud på den offentlige orden.

Synes ordføreren også, at de her mennesker er topmotiverede til at få det danske statsborgerskab?

Kl. 17:42

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 17:42

Carl Valentin (SF):

Jeg tænker, at med det store arbejde, som der ligger i at få et dansk statsborgerskab, ja, så er man topmotiveret. Det kræver, at man har et ønske om det; det er ikke noget, man bare sådan lige får tildelt. Det kræver jo en vis indsats. Men det er jo rigtigt nok, at der nogle gange er nogle mennesker, der har en eller anden form for kriminel fortid, hvor de har begået nogle forskellige problematiske ting, men som ender med at få statsborgerskab. Og der er jeg glad for, at man trods alt har en lille grad af tilgivelse; at det er muligt, når man har udstået sin straf, faktisk at komme videre. Jeg synes, at det er en generelt god værdi i vores samfund, ikke kun i forhold til statsborgerskab, men i alle mulige andre sammenhænge også, at hvis man har gjort noget forkert og udstået sin straf, så er der også mulighed for at komme videre.

Men altså, med den nye lovgivning, der er lavet nu, som er meget, meget hård i vores optik, er det jo ret begrænset, hvad man kan have lavet i sin fortid og stadig væk blive dansk statsborger.

Kl. 17:43

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Marcus Knuth.

Kl. 17:43

Marcus Knuth (KF):

Nej, det er desværre ikke ret begrænset. Vi havde jo gerne ønsket, at vores forslag, vores nye aftale, var gået meget længere; f.eks. at hvis det var sådan, at man havde begået alvorlig kriminalitet på bødeniveau, f.eks. tre gange, så ville det have samme effekt som en betinget dom, nemlig at man ikke kunne få dansk statsborgerskab.

Heldigvis er det et fåtal af dem, der har begået de her typer af kriminalitet, som jeg nævnte før, som har begået det gentagne gange,

men der er nogle, som gang på gang har begået kriminalitet, f.eks. butikstyveri, narko osv. Bare lige for at være sikker: Vil ordføreren også sige hjerteligt tillykke til dem?

Kl. 17:43

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 17:43

Carl Valentin (SF):

Vi siger tillykke til alle de mennesker, der får dansk statsborgerskab i dag. Det er jo folk, som ikke er kriminelle, som har udstået deres straf, og som har gjort et vist arbejde for at blive danske statsborgere. Det er i øvrigt også et meget lille fåtal, som hr. Marcus Knuth taler om her.

Kl. 17:44

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Det betyder, at vi kan gå videre til fru Susan Kronborg, Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 17:44

(Ordfører)

Susan Kronborg (RV):

Tak for ordet. Radikales printer er lige gået i stykker, så jeg prøver mig lige med den her.

Først vil jeg sige tillykke til de kvinder og mænd og børn, som har opfyldt alle de svære krav og nu er blevet statsborgere. Det fremgår af den nye indfødsretsaftale, at regeringen forpligter sig til i fremtidige lovforslag om indfødsretsmeddelelse på baggrund af ansøgenes statsborgerskab at anføre ansøgerne i områdegupperne: nordiske lande, andre vestlige lande, MENAP-lande samt Tyrkiet og andre ikkevestlige lande. Det vil altså sige, at nærværende lovforslag indeholder særskilte afsnit med opstilling af statsborgerskabsområder. Oplysningerne er fremgået af tidligere indfødsretsmeddelelser, men det er således, at det er selve kravet om gruppering, der er fastslået i indfødsretsaftalen.

Nu er det store spørgsmål så, om der kommer et ændringsforslag om opdeling af indfødsretsmeddelelsen, samt om der i Folketinget vil kunne findes et flertal for at nedstemme et udskilt lovforslag med listen over godkendte statsborgerskabsansøgere, der kommer fra muslimske lande. Det fremgår af statsborgerretskonventionens art. 5, at en kontraherende stats regler vedrørende statsborgeret ikke må indeholde forskelle eller omfatte praksis, der indebærer, at der finder forskelsbehandling sted på baggrund af køn, religion, race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse. Ministeriets jurister har også selv vurderet, at staten kan ifalde erstatningsansvar ved en opdeling af lovforslag om indfødsret efter lande eller områder, og at hvis der er et flertal, som stemmer nej til et sådan lovforslag med MENAP-landeansøgere, så vil man kunne rejse et erstatningskrav mod Danmark.

Radikale Venstre er ikke tilhænger af, at vi på den måde ulejliges skatteyderne med at skulle betale erstatninger via fællesskassen, og vi vil i hvert fald gøre vores til, at vi får gjort opmærksom på de retsprincipper, der gerne skulle gælde. Men i hvert fald tillykke herfra til dem, som rent faktisk er godkendt på listen over statsborgerskabsansøgere, og vi støtter selvfølgelig den såkaldte indfødsretsmeddelelse.

Kl. 17:46

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Og så kan vi gå videre i talerækken. Fru Eva Flyvholm, Enhedslisten.

(Ordfører)

Eva Flyvholm (EL):

Først og fremmest vil jeg meget gerne sige et stort tillykke til alle dem, der får statsborgerskab ved det her forslag. Det er utrolig flot gået. Det har uden tvivl krævet en meget, meget stor indsats fra folk, og det er både en velkomsthilsen fra Enhedslisten og fra vores ordfører hr. Peder Hvelplund, som sidder og arbejder med de her sager til daglig, men ikke kan være her i dag. Der er ikke nogen tvivl om, at det har været en rigtig lang og besværlig proces for mange af jer, der har fået statsborgerskab. Vi ser det i Enhedslisten som et meget, meget urimeligt system, folk skal igennem, men det er så dejligt, at så mange mennesker nu har fået ordentlige borgerrettigheder på lige fod med alle andre, og vi støtter selvfølgelig det her lovforslag, der foreligger, fra Enhedslistens side.

Mange af de mennesker, som har fået statsborgerskab og får det nu, er jo folk, der har brugt minimum 10 år på at nå dertil, hvor de kan få statsborgerskab. Der er sikkert rigtig mange af jer, der har søgt, der allerede har været berettiget til at kunne få det i mange år, men hvor de her ustandselige stramninger også har været med til at forlænge og besværliggøre processen. Så det er godt, at det endelig er lykkedes. Tilfældet er, at rigtig mange af de mennesker, som får dansk statsborgerskab ved lov på den her måde, har boet i Danmark hele deres liv, eller i hvert fald i rigtig, rigtig mange år, og at mange af dem må knokle for at få statsborgerskabet. For som mange ordførere jo har sagt meget tydeligt, er et statsborgerskab ikke noget, der hænger på træerne i Danmark eller er særlig let tilgængeligt. Det er faktisk lige præcis det modsatte. Det er ekstremt svært at blive statsborger i Danmark, og fra Enhedslistens side mener vi altså, at de regler, som gælder i dag, for at opnå statsborgerskab er alt, alt for stramme.

Vi kan godt se en fordel i, at mennesker, som bor her i landet; som har været her i en årrække; som arbejder i Danmark; som bidrager til samfundet, faktisk også bliver fuldgældende medlemmer af det danske fællesskab, som man jo gør, når man bliver statsborger, og at det sker meget hurtigere og mere systematisk, end det gør i dag. Det her med statsborgerskab er et spørgsmål, som er blevet ekstremt politiseret i det danske Folketing. Det er jo slet ikke, som det er i andre lande. Men vi ser, lige præcis hvordan det her statsborgerskab bliver opfattet som sådan en fornem gave og altså ikke som det, vi i Enhedslisten ser det som, nemlig en ret, man erhverver sig ved at bo i Danmark i lang nok tid og ved at bidrage til Danmark.

I mange af de andre lande, som vi ellers sammenligner os med, er det jo sådan, at man får et statsborgerskab gennem en fuldstændig gennemskuelig administrativ procedure. Der er det altså ikke et eller andet mystisk udvalg i Folketinget, der sidder og tager stilling til hver enkelt sag, for der sidder faktisk nogle mennesker med en forvaltningsbaggrund og behandler statsborgerskabsansøgninger ud fra et gennemskueligt sæt regler. Sådan er det altså ikke i Danmark.

Det er Folketinget, der vedtager det her, og det er diverse politikere i udvalget, der sidder og mere eller mindre kan afgøre, hvad folks skæbne skal være, og det synes vi sådan set helt grundlæggende er et kæmpestort retssikkerhedsmæssigt problem, for det gør jo også, at folk ikke har indsigt i, hvorfor de får afslag, for de har f.eks. ikke mulighed for at klage, og det er altså ikke fornuftigt i forhold til vores retssamfund, at det er den måde, det kører på.

Og det er slet ikke hensigtsmæssigt i forhold til vores demokrati, hvis vi kommer til at stå med større og større grupper af mennesker, som bor og lever i Danmark, og som faktisk bliver holdt uden for samfundet som ligeværdige borgere. Det er simpelt hen ikke rimeligt, at man ikke har mulighed for at få et pas som barn, og at man f.eks. så senere hen ikke har mulighed for at komme med på studietur med sin uddannelsesinstitution og for at stemme til valg, hvor de politikere, som har meget, meget stor indflydelse på ens

Kl. 17:47

hverdag, bliver valgt. Det er simpelt hen ikke rimeligt. Det er jo den vej, vi er på vej ned ad: at vi ser større og større grupper af folk, der bliver afskåret fra at få pas, bliver afskåret fra at få det her statsborgerskab.

Det er jo også derfor, at vi fra Enhedslistens side gerne vil gøre det meget nemmere at få statsborgerskab. Det betyder ikke, at der ikke skal være nogen krav, men det betyder, at det skal være fair og gennemskueligt, og at det altså skal være lettere især for børn at få det her statsborgerskab.

Men afslutningsvis vil jeg – efter jeg har brokket mig over, hvordan systemet fungerer – sige rigtig hjertelig tillykke til alle jer, der har fået statsborgerskab ved det her lovforslag, det bakker vi selvfølgelig meget varm op om, og vi støtter forslaget.

Kl. 17:52

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er ønsket om korte bemærkninger. Hr. Morten Dahlin, værsgo.

Kl. 17:52

Morten Dahlin (V):

Tak for det. Jeg kunne godt tænke mig at benytte lejligheden til at spørge lidt ind til Enhedslistens indfødsretspolitik helt generelt. Og nu må man kun stille ét spørgsmål, men jeg kan jo prøve at gøre det på en snedig måde og så føre to spørgsmål ind i ét, hvis ikke formanden afbryder mig.

Er det Enhedslistens politik, at folk, der har begået voldtægt, skal kunne blive danske statsborgere, og er det Enhedslistens politik, at folk, der er dømt for terrorisme, skal kunne blive danske statsborgere?

Kl. 17:53

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Man må sådan set stille alle de spørgsmål, man vil, men der er bare kun den tid til at svare, som der er, så det er sådan set mere det, det afhænger af. Men man er velkommen til at stille flere spørgsmål.

Værsgo.

Kl. 17:53

Eva Flyvholm (EL):

Når jeg taler for, at det skal være nemmere at få statsborgerskab, gælder det f.eks. børn, der er født i Danmark; de skal have mulighed for at få tildelt statsborgerskab, inden de begynder i skole. Det gælder børn, som er vokset op i Danmark; de skal have mulighed for at søge statsborgerskab, inden de fylder 18 år. Det er den slags ting, jeg henviser til.

Hvad angår spørgsmålet om, hvor grænsen for alvorlig kriminalitet skal gå, må jeg indrømme, at der kommer jeg simpelt hen til kort i forhold til at svare på det, da det ikke er mit ordførerområde. Men det er jo her, jeg synes der skal gælde nogle fuldstændig gennemskuelige og systematiske regler. Det skal altså ikke være op til et udvalg i Folketinget at sidde og vurdere det. Der må vi opstille nogle lovkrav til, hvad det er for nogle typer kriminalitet, hvad det er for nogle sprogkrav osv., og så skal man faktisk overlade det til nogle, hvad skal man sige, mere administrative personer, der kan sidde og forvalte det her, så der er klarhed om, hvad linjerne egentlig er. For det er jo et af de problemer, der er, at det er ekstremt uklart for folk, hvordan de skal håndtere det her.

Kl. 17:54

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Morten Dahlin, værsgo.

Kl. 17:54

Morten Dahlin (V):

Tak for det. Altså, det er ikke uklart i dag. Der er jo nogle regler, og lever man op til de regler, kommer man på lovforslaget, og så bliver det vedtaget. Det er fair nok, at ordføreren ikke har det her som sit ordførerområde, men man kan jo så tænke, hvad man vil, om Enhedslistens politik, hvis ordføreren ikke klart kan svare på, om voldtægtsforbrydere og terrorister skal kunne blive danske statsborgere.

Nu siger ordføreren, at ordføreren ikke ved, præcis hvor grænsen skal gå, men kunne ordføreren så gætte på, om det er Enhedslistens politik, at folk, der er dømt for terrorisme, skal kunne blive belønnet med et dansk statsborgerskab bagefter?

Kl. 17:54

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 17:54

Eva Flyvholm (EL):

Nej, det vil nok falde ind under kategorien af så alvorlig kriminalitet, at det så vil blive svært at få et statsborgerskab. Det er jeg sådan set helt enig i. Men det ændrer jo ikke på, at det er uigennemsigtigt, hvordan det er. Altså, vi havde en sag tidligere, hvor en venlig ældre herre var kommet til at sætte ild på sin hæk og måtte tilkalde brandvæsenet, og han havde fået en bøde for det, og det forhindrede ham i flere år i at få statsborgerskab. Vi har hørt om folk, der er bange for at blive taget for at have kørt uden cykellygter, fordi det kan gøre, at de ikke kan få statsborgerskab. Og det er sådan noget, jeg gerne vil have ryddet op i. Og så er jeg da enig med spørgeren i, at terrorisme nok ligger til den anden side.

Kl. 17:55

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Fru Marie Krarup, Dansk Folkeparti.

Kl. 17:55

Marie Krarup (DF):

Jeg synes, det er en meget farlig politik, Enhedslisten har fat i, når de siger, at man skal have ret til at få statsborgerskab. Det er jo at skubbe på den her folkevandring, som vi ser fra fattige lande til rige lande. Det er klart, at det kan være en rettighed i lande, som gerne vil have en større befolkning, som gerne vil få folk ind så hurtigt som muligt. Men en gammel nation som den danske kan jo umuligt bestå, hvis alle får rettighed til at opnå statsborgerskab i Danmark ved bare at gøre dit og dut og dat. Vi vil være udsløttet i løbet af nogle generationer. Vi vil ikke være danskere mere. Så jeg synes, det er en vanvittig og meget, meget uhyggelig tankegang, som er dybt ufornuftig, selv om Enhedslisten står og påstår, at den er rigtig, rigtig fornuftig. Nej, det er dybt ufornuftigt at give alle folk i Afrika ret til at blive danske.

Kl. 17:56

Eva Flyvholm (EL):

Det er heller ikke det, Enhedslisten foreslår, fru Marie Krarup. Det, som vi siger, er, at man er nødt til at have en mere retssikkerhedsmæssig tilgang til det. Det betyder, at man gerne må opstille nogle krav. Det synes jeg også man skal gøre, det er også Enhedslistens politik. Man må gerne stille nogle krav til sprog, man må gerne stille nogle krav til, at folk skal have været her i et antal år og været en del af samfundet. Det er sådan set fornuftigt at gøre, og jeg er helt enig i, at alle ikke har ret til at få et statsborgerskab.

Men det er en ret, som man som borger får i det her samfund, og hvis man optjener den ret ved at have været her, ved at have bidraget

til samfundet, ved at kunne sproget osv., så har man sådan set også ret til inden for de kriterier, vi nu i fællesskab har opsat, at få det statsborgerskab. Det er der ikke nogen grund til at man som politiker skal gå herinde og italesætte som en gave, for jeg tror sådan set, at vi alle sammen har gavn af, at de folk, som bor og lever i Danmark, også er fuldgældige medlemmer af vores samfund. Det betyder også, at jeg synes, der skal være mere styr på reglerne, og at det ikke skal være op til ens egen personlige politiske mavefornemmelse, hvem der skal have eller ikke skal have, som Dansk Folkeparti f.eks. er eksponent for, når I siger, at folk, der kommer fra nogle lande, ikke må få statsborgerskab.

Kl. 17:57

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Fru Marie Krarup.

Kl. 17:57

Marie Krarup (DF):

Men det *er* en politisk afgørelse. Og som jeg sagde før: Det er lige-som et ægteskab. Man kan ikke gå hen og sige: Jeg har ret til at blive gift med den person. Det kan man aldrig få. Men man kan blive gift med den person, hvis den person gerne vil giftes med en. På samme måde kan du blive dansker, hvis Danmark gerne vil have dig på den måde, at man er overbevist om, at vedkommende *er* blevet dansk. Det er en meget, meget lang proces, og det skal selvfølgelig kun gives i de tilfælde, hvor man er sikker på, at vedkommende *er* blevet dansk. Så det er ikke noget, som man kan opstille sådan nogle fuldstændig bastante kriterier for. Og det er kun godt; det er et forsvar for den danske nation, og vi må håbe, at det kan fortsætte med at være sådan.

Kl. 17:58

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren, værsgo.

Kl. 17:58

Eva Flyvholm (EL):

Det er jo sådan med de fleste andre love og regler, vi vedtager inde i den her boks – eller undskyld, i Folketinget – at der faktisk er nogle kriterier. Altså, når man f.eks. siger, hvem der kan få børnepenge, siger man, at det er de her borgere, og det skal være folk, der har børn osv. Vi sidder jo ikke og efterbehandler hver eneste børnepengeansøgning, der er i det her land. Der siger vi faktisk: Fint nok, når du lever op til kravene, har du også ret til at få det. Og på samme måde med statsborgerskab: Det skal selvfølgelig ikke kunne gives til alle, men hvis man lever op til kravene, skal der faktisk være gennemsnitlighed i, hvem der kan få det, og bedre styr på det, end der er i dag.

Kl. 17:59

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Marcus Knuth, Konservative Folkeparti.

Kl. 17:59

Marcus Knuth (KF):

Tak, formand. Fru Eva Flyvholm siger, at hun ville ønske, at det ikke var Folketinget, der tildelte det ved lov, at det ikke var Indfødsretsudvalget, der kunne sidde og tilføje og fjerne navne – jeg ville ønske, at vi kunne tilføje og fjerne langt flere navne, end vi gør, men vi gør det dog i et meget, meget begrænset omfang. Men nu er det jo altså grundloven, den danske grundlov, der siger, at det er Folketinget, der ved lov tildeler statsborgerskab. Så ønsker Enhedslisten reelt at ændre grundloven, således at det ikke længere er Folketinget?

Kl. 17:59

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordfører.

Kl. 17:59

Eva Flyvholm (EL):

Ja, det er korrekt. Jeg mener godt, at man kan modernisere grundloven lidt nogle gange. Selvfølgelig er det ved lov, vi skal bestemme, hvad for nogle kriterier der skal ligge til grund. Men at det skal foregå på den måde, det gør, i et udvalg, er jo retssikkerhedsmæssigt dybt betænkeligt, fordi det gør det uigennemsigtigt for folk, hvornår de har mulighed for at få statsborgerskabet, og det gør, at folk ikke har klagemuligheder og alt muligt andet, som man ellers normalt ville have. Så ja, vi mener helt grundlæggende, at den måde, det bliver gjort på, er en forkert procedure, og at der er nogle retssikkerhedsmæssige problemer i det.

Kl. 18:00

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Marcus Knuth.

Kl. 18:00

Marcus Knuth (KF):

Men vi har jo så en lang række eksempler på folk, som har fået dansk statsborgerskab, som aldrig burde have fået det. Bare tag Levakovicfamilien. Tag nogle af de kriminelle klaner ude ved Motalavej, hvor vi i hvert fald sidder og tænker, at havde vi rent faktisk kunnet gå lidt dybere ned i de sager, dengang det blev tildelt, havde vi nok ikke skullet tildele statsborgerskab til de her mennesker, fordi de i forvejen var hvis ikke helkriminelle, så småkriminelle. Kan ordføreren ikke se, at der er en eller anden fornuft i, at vi i et eller andet omfang – vi mener i et meget større omfang – i Folketingets Indfødsretsudvalg kan sige, at her er en person, der er til fare for landets sikkerhed; her er en person, der har begået en masse kriminalitet, som alligevel ikke burde have det danske statsborgerskab?

Kl. 18:00

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordfører.

Kl. 18:00

Eva Flyvholm (EL):

Det er klart, at hvis der er personer, som er til fare for statens sikkerhed f.eks., så er det ikke fornuftigt at give dem statsborgerskab, og i en mere administrativ procedure vil der selvfølgelig også være sikkerhedsscreeninger af folk. Det giver god mening at gøre det.

Men at man skal sidde og sagsbehandle hver eneste sag, mener jeg ikke er rimeligt. Det er det eneste område i alt det arbejde, vi laver herinde i Folketinget, hvor man sidder og sagsbehandler hver enkelt sag. Det mener jeg simpelt hen ikke er rimeligt at man skal gøre. Ligesom ordføreren måske har nogen på den liste, han kunne tænke sig ikke havde fået statsborgerskab, så sidder der helt sikkert også andre derude, som nok skulle have haft det, men har fået et afslag, som de ikke kan gøre noget ved.

Kl. 18:01

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Det betyder, at vi går videre i ordførerrækken. Hr. Marcus Knuth, Konservative Folkeparti.

(Ordfører)

Marcus Knuth (KF):

Tak, hr. formand. Den her debat hvert halve år er simpelt hen en af mine yndlingsdebatter, hvis man kan formulere det på den måde. For der er jo ikke noget mere centralt her i Danmark end tildeling af det danske statsborgerskab.

Jeg er rigtig glad for den aftale, vi lavede med ministeren og med Venstre og Liberal Alliance for nogle måneder siden. Det er en god aftale. Der er rigtig mange på det her lovforslag, som vi ønsker at sige tillykke til. De har virkelig tilegnet sig Danmark, vores sprog, vores værdier, og det er vi glade for.

Men en aftale som den, vi har lavet, er jo ikke nogen garanti for, at der ikke kan være rigtig mange brodne kar imellem, og derfor har vi fra vores side stillet rigtig mange spørgsmål til ministeren. Det er der andre partier der også har, og der står vi jo i en ny situation, hvor ministeren i det omfang, han overhovedet kan, ikke vil svare på spørgsmål; han vil ikke oversende sager, han vil ikke lade os kigge på, om der er nogle brodne kar, som vi kan fjerne fra lovforslaget. Der er man jo helt inde i kernen af grundloven og i det arbejde, vi laver her i Folketinget. For ministeren har beføjelsen til at foreslå navne til udvalget og sige, at her er nogle, som han ikke synes skal have statsborgerskab alligevel. Det sker løbende. Udvalget plejer at bakke op. Men når ministeren ikke vil servicere udvalget og give de informationer, vi beder om, kan vi ikke selv gå ind og sige, at vi måske også har nogle forslag til personer, der har begået seriekriminalitet på et lidt lavere niveau f.eks. eller andre ting. Dermed kan Folketinget ikke udføre sit arbejde. Det synes vi er rigtig ærgerligt.

Heldigvis har ministeren dog også qua praksis fra tidligere år givet os nogle informationer. Nu skal jeg selvfølgelig passe på med, at det her jo er fortrolige informationer om enkeltpersoner, men jeg tror godt, jeg sådan kan male et helhedsbillede og sige, at der er en lang række personer på det her lovforslag, som har begået gentagen kriminalitet på et under fængselsniveau. Jeg nævnte det tidligere: domme for narko, domme for ulovligt ophold, domme for at bryde coronalovgivningen, butikstyveri – det er som sagt blevet rigtig, rigtig populært, der er i hvert fald mange, der har fået domme for det, og det er altså ikke bare en Snickers, det er organiseret kriminalitet på et højere niveau – hæleri, brud på den offentlige orden osv. Det er derfor, vi så frygtelig gerne vil sige: Kan vi ikke bare få nogle af dem her at se i udvalget, således at vi kan tage stilling her i Folketinget i fortrolighed i udvalget til, om de her mennesker stadig væk skal have statsborgerskab. Det vil ministeren ikke hjælpe os med. Dermed umyndiggør man jo rent faktisk Indfødsretsudvalget her i Folketinget. Det er altså ikke sådan, jeg tror det var ment, dengang man skrev grundloven for, ja, over 150 år siden. Det betyder de facto, at man ønsker, at Folketinget skal stemme i blinde, når vi kommer til tredje behandling, og det synes vi er rigtig ærgerligt.

Der er forskellige ting, vi kunne gøre. Vi kunne følge Mette Frederiksens råd og bare sige: Lev med det. Stem, som vi siger, uden at vide, hvad det egentlig er, I stemmer om. Eller også kan vi prøve at tale fornuft med ministeren, og det er det, vi oprigtigt talt rigtig gerne vil gøre. Det her er ikke et forsøg på at starte en eller anden krig med ministeren. Det er et forsøg på at få ministeren til at samarbejde med Folketingets Indfødsretsudvalg. Så vi er ved at fremsætte et beslutningsforslag, der pålægger ministeren at oversende de informationer, som udvalget beder om. Det ville vi synes er et minimum, når det handler om et så vigtigt område som indfødsretsområdet. Og så vil vi selvfølgelig presse på for, at udvalget i et eller andet begrænset omfang kan gå ind og sige, ligesom ministeren selv har beføjelser til, at her er nogle personer, som vi vil foreslå ikke skal være på lovforslaget.

Indtil det arbejde er færdigt, kan vi ikke sige, hvad vi stemmer til det her lovforslag, når vi kommer til tredjebehandlingen. I mellem-

Kl. 18:01 tiden beder vi om og håber på, at ministeren vil samarbejde med Folketinget. Tak.

Kl. 18:05

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er en kort bemærkning til fru Susan Kronborg, Radikale Venstre.

Kl. 18:05

Susan Kronborg (RV):

Mange tak. Jeg vil gerne høre, om det er Konservatives holdning, at der skal ske en opdeling i områdegrupper, sådan som det er beskrevet i den nye indfødsretsaf tale, der er indgået her før sommerferien, og har De Konservative tænkt sig at stemme for en opdeling af lovforslaget i forskellige lovforslag med områdegrupper?

Kl. 18:05

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 18:05

Marcus Knuth (KF):

Jamen nu var det ikke os, der bad om at få den del ind i aftalen, men vi er jo en del af den kreds, der har vedtaget det. Og hvis det er sådan, at der skulle komme en anmodning om opdeling, så må vi sådan set se på det. Generelt er vi positive over for opdeling af lovforslag, lige så vel som vi støttede Radikale Venstres ønske om en opdeling på indfødsretsområdet af L 42 – der bakkede vi op om De Radikale. Så hvis det er sådan, at der er andre, der har forslag til opdelinger, vil vi jo så se på det og så tage en beslutning.

Kl. 18:06

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Susan Kronborg, værsgo.

Kl. 18:06

Susan Kronborg (RV):

Jeg takker mange gange for støtten til opdeling af det andet lovforslag, som hr. Marcus Knuth nævnte. Jeg vil også gerne lige spørge, om Konservative har tænkt sig at stemme for et udskilt lovforslag indeholdende godkendte statsborgerskabsansøgere fra MENAPT-landene.

Kl. 18:06

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 18:06

Marcus Knuth (KF):

Jamen det er jo ikke sket endnu, og derfor er det lidt svært at tage stilling til, ikke mindst, som jeg siger, eftersom vi ikke på nuværende tidspunkt kan tage endelig stilling til det overordnede lovforslag, som vi står over for lige nu. Det afhænger af den proces, der er de kommende måneder med ministeren. Hvis det er sådan, at vi kan få et bare nogenlunde konstruktivt samarbejde op at køre med ministeren, så vil vi prøve at se positivt på det – men det er i hvert fald ikke dér, vi er i dag.

Kl. 18:07

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi går videre til fru Mette Thiesen, Nye Borgerlige.

Kl. 18:07

(Ordfører)

Mette Thiesen (NB):

Lovforslaget, som vi behandler i dag, kan ødelægge selv det bedste humør. Det er nemlig i dag, vi behandler den politisk bestemte massetildeling af danske statsborgerskaber. Der er tale om en stor sammenblanding af mennesker, hvor en del fortjener det og en stor del aldrig burde have det. Desværre er der en udbredt politisk dovenskab, når det kommer til tildeling af statsborgerskaber.

I grundlovens ånd burde vi som Indfødsretsudvalg selvfølgelig tale med hver enkelt ansøger. Her skal dem fra de muslimske lande, vi ved er overrepræsenteret i kriminalitetsstatistikkerne, selvfølgelig vælges fra. Man skal leve op til de samme strenge kriterier, som er i cirkulæret i dag, men derudover burde de bedst kvalificerede komme til samtale. Hermed ville vi have bedst mulighed for at udvælge de gode folk, som faktisk fortjener at blive danske statsborgere. Det ville også helt naturligt nedbringe antallet til omkring 200-300 pr. år. Men sådan er det desværre ikke i dag. Her tildeles statsborgerskab i en håndvending med bind for øjnene og i et stort bunkebryllup. Det er virkelig sørgeligt.

Vi ser også jævnlige, at personer fjernes fra lovforslaget. Det har jeg stillet spørgsmål om. For mennesker, der er til fare for Danmark, skal ikke bare udelukkes fra statsborgerskab – i øvrigt for bestandig, hvis det stod til Nye Borgerlige. Nej, mennesker, der er til fare for Danmark og danskerne skal slet ikke være i Danmark. Og mere interessant er det da også at få svar på, hvor mange af disse trojanske heste, der går rundt iblandt os – det er mennesker, der siger, at de er integreret, men som driver femtekolonnevirksomhed og undergraver Danmark. I Nye Borgerlige mener vi faktisk, at danskerne har krav på at vide det.

Siden vedtagelsen af den landsskadelige udlændingelov i 1983 er der uddelt 250.412 statsborgerskaber. Mange af dem er til mennesker, der aldrig nogen sinde burde have haft det – men på det her lovforslag fortsætter man desværre. Her tildeles 2.104 personer og 710 bipersoner statsborgerskab, og sammenlagt er det altså 253.226 personer. Derudover kommer statsborgerskaberne til udlændingenes børn, som ikke er medregnet i Danmarks Statistiks tal. Det er helt vildt!

De partier i salen her, som kommer til at stemme ja til det her lovforslag, skal jo vide, at knap hver fjerde, der blev dømt for voldtægt i Danmark i 2020, var udlænding, hvilket er en stærk overrepræsentation. MENAPT-kvinder og -efterkommere udgør 2 pct. af befolkningen i den arbejdsdygtige alder, men i statistikkerne over personer, der uden afbrydelser har modtaget kontanthjælp i 10 år eller mere, udgør de 20 pct. Selv om ikkevestlige efterkommere med dansk statsborgerskab kun udgør 2,8 pct. af befolkningen, udgør de 25,3 pct. af samtlige registrerede bandemedlemmer i 2020. Mandlige ikkevestlige efterkommere begår næsten halvdelen gange mere kriminalitet end gennemsnittet blandt alle mænd i befolkningen. Og jeg kunne blive ved.

På det her lovforslag, vi behandler nu, er der sammenlagt hele 522 personer fra de såkaldte MENAPT-lande. Fra de muslimske lande, vi har haft de dårligste erfaringer med, er der 90 fra Tyrkiet, 77 fra Pakistan, 73 fra Irak, 51 fra Afghanistan, 36 fra Iran, 51 fra Somalia, 8 fra Marokko, 10 fra Syrien, 6 fra Libanon, 108 er statsløse. Så glidebanen forudsætter altså, desværre. Og det er en stor del af de udlændinge, vi har dårlige erfaringer med, der har fået og fortsat får dansk statsborgerskab.

I Nye Borgerlige mener vi ikke, at dansk statsborgerskab skal gives til indvandrere og efterkommere fra de muslimske lande, hvor vi ved, at indvandrere og deres efterkommere langt oftere begår kriminalitet end danskere, når de kommer hertil. Vi mener ikke, at dansk statsborgerskab skal tildeles lemfældigt, men med omhu og til mange færre end i dag – kun til de få, der virkelig har fortjent det.

Vi mener også, at man skal kunne få frataget sit tildelte statsborgerskab, hvis man begår kriminalitet og får en ubetinget frihedsstraf. Det er en vigtig del af den opgave, som vi har påtaget os, nemlig at løse udlændingepolitikken fra bunden. Og det er vores pligt og vores ansvar at sikre, at Danmark også er dansk om 100 år. Det skylder vi vores børn og vores børnebørn, og derfor stemmer vi selvfølgelig nej til det her lovforslag.

Kl. 18:11

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Og da jeg ikke ser flere ordførere, der har bedt om ordet, er det så udlændinge- og integrationsministeren.

Kl. 18:12

Udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye):

Først og fremmest vil jeg gerne sige tak til ordførerne for dagens debat om lovforslaget. Som jeg også nævnte i forbindelse med behandlingen af lovforslaget i foråret, er jeg glad for den nye indfødsretsaftale, som vi blev enige om før sommerferien, hvor vi bl.a. skærpede vandelskravet, så folk, der har fået en fængselsstraf, ikke længere kan blive statsborgere, medmindre de har fået dispensation fra Indfødsretsudvalget.

Som vi også aftalte i forbindelse med den seneste aftale om indfødsret, er lovforslaget nu opdelt i områdegrupperne nordiske lande, andre vestlige lande, statsløse, MENAP-lande og Tyrkiet samt andre ikkevestlige lande. Med den inddeling har vi fået implementeret endnu et element af indfødsretsaftalen.

Jeg er også glad for, at sundhedsmyndighederne ikke længere fraråder håndtryk, og at vi med lovforslaget derfor kan genindføre kravet om håndtryk ved deltagelse i en ceremoni. På det her lovforslag er 1.873 personer optaget med krav om udveksling af håndtryk ved en grundlovsceremoni. Kravet vil også gælde for ansøgere, der inden for de seneste 2 år har været optaget på en lov om indfødsrets meddelelse med krav om deltagelse i en grundlovsceremoni, og som endnu ikke har deltaget i en ceremoni.

Det er, som jeg også tidligere har sagt her fra talerstolen, noget særligt, når man får tildelt dansk statsborgerskab. Det er en tillidsklæring fra det danske samfund, og derfor synes jeg også, det er rimeligt, at der bliver stillet nogle krav til de mennesker, der ønsker at blive danske statsborgere. De personer, der er optaget på det her lovforslag, opfylder de mange krav, som et flertal i Folketinget har fastsat, eller de er blevet meddelt dispensation fra Folketingets Indfødsretsudvalg. Vi håber, at alle deltagere ved kommunernes grundlovsceremonier får en rigtig god dag, og at de ligesom de øvrige ansøgere, der er optaget på lovforslaget, bliver glade og stolte medborgere, statsborgere, som tager del i Danmark og værner om det samfund, som de har boet i i efterhånden nogle år.

Med de ord vil jeg gerne takke ordførerne for en god debat. Jeg ser nu frem til den videre behandling af lovforslaget her i Folketinget og står naturligvis til rådighed for besvarelse af spørgsmål, og jeg synes også, det er på sin plads at sige tillykke til de 2.104 personer og de 710 bipersoner, der er optaget på det her lovforslag. Jeg håber, at de vil blive rigtig glade for deres statsborgerskab, når de når så langt.

Kl. 18:14

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er en kort bemærkning til hr. Marcus Knuth, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 18:14

Marcus Knuth (KF):

Tak. Ministeren og jeg har haft mange dialoger om den proces og om svarene i udvalget osv. Så det vil jeg egentlig lade ligge – jeg

har sagt, hvad jeg mener om det. Men lovgivning er jo altid en igangværende proces. Nu er vi kommet med en opstramning af den tidligere aftale, som er rigtig god, men listen her viser jo også, hvordan feltet så ser ud nu. En af de ting, som vi har set, er, at der er en del, som har begået kriminalitet, men som jo stadig væk står til at få statsborgerskab, bl.a. nogle, der har begået butikstyveri. Nu kan jeg så læse her, at regeringen her i efteråret vil skærpe straffen for butikstyveri, fordi det er noget, man tager meget alvorligt.

Så det er egentlig bare en opfordring til ministeren – jeg behøver ikke noget svar – om, når regeringen kigger på det, at man så også kigger på at indføre en karenperiode ved butikstyveri over et vist niveau, for det er der ikke. For det tror jeg er noget erhvervslivet har det meget, meget svært med. Det er i hvert fald et af de mønstre, som jeg ser stadig væk står tilbage, efter vi har lavet opstramningen.

Kl. 18:15

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Minister.

Kl. 18:15

Udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye):

Bare ganske kort: Det er rigtigt, at vi har skærpet reglerne for at få statsborgerskab, så flere, der begår alvorlig kriminalitet, ikke kan få statsborgerskab, medmindre de får dispensation fra Folketingets Indfødsretsudvalg. Men det handler selvfølgelig ikke om al kriminalitet; der er jo en bagatelgrænse. Og jeg synes egentlig, at vi har fundet en meget god balance i den aftale, der er blevet indgået. Vi har ikke lige umiddelbart nogen planer om at skulle ændre på det.

Kl. 18:16

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Marcus Knuth.

Kl. 18:16

Marcus Knuth (KF):

Nu havde jeg jo håbet på, at ministeren ikke ville svare så afgørende, for vi synes, at det er nogle meget konstruktive forslag, som vi vil komme med. Bl.a. er det jo ikke bare, hvis man stjæler en Snickers eller sådan noget, men det er, hvis folk igen og igen går ind og stjæler varer for høje værdier fra danske butiksejere. Det er rigtig ærgerligt. Der er p.t. ikke nogen særlig grænse – man skal i hvert fald op på et meget højt niveau, før man rammer en karenperiode. Men lad os tage snakken, når vi kommer med forslaget til ministeren.

Kl. 18:16

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Minister.

Kl. 18:16

Udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye):

Igen, bare ganske kort: Vi har jo ikke skrevet ind i aftalen, om det er butikstyveri eller det er cykeltyveri. Men vi har skrevet, at det er i forhold til nogle bestemte straffe, man får. Og det er klart, at hvis straffeloven bliver ændret, sådan at straffen for at begå butikstyveri bliver skærpet, jamen så vil det alt andet lige også betyde, at flere af dem, der begår butikstyveri, vil kunne komme op over den tærskel og dermed blive omfattet af de bestemmelser, vi har i indfødsretsaf-talen. På den måde er der jo en sammenhæng mellem de ændringer i straffeloven, som jeg ved at justitsministeren er på vej med, og så det regelsæt, vi arbejder med her.

Kl. 18:17

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Fru Eva Flyvholm, Enhedslisten.

Eva Flyvholm (EL):

Tusind tak. Jeg har bare et enkelt praktisk spørgsmål til det her med håndtrykket, når man skal have statsborgerskab. Det er jo ikke noget, vi fra Enhedslistens side nogen sinde har syntes var sådan en særlig smart idé. Men nu her i forhold til coronasituationen vil jeg sige: Vi er jo desværre ikke der, hvor corona er slået ned endnu. Der er jo faktisk stadig væk stigende smitte, og jeg er egentlig ret bekymret for, hvad det vil komme til at betyde. Altså, hvis det er meningen, at man skal genoptage det her, er der så ikke nogle, der vil blive forsinket i at kunne få deres statsborgerskab? Så det er bare for lige at høre: Hvad tænker ministeren om det? Det er vel ikke fair, at folk bliver forsinket i deres proces, fordi man faktisk prøver at holde god og sikker håndhygiejne i disse tider – det er nok meget klogt.

Kl. 18:18

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Minister.

Kl. 18:18

Udlændinge- og integrationsministeren (Mattias Tesfaye):

Jeg forstår fuldstændig spørgsmålet og er faktisk også selv lidt bekymret for, hvad der kommer til at ske i den her vinter. Sidste vinter valgte vi jo at suspendere håndtrykket. Jeg sagde også på det tidspunkt, at når sundhedsmyndighederne igen fjerner deres anbefalinger om ikke at give hånd, så vil det også fremgå af de lovforslag, som vil blive fremsat for Folketinget, og derfor fremgår det også af det her lovforslag. Men alle, der kan se smittetallene, kan jo godt se, hvilken vej det går. Jeg håber ikke, at vi når helt derhen, hvor vi igen ser nogle anbefalinger fra Sundhedsstyrelsen om ikke at give kram og ikke give hånd og sådan noget. Men hvis vi kommer dertil, vil det fortsat være regeringens holdning, at så skal vi følge sundhedsmyndighedernes anbefaling.

Kl. 18:19

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Og der er ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

15) Forhandling om redegørelse nr. R 4:

Udenrigsministerens redegørelse om samarbejdet i Arktis.

(Anmeldelse 06.10.2021. Redegørelse givet 06.10.2021. Meddelelse om forhandling 06.10.2021).

Kl. 18:19

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Før vi går i gang med den næste debat, som er om en redegørelse, har vi nogle praktiske foranstaltninger, vi skal have klaret. Ordførerne skal op at sidde på de forreste rækker, så vi holder lige en kort pause.

Så er de praktiske foranstaltninger på plads, og det betyder, at vi kan gå i gang med redegørelsen.

Forhandlingen er åbnet. Hr. Mogens Jensen, Socialdemokratiet.

Kl. 18:21

(Ordfører)

Mogens Jensen (S):

Tak for ordet, og selvfølgelig tak til udenrigsministeren for redegørelsen til Folketinget. Som bekendt er arbejdet med at formulere en ny fælles arktisk strategi for Danmark, Grønland og Færøerne i fuld gang. Det er et stort og vigtigt stykke arbejde, fordi vi på tværs af rigsfællesskabet skal kunne agere med udgangspunkt i en afklaret fælles platform for vores tilgang til Arktis. Og jeg er helt sikker på, at ministeren vil sætte nogle ord på den proces.

I mellemtiden glæder jeg mig som ny forsvarsordfører over den her lejlighed til at drøfte, hvordan det i øjeblikket står til med det internationale arktiske samarbejde, og selvfølgelig også hvad der er hændt i det forgangne år. Ligesom det internationale samarbejde har også samarbejdet omkring Arktis naturligvis i høj grad været udfordret af pandemien i det forgangne år, men ikke desto mindre synes jeg, at der er opnået mange gode resultater for samarbejdet. Det gælder i mine øjne først og fremmest den brede politiske aftale om en Arktis Kapacitetspakke på 1,5 mia. kr., som blev indgået tilbage i februar måned i tæt dialog mellem Danmark, Grønland og Færøerne.

Vi – de af Folketingets partier, der står bag aftalen – er heldigvis enige om, at kongeriget Danmark har et helt særligt sikkerheds- og forsvarspolitisk ansvar i Arktis og Nordatlanten. Med den rammeaftale bliver der derved investeret massivt i højteknologiske ubemandede systemer og kapaciteter, herunder satellit- og lufrumsovervågning, suverænitetshåndhævelse og styrkede kommunikationslinjer. Dermed bliver forsvarsets evne til at overvåge aktiviteterne og navigere i Arktis styrket markant, og det er der brug for.

Samtidig har det været afgørende for os, at den styrkede indsats i Arktis skal give både en militær, men også en civil nytte. Vores samarbejde om Arktis handler jo også om andet og mere end sikkerhedspolitik. Derfor skal kapacitetspakken bl.a. styrke forsvarsets redningsoperationer, beredskabsopgaver, fiskerikontrol, forskning og overvågning i forhold til klima og miljø og meget mere. De nye investeringer skal skabe lokale arbejdspladser og vækst i Grønland og på Færøerne. Så alt i alt synes jeg, der er landet en rigtig god aftale, som jeg synes vi alle sammen har grund til at glæde os over, og som jeg tror også vil præge udviklingen i Arktis i den retning, som vi alle ønsker.

Arktisk Råd fylder jo 25 år her i 2021, og det er fortsat vores vigtigste arktiske samarbejdsforum. I maj måned blev der afholdt ministermøde i Reykjavik, hvor alle udenrigsministrene fra de arktiske stater deltog og formandskabet blev overdraget fra Island til Rusland. Der blev vedtaget en ambitiøs ministererklæring og en strategi, som vidner om god opbakning til samarbejdet og også danner et rigtig godt grundlag for en styrket dialog i Arktisk Råd i årene fremover. Vores udgangspunkt for det arktiske samarbejde er naturligvis, at vi ønsker at sikre lavspænding i Arktis i overensstemmelse med Ilulissaterklæringen, men vi må heller ikke være naive.

Som bekendt ser vi jo en voksende geopolitisk interesse for regionen, og derfor er det vigtigere end nogen sinde før, at vi står sammen om vores fælles værdier og vores fælles interesser i Arktis. Det gælder både på tværs af rigsfællesskabet, men også på tværs af Atlanten.

Der er ingen tvivl om, at USA har styrket sit engagement i Arktis over en årrække, og det så vi senest, da udenrigsminister Antony Blinken prioriterede at besøge Danmark og Grønland i maj måned, forholdsvis tidligt efter Bidenadministrationens tiltræden. Det vidner ikke mindst om den voksende geopolitiske interesse for Arktisregionen.

Kl. 18:26

Fra dansk side skal vi hilse det øgede amerikanske engagement velkommen, for USA er uden tvivl kongerigets vigtigste sikkerhedspolitisk allierede, også når det kommer til Arktis. Det må der aldrig blive sået tvivl om. Samtidig er det helt afgørende for os, at Grønland og Færøerne i højere grad bliver inddraget i de udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske spørgsmål omkring Arktis, som vedrører dem. Netop derfor har udenrigsministeren jo som noget nyt inviteret både Grønland og Færøerne med til møderne med både den forhenværende og den nuværende amerikanske udenrigsminister.

Et andet meget vigtigt skridt i et tættere samarbejde i rigsfællesskabet om Arktis var statsministerens møde med Færøernes landstyreformand og formanden for naalakkersuisut på Marienborg i juni måned. Her blev det besluttet, at der etableres et nyt udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitisk kontaktudvalg på højeste niveau. Det blev ved samme lejlighed aftalt, at Grønland fremover får en mere synlig rolle. Grønland fik ved samme lejlighed tildelt en mere central rolle i Arktisk Råd, hvor de fremover vil tale først samt underskrive ministererklæringerne på vegne af kongeriget. Det finder jeg er helt naturligt.

Der er ingen tvivl om, at vi lever i en tid med et voksende komplekst og omskifteligt trusselsbillede ikke mindst i Arktis. Det stiller nye krav til samarbejdet i rigsfællesskabet, hvor inddragelse og dialog er vigtigere end nogen sinde før. Vi skal vise gensidig respekt og tillid over for hinanden. Ved at stå sammen om vores fælles værdier og interesser i Arktis, får vi tilsammen en langt stærkere fælles stemme til gavn for den bæredygtige udvikling i regionen.

Vi skal huske, at den geopolitiske udvikling i Arktis primært skyldes klimaforandringerne. Det er et af de mest sårbare områder på kloden i forhold til klimaforandringer. Temperaturen stiger næsten tre gange hurtigere end i resten af verden. Den arktiske is, sne og permafrost svinder hurtigt for øjnene af os. Der er ingen tvivl om, at den globale opvarmning sætter miljøet og biodiversiteten under pres, og at klimaforandringerne indebærer dramatiske ændringer for de arktiske befolkninger. Det kræver et endnu tættere og stærkere samarbejde på tværs af rigsfællesskabet, ikke mindst på forskningsområdet.

Som nævnt handler det arktiske samarbejde ikke kun om sikkerhedspolitik. Vores fælles målsætning er en bæredygtig fremtid for hele Arktis. Det gælder i forhold til både klimaet, miljøet, økonomien og den sociale udvikling. Sammen skal vi, Danmark, Grønland og Færøerne, styrke det arktiske samarbejde og forfølge vores fælles demokratiske værdier som dialog, tillid, lighed og et regelbaseret samarbejde – de værdier, som jo kendetegner vores egne samfund. Når netop de værdier kommer under pres udefra, skal vi rykke tættere sammen for at stå imod. Vi skal være proaktive og tage hånd om udviklingen, så andre ikke løber os over ende. Sammen skal vi præge det internationale arktiske samarbejde i retning mod vores fælles mål om bæredygtighed. Jeg ser frem til en god debat.

Kl. 18:30

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er korte bemærkninger. Det er først hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 18:30

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det. Nu er ordføreren jo gammel fiskeriminister, og han sagde i sin tale, at Arktis Kapacitetspakke på 1,5 mia. kr. bl.a. skal bruges til en styrket fiskerikontrol. Kan ordføreren uddybe det lidt? Hvordan kan de investeringer, der gøres nu, bruges i forbindelse med en fiskerikontrol?

Kl. 18:30

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 18:30

Kl. 18:33

Mogens Jensen (S):

Det er jo klart, at nogle af de opgaver, som bl.a. løses af forsvarer i Arktis, også omfatter hjælp til fiskerikontrollen. En af de muligheder, der ligger med de ekstra ressourcer, som vi får med kapacitetspakken, er, at du dermed kan styrke den opgave, hvis det måtte være et ønske fra parterne i rigsfællesskabet. Så helt konkret kan man jo prioritere ressourcer til at løse den opgave bedre.

Kl. 18:31

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Vil hr. Sjurður Skaale have ordet? Nej. Så er det Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 18:31

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak for talen. Og tillykke med det nye ordførerskab - vi ser frem til et godt samarbejde. Jeg vil gerne komme med en kort kommentar om Arktis Kapacitetspakke. Jeg mener sådan set, at vi nok skal finde en løsning, så vi kan efterleve hele pakken. Det skal bare være en kommentar herfra.

Men der er jo også sådan, at IA ønsker at deltage i forsvarsforliget, og der kommer ordføreren jo højst sandsynligt også til at sidde med. Så jeg kunne godt tænke mig høre, om det er noget, som Socialdemokratiet bakker op om, altså at vi får lov til at deltage i det store forlig - ikke kun i et hjørne af det, men i det helt store forlig - for det har været et ønske fra dag et, i hvert fald fra denne ordfører kom i Folketinget. Tak.

Kl. 18:32

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 18:32

Mogens Jensen (S):

Jeg vil sige, at det jo er utrolig dejligt og vigtigt, at alle interesserer sig for, hvilke prioriteter vi skal foretage på forsvarsområdet, også med et fremtidigt forsvarsforlig, og også i forhold til det arktiske område. Men jeg vil sige, at det er for tidligt for os endnu ligesom at navigere, i forhold til hvem der så skal være med i aftalen, men vi ser positivt på alle interesser.

Kl. 18:32

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 18:32

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren. Man kan sige, at Arktis Kapacitetspakke i virkeligheden var et eksempel på, hvordan det ikke skal gøres, og det var jo netop, at Grønland ikke sad med, at man ikke fik koordineret det, og at man ikke fik sikret den brede forankring i det grønlandske samfund. Det kunne vi godt have været med til at sikre, og det er sådan set også det, der er en af fordelene ved, at vi sidder med. Og så kan man samtidig sige, at Arktis jo er noget, der fylder mere og mere - faktisk helt op til en fjerdedel af de forhandlinger, der er på området, handler om Arktis - så derfor giver det mening. Hvad siger ordføreren til det?

Kl. 18:33

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Mogens Jensen (S):

Som jeg også nævnte i min ordførertale, er regeringen og Socialdemokratiet dybt optaget af, at vi får et stærkere samarbejde mellem rigsfællesskabets forskellige lande, også når det gælder det forsvars-politiske samarbejde. Så også der mener vi det er vigtigt, at vi i højere grad inddrager hinanden. Og jeg giver ordføreren ret i, at det selvfølgelig også er vigtigt, at de ønsker, man måtte have fra Grønland og Færøernes side, kommer frem og bliver inddraget i det arbejde, der skal være i forbindelse med et nyt forsvarsforlig.

Kl. 18:34

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Aki-Matilda Høegh-Dam, værsgo.

Kl. 18:34

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak for ordførertalen; det var rigtig fint. Vi kom også meget ind på inddragelse og dialog som noget af det vigtigste, og jeg mener også, at med vores samarbejde med Socialdemokratiet har det været tydeligt, at man har lyttet, når Grønland er kommet med sine holdninger. Der er til gengæld et punkt, hvor Siumut og IA er meget enige, fordi det er alle partier enige om i Grønland. Arktis Kapacitetspakke kunne godt være blevet gjort bedre.

Jeg var også af den forståelse som ordfører for Siumut, at der var tæt dialog imellem naalakkersuisut og Inatsisartut omkring dette emne. Men det kom meget bag på alle partier i Grønland og naalakkersuisut i det hele taget, hvor hurtigt den her aftale pludselig blev lavet, og hvor ugrundigt man også havde taget de her diskussioner med Grønland. Det synes jeg godt vi kan gøre bedre en anden gang. Så klar opbakning til, at vi sagtens kan have nogle flere drøftelser, også blandt grønlandske folketingsmedlemmer, om ikke vi kan finde en løsning på det sammen.

Kl. 18:35

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 18:35

Mogens Jensen (S):

Jeg lytter jo selvfølgelig til, hvad der bliver sagt. Nu er jeg ny ordfører og var ikke med i det forløb, men jeg synes, at vi må tage de bemærkninger ind, som der her fremføres omkring, hvordan vi bedre kunne have haft en lidt inddragende proces også omkring den Arktiskapacitetspakke. Så det er jo en læring, vi må tage med ind i fremtiden, og derfor understreger jeg også, at jeg selvfølgelig synes, det er vigtigt, at man får mulighed for også fra Grønland og Færøernes side i forhold til Arktis at komme frem med sine ønsker til et kommende forsvarsforligs elementer på det område.

Kl. 18:36

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så går vi videre til fru Eva Flyvholm.

Kl. 18:36

Eva Flyvholm (EL):

Vi hørte på NATO-topmødet for et halvt års tid siden, at man for første gang fra NATO's side ligesom omtalte det høje nord - men det er jo altså det samme som Arktis, kan man sige - i den sammenhæng. Vi så også, hvordan Stoltenberg, der er generalsekretær for NATO og var på besøg i sidste uge i Nordisk Råd, også talte meget om NATO's rolle, i hvert fald i Nordatlanten, og nogle af de her ting. Og for mig at se ligger der en meget stor risiko for, at der bliver en øget spænding og et øget konfliktniveau også i det arktiske område, hvis NATO mere kommer ind og spiller en rolle her, og der synes jeg

egentlig, det er vigtigt, at vi er enige om at prøve ligesom at holde konfliktniveauet nede og holde den reelle lavspænding. Det betyder nok også, at NATO ikke så meget skal ind at have en rolle. Så det vil jeg egentlig gerne spørge Socialdemokratiets ordfører om hvordan man ser på.

Kl. 18:39

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 18:37

Mogens Jensen (S):

Jeg tror, vi alle sådan set er enige om, at det er vigtigt at fastholde lavspænding i Arktis, og det må vi bidrage til på alle de måder, vi kan. Og jeg synes, det er naturligt, at NATO selvfølgelig også beskæftiger sig med Arktis, for det er jo en del af det samlede billede. Men vi har jo medlemmer af NATO, som er en del af det arktiske samarbejde og i øvrigt også af Arktisk Råd, og derfor finder jeg det naturligt, at de interesser, der skal varetages fra NATO's side, kan varetages af de lande, som selv geografisk befinder sig i det arktiske område.

Kl. 18:37

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Fru Eva Flyvholm.

Kl. 18:37

Eva Flyvholm (EL):

Jamen det er jo lige præcis det, jeg tror der er en meget, meget delikat balance i, altså at landene – Danmark eller USA, eller hvem det så er – varetager, kan man sige, egne interesser der. Det er jo forståeligt nok, men netop når NATO kommer ind og får en selvstændig rolle, tror jeg, man kan risikere en farlig udvikling. Og der vil jeg bare lige høre, om jeg skal jeg forstå det sådan, at det er ordføreren faktisk enig i, altså at NATO ikke skal ind at have for stor en selvstændig rolle her, men at det må være op til de enkelte lande at stå med det.

Kl. 18:38

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren, værsgo.

Kl. 18:38

Mogens Jensen (S):

Jamen som jeg sagde, er det naturligt, at NATO også interesserer sig for det arktiske område og den del af det samlede billede, hvad angår sikkerhedspolitikken, der også tegner sig via Arktis. Men som jeg også sagde, finder jeg det helt naturligt, at den måde, NATO primært er repræsenteret på og agerer på i det arktiske område, er gennem de medlemslande, der rent faktisk befinder sig i området.

Kl. 18:39

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Karsten Hønge, SF.

Kl. 18:39

Karsten Hønge (SF):

Hvordan vurderer ordføreren amerikanernes voldsomt stigende interesse i Grønland? Hvor meget skal man tro på, at det alene skyldes en nyfunden interesse for grønlandsk kultur og handel, og at man har et enormt behov for at give stipendier, så man kan læse videre i USA? Hvad mener ordføreren der ligger bag, at man måske i første omgang ønsker et lille hyggehjørne på universitetet i Nuuk? Kan det have noget at gøre med, at man ønsker øget oprustning og øget tilstedeværelse i Grønland?

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 18:39

Mogens Jensen (S):

Jeg er sådan set glad for, at USA i stigende grad udvikler sit engagement i Grønland. Det er jo sådan set også noget, som Danmark har arbejdet på. Så jeg synes, det er positivt for Grønland og for hele området, at der bliver afsat ressourcer i USA til Grønland. Jeg mener ikke, at det sker på bekostning af Danmark eller skaber nye sprækker. Jeg ser det som en naturlig del af den nye sikkerhedspolitiske dimension og dynamik, som er i regionen. Det er jo noget, som vi sammen med Grønland er i tæt dialog med USA om. Så jeg ser det sådan set som en positiv udvikling.

Kl. 18:40

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Karsten Hønge.

Kl. 18:40

Karsten Hønge (SF):

Så ordføreren tror på det her med, at there ain't no such thing as a free lunch? Det er der måske, når det kommer til Grønland – eller er det måske ikke nærmere i retning af det, som den fungerende ambassadør for USA, Stuart Dwyer, har sagt, nemlig at han allerede nu kan sige, at de ønsker en øget militær tilstedeværelse og flere øvelser mellem USA og Danmark? Selv vores egen forsvarsminister har jo bekræftet, at amerikanerne vil have flere logistiske støttepunkter. Så mon ikke de ting hænger sammen? Eller er det ikke naivt – det var vist det ord, som ordføreren selv brugte i sin tale – at man, hvis man tror på, at der er gratis måltider, så ikke tror, at der i hvert fald i forhold til amerikanerne er et tydeligt mål med det?

Kl. 18:41

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Jeg kunne høre, at hr. Karsten Hønge til sidst i sin korte bemærkning fik oversat det engelske udtryk.

Værsgo til ordføreren.

Kl. 18:41

Mogens Jensen (S):

Jamen det er da helt klart. USA har selvfølgelig også sikkerhedspolitiske interesser i den arktiske region. Men USA har også miljømæssige og klimamæssige interesser, og de er jo heldigvis blevet større, efter Biden er kommet til, i forhold til hvordan tingene udvikler sig i Arktis – og de har i øvrigt også forskningsmæssige interesser. Så jeg ser det som værende en bred interesse, som amerikanerne udviser for Grønland. Det synes jeg at vi skal tage imod, og det skal foregå i et tæt samarbejde mellem Danmark, Grønland og USA.

Kl. 18:42

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger, og derfor kan vi byde velkommen til den næste ordfører. Christoffer Aagaard Melson, værsgo.

Kl. 18:42

(Ordfører)

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for ordet, og tak til ministeren for redegørelsen. Som den tidligere ordfører også sagde, er det her jo normalt en afrapportering i forhold til kongerigets arktiske strategi. Den sidste udløb desværre helt tilbage i 2020, hvor vi også skulle have haft vedtaget en ny. Nu er vi så uden en strategi, og eftersom der først var valg i Grønland

i foråret 2021, kan ministeren i hvert fald ikke give det faktum skylden for den første del af forsinkelsen. Derfor vil jeg starte med at opfordre ministeren til at trække i arbejdstøjet, så vi får en ny strategi, vi kan stå sammen om i rigsfællesskabet. Det har vi brug for, for der sker en hel masse i verden omkring os, og særlig i Arktis går det rigtig stærkt. Hvis ministeren har brug for hjælp eller inspiration til strategien, byder vi os gerne til, også set i lyset af at inddragelsen af Folketinget og parlamentet på henholdsvis Færøerne og Grønland efterhånden foregik for meget længe siden.

I Venstre tror vi på, at et stærkt internationalt samarbejde i Arktis er afgørende i en usikker verden. Det samarbejde er Arktisk Råd et helt centralt organ for at sikre. Samarbejdet i Arktis skal være en helt central prioritet i den danske udenrigspolitik, da arktisk sikkerhedspolitik er afgørende for kongeriget, og fordi vi igennem vores deltagelse i Arktisk Råd har en unik mulighed for at påvirke udviklingen i en geografisk meget stor del af verden i forhold til bl.a. håndteringen af klimaforandringerne og miljøudfordringerne. Derfor er det også rigtig godt at læse i af rapporteringen, at arbejdet i Arktisk Råd prioriteres højt af regeringen, så tak for det.

Interessen for den arktiske region er stigende. Det skyldes bl.a. klimaforandringerne og øget stormagtsrivalisering. Opvarmningen i Arktis sker hurtigere end noget andet sted på kloden, og havisens udbredelse bliver fortsat mindre. I redegørelsen kan vi læse, at opvarmningen af Arktis går hele tre gange hurtigere end i resten af verden. Det er i den grad foruroligende og understreger, hvorfor vi har behov for handling. Ud over at sætte turbo på den grønne omstilling mener vi også, at vi skal satse massivt på forskning i de arktiske områder, også i klimaforandringerne, hvilket heldigvis afspejles i af rapporteringen, bl.a. igennem investeringerne i et nyt forskningsskib.

Klimaforandringerne forandrer det økonomiske potentiale i regionen og har geopolitiske implikationer. Det kan bl.a. føre til, at konflikter mellem ikkearktiske stormagter også kan komme til at gøre sig gældende i Arktis. Det er afgørende, at Danmark forholder sig til den geopolitiske udvikling og de udfordringer, det medfører. En af disse udfordringer er Danmarks og de øvrige staters målsætning om lavspænding. Den øgede aktivitet i området gør det nødvendigt, at kongeriget Danmark øger sit beredskab og vores overblik over, hvad der foregår i regionen. Vi mener ikke, at det står i modsætning til ambitionen om lavspænding. Hvis Danmark ikke ved, hvad der foregår, bl.a. i Østgrønland, og hvis ikke vi håndhæver vores suverænitet, risikerer vi nemlig, at f.eks. USA selv tager den opgave på sig. Det vil af Rusland blive set som langt mindre legitimt og kan føre til en farlig direkte konfrontation mellem Rusland og USA. Netop for at undgå spænding har det også været et fokus for Venstre i forbindelse med forhandlingerne om Arktispakken på forsvarssamarbejdet, at det helt centrale fokus netop skulle være overvågning og signalindhentning.

Forandringerne og den øgede aktivitet i Arktis kræver et tættere samarbejde og en tættere koordination i rigsfællesskabet. Derfor bakker vi rigtig meget op om initiativerne til en mere ligeværdig og mere hyppig dialog mellem Grønland, Færøerne og Danmark. Vi bakker også op om Grønlands mere fremtrædende rolle i Arktisk Råd. Derudover vil vi også meget gerne arbejde på, at der kommer en tættere og mere formaliseret dialog mellem de tre landes parlamenter. Det har vi tidligere hørt også fra nogle af spørgerne, nemlig vores grønlandske medlemmer, er noget, der efterspørges. Så jeg håber rigtig meget, at det er en opfordring, som regeringen også vil kigge nærmere på om vi kan komme længere med. Det oplevede vi også, da vi var med Grønlandsudvalget i Grønland tidligere på året, nemlig at der er et stort behov for, at vi kommer tættere på hinanden for at koordinere lovgivning.

Noget andet nyt i år er, at også EU har lavet en Arktisstrategi. Man kan altid diskutere indholdet. Jeg ved, at der især i det Arktiske

er lidt forbehold over for strategien, men vi byder det velkommen, da det er enormt vigtigt, at EU også forholder sig til områdets stigende betydning og andre stormagters ageren i området. F.eks. mener vi, at det er oplagt, at EU forholder sig til mulighederne for at investere i Grønland og på Færøerne. I Grønland er det jo f.eks. i forhold til mulighederne for at skabe en større forsyningssikkerhed, når det gælder adgangen til sjældne jordarter. Det er underligt, at det er Kina og USA, der er de helt dominerende aktører i forhold til at kigge på de muligheder, der er for den slags i Grønland, og ikke EU, som jo trods alt også er en meget, meget integreret del af rigsfællesskabet, og som jo også støtter med midler i Grønland allerede i dag.

Kl. 18:47

Noget andet, som vi synes er vigtigt, er, at EU engagerer sig mere i forhold til frihandelsaftaler med Grønland og Færøerne. Det er måske en lille smule uden for området, men jeg synes, at de, når EU taler arktisk strategi, simpelt hen ikke kan komme uden om at forholde sig til ønsket om bedre handelsbetingelser for Grønland og Færøerne. Det er jo helt afgørende for at sikre, at EU også fremadrettet er en stærk spiller i forhold til rigsfællesskabet og i forhold til Grønland og Færøerne.

Endelig er der den her øgede amerikanske aktivitet – også fra andre lande i området – og det mener vi burde føre til, at vi sætter os ned og får lavet en analyse af, om der er behov for øget engagement også internt i kongeriget i forhold til tilstedeværelse i særlig Grønland, hvor amerikanerne f.eks. er meget stærkt til stede. Der synes vi, at vi har behov for en snak om, om rigsombuddene f.eks. er stærkt nok bemandet til også at kunne være til stede og have den tilstrækkelige dialog med det grønlandske samfund. Så det er endnu en dialog, som vi håber vi også kan tage i den kommende tid.

Tak for ordet.

Kl. 18:48

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er korte bemærkninger. Først er det fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 18:48

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak til ordføreren for en god tale, og også tak for det gode samarbejde. Det er sådan, at Grønland gerne vil lave sin egen udenrigspolitiske strategi eller Arktisstrategi – kald det, hvad du vil, skulle jeg næsten til at sige – og det ved jeg også Færøerne gerne vil. Og jeg synes også, at man skal respektere det og have tålmodighed til at vente på, at de får lavet en fælles strategi.

I Grønland er vores udenrigspolitiske strategi fra 2011; det er mange, mange år siden, og der er sket rigtig, rigtig mange ting i mellemtiden. Så det er i hvert fald et kæmpestort ønske fra vores side at lave vores egen strategi.

Men jeg vil gerne give ordføreren ret i, at det er lang tid siden, vi er blevet inddraget af Folketinget, og at det er lang tid siden, vi har haft debatten, og at vi måske også har manglet netop den her debat for at finde ud af, hvad prioriteringerne er for de enkelte partier. Så ordføreren har de næste par minutter til meget kort at fortælle, hvad Venstres prioriteringer vil være i forhold til kongerigets arktiske strategi.

Kl. 18:49

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Værsgo, 1 minut.

Kl. 18:49

Christoffer Aagaard Melson (V):

Jamen jeg synes jo egentlig, at min tale har været en lang opremsning af, hvad vi synes der skal prioriteres: forskning, men også øget tilstedeværelse og bedre overblik over, hvad der foregår i området,

klimaet skal være helt centralt, og øget diplomatisk engagement og viden i forhold til Arktis og rigsfællesskabet synes vi er rigtig centralt. Det er områder, som vi bliver nødt til at tage fat i. Og så er der ingen tvivl om, at forsvarsområdet, cyber og andre ting kommer til at fylde rigtig meget de kommende år og vil også fylde i en strategi.

Jeg synes, det er rigtig godt, at man har et ønske fra Grønland og Færøernes side om at lave sine egen Arktisstrategi. Jeg synes bare stadig væk, at der ikke må gå for lang tid, hvor vi er i et vakuum, hvor kongeriget ikke har en strategi. Jeg respekterer ønsket, og det kunne jo også være, at den tidligere grønlandske regering havde haft det ønske. Man kan jo ikke blive ved med at skubbe det, mens man venter på lokale arktiske strategier for Grønland og Færøerne.

Kl. 18:50

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 18:50

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg er enig med ordføreren i, at det haster, både at Grønland får sin egen strategi, og at vi får lavet en fælles arktisk strategi. Jeg kunne godt tænke mig at spørge lidt ind til det her med bl.a. forskning. Hvordan kan vi styrke forskning, for det er jo sådan set et rigtig godt område? Altså, science diplomacy er jo helt, helt oplagt i forhold til udenrigspolitik. Vi ved, at der er 300 amerikanske forskere, der kommer til Grønland hvert evig eneste år. Det er et tal, der er højere end det, jeg troede i hvert fald. Så hvordan kan vi også styrke det samarbejde specifikt i forhold til forskning?

Kl. 18:51

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 18:51

Christoffer Aagaard Melson (V):

Altså, nu er der jo f.eks. på finansloven den her hub, som man har investeret i. Der er jo et eller andet potentiale for at koordinere og samle og øge vidensniveauet om, hvad mulighederne er for forskning i Grønland. Nu var vi med OSCE-delegationen en tur på Svalbard, og for mig var det underligt at se, hvor meget aktivitet der er på Svalbard, og hvordan man har gjort det her i Norge. Altså, jeg tror, at der er et kæmpe potentiale for at lave et vidensmiljø i Grønland i forhold til klimaforskning og forskning i Arktis, hvor vi er langt bagefter og langt mindre målrettet, end man er i Grønland. Det handler selvfølgelig både om midler, men også om en strategi for det.

Kl. 18:51

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så er det fru Aki-Matilda Høegh-Dam. Værsgo.

Kl. 18:52

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak. Lad mig først kvittere over for Venstres grønlandsordfører, idet vi har et virkelig godt samarbejde, og for det store engagement, man også oplever fra Venstres grønlandsordfører i Grønlandsudvalget og andre regier. Jeg vil dernæst erklære mig enig i, at vi netop har behov for en form for parlamentarisk struktur, der gør, at det for parlamentarikerne fra Grønland og Folketinget bliver formaliseret på en eller anden måde. Det er også en af de ting, som Siunut vil komme ind på, når vi i næste samling i Inatsisartut kommer ind for at diskutere, om ikke vi skal lave et folketingsråd. Der vil jeg gerne lige høre, om Venstre har nogle tanker om, hvorvidt det kunne være

sådan et folketingsråd, eller om I har nogle andre tanker omkring det.

Der blev også snakket en lille smule om, om rigsombuddet kunne bruges lidt mere i samarbejdet mellem landene. Der tænker jeg også, om ikke vi burde kunne lave et eller andet i forhold til mere forståelse af hinanden, både for danskere, der tager op til Grønland, men måske også lidt hjælpe grønlændere, der tager til Danmark.

Kl. 18:53

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren, værsgo.

Kl. 18:53

Christoffer Aagaard Melson (V):

Spørgsmålet kan være, om vi skal kalde det et folketingsråd eller noget andet, men der er helt sikkert brug for, at vi kommer tættere på hinanden, og at vi har en mere formaliseret kontakt. Som jeg sagde, oplevede vi, da vi var i Grønland, jo, at der både fra vores side og fra grønlandske parlamentarikers side simpelt hen ikke er nok viden om, hvor snitfladerne er, og hvordan vi kan gøre hinanden bedre ved at samarbejde, og der tror jeg på, at det der med løbende at have lidt tættere kendskab og være lidt tættere på hinanden vil være godt for alle parter.

Et folketingsråd, som I har snakket om, eller den konstruktion, ordføreren har nævnt, synes jeg kunne være fornuftig. Det kan også være noget andet. Der har været snak om, om det skulle være noget på Det Udenrigspolitiske Nævns område, hvor man mødtes jævnligt, eller hvad det var. Ja, vi er meget åbne for konstruktionerne, og vi er meget enige i problemet. Vi har ikke lagt os helt fast på, hvilken model det skal være, så vi er åbne for alle input.

Kl. 18:54

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Aki-Matilda Høegh-Dam.

Kl. 18:54

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak for svaret. Jeg vil egentlig også gerne komme en smule ind på det, der blev sagt om, at vi bliver nødt til at stå stærke sammen udadtil. Der tænker jeg jo selvfølgelig også, at det er der ikke nogen der er uenige i. Men jeg synes også, det er vigtigt at tænke på, hvordan et demokrati er. Man siger jo, at et demokrati er det bedste, vi har, selv om demokratiet ikke ligefrem er noget af det bedste, der eksisterer, hvis man kan sige det på den måde. Men det er jo også, fordi det tager lang tid i et demokrati. Der tænker jeg også på den arktiske strategi, og at vi netop også kan være uenige i nogle punkter. Men det betyder jo ikke, at vi splitter, hvis man kan sige det sådan.

Kl. 18:54

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren, værsgo.

Kl. 18:54

Christoffer Aagaard Melson (V):

Vores holdning er, at jo mere vi kan blive enige om – vi er enige om at stå sammen om – jo bedre. F.eks. har vi også haft den her snak om røde linjer i forhold til, hvad det rent faktisk er, der er sikkerhedspolitik, og hvad der er udenrigspolitik. Vi skal jo have snakket igennem, hvad det er. Vores holdning er, at jo mere vi kan blive enige om en arktisk strategi, jo stærkere står vi over for udlandet, og jo mere fordel får vi af den konstruktion, rigsfællesskabet er.

Derfor er min frygt jo lidt, at vi, hvis man laver tre arktiske strategier og vi ikke tænker os om og vi ikke er gode til at koordinere, så bliver for lette at spille ud imod hinanden. Derfor håber

jeg jo også, at der er en tæt dialog omkring de her tre forskellige arktiske strategier, hvis det er det, man gerne vil lave i Grønland og Færøerne.

Kl. 18:57

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 18:55

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det, og tak for talen. Ordføreren beklagede, at der ikke var en arktisk strategi, som kongeriget har i fællesskab. Men den sidste udgik jo for mere end et år siden.

Kl. 18:55

Kan ordføreren fra sin stol få øje på nogle områder eller nogle sager, hvor der f.eks. skulle være en så stor uenighed mellem Grønland og Danmark, at man ikke kan nå til en enighed om en strategi? Og hvad ville det så være? Tak.

Kl. 18:56

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 18:56

Christoffer Aagaard Melson (V):

Jeg synes jo umiddelbart, vi burde kunne tale os til rette. Man kan jo sige, at det, hvis vi nu havde haft en proces omkring en arktisk strategi i god tid, så kan være, at det havde været lettere at lave en arktisk kapacitetspakke, hvor der f.eks. ikke også fra en ny regering i Grønlands side er en følelse af, at der ikke er ejerskab. Vi blev af forsvarsministeren forsikret om, at der var inddragelse på regeringsniveau, men hvis vi nu havde haft en proces forinden, der var afsluttet, hvor også hele parlamentet havde været inddraget, og man havde været enige i retningen i en arktisk strategi, så tror jeg måske, processen her efterfølgende havde været mere skøn og mindre problematisk.

Så nej, jeg tror egentlig ikke, der er noget, vi ikke kan snakke os til rette om. Jeg tror bare, at det der med, at man får skrevet ned, hvor det egentlig er, man er enige, nogle gange kan gøre, at processen efterfølgende, når man skal rykke på nogle ting, bliver meget, meget lettere og meget mere harmonisk i forhold til ligesom at tage det ad hoc og så fra tue til tue skal blive enige om, at det er det rigtige at gøre og den rigtige rækkefølge at bruge pengene. Der synes jeg, at det der med, at man har skudt den her proces, har haft nogle negative konsekvenser. Men nej, jeg ser ikke de der store, store ting, der skiller os.

Kl. 18:57

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Tak for det. Så er det hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 18:57

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det. Ordføreren hilste det også velkommen, at Europa-Kommissionen er kommet med et oplæg til sådan en joint communication, tror jeg det hedder, til en arktisk strategi, en EU-strategi, og i det oplæg til en debat om en strategi står der, at man bør arbejde på at få en multilateral aftale om at forbyde udvindingen af kul, olie og gas i Arktis. Hvordan stiller ordførerens parti sig til det forslag? Tak.

Kl. 18:57

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren, værsgo.

Christoffer Aagaard Melson (V):

Jeg synes måske ikke, det er den mest elegante formulering i den strategi. Det er også noget, som vi synes at de arktiske stater, altså Grønland, Færøerne og Island, selv skal bestemme. Der er jo ingen tvivl om, at det er fint, at EU har et fokus på miljø, klima og bæredygtighed, men der synes vi måske, at det er at træde lidt for langt ind i nogle ting, som kunne have været håndteret på en anden måde, tænker jeg. Men det der med, at EU forholder sig til et nærområde, som andre stormagter interesserer sig rigtig meget for, synes jeg er positivt. Så kan vi altid diskutere, om vi skal prøve at skubbe det i en lidt anden retning.

Kl. 18:58

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Så er det fru Eva Flyvholm.

Kl. 18:58

Eva Flyvholm (EL):

Tusind tak for talen. Det er spørgsmålet om den arktiske forskning, jeg gerne lige vil vende tilbage til. Nu har jeg siddet et par år i træk som forskningsordfører og også siddet med ved forskningsforhandlingerne, og efter min mening er det alt for små beløb, vi sidder med, når det gælder den arktiske forskning. Hvad angår hubben, som ordføreren nævner, så snakker vi om 4-5 mio. kr. eller noget i den stil – det er et ret lille beløb. Vi skulle i år sidde og kæmpe for at få 2 mio. kr. til noget forskning ved Grønlands Universitet, som vi fik igangsat sidste år. Vi er nede i nogle ret små beløb.

Jeg tror, der er enormt meget potentiale i at komme op i en meget større volumen på det her område, og det hører jeg sådan set også at Venstre gerne vil, men jeg tror, at det kræver, at vi også er klar til at prioritere nogle midler fra andre områder til det og gøre det mere strategisk, så det ikke kun tages fra forskningsområdet. Så spørgsmålet er sådan set, om Venstre også kan se, at man måske skal finde nogle penge fra forsvarsområdet, udenrigsområdet eller andet.

Kl. 18:59

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren, værsgo.

Kl. 18:59

Christoffer Aagaard Melson (V):

Der er ingen tvivl om, at vi gerne vil prioritere Arktis og arktisk forskning, og vi tror, det kommer til at fylde mere, fordi klimaforandringerne slår rigtig hårdt igennem, også i Arktis. Det er et område, hvor der kommer til at være meget mere sejlads, så det er jo også andre ting, man bliver nødt til at få noget mere viden om – vi er i gang med søopmåling og andet.

Men her tror jeg igen, at en arktisk strategi havde været en god ting, og også, at det havde været en arktisk strategi, som der var bredt ejerskab til i Folketinget, i Grønland og på Færøerne. Det kunne have været med til at sætte en retning, også på forskningsområdet. Nu kan man jo altid være kontrafaktisk, men det der med, at der ikke har været lagt nogen nye spor ud, kan jo også have betydet, at man ikke i forhandlingerne har fået italesat, hvad der egentlig er behov for. Så jeg tror, vi skal have talt igennem, hvad der rent strategisk skal til, og hvad vi skal gøre.

Jeg vil så sige, at når man læser afrapporteringen og lægger det hele sammen, så kan man jo konstatere, at der bliver brugt relativt store beløb. Vi har bl.a. også vores skib, som sejler i Arktis, og det er jo også et vist beløb, der er sat af til det – jeg tror, det er 150 mio. kr. – så det ikke de rene småpenge.

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Fru Eva Flyvholm, værsgo.

Kl. 19:00

Eva Flyvholm (EL):

Det er rigtigt, at det er det ikke, og det var også noget, som jeg bl.a. arbejdede rigtig meget på sidste år, altså at vi skulle kunne få flere midler ind, også i de store puljer. Men jeg oplever bare, at virkeligheden er, at der ikke helt er sammenhæng mellem vores arktiske og udenrigspolitiske prioriteringer og det, der sker, når man i sidste ende sidder i forskningsforhandlingerne – ikke, når du ser på, hvordan Canada, Norge eller Kina arbejder meget mere strategisk med det her område. Det var bare for lige at stikke poten ud i forhold til at se på, om vi ikke kan samle os lidt bredere om det her område for at få konkretiseret det meget mere og også få skovlet nogle flere penge over i det. Det synes jeg ville være godt.

Kl. 19:00

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 19:01

Christoffer Aagaard Melson (V):

Det synes jeg lyder rigtig fornuftigt, og igen håber vi også, det kommer til at fremgå af den arktiske strategi.

Kl. 19:01

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Så siger vi tak til ordføreren. Der er ikke flere spørgsmål. Og vi går videre til den næste ordfører, som er hr. Søren Espersen, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 19:01

(Ordfører)

Søren Espersen (DF):

Tak. Tak til udenrigsministeren for både den mundtlige og den skriftlige redegørelse om Arktis. Om end vi venter på den egentlige arktiske strategi, synes jeg, det er en udmærket beslutning også inden da at formulere en redegørelse om samarbejdet i Arktis, som det ser ud lige nu.

I Dansk Folkeparti lægger vi stor vægt på, at når den arktiske strategi foreligger, vil det være som en samlet strategi for hele kongeriget. Jeg har forstået, muligvis misforstået, at hvert af de tre lande skal komme med en strategi, inden man så efter forhandlinger måske når frem til en endelig fælles strategi. Jeg vil advare mod denne metode. Den vil nemlig uvægerlig betyde, at godt nok er der nogle, der vinder – i gåseøjne – men tilsvarende er der nogle, der taber og derved taber ansigt. Det vil kunne medføre store uoverensstemmelser. Arbejder vore tre lande derimod sammen om en fælles strategi, vil de hver for sig bagefter kunne fremhæve det, man i særlig grad har æren for.

Det andet og helt væsentlige argument for at stå sammen er, at det styrker kongeriget udadtil. Det vil ikke være tilfredsstillende for kongeriget, hvis andre magter, eksempelvis Kina og Rusland, øjner sprækker i kongeriget for så at kunne udnytte sprækkerne til egen vinding. Dette medfører, at noget af det vigtigste, når det gælder sikkerhedspolitikken, er, som det blev stipuleret ved NATO-topmødet i Bruxelles i juni, at det blev slået fast, at man vil fortsætte med at gennemføre nødvendige aktiviteter i det høje nord for at støtte NATO's sikkerhedsinteresser. Sideløbende blev det fastslået, at det bilaterale samarbejde med USA om specielt Grønland har en særlig historisk og strategisk betydning.

Hvis vi bliver ved Grønland, som jeg nu vil gøre noget særligt ud af, er spørgsmålet, hvorvidt man der stadig betragter kongeriget som den bærende og helt fundamentale søjle for samarbejdet, eller hvorvidt flertallet i Landstinget i iveren efter at opnå fuld selvstændighed hælder deres hoved mod USA og derved bevidst svækker forholdet til Danmark. Det siger sig selv, at USA er helt på det rene med, hvad det er, der foregår inden for kongeriget, og naturligvis med såkaldt rettidig omhu gør sig sine forberedelser op til den dag, hvor Grønland har løsrevet sig fra Danmark. I en halv snes år har USA stille og roligt gjort sig klar.

Med Grønlands selvstyrelov fra 2009, som Dansk Folkeparti i øvrigt stemte imod, indledtes nemlig USA's nyeste interesse for denne arktiske del af kongeriget. I loven blev det stipuleret, at Grønlands befolkning er et folk; Grønland fik nu mulighed for ved en folkeafstemning at kunne stemme sig ud af kongeriget Danmark. Og som nævnt gjorde USA med rettidig omhu sig klar, i tilfælde af at løsrivelsen skete og Danmarks flåde sejlede hjem, til øjeblikkelig at kunne overtage såvel den militære som den civile beskyttelse af Grønland. Siden 2009 blev det for skiftende amerikanske ambassadører i København et must at styrke forholdet til Grønland og forbindelserne til Grønland, og utallige er de rejser, som USA's diplomater siden da har foretaget til Grønland. Alene den seneste ambassadør, Carla Sands, besøgte vel Grønland op mod ti gange, ligesom grønlandske politikere i en lind strøm har besøgt Washington. Siden er som bekendt et egentligt USA-konsulat med ti ansatte åbnet i Nuuk.

Situationen og det generelt dårlige forhold mellem det officielle Danmark og det officielle Grønland og nu beklageligvis også mellem landenes menige borgere har betydet, at kongeriget efter min opfattelse befinder sig i en historisk krise. Det er alvor nu, hvor hadet til Danmark er ved at opstå i de nye generationer.

Først vil jeg dog som et sidespring konstatere, at Grønland økonomisk synes at have rejst sig fint efter pandemien og nedlukningerne, også med god udsigt til vækst. Det gælder dog, at Grønland desværre stort set er afhængig af kun én eksportindtægt, nemlig fiskeri, og dette kan på et tidspunkt give problemer. Landet satser dog nu med investeringer på turistindustrien, hvilket synes at være en rigtig god idé. Grønlands overordnede økonomi står dog i et selvstændigt Grønland svagt med statens tilskud som det bærende element i samfundsøkonomien. Så vidt de økonomiske forhold.

Kl. 19:06

I det følgende vil jeg beskæftige mig lidt med forholdet landene imellem nu, hvor kongeriget efter min opfattelse synes at være ved at smuldre – ikke i forhold til Færøerne, men helt specielt når det gælder forholdet mellem Grønland og Danmark, hvor stemningen som nævnt bliver mere og mere anspændt. Dramatisk blev det op til det grønlandske valg for noget tid siden, hvor Siumuts formand, Erik Jensen, pludselig trak blank, idet han kundgjorde, at såfremt Siumut vandt valget, ville han inden valgperiodens udgang udskrive en folkeafstemning for eller imod Grønlands fulde selvstændighed; heri blev han støttet af partiet Naleraq.

Det undrer mig, at meddelelsen ingen særlig bevågenhed fik i Danmark, når det netop var et klart valgløfte fra Siumut, som altså igangsatte noget, der er en tikkende bombe mod rigsfællesskabet. Men danske politikere – med få noble undtagelser – siger, som man plejer, omkring Grønland: Vi blander os ikke. Men vi her i Folketinget bliver altså nødt til, hvad enten vi bryder os om det eller ej, at blande os, når Grønland i fuld offentlighed forbereder sig på at sejle væk fra Danmark.

Danmark vil efter 4 år så med fuld betaling standse bloktilskuddet, den danske flåde vil som nævnt sejle hjem – ligeledes efter 4 år – og herefter vil Grønland udgøre et militært tomrum, hvilket USA naturligvis, som nævnt, omgående vil rette op på. Grønlænderne, inklusive dem, som er bosiddende i Danmark, vil skulle vælge statsborgerskab. Den rettighed får man formentlig i en del år fremover,

som det skete med islændingene efter deres selvstændighed. Efter de 4 år vil man skulle indføre særlige ordninger i forhold til brug af sundhedsinstitutioner som Rigshospitalet, hvor grønlandere jo i dag som danske statsborgere naturligvis har ret til fuld service. Polit og retsvæsen overgår helt til Grønland, og det samme gør de mere end 30 områder, som selvstyret ikke har overtaget. Dertil kommer en lang række ydelser på snart sagt alle områder. Det er anslået, at det samlede beløb, som Grønland efter løsrivelsen selv må finansiere, vil beløbe sig til mindst 10 mia. kr. Det synes at være en umådelig, umulig opgave. Universitetsrapporten »Til gavn for Grønland«, som kom for nogle år tilbage, fastslog, at finanspolitikken i landet ikke længere er holdbar, og at fremtidige offentlige udgifter ikke vil kunne dækkes af bloktilskud og forventelige skatteindtægter.

Der er jo som bekendt to muligheder for at tilpasse i finanspolitikken. Der kan skæres ned i de offentlige udgifter, hvilket synes en umulig øvelse – social- og sundhedsvæsenet er presset til det yderste – og så kan der skaffes øgede indtægter, hvilket synes uoverkommeligt. Bloktilskuddets størrelse er for Grønland lovbestemt, og indtægter fra råstoffer udebliver, og selv store skattestigninger vil ikke kunne kompensere. Nye vurderinger giver ikke anledning til optimisme – her er nogle eksempler: Folkeskolen i Grønland fungerer ikke godt. Der er en dramatisk fraflytning, så hver fjerde person, som er født i Grønland, nu har bopæl i Danmark – omkring 16.000. Råstofefterforskningen ligger død. Der er ikke længere nogen minedrift af betydning, og uran er det blevet forbudt at udvinde. Også olietankerne er for længst knust, og selskaberne har trukket sig på striben. Og hvad der eventuelt vil blive fundet af andre råstoffer, vil ikke kunne rette op på økonomien. Grønland har ansvaret, og i en situation, hvor der venter 25-30 magre år forude, skulle man antage, at man satsede alt på at forhindre katastrofen, men nej.

Men en ting er økonomien, og noget andet – og det er langt vigtigere – er det familiære forhold, som kendetegner rigsfællesskabet. Langt de fleste grønlandere er på en eller anden familiær måde knyttet til Danmark – ikke at forglemme, at alle grønlandere naturligvis har dansk indfødsret.

Vi danske politikere bliver derfor nu nødt til at bekende kulør, for det er i den ellefte time: Er vi ligeglade, eller er vi parate til at kæmpe for, at vores kongerige ikke splittes? Eller kigger vi fortsat ned i gulvtæppet, mens vi mumler, at sådan noget blander vi os ikke i? Jeg savner i den grad dansk politisk engagement i denne sag, og jeg spørger mig selv, om danske politikere virkelig er til sinds at medvirke til, at kongeriget splittes, uden at ytre et ord i den anledning ud over måske ordet tillykke. Tak.

KI. 19:11

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak. Der er foreløbig tre, der vil stille spørgsmål. Nu er der fire, og der kommer måske flere. Den første er fru Eva Flyvholm.

KI. 19:11

Eva Flyvholm (EL):

Tak for det. Det er egentlig bare for at spørge lidt mere ind til den principielle forståelse af det her med befolkningens ret til selvbestemmelse og demokratisk at vælge, hvad man gerne vil. For jeg synes, der er en mærkelig underliggende tone i ordførerens fremstilling af det, nemlig at det skulle være illegitimt for den grønlandske befolkning at diskutere, om de ønsker selvstændighed eller ej i forhold til Danmark. Det synes jeg da er et fuldstændig legitimt politisk spørgsmål, som man gerne må diskutere, også åbent, og man må også gerne vælge, om man vil have en afstemning om det. For mig at se er det et fuldstændig centralt element i vores demokrati, både i Danmark, i Grønland og også i rigsfællesskabet, at det faktisk er noget, som befolkningen selvfølgelig gerne må diskutere, og som de selvfølgelig også gerne må stemme om. Men det er, som om hr.

Søren Espersen ikke er enig i den helt grundlæggende demokratiske præmis, og det vil jeg egentlig bare gerne have uddybet.

KI. 19:12

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

KI. 19:12

Søren Espersen (DF):

Nu tror jeg aldrig, jeg har sagt, at det var illegitimt at diskutere, for man kan diskutere hvad som helst – selvfølgelig kan man det. Det var heller ikke årsagen til, at vi sagde nej til selvstyreloven, for jeg synes, det er en god idé, at den grønlandske befolkning har lov til at stemme sig fri af kongeriget Danmark. Jeg savner bare et dansk engagement i den anledning, så man ikke nødvendigvis overlader alt til diskussion i Grønland. Jeg synes, det var en god idé, at det kom med i selvstyreloven, og årsagen til, at vi stemte nej til selvstyreloven, var det økonomiske, det var i forhold til råstofferne, som man dengang forventede sig en del af. Men illegitimt mener jeg nu aldrig jeg har sagt.

KI. 19:13

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Fru Eva Flyvholm.

KI. 19:13

Eva Flyvholm (EL):

Det er lidt det indtryk, man får, ordfører, vil jeg så sige. Men hvad er det meningen, den danske regering skal sige til det, andet end at selvfølgelig må befolkningen i Grønland have den diskussion? Og hvis den grønlandske befolkning vælger, at den her afstemning vil man gerne have, og at man gerne vil have selvstændighed, er det jo også det valg, de har fuldt ud ret til at tage. Det vil jeg egentlig bare gerne høre om Dansk Folkeparti anerkender, altså at det er faktum.

KI. 19:13

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

KI. 19:13

Søren Espersen (DF):

Ja, det anerkender jeg, men jeg vil dog foretrække, at ledende grønlandske politikere så fortalte, hvad det var, der stod på spil, hvis man gjorde det, og ikke bare skøjtede af sted efter en eller anden fuldstændig umulig tanke om selvstændighed i øjeblikket. Jeg kunne godt tænke mig, at de grønlandske ledere fortalte befolkningen, hvad resultatet bliver. Jeg forsøgte at skitsere noget af det her i min tale. Det er ikke billigt. Det er en umulig pris at betale, for den kan ikke betales, og derfor synes jeg, at en pseudodiskussion om selvstændighed, uden at man samtidig har gjort sig klar og fortalt befolkningen, hvad det er, det indebærer, simpelt hen ikke holder. Vi plejer i hvert fald at have tradition for at diskutere alting til bunds, så vi også kender alle mellemregningerne, men det gør man ikke her.

KI. 19:14

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Fru Aaja Chemnitz Larsen.

KI. 19:14

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak til ordføreren. Det var ikke, fordi det blev fremført sådan i den mest opløftende tone. Men jeg vil gerne takke for engagementet, for det synes jeg sådan set altid at Dansk Folkepartis ordfører har haft i forhold til Grønland. Og ordføreren har heller ikke været bange for at tage de svære snakke, som jeg også selv er meget fortaler for at

vi skal turde tage, ikke bare internt hjemme i Grønland, men også mellem hinanden.

Jeg tror, det bliver enormt vigtigt, at man først og fremmest, som Enhedslisten også fremfører, respekterer, at Grønland har den ret til selvstændighed, hvis det er det, man gerne vil. Og det er der jo et flertal der gerne vil. Men min oplevelse blandt stort set alle dem, jeg kender hjemme i Grønland, er også, at vi også har indsigt i de økonomiske forhold, at vi også har indsigt i samfundsforholdene og ved, hvad det kommer til at betyde. Så synes jeg, det er vigtigt, at vores naalakkersuisoq for finanser, fru Asii Chemnitz Narup, bl.a. også har været ude at sige de her ting som en del af finanslovsforhandlingerne. Så jeg oplever sådan set, at der er grønlandske ledere, som godt tør sige de her ting, også selv om det nogle gange skaber rigtig meget debat.

Kl. 19:15

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 19:15

Søren Espersen (DF):

Det respekterer jeg da. Selvfølgelig må man have de holdninger. Jeg synes bare, man er nødt til at sige, som jeg også gjorde, at det enten er Danmark eller USA. Det er det, det drejer sig om. Og det er en diskussion, som man ikke vil tage. Derimod er man utrolig lykkelige for, at USA sender et beløb på 80 mio. kr. til Grønland for at sætte gang i udviklingen. Bloktilskuddet hvert år er 62 gange det beløb. Og så bliver det modtaget, som om at nu kommer frelseren med en hel masse penge til Grønland. Det er jo et engangsbetrag på 80 mio. kr. Vi betaler hvert eneste år, som man ved, knap 5 mia. kr., som sagt 62 gange beløbet. Der er ingen røde løbere ude, når der kommer penge fra Danmark, men derimod jubler man helt vildt, fordi det er amerikanerne, der kommer. Det er sådan, det bliver sådan, at det er Danmark eller USA, og så må man vælge. Og det gør man ikke.

Kl. 19:16

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 19:16

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak. Jeg tror, det bliver enormt vigtigt for Danmark, at man ikke stiller sig surmulende bag USA og siger: Hvordan kan det være, de får så meget pr for relativt få penge? Jeg tror, det bliver enormt vigtigt, at man selv trækker i arbejdstøjet og netop finder ud af, hvordan vi så både kan pege på de gode historier og få, hvad der allerede er, mere frem. Det mener jeg sådan set også at der er internationalt i forhold til oprindelige folks rettigheder. Men hvordan kan vi også italesætte nogle ting og tage nogle initiativer i fællesskab? Det kunne jo være som en del af kongerigets arktiske strategi, men det kunne jo også være på forskningsområdet eller på en lang række andre områder.

Kl. 19:17

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 19:17

Søren Espersen (DF):

Det synes jeg bestemt at også bloktilskuddet er en del af. Bloktilskuddet er jo på den måde låst fast. Det ved man godt. Det skete ved selvstyreløven af 2009, at det blev låst fast på et beløb, som var 3,5 mia. kr. i 2009-penge, hvilket betyder, at der ikke kunne ydes ekstra. Det var grønlandske politikere, som ønskede det. Jeg var selv med

i kommissionen og kunne ikke forstå, hvorfor det var så vigtigt for dem, at det skulle fastfrys.

Det har været sådan tidligere, at man har taget en debat hvert eneste år med finansministeren for at finde ud af det – sådan i gode år og sådan i dårlige år. Men her ødelagde man den mulighed for ekstra investeringer. Og hvis man så skulle ændre på det, skulle det måske være der, man skulle sætte ind og ændre selvstyreløven i dens indpakning.

Kl. 19:18

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Så er det fru Aki-Matilda Høegh-Dam.

Kl. 19:18

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak for ordet, og tak for ordførertalen. Der bliver snakket en del om Grønland og i særdeleshed om selvstændighed. Jeg synes, det er vigtigt at pointere, at vi snakker om struktur og om statsdannelse, når vi snakker om dette emne i Grønland.

Der bliver også snakket om, at det handler om Danmark eller USA, og her synes jeg, det er vigtigt at pointere, at så har man ikke forstået den der form for jubel, kan man kalde det, som ordføreren også omtalte. Det handler ikke så meget om, at man skal erstatte en tidligere kolonimagt med en ny tidligere kolonimagt, men mere om, at Grønland har været lukket og monopoliseret i nærmest 300 år, og at man nu endelig begynder at åbne op i forhold til resten af verden. For uanset om Danmark vil det eller ej, er vi i en globaliseret verden, og vi vil gerne kunne have de her dialoger og mulighed for en økonomisk udvikling og være handelspartner med andre lande, og det er det, man blev glad for. (*Den fg. formand* (Bent Bøgsted): Ja tak!). Og så kom jeg ikke frem til spørgsmålet.

Kl. 19:19

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Så er det ordføreren.

Kl. 19:19

Søren Espersen (DF):

Dialog og samarbejde med andre lande er jo fantastisk vigtigt og alle tiders gode idé, men når der bliver sagt, at man ikke ønsker at udskifte én kolonimagt med en anden, så er det reelt det, der sker. Altså, jeg ved ikke, om man kunne forestille sig, at US Navy sejlede post og fragt mellem byerne og bygderne i Grønland, ligesom den danske flåde gør. Jeg kunne ikke forestille mig, at man på den måde ville være en del af det grønlandske samfund i forhold til hjælpepakker osv. Men det er det, der er sagen – at USA selvfølgelig går ind der, hvor andre går ud. Og jeg synes, det er en helt rigtig måde at sætte det op på, at det er enten Danmark eller USA.

For så vidt angår dialoger, er det fantastisk vigtigt, og jeg kan ikke forstå, hvorfor der ikke har været handlet med andre lande indtil nu. Det kunne man jo bare have gjort i årevis – det kunne man sagtens; at handle med andre lande er jo ikke noget, der er forbudt. Det har det måske været engang i kolonitiden, men jo ikke i dag.

Kl. 19:20

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Fru Aki-Matilda Høegh-Dam.

Kl. 19:20

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Så kan vi også komme til spørgsmålet – for man snakkede netop om, at der så kommer den her statsdannelse, og så udlagde ordføreren det, som om man så stemmer sig helt ud af kongeriget. Jeg synes godt, man kunne fortolke det anderledes, for når vi snakker om statsdannelse, er vi stadig i gang med at snakke om, hvordan

det skal konstrueres. Og vi skal ligeledes have en forhandling med Danmark om, hvordan dette skal ske. Måske kunne man i stedet komme med nogle forslag, der sagde, at man ikke engang behøver at forlade kongeriget, men at man bliver en stat. Altså, det er der jo flere eksempler på. Så måske skulle man komme lidt ind på, hvordan DF forestiller sig at samarbejdet med Danmark vil ske efter en statsdannelse, når de her forhandlinger så også tages.

Kl. 19:21

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 19:21

Søren Espersen (DF):

Det er noget, vi diskuterede rigtig meget i Selvstyrekommissionens tid, bl.a. noget, man kaldte free association, som nogle forskellige øer har i forhold til New Zealand, tror jeg. Men det blev fastslået af de juridiske eksperter, at det kunne der ikke blive tale om, og regeringen sagde også meget tydeligt, dengang Anders Fogh Rasmussen var statsminister, at det kunne der ikke blive tale om. Og det er heller ikke realistisk, sådan som vi ser det. Alle ting skal selvfølgelig på bordet, når man diskuterer det, men hvis det så ikke er en normal statsdannelse, forstår jeg ikke noget mere, for selvfølgelig er det det. Når man vil have fuld selvstændighed, er det altså en statsdannelse.

Kl. 19:21

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Så er det hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 19:22

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det, og tak for talen. Ordføreren var jo meget pessimistisk, i forhold til at kongeriget er ved at smuldre, og kritiserede danske politikere for at være ligeglade og kigge ned i gulvtæppet og beklagende, at de ikke kæmper for at bevare riget. Men er det måske ikke også en legitim position at have som dansker at sige: Det er da fint. Grønlands selvstændighed er da super? Der var en forsker – jeg husker ikke navnet lige i øjeblikket – som forleden skrev et kapitel i en bog, hvor han analyserede forholdet mellem Grønland og Danmark rent politisk og økonomisk, altså ikke historisk, kulturelt eller værdimæssigt. Hvad får Danmark ud af det politisk? Man kommer på nogle talerstole, man kan besøge Det Hvide Hus osv. Økonomisk koster det en masse penge. Hvis vi fjernede det hele, ville Danmark være et lille land i Nordeuropa. Så spurgte han retorisk: Hvad er der galt med at være et lille land i Nordeuropa? Det er da fint.

Kan ordføreren se nogen gevinst i, at Grønland bliver selvstændigt, og at Danmark er et land i Nordeuropa i stedet for det store land, som det er nu?

Kl. 19:23

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 19:23

Søren Espersen (DF):

Jeg ved godt, at der er mange, der synes, at det kan være ligegyldigt: Så kan de jo gøre det, og så kan de sejle væk. Men jeg deler ikke den opfattelse. Jeg ville være frygtelig ked af det, hvis rigsfællesskabet ophørte, og hvis kongeriget Danmark ikke længere eksisterede. Vi er i en historisk tid lige nu, hvor det kan ske. Og til det der med, at kongeriget smuldrer: Det gør vi. Det er da smulder i stor stil, ikke så meget i forholdet mellem Færøerne og Danmark, men underligt nok kun i forholdet mellem Grønland og Danmark. Hvis ikke vi erkender, at vi smuldrer, kommer vi ingen vegne. Vi er bare nødt til sige, at det er en realitet, og så må vi jo så gøre op med os selv, om

vi synes, det er en god idé eller ej. Det har jeg for længst gjort op med mig selv. Jeg synes, det er en dårlig idé, og jeg vil være en af dem, som kæmper for rigsfællesskabet lige til sidste mand. Last man standing! Undskyld, sidste mand står.

Kl. 19:23

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 19:24

Sjúrdur Skaale (JF):

Ville det apropos det så måske være en idé, at man skrev i den nye arktiske strategi, hvad man hver især får ud af det, også kulturelt – ikke bare økonomisk, ikke bare historisk, men også kulturelt? Hvad består det værdimæssige fællesskab i? Hvilken værdi har det for Danmark, at Grønland er en del af riget, og at Færøerne er en del af riget? Så ville det stå helt sort på hvidt. For som det debatteres nu, gøres det meget op i, hvad det koster. Når man kun ser økonomisk på det, er der jo stor fare for, at man vil sige som den forsker, jeg talte om før: What is there to lose?

Kl. 19:24

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 19:24

Søren Espersen (DF):

Det var heller ikke meningen fra min side, at det her skulle blive en økonomisk debat. For jeg tror, det ligger klart, at det bliver hundedyrt, hvis det sker. Men for mig er det jo historisk og kulturelt. Det er ikke alene et samarbejde eller et sammenhold, som vi har haft i 300 år, efter Hans Egede kom derop, men det er også et, vi har haft i det gamle dansk-norske vikerigerige. Så det er altså 1.000 års samhørighed, der forsvinder og smuldrer væk for øjnene af os, uden at vi gør ret mange anstrengelser for at undgå det.

Kl. 19:25

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Så er det hr. Christoffer Aagaard Melson.

Kl. 19:25

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for ordet, og tak for talen, og også tak for at tage den her debat op. Jeg tænkte, at jeg lige ville gå lidt i rette med ordføreren, for jeg synes, at vi er nogle, der prøver at tale værdien af rigsfællesskabet op, i forhold til at der geopolitisk er fordele for alle tre lande, synes vi. Og der er også økonomiske fordele, i forhold til at jeg tror, at man både på Færøerne og i Grønland får en langt større indflydelse på sin egen fremtid ved at være i et samarbejde med Danmark, hvor der er den her kulturelle respekt for hinanden, end man ville have, hvis man fandt en anden konstruktion. Det mener jeg også der er stemmer, også i Grønland, der siger i stigende grad, f.eks. vores søsterparti Atassut, som også godt tør tale om fordelene ved rigsfællesskabet. Så det var egentlig mest en kommentar til hr. Søren Espersen. Men jeg kan jo så spørge, om han ikke anerkender, at der er stemmer, som stadig tør tale om værdien af rigsfællesskabet, også i Grønland.

Kl. 19:26

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 19:26

Søren Espersen (DF):

Jo, jeg synes bestemt, at man skal tale værdien af vores rigsfællesskab op. Jeg tror heller ikke på, hvis det kommer til en folkeaf-

stemning, at der bliver flertal for det, for der er også rigtig mange rundtomkring i Grønland, som ikke synes, det er en god idé. Så det håber jeg da, hvis det sker en dag. Et lille kuriosum er jo i øvrigt, at hr. Lars Løkke Rasmussen, mens han var statsminister, gjorde det klart, at i det øjeblik, hvor Grønland udskrev en folkeafstemning, ville Danmark betragte Grønland som de facto udmeldt af rigsfællesskabet. Så det er altså ikke engang noget med at vente på en folkeafstemning. Jeg har forsøgt at få den nuværende statsministers kommentar til det, men det er ikke lykkedes for mig at få endnu. Men det er statsretligt interessant, at selve udskrivelsen er nok til, at det er en udmeldelse. Og det er også derfor, jeg mener, at man skal gå varsomt til værks med det her.

Kl. 19:27

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Så er der ikke flere spørgsmål. Vi siger tak til ordføreren, og den næste ordfører er hr. Karsten Hønge, SF. Værsgo.

Kl. 19:27

(Ordfører)

Karsten Hønge (SF):

En ny arktisk strategi skal lægge slædespor ud til øget oprustning, nemlig oprustning i kampen mod klimaforandringer og for et bæredygtigt miljø, og vi skal *insistere* på, at de oprindelige folks interesser hele tiden er i centrum. I omegnen af 4 millioner mennesker bor i regionen, men har vidt forskellige muligheder for at bestemme over deres egen fremtid. Danmark skal i alle internationale fora forsvare oprindelige folks ret til selvbestemmelse.

Temperaturen i Arktis er steget dobbelt så hurtigt som det globale gennemsnit de sidste 5 år, og udsigten er til en øget acceleration. Heldigvis er den nye grønlandske regering på rette spor, når det gælder om at sætte klimaet og miljøet højest. Det er nu blevet besluttet, at Grønland skal tilslutte sig Parisaftalen, mens planerne om et hasarderet olieeventyr heldigvis er skrinlagt. Det ville da også lige være et nummer for grotesk, at man skulle bore efter olie det sted på Jorden, som netop står over for at blive hårdest ramt af klimaforandringer, mens man i øvrigt i resten af verden netop i de her år går væk fra fossile brændstoffer.

Samtidig har man undgået en potentiel miljøkatastrofe ved at sige nej til projektet i Kvanefjeld ved Narsaq i Sydgrønland, et projekt med, igen, potentielt store konsekvenser for miljøet og lokalsamfundet. Så til spørgsmålet »urani« er svaret: »naamik«. Jeg forstår jo klart, at Grønland hele tiden skal lede efter kilder til finansiering af velfærdssamfundet. Men det ville være fuldstændig ud af trit med tiden, hvis det skulle ske ved samtidig at risikere natur og miljø og ved yderligere at belaste klimaet.

Et parallelt slædespor skal være øget inddragelse af Grønland og Færøerne på en ny og anderledes og mere forpligtende måde end hidtil. En strategi for Arktis kan også blive starten på en ny strategi for, hvordan vi håndterer rigsfællesskabet. Nu har vi faktisk en chance for at vise, at vi mener det alvorligt, når vi taler om modernisering af forholdet mellem de tre nationer, de tre folk, som udgør rigsfællesskabet. Nu kan vi i praksis udvide Grønland og Færøernes udenrigspolitiske handlerum, og det kan netop været et vigtigt skridt imod et rigsfællesskab med mere ligeværd og gensidig respekt – et rigsfællesskab, der kigger fremad mod de udfordringer og muligheder, der vil komme, og et rigsfællesskab, der med tiden ønsker at bruge den fælles, men ofte også konfliktfyldte historie til konstruktivt at komme videre sammen. For vi opnår langt mere sammen end hver for sig.

Hvis vi ikke passer på, går vi imod en ny kold krig om Arktis, og det er derfor, det er så vigtigt, at vi skal stå fast på Igaliku- og Ilulissat erklæringerne. Hvis vi ikke er klare i vores prioriteter, risikerer Danmark at ende som Bambi på isen. For SF er der ingen tvivl om, at det skal være med de tre hovedpejlemærker lavspænding, indsats

for klima og miljø og respektfuldt samarbejde i rigsfællesskabet. I SF er vi derfor vældig tilfredse med det store fokus, som redegørelsen har på miljø og klima.

Omdrejningspunktet for udviklingen i Arktis er netop klimaforandringerne. Indlandsisen smelter, nye sejlruter bliver tilgængelige, og stormagternes appetit på indflydelse vokser. Men netop redegørelsens beretning om stormagternes fremfærd i regionen vidner om, at klima og miljø fortsat skal være Danmarks førsteprioritet. Ruslands markante udbygning og konsolidering af den militære tilstedeværelse langs landets arktiske kyst er ikke overraskende, men ikke desto mindre bekymrende.

Men pilen peger ikke kun den ene vej. I september 2020 deltog danske militærfly sammen med norske, britiske og amerikanske skibe i en øvelse tæt på vigtige russiske baser. Hvorfor er det egentlig, at Danmark deltager i øvelser, som Rusland selvfølgelig oplever som en aggression? Er det det, vi forstår ved lavspænding? Der opstår tydeligvis modsætninger mellem danske ønsker om lavspænding og den tætte dansk-amerikanske alliance.

USA slår kiler ind i rigsfællesskabet i de her år og prøver med forskellige midler at massere både den grønlandske og den danske offentlighed – de er ret gode til spin overthere. Se, de gav jo c.a. 80 mio. kr. i støtte til Grønland, hvor lang de fleste penge i øvrigt gik til amerikanere, som indgår i projekter. Bare lige for at sammenligne beløbene svarer det til, hvad Danmark sender til Grønland – om ugen, året rundt. Men det er jo lykkedes for dem at få en utrolig positiv omtale ud af en lille sjat penge, så jeg vælger at sige det på denne måde: Mon ikke vi skulle tage at lære af det i Danmark? Til gengæld må vi også sige, som de siger i Amerika: There is no such thing as a free lunch. Målsætningen for amerikanerne er selvfølgelig øget oprustning og tilstedeværelse i Grønland og Færøerne.

Kl. 19:32

USA's fungerende ambassadør, Stuart A. Dwyer, har i øvrigt allerede varslet øget militær tilstedeværelse og flere øvelser mellem USA og Danmark. Amerikanerne ønsker øget adgang til lufthavne og flådestøttestationer og øget oprustning i Thule og Kangerlussuaq. Det er da klart, at det skaber frygt i Rusland, og så drejer oprustningsspiralen.

Forsvarsminister Trine Bramsen har bekræftet, at amerikanerne gerne vil have flere logistiske støttepunkter, men vi kommer frem til spørgsmålet: Hvad siger grønlænderne og færingerne egentlig til det? Det er dog deres lande. Spørgsmålet om Arktis kan potentielt splitte rigsfællesskabet, øge oprustningen, øge konfliktniveauet og samtidig belaste forholdet mellem Danmark og USA. I rapporten fra Center for Militære Studier står det klart, at det forventes, at USA vil etablere flere arktiske flådebaser, flere udstationeringer og flyvninger med f.eks. F-35 og P-8-antiubådsfly. Det skal så foregå fra baser i Alaska og forventelig også fra Thulebasen.

Jeg er meget bekymret for den massive oprustning, som Norge er inde i i de her år, og da også især for den parallelaftale, som bl.a. vil give USA adgang til flere flådebaser i Norge. Jeg tror, vi skal forberede os på tilsvarende ønsker om særlige aftaler med USA, hvor resultatet med garanti er øget oprustning, også i Arktis.

Det er kun et par år siden, at Kina vedtog en Arktisstrategi, og de definerer sig nu med det nyopfundne og absurde begreb nærarktisk stat. Men de har jo igennem mange år forsøgt at sætte foden i døren ind til Grønland og Færøerne, og derfor er det naturligt at spørge: Hvornår mon Kina ønsker at oprette et konsulat i Nuuk, og hvad vil vi sige til det?

EU kan i nogen grad være et modtræk til stormagternes pågående interesser. Af redegørelsen fremgår det, at EU's Arktispolitik er fokuseret omkring klimaforandringer og beskyttelsen af det arktiske miljø, bæredygtig udvikling og internationalt samarbejde om arktiske spørgsmål. Det er fokusområder, som SF ser meget positivt på,

og Danmark bør bidrage internationalt og ved selv at øge overvågningen af klimaforandringerne og konsekvenserne af dem.

Kl. 19:38

I den sammenhæng vil jeg egentlig gerne understrege det, som jeg ser som det vigtige i den aftale, som er indgået mellem regeringen, Færøernes landsting og naalakkersuisut tilbage i juni, om, at Grønland under det formelle indlæg på Arktisk Råds ministermøder fremover vil tage ordet først efterfulgt af Færøerne og Danmark. Det har allerede vist sig som et skridt i den rigtige retning, og i SF anerkender vi regeringens indsats i forsøget på at skabe et mere ligeværdigt forhold mellem rigsfællesskabets tre nationer.

Jeg har da hørt kritiske røster i debatten om den her nye arbejdsdeling som noget, der måske kan destabilisere rigsfællesskabet. Jeg ser det modsatte, for jeg ser det som helt nødvendige tiltag, for at rigsfællesskabet kan overleve. Finder vi nøglen til den succes, får vi et stærkere rigsfællesskab og dermed mulighed for at matche stormagtsrivaliseringen i Arktis og tackle klimaforandringerne det sted, hvor de i årtier er sket mest markant lige for øjnene af os.

Kl. 19:36

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak, og der er et par spørgsmål. Først er det hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 19:36

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det, og tak for talen. Ordføreren er meget bekymret over USA's ageren i Arktis. USA er ligesom skurken, der kan føre til større oprustning. Jeg ved ikke, hvad ordføreren tænker, hvis jeg nævner landene Georgien eller Tjetjenien eller Ukraine eller Hviderusland – hvilke tanker får det frem i ordførerens hoved? Hvis jeg nævner den massive oprustning, som Rusland laver i Franz Josefs Land, hvor der opsættes missiler, som kan ramme både Grønland og USA, hvad tænker man så? Hvad tænker man, når Sverige, som ikke er med i NATO, opruster massivt med 40 pct., når Finland opruster, fordi man er bange for de russiske overflyvninger, som sker i det nordiske luftrum?

Jeg forstår ikke, at ordføreren ser USA som skurken, når det er åbenbart for Norge, for Sverige, for Finland, for alle, at det er en massiv oprustning, som sker fra russisk side, og når vi har set Rusland gøre forfærdelige ting ved sine naboer. Jeg forstår slet ikke, at ordføreren ser på det, som han gør.

Kl. 19:37

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 19:37

Karsten Hønge (SF):

Jeg synes, det er en noget søgt sammenligning at sammenligne Ruslands aggression på Krim med situationen i Arktis. Det er helt åbenlyst, at Rusland aggressivt dominerer sine naboer. Det er også da lige så klart, at vi følger meget nøje, hvad der sker på Nagurskojebasen i Franz Josefs Land. Det er da fuldstændig indlysende, at Rusland er i gang med en oprustning. Der, hvor vi bare har mulighed for at have lidt indflydelse, er ved i højere grad at lave en nedrustningsstrategi sammen med USA, og derfor er det, at jeg især retter det her til USA. Jeg nævnte i øvrigt Rusland.

Men hvis man skal få russerne til *ikke* at satse på oprustning, tror jeg bare ikke man skal lave øvelser, der provokerer dem og opfordrer dem til øget aggression. Fjenden, modstanderen – hvad skal vi kalde det – er da indlysende Rusland. Det er da helt klart, at USA er Danmarks ubetinget vigtigste allierede – det er det da også for SF – men der er bare det, at det er sammen med USA, at vi kan lave strategi, der gør, at vi kan få lavspænding i stedet for at gå ind i en oprustningsspiral. Det var min pointe.

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 19:38

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for at gøre den pointe klar – nu blev jeg stærkt beroliget. Tak.

Kl. 19:38

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 19:38

Karsten Hønge (SF):

Jeg tror, vi nåede det hele.

Kl. 19:38

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Så er det fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 19:38

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak til ordføreren, og tak for samarbejdet, og også tak for talen. Jeg synes sådan set, det er meget forfriskende, at man også tør være lidt kritisk over for en allieret, og jeg tror også, at vi fra Grønlands side er nødt til at være kritiske over for USA. Så jeg forstår sådan set godt, i hvert fald hvor ordføreren kommer fra.

Jeg kunne egentlig godt tænke mig at stille sådan et lidt retorisk spørgsmål, og det er måske mere til regeringen, men måske også til ordføreren: Kan man overhovedet adskille udenrigs- og sikkerhedspolitik i dag? Sikkerhedspolitik fylder i erhvervspolitik, det fylder i forskningspolitik, det fylder på en lang række områder, og jeg synes sådan set, det er interessant at vide, om kongerigets arktiske strategi også kommer til at forholde sig til den sikkerhedspolitiske situation. For min oplevelse er, at den debat, vi har i dag, handler meget mere om sikkerhedspolitik, end den har gjort tidligere. Så det kunne jeg godt tænke mig at høre ordføreren forholde sig til.

Kl. 19:39

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 19:39

Karsten Hønge (SF):

Jeg synes, det er helt rigtigt, at man i dag ikke bare kan sætte grænsen mellem, hvad der er forsvarspolitik, hvad der er militærpolitik, hvad der er sikkerhedspolitik, og hvad der er handelspolitik – eller hvad der er cyberkrig. Altså, når Kina forsøger at købe Grønneal, er der nogen, der mener – sådan som jeg nogle gange har hørt det i den grønlandske debat – at kinesiske penge ikke lugter. Men det gør de måske i virkeligheden, for hvis de har et ønske om at købe Grønneal – og det fik de så heldigvis ikke mulighed for – så er det, fordi de har strategiske interesser. Når de forsøger at få lov til ikke bare at bygge, men også finansiere lufthavnene, er det jo, fordi de har klar strategisk interesse for Kina. Derfor er der jo en tæt sammenhæng her mellem handelspolitik, økonomisk politik og sikkerhedspolitik, og der tror jeg, at vi har placeret os rigtigt ved at sige, at der ikke er plads til, at Kina her sparker døren ind i forhold til Grønland. Det ville være ekstremt farligt for Grønland, men jo også for vores rigsfællesskab og, nok så vigtigt, for freden.

Kl. 19:40

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Fru Aaja Chemnitz Larsen.

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg mener sådan set, at ordførerens tale egentlig bekræfter den virkelighed, vi ser hjemme i Grønland lige nu, nemlig at der er en stor øvelse i gang i Grønland for et tocifret millionbeløb, og hvor der er et samarbejde mellem Danmark og USA på det militære område i forhold til at lave nogle øvelser i Grønland. Så jeg synes sådan set ikke, at det er grebet ud af den blå luft, men det bliver hvert fald af forskere tolket som en charmeoffensiv, også fra amerikansk side. Så det kunne jeg godt tænke mig at høre ordføreren sige nogle ord om.

Kl. 19:40

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 19:41

Karsten Hønge (SF):

Nogle gange kan vi gøre det meget lettere for os selv ved bare at tale om tingene, som de er. Og dem, der fastholder, at USA's nyfundne stærke interesse for Grønland og Arktis alene skulle skyldes interesse for inuitkultur eller for at handle, bliver snydt. For det, det handler om her, er rå magt. Det er bare gjort med en blød handske, ikke? Men inden i amerikanernes fløjshandsker er der en jernnæve, og der er ikke nogen nævneværdig forskel, hvis der overhovedet er forskel, på Biden og Trump. De har bare nogle forskellige måder at sige det på. Derfor skal vi bare være helt kyniske i vurderingen af, hvorfor amerikanerne gør det her – de gør det, fordi de ønsker indflydelse – og så kan vi prøve at håndtere det i fællesskab.

Kl. 19:41

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Så siger vi tak til ordføreren. Der er ikke flere spørgsmål. Den næste ordfører er fru Susan Kronborg, Radikale Venstre.

Kl. 19:41

Kl. 19:42

(Ordfører)

Susan Kronborg (RV):

Tak, formand. Jeg skulle hilse fra hr. Martin Lidegaard. Det er så mig, der får æren i dag, og indledningsvis skal jeg sige tak til udenrigsministeren for årets arktiske redegørelse, og med hr. Martin Lidegaards ord er der meget at redegøre for. Ikke bare år for år, men nærmest måned for måned udvikler hele Arktis sig. Så stor er interessen for både Grønland, Færøerne og Nordatlanten, at det kan være svært at følge med, uanset om det er NATO, EU eller diverse stormagter og virksomheder, som viser interesse. Man kan således mene meget om udviklingen i Arktis, men to ting synes mere og mere sikkert for hvert år, der går: Arktis vil få en stadig større plads i dansk udenrigspolitik, og det vil gøre kravene til samarbejdet og koordinationen mellem Grønland, Færøerne og Danmark større.

Vi i Radikale er både optimistiske og forhåbningsfulde, når det handler om, hvorvidt de tre dele af kongeriget faktisk vil være i stand til at samarbejde og spille den vigtige rolle sammen i den store internationale geopolitik. Det skyldes først og fremmest, at der er så åbenlyst mere, der samler end skiller, når det handler om det konkrete politiske mål, som vi ønsker at forfølge i Arktis.

Vores analyse er, at i alle tre lande indgår tre mål eller visioner igen og igen, når vi diskuterer fremtiden for og i Arktis. For det første ønsker vi en fredelig udvikling med lavspænding og så lidt militær konfrontation, som overhovedet muligt. For det andet ønsker vi en bæredygtig udvikling for hele dette ufattelig smukke område af kloden – og hvor er det glædeligt, at Grønland nu også har valgt at tilslutte sig Parisaftalen. Tak for det. Og for det tredje ønsker vi øget velstand til de folk, der bebor hele det arktiske område. Mon

ikke langt den største del af alle borgere i hele kongeriget vil kunne skrive under på de tre overordnede sigtelinjer som fundamentet for en fælles arktisk strategi. Det tror vi. Så vil nogle måske sige: Skal vi ikke kunne agere som individuelle lande med hver vores strategi og med stadig større selvstændighed til Grønland og Færøerne? Jo.

Vi i Radikale forstår godt ønsket om en mere selvstændig stemme i verden, men ligesom danske politikere måske skal blive bedre til at forstå, at vi holder bedst sammen på vores fællesskab, hvis vi støtter det store ønske om at blive hørt mere og blive mere selvstændige, ikke mindst på det økonomiske område, ja, så er det måske også i disse år, at der er ved at snige sig en ny erkendelse ind i både grønlandsk, færøsk og dansk politik, en erkendelse, der handler om, at hvis vi tre små stater overhovedet skal have en stemme i den nye geopolitiske og multipolare verdensorden, skal vi kunne få vores lidt forskellige stemmer til at samle sig i et harmonisk kor, der for alvor bliver lyttet til.

Så tak til ministeren for redegørelsen, men en lige så stor tak til vores nordatlantiske kolleger både her og i de andre parlamenter for at bidrage stadig mere helhjertet til den fælles sang. Tak.

Kl. 19:46

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål. Og den næste er fru Eva Flyvholm, Enhedslisten, som ordfører. Værsgo.

Kl. 19:46

(Ordfører)

Eva Flyvholm (EL):

Mange tak. Først og fremmest vil jeg sige, at jeg synes, det er rigtig godt, at vi har den her debat i dag, for udviklingen i det arktiske område er jo sindssyg vigtig, og man skal være ret meget både blind og døv for ikke også at kunne se, at det er blevet meget, meget brandvarmt, også for mange af stormagterne rundtomkring, at diskutere Arktis. Så det er rigtig, rigtig godt, at vi får diskussionen i dag.

Noget af det, der er rigtig, rigtig vigtigt, er selvfølgelig, at Danmark samarbejder meget, meget tæt og ligeværdigt med Grønland og Færøerne om at få udviklet en fredelig og grøn og demokratisk retning for udviklingen i Arktis. Jeg synes, det er rigtig godt og fornuftigt, som regeringen også lægger op til, at sige, at vi gerne vil være med til at afvente, at Grønland får skrevet sin udenrigspolitiske strategi først, og også at Færøerne selvfølgelig får muligheden for at gøre det i den udstrækning, de ønsker det, og at vi så går videre med at lave den arktiske strategi. Det synes jeg sådan set er rigtig fornuftigt. Jeg synes også, at vi har set nogle gode bevægelser i den sidste tid, især det her med, at man også fra regeringens side sammen med Grønland og Færøerne blev enige om, at med Arktisk Råd og ministerrådet kan man bytte om på rækkefølgen, så det faktisk er Grønland og Færøerne, der taler først, og så er det Danmark osv. Det synes jeg er nogle skridt i den helt rigtige retning.

Men fra Enhedslistens side kunne vi stadig væk godt tænke os, at regeringen bliver mere ambitiøs, især inden for det, der handler om Arktisforskning, og jeg synes også, at der er behov for at arbejde mere aktivt med nedrustning og diplomati i forhold til det arktiske område. Så har vi selvfølgelig alle sammen i fællesskab en kæmpe stor udfordring i forhold til at håndtere klimaforandringerne, som jo globalt set er en meget stor udfordring, men som også rammer det arktiske område rigtig hårdt, og derfor er det klart, at vi også skal stå sammen om at have en meget, meget stærk grøn profil. I øvrigt er det superdejligt, at Grønland også lige har tiltrådt Parisaftalen, det er rigtig, rigtig fedt.

Når man taler om, hvordan vi skal håndtere det her arbejde i Arktis, har vi også i Enhedslisten nogle principper, vi prøver at navigere lidt ud fra, og det første er jo, at vores samarbejde med Grønland og Færøerne virkelig skal sættes i højsædet. Det er helt vildt centralt, at

der bliver så meget indflydelse og selvbestemmelse som muligt, og at vi sørger for, at Grønland og Færøerne er inddraget i de relevante politiske fora, som vi deltager i.

Jeg opfatter det sådan, at Grønland og Færøerne faktisk er vores nærmeste allierede til at snakke arktisk politik og rigsfællesskab. Jeg synes tit, vi hører statsministeren sige, at USA er vores nærmeste allierede, og der synes jeg jo, at det giver meget god mening at kigge mere mod Grønland og Færøerne og også de andre nordiske lande, vores naboer, og få styrket det samarbejde rigtig meget. Det synes jeg er helt centralt, især fordi vi jo deler rigsfællesskab med Grønland og Færøerne, og uden det ville Danmark helt ærligt ikke have en fløjt at gøre overhovedet med Arktis nu. Så det er nok også meget godt, at vi sætter det ansvar rigtig centralt for at sikre den repræsentation. Som sagt tror jeg også, vi kan gøre rigtig meget ved at styrke samarbejdet med de nordiske lande.

Som et andet princip, kan man sige, er der det, som også andre ordførere, der har været inde på før, nemlig at udviklingen af Arktis og den meget store interesse, der lige nu er fra andre lande, kalder på, at Danmark med et godt gammelt udtryk – vi brugte det i hvert fald i mine unge dage – lige spænder hjelmen en gang, og det betyder, at man tager sig lidt sammen, og kommer lidt frem i skoene. I stedet for at sidde og være lidt bekymret over, at Kina investerer enormt meget i forskning i forhold til Grønland og det arktiske, og i stedet for måske at være meget bekymret over, at USA laver en repræsentation i Grønland og sådan noget, kunne det da godt være, at man skulle se at komme til lommerne og i det hele taget selv få sat mere gang i aktiviteter på både forskningsområdet og i det hele taget på det diplomatiske og politiske plan.

Jeg tror, at især i forhold til Arktisforskning, som også er rigtig, rigtig vigtig for den grønne omstilling, er der nogle rigtig gode fundament at bygge på allerede, men der er simpelt hen så meget uudnyttet potentiale, og der kunne vi virkelig, som jeg også appellerede til før, hvis vi tænkte det ind som en mere central del, også af vores udenrigspolitik i forhold til det arktiske, være med til at gøre en rigtig stor forskel – tror jeg.

Det er virkelig et stort fokusområde for os i Enhedslisten i hvert fald, og vi har prøvet at få det med i de sidste års forskningsforhandlinger og fået nogle ting igennem, men det er simpelt hen ikke nok. Det er nødt til at være mere strategisk og centralt indtænkt. Netop Canada, Norge, Kina og andre lande går meget mere strategisk til det her område, og der er virkelig noget at komme efter.

Kl. 19:52

Så er det for os også meget centralt, at i alt, hvad vi ligesom laver af aktiviteter i det arktiske, skal man simpelt hen indtænke respekten for de lokale befolkninger, for natur og dyreliv. Der er masser af økonomiske og militære og sikkerhedsmæssige interesser på spil for alle mulige lande i det her område, men det helt centrale spørgsmål skal altid være, hvordan den udvikling, der sker, påvirker de mennesker, der lever i det arktiske område, og hvordan den påvirker den natur og det dyreliv, som er i området. Så det handler om at få nogle bæredygtige principper at sigte efter og tage det meget alvorligt.

Jeg synes også, det er vigtigt, når vi f.eks. begynder at snakke om udvinding af mineraler og andet i Grønland, at man så også sørger for f.eks. at bakke op om, hvordan man også kan sikre, at der faktisk kommer en ordentlig miljøregulering af den slags aktiviteter, hvordan man kan bistå også i forhold til overholdelse af arbejdsretigheder og alt muligt andet. Det er nogle af de spørgsmål, jeg synes Danmark bør stille sig behjælpelig til rådighed for, hvis man ønsker det fra grønlandsk side.

Endelig er der jo det helt store spørgsmål, nemlig det, der handler om, at en fredelig udvikling i Arktis er fuldstændig centralt. Det er jo meget, meget tydeligt, at der sker en øget spænding i de her år, og det synes jeg man meget klart kan se, og det er så afgørende, at den danske regering også – ikke bare i tale, men også i praksis

– arbejder aktivt for lavspændingen i Arktis. Det handler jo både om aktivt at efterleve Ilulissaterklæringen, som er et rigtig godt fundament, der ligger for samarbejdet i området, men også om, at man er meget, meget opmærksom på, at de konflikter, som vi ser mellem stormagterne i andre dele af verden, ikke skal spille ind og farve det arktiske område.

Noget af det, der bekymrer mig rigtig, rigtig meget, er lige præcis det her med, hvis NATO får en større rolle at spille i Arktis. Det tror jeg virkelig man skal forsøge at undgå. Og vi kan godt se, at der sker nogle skridt i den retning, og vi kan se, at NATO var inde for første gang at omtale, altså det høje nord, Arktis på deres sidste topmøde her, og vi kan se, at Stoltenberg ligesom bliver mere aktiv i det, og jeg synes også nogle gange, at jeg bliver lidt bekymret. Nu har der været nogle gode meldinger fra ordførerne, både fra Socialdemokratiet og Venstre, men jeg kan også godt nogle gange blive lidt bekymret for, hvordan regeringen ser man skal stå i forhold til NATO. Jeg synes egentlig, at det er meget, meget vigtigt, at vi prøver at holde NATO ude som aktør af det arktiske område, for jeg tror, det vil blive opfattet som en øget spænding, som kan risikere at eskalere situationen.

Så det er i hvert fald en af de ting, jeg synes er meget, meget vigtig at være opmærksom på de kommende år, og jeg synes, det er meget, meget vigtigt, at alt, hvad der sker der, og den måde, vi agerer på, den måde, vi optræder på, sker i meget, meget tæt koordinering med Grønland og Færøerne, for i sidste ende er det de mennesker, der bor i Grønland og Færøerne især, som vil være i stor risiko, hvis der sker en øget oprustning og spænding i området, og det synes jeg ikke vi skal risikere, så derfor skal alt, hvad der bliver gjort, ske i meget, meget tæt koordinering der. Men lavspænding tror jeg er en af de allerallervæsentligste udfordringer i den kommende tid, og at vi udfører det reelt og ikke bare siger det på en pæn måde. Tak for det.

Kl. 19:56

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Tak. Der er et par spørgsmål. Den første er fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 19:56

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak for talen, tak for det gode samarbejde, og særlig tak for indsatsen i forhold til forskningsreserven og de forhandlinger. Vi sidder jo ikke med, så det er godt at have nogle gode politiske kollegaer her i Folketinget, og det er sådan set på tværs af de politiske partier, for Konservative har jo sådan set også været med til at bakke op. Tusind tak for indsatsen i forhold til at få penge til Nasiffik, det her udenrigspolitiske center i Grønland.

Meget kort vil jeg sige noget om NATO. NATO skelner jo lidt imellem Nordatlanten og Arktis, og det er sådan set ret interessant. Det er netop det her med, hvordan vi kan holde Arktis lidt udenfor. For der er jo den her interesse i forhold til GIUK-gabet – Grønland, Island og UK. Og der er jo også nogle huller, kan man sige, i overvågningen generelt i Grønland. Helt specifikt handler det om en lufradar, som jeg mener kan være med til at sikre, at vi ved, hvad der foregår, men uden at vi opruster. Det synes jeg er nogle gode takter, som vi er nødt til at arbejde videre med. Så jeg kunne godt tænke mig høre ordføreren, om hun har nogle tanker om det.

Kl. 19:57

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 19:57

Kl. 20:00

Eva Flyvholm (EL):

Tak for ordene og lige over, må jeg sige til IA's ordfører. Det er en stor fornøjelse at samarbejde i det daglige, også om forskningen her.

I forhold til NATO's rolle er det klart, at der er nogle ting, f.eks. ønsket om at få et bedre overblik over, hvad der foregår, der kan være fornuftige og legitime nok. Jeg mener stadig væk, at det er rigtig vigtigt at tænke over, hvordan man gør det. Også når vi snakker om radaren i Færøerne, synes jeg, det er meget, meget vigtigt, at det også er på en måde, hvor det er den færøske befolkning og det færøske Lagting, der er med til at tage stilling til, hvordan det her så faktisk skal drives og køre, hvad det for nogle informationer man samler ind, og hvordan man har adgang til det. Det tror jeg er ret væsentligt, og det har også noget at sige, hvordan strukturen bliver lavet omkring sådan nogle overvågningstiltag. Så det tror jeg man skal tænke rigtig meget over.

Så er jeg med på, at der er en forskel mellem netop det nordatlantiske og så længere op mod Grønland, men der er nok også lidt glidning, i forhold til hvordan det sker nu.

Kl. 19:58

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 19:58

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Jamen jeg vil egentlig bare give ordføreren lidt mere tid til at færdiggøre den sidste del.

Kl. 19:58

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 19:58

Eva Flyvholm (EL):

I forhold til det her med glidningen: Hvordan f.eks. flere NATO-øvelser i det nordatlantiske område, men også længere nede, vil blive opfattet af Rusland, ved vi stadig væk ikke helt. Og hvor langt oppe nordpå man vil ende med at sejle i den kommende tid, ved vi stadig væk heller ikke helt. Så ja, der er nogle forskelle, men jeg tror også, det er en meget, meget delikat balance, og der synes jeg, det er meget, meget vigtigt, at både Grønland og Færøerne er med til at sige: Hey, hvordan skal vi trække de linjer, og hvordan bliver det rent faktisk opfattet?

Kl. 19:59

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Så er det hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 19:59

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det. Der er mange, der siger, at vi skal holde NATO ude, og det kan man være enig i, for det ses fra Ruslands side som en provokation.

Men samtidig med at man skal holde NATO ude, er USA jo massivt til stede, ikke mindst med den nye bilaterale aftale mellem Norge og USA, hvor man åbner fire – i gåseøjne – baser. Nu er ordføreren jo også udenrigsordfører. Mener ordføreren, at man kan skelne mellem NATO og det land, som er det totalt dominerende land i NATO, nemlig USA? Kan man sige, at NATO ikke er til stede f.eks. i Norge med de nye baser, når USA er der?

Kl. 20:00

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Eva Flyvholm (EL):

Det er i hvert fald åbenlyst, at der er et ret stort sammenfald mellem USA's interesser og NATO. Det er jo helt åbenlyst, at det er tilfældet. Men jo, jeg tror sådan set, at man i nogen grad godt kan skelne. Det har i hvert fald været linjen tidligere at sige, at USA også har en berettigelse til at være til stede i det arktiske område som en af de stater, der ligger der. Altså, det er jo helt reelt. Men at NATO skal være der som organisation, er noget lidt andet. Jeg synes, der tidligere har været skelnet mellem, om det er det ene eller det andet, og det synes jeg også man oplever at der har været fra russisk side. Jeg tror bare, man skal tænke rigtig meget over, hvordan det bliver brugt, og hvordan det bliver set.

Så ja, jeg tror faktisk ikke, at det er helt det samme, om USA indgår som en selvstændig aktør, eller om det bare er en full-blown NATO-operation, du kører af op langs f.eks. Grønlands kyst. Nej, det tror jeg faktisk ikke er helt det samme. Men det er klart, at der er sammenfald af interesser.

Kl. 20:01

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Hr. Sjúrdur Skaale? Nej. Så siger vi tak til ordføreren. Der er ikke flere spørgsmål. Den næste ordfører er hr. Marcus Knuth, Konservative. Værsgo.

Kl. 20:01

(Ordfører)**Marcus Knuth (KF):**

Tak, hr. formand. Og tak til udenrigsministeren for redegørelsen, som jo kommer i forlængelse af den arktiske strategi. Jeg har glædet mig til debatten i aften. Jeg ved godt, at det er en af dem, der trækker lidt ind i de sene aftentimer. Det er jeg sikker på der ikke er nogen der har noget imod.

Danmarks deltagelse i Arktis og udviklingen i Arktis er jo om noget et område, der har bevågenhed og vigtighed især i de her dage. Og set fra sådan et mere lavpraktisk synspunkt er vi en del, der netop er vendt tilbage fra besøg i både Nuuk og Thorshavn med Det Udenrigspolitiske Nævn, så det gør det jo ekstra interessant.

Det, jeg tror vi alle sammen er enige om, er selvfølgelig, at vi ønsker en fredelig udvikling i Arktis og en udvikling, hvor spændinger og oprustning i andre dele af verden ikke bliver afspejlet. Her tænker jeg selvfølgelig især på Rusland og selvfølgelig også Kina. Det er måske lidt naivt at have det håb, men jeg tror i hvert fald, det er den retning, vi alle sammen ønsker for udviklingen i Arktis.

Vores synspunkt er, at hvis Danmark skal have den størst mulige rolle i at arbejde i retning af en fredelig udvikling i Arktis, er vi nødt til at styrke vores rigsfællesskab og stå endnu tættere sammen. Nu er det ærgerligt, at formanden og næstformanden for Nævnet ikke er her i dag – Martin Lidegaard og Michael Aastrup Jensen. Men jeg vil i hvert fald gerne sende en stor ros for det arbejde, de har sat i gang med netop at prøve at bringe udenrigsudvalg – undskyld, hvis jeg bruger det forkerte udtryk – eller sikkerhedsudvalg i vores tre rigsdele endnu tættere sammen ved at foreslå et årligt møde på det parlamentariske niveau. Det er også noget af det, jeg tror Aki-Matilda Høegh-Dam har været inde på her i aften.

Vi ser jo ofte, at på ministerniveau er der egentlig et ret tæt samarbejde, men her i Folketinget eller på det parlamentariske niveau i Grønland og på Færøerne er man ikke altid fuldt opdateret med, hvad der sker. Det kan jo netop nogle gange føre til nogle lidt ærgerlige misforståelser som dem, vi af og til løber ind i. Vi kan bare tage spørgsmålet om en radar på Færøerne, som vi diskuterede, da vi var på Færøerne for nylig, hvor man på ministerniveau havde haft en dialog, men hvor man selv ikke i Udenrigsudvalget eller Det Udenrigspolitiske Nævn havde været klar over det. Det har jo så skabt

nogle sure miner. Af den årsag mener vi fra konservativ side også, at vores nordatlantiske mandater skal have mere indflydelse i arbejdet her i Folketinget. Det gælder f.eks. nu, hvor vi har diskuteret Arktis Kapacitetspakke. Det gælder også i forhold til forsvarsforliget og de dele af forsvarsforliget, der berører Grønland og Færøerne. Der så vi gerne en øget indflydelse. Det tror jeg vil øge samarbejdet og den gode vilje, der er mellem vores landsdele.

Det får mig så hen til udviklingen i Grønland og på Færøerne. Jeg tror, vi alle sammen rullede med øjnene, da præsident Trump ville købe Grønland. Mette Frederiksen kaldte det sågar for absurd. Det var en sprogbrug, jeg i hvert fald bakkede op om. Jeg skulle til at sige, at så kan man leve med det eller lade være. Men jeg synes i hvert fald, det var et fint udtryk. Vi skal også bare passe på med, at vi ikke bliver for naive, som Mogens Jensen siger. USA er lige nu ved at åbne et konsulat i Nuuk. Det bakker vi fra vores side helhjertet op om. USA er vores nærmeste allierede – uagtet hvad Eva Flyvholm siger – især i de arktiske områder gennem mere end en menneskealder.

Jeg kan bare ikke lade være med at studse over nogle småting. Det amerikanske konsulat kommer til at have en USAID-medarbejder, lidt som man sender til et uland for at lave nogle projekter og købe sig til lidt goodwill – winning of hearts and minds, ville man sige i et krigsområde, selv om jeg godt ved, at vi ikke må tale engelsk heroppefra – men altså et projektmageri, der skal købe lidt goodwill. Det synes jeg i hvert fald er problematisk. Der er jeg enig med hr. Karsten Hønge, som siger, at der er no such thing as a free lunch – undskyld igen at bruge et fremmed sprog. Det synes jeg er lidt bekymrende, ikke af samme årsag som hr. Karsten Hønge, som er bekymret over det militære samarbejde, men jeg er bekymret over, om konsulatet også kan komme til at omgå det udenrigspolitiske samarbejde, som jo skal gå gennem København og ikke gennem Nuuk. Måske er jeg bare sortseer, men jeg håber, at udenrigsministeren vil se på det her med stor alvor i dialogen med ikke mindst den amerikanske ambassade her i København.

I samme forbindelse håber jeg selvfølgelig også, at udenrigsministeren vil se med stor alvor på forsøg fra russisk eller anden side på også at etablere et konsulat ud over det amerikanske og det, der eventuelt kunne komme fra EU's side. Ud over de her små sure opstød fra konservativ side ønsker vi selvfølgelig et endnu tættere samarbejde med USA og med vores andre allierede i NATO, og vi ønsker et endnu tættere samarbejde i rigsfællesskabet.

Kl. 20:06

Der er jeg langt hen ad vejen enig med hr. Søren Espersen i, at et tættere rigsfællesskab er en god ting. Der ser vi jo en særlig positiv ting, nemlig åbningen af de to nye lufthavne i Ilulissat og i Nuuk, der med lidt forsinkelse åbner i 2024. For når man kan flyve direkte fra København til i hvert fald de to byer uden at skulle hele vejen forbi Kangerlussuaq, tror jeg, at vi har mulighed for at åbne et nyt kapitel i samarbejdet mellem Grønland og Danmark i forhold til alt fra familier, der kan besøge hinanden på ganske kort basis – en weekend, eller hvad det kan være – til arbejde mellem de to rigsdele eller skoler, der kan komme op uden den her evige lange tur, som nogle gange kan tage helt op til flere dage.

Så med disse ord vil jeg sige, at ja, vi er bekymrede over udviklingen sikkerhedsmæssigt i Arktis, men når det kommer til rigsfællesskabet, ikke mindst i forhold til Grønland, håber vi, at de nye lufthavne vil åbne muligheden for et endnu tættere samarbejde.

Kl. 20:07

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen spørgsmål. Nye Borgerlige er her ikke, Liberal Alliance er her heller ikke, Frie Grønne er her heller ikke, og Kristendemokraterne er her heller ikke. Så er vi nået til fru Aaja Chemnitz Larsen, IA. Værsgo.

(Ordfører)

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Med klimaforandringer og international interesse for Grønland og Arktis ser vi en international opmærksomhed som aldrig før. Lokalt kommer det konkret til udtryk, ved at USA og EU vil have repræsentationer i Nuuk. Økonomiske investeringer i Grønland er yderst velkomne, men hvad vil vi egentlig på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område både hjemme i Grønland, men også her i rigsfællesskabet? Svarene blæser stadig væk i vinden. Selv om vi har en fælles politik mellem Grønland, Færøerne og Danmark på det udenrigspolitiske område, er der brug for, at vi lægger en klar strategisk linje frem mod 2030. Det er nødvendigt, at vi i Grønland og i fællesskab med resten af rigsfællesskabet selv dikterer udviklingen i vores del af Arktis, og derfor kommer vi her med en række prioriteringer til en kommende strategi.

Det arktiske arbejde skal klart styrkes. Et møde mellem ministre hvert andet år i Arktisk Råd er ikke tilstrækkeligt. Vi ved godt, at der findes seks forskellige arbejdsgrupper, som meget teknisk samarbejder imellem de arktiske stater, men sammenligner vi det med andet internationalt samarbejde, mener vi, at det arktiske arbejde i Arktisk Råd bør styrkes frem mod 2030, og at der bør afsættes endnu flere midler til det arbejde. Arktisk Råd har allerede besluttet sig for en strategi frem mod 2030 under det islandske formandskab, og frem mod at rigsfællesskabet overtager formandskabet for Arktisk Råd – jeg mener, at det er i 2025 – bør man forberede en styrkelse af rådet i tråd med den her strategi.

Der var for nylig flere af os, der deltog i Arctic Circle på Island, og som formand for Arktiske Parlamentarikere afholdt jeg sammen med Arctic Economic Council en session, hvor også udenrigsministeren deltog i debatten. Jeg vil gerne takke udenrigsministeren for at bakke op om vores event og for at bidrage til en rig debat om bæredygtig økonomisk udvikling i Arktis. Til eventet underskrev arktiske parlamentarikere og Arctic Economic Council a memorandum of understanding – jeg beklager de mange engelske ord – som har til hensigt at tiltrække internationale investeringer til Arktis. Det arbejde er vi i gang med at følge op på.

Et vigtigt område inden for udenrigspolitikken er det internationale arbejde for oprindelige folk. Grønland er det eneste land i Arktis, hvor både FN's deklaration for oprindelige folk og ILO-konvention nr. 169 er tiltrådt. Det synes jeg er ret tankevækkende. Der-til kommer, at Danmark betaler en lang række internationale ting, bl.a. Indigenous Peoples Secretariat under Arktisk Råd, og til en lang række andre tiltag, bl.a. UArctic-universiteternes samarbejde i Arktis. Vi bør yderligere fremme den indsats og gøre mere for at fremme oprindelige folks rettigheder i fællesskab, herunder også opfordre de andre stater til at styrke deres arbejde for oprindelige folk. Inden længe bliver ICC Greenland også leder af ICC's internationale arbejde for oprindelige folk, og det bør også blive støttet af Udenrigsministeriet, ligesom det også bør støttes af naalakkersuisut.

I Grønland er det vigtigt, at vi øger antallet af frihandelsaftaler. Dem har de en del af på Færøerne, og de er en stor rollemodel for os, og vi følger derfor med i den udvikling, som de har på Færøerne. På den måde kan man være med til at øge Grønlands eksport og samhandel med lande omkring os. Den udvikling kan vi være med til at støtte, ikke mindst ved at sikre, at der er en stabil regeringsførelse hjemme i Grønland og en troværdig ledelse, for momentum er virkelig nu, når vi snakker om interesse udefra og om mulighederne for øgede internationale investeringer.

Kombinationen af erhvervsudvikling og uddannelse er helt central for at skabe vækst og velstand i Grønland. Både erhvervspolitikken og uddannelsespolitikken er hjemtagne områder, men vores fælles erfaringer har vist os, at erhvervspolitik hurtigt kan blive sikkerhedspolitik, og den kompetence ved vi stadig væk ligger i

Danmark. Det er sikkert ikke sidste gang, at vi kommer til at se, at stormagterne kommer til at have en interesse for Grønland og på den måde tænde den interne debat om, hvor grænsen mellem erhvervspolitik og sikkerhedspolitik ligger. Der mener jeg vi er nødt til at være meget mere på forkant med. Kan vi f.eks. frit indgå frihandelsaftaler med alle de lande, vi ønsker? Og hvis man siger nej til investeringer i kritisk infrastruktur til f.eks. Kina, bør det så efterfølges af et alternativ f.eks. fra dansk, europæisk eller nordisk side? Disse gråzoner mellem erhvervs- og sikkerhedspolitik må ikke blive en glidebane, så vi mister selvbestemmelse på hjemtagne områder i Grønland.

Kl. 20:13

Netop derfor er en tæt dialog i det nyetablerede kontaktudvalg mellem vores lande helt, helt afgørende. Ligeledes skal vi også sikre, at der er en tættere dialog mellem de tre parlamenter – det vil vi rigtig gerne bakke op om fra IA's side.

Vi gør, hvad vi kan fra Grønlandsudvalgets side, og vil vi gerne gøre endnu mere, sådan at vi på sigt kan være med til at sikre, at det her bliver en formaliseret mekanisme, hvor man inddrager hinanden og har den tætte dialog, også parlamenterne imellem. Åben og konstruktiv dialog er afgørende for, at de interessekonflikter, som der kan være internt, er noget, vi løser internt, så vi kan stå stærkt udadtil. Det er super vigtigt for at kunne føre en stærk udenrigspolitik. På den måde opnår vi mest til gavn for alle parter.

Grønland udgør 20 pct. af det geografiske område i Arktis, og vi er samtidig det eneste arktiske land, som ikke har en arktisk strategi. I det perspektiv er det påfaldende, at et land som Italien har en arktisk strategi, og at Frankrig også begynder at vise interesse for Grønland som en del af det arktiske område.

Grønland skal selvfølgelig have sin egen arktiske strategi, som skal sætte retningen for udenrigs- og sikkerhedspolitikken, og derefter skal vi hurtigst muligt også have en fælles arktisk strategi på plads. Vi ser gerne, at det her arbejde sættes i gang hurtigst muligt, og gerne inden året går på hæld. Vores kollegaer i Inatsisartut skal drøfte den udenrigspolitiske redegørelse den 18. november, og med disse debatter mener jeg sådan set, at der er et rigtig godt grundlag for at lægge en fælles strategisk linje, både hjemme i Grønland, men sådan set også her i Folketinget i samarbejde med Grønland og Færøerne.

Ud over erhvervspolitik bør den kommende arktiske strategi også satse stort på forskning og internationalt samarbejde om forskning i Arktis. Med hiv og sving har vi fået afsat penge til etablering af et udenrigspolitisk forskningscenter, som har fået navnet Nasiffik, som betyder udkikspost på dansk, og som åbner officielt nu på torsdag i Nuuk i Grønland. Det er et område, som virkelig rykker, og hvor det er enormt vigtigt, at vi sikrer, at vi også er med til at styrke indsatsen og styrke vores viden i Grønland. Det handler om strategisk kapacitetsopbygning i det grønlandske samfund, hvis vi gerne vil byde kvalificeret ind i forhold til udenrigspolitikken i fremtiden.

I Grønland udklækker vi flere og flere ph.d'er og postdoc'er. Det er rigtig, rigtig positivt, og den udvikling vil en arktisk strategi kunne være med til at understøtte, så vi på den måde kan få underbygget den lokale udenrigspolitiske kompetence og dermed Grønlands udenrigspolitiske kompetence. For viden om udenrigs- og sikkerhedspolitik er vigtig, for at Grønland kan spille en langt større rolle på en endnu bedre måde i fremtiden. Det er oplagt, at vi får udbygget Nasiffik i årene, der kommer.

Med de ord vil jeg gerne sige tusind tak for redegørelsen. Jeg glæder mig rigtig meget til debatten og også til de spørgsmål, der forhåbentlig kommer. Mange tak.

Kl. 20:16

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ja, der er i hvert fald to, der vil stille spørgsmål. Den første er fru Eva Flyvholm.

Kl. 20:17

Eva Flyvholm (EL):

Først og fremmest tusind tak til ordføreren for det store arbejde, jeg synes der bliver gjort for også at oplyse os andre om, hvad der foregår. Jeg synes i hvert fald altid, at ordføreren er en god kilde til viden og inspiration at læne sig op ad, og nu har vi også lært, at Italien ovenikøbet har en arktisk strategi – det må jeg sige var nyt for mig.

Men i forhold til det om forskningen er jeg helt enig i, at det skal indarbejdes, og også at Nasiffik gerne skulle blive en mere permanent og udbygget institution, som vi kan samarbejde med i de kommende år.

I forhold til det her spørgsmål om nedrustning, som vi også lige berørte før, vil jeg egentlig gerne ligesom høre ordførerens tanker om, hvordan man bedst på en eller anden måde kan skabe det her overblik over, hvad der foregår der – og det er jo helt berettiget, at man gerne vil have et bedre overblik – men at man på den anden side laver aktiviteter, som reelt ikke leder til oprustning. Det kunne være dejligt med lidt flere tanker om det.

Kl. 20:18

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 20:18

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg hører sådan set ret bredt, at der er et ønske om lavspænding. Det er i hvert fald ikke kun i den her debat, men sådan set i folketingsdebatter generelt, og jeg tror bare, at det er super vigtigt, at vi bliver ved med at have den her dialog, og at vi har nogle fora, hvor vi ligesom giver vores mening til kende, for det er jo selvfølgelig udgangspunktet.

Så tænker jeg også på det her med den tætte dialog, og det er måske der, hvor parlamenterne lidt udestår. Altså, det er lidt tilfældigt, hvordan Det Udenrigspolitiske Nævn f.eks. snakker med udenrigspolitisk udvalg derhjemme i Inatsisartut, og der kunne jeg godt tænke mig, at man formaliserede tingene, for på den måde kan man også være med til at høre, hvad det egentlig er, folk er optaget af hjemme i Grønland – og der er det klart lavspænding og nedrustning i Grønland. Det taler jo lidt imod alt det, der foregår omkring Grønland, så på den måde bliver Grønland lidt et objekt, og der synes jeg bare, at Grønland skal være mere i førertrøjen.

Kl. 20:19

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Fru Eva Flyvholm.

Kl. 20:19

Eva Flyvholm (EL):

Jeg er meget enig i den betragtning. Der foregår netop nogle forsøg på ligesom at koordinere det samarbejde bedre, men hvis der er noget, vi ligesom konkret kan gøre for at styrke det, så kom endelig gerne med et bud på det. Men det er jo nogle gange også vanskeligt i den helt konkrete afvejning. En ting er at snakke om lavspænding f.eks., og der foregår jo flere øvelser fra russisk side, men også fra amerikansk, dansk og NATO's side tror jeg man i de kommende år vil komme til at se flere militærøvelser f.eks., men hvordan man vil lægge snittet i den udvikling ...

Kl. 20:19

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ja tak, så er det ordføreren.

Kl. 20:19

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Altså, jeg tror, at jo flere interesser, der er på spil, jo større potentiale er der også for konflikter, og det er jo lidt den situation, Grønland står i. Jeg synes, vi hopper lidt fra tue til tue. Så kommer EU og siger: Vi er interesseret i det her, og vi har de her krav. Og så kommer amerikanerne og siger: Vi er interesseret i det her. Det er egentlig der, hvor jeg godt kunne tænke mig at vende den der situation om, så det egentlig er Grønland, der har en diskussion og får klarlagt, hvad det er, man egentlig vil. Er det lavspænding, og er det det, som alle partier i Grønland gerne vil? Det er sådan set det, jeg savner lidt i den debat også.

Kl. 20:20

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Så er det hr. Karsten Hønge.

Kl. 20:20

Karsten Hønge (SF):

I dag har vi jo som så ofte før mest talt om stormagterne USA, Rusland og Kina, når det handler om Arktis. Nu har fru Aaja Chemnitz Larsen selv nævnt Italien, men vi kan i hvert fald konstatere, at to sådan semi-stormagter, altså Frankrig og UK, jo har massive interesser i Arktis og på forskellige måder prøver at få foden indenfor, hvor de kan komme til det. De lægger jo ikke skjul på deres arktiske ambitioner. Og det, jeg godt kunne tænke mig at spørge om, er: Hvordan ser fru Aaja Chemnitz Larsen processen frem til, at vi får lavet en fælles arktisk strategi? For vi kan konstatere, at rundt om os forholder alle mulige magter sig til Arktis, og vi står og holder hinanden sådan lidt i skak, oplever jeg – de tre lande Grønland, Færøerne og Danmark. Men hvordan ser fru Aaja Chemnitz Larsen en køreplan for, hvordan vi så kommer frem til at få lavet en arktisk strategi?

Kl. 20:21

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 20:21

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg kan sige, at jeg jo har en tæt dialog med mit eget parti hjemme i Grønland, og der har jeg også lagt nogle ting klart frem og sagt, at det her kunne være en vej, man kunne gå i forhold til udenrigs- og sikkerhedspolitikken, for ligesom også at være med til at presse lidt på for, at tingene kommer til at gå lidt hurtigere. Jeg har også meldt tilbage, at vi har haft drøftelser i Grønlandsudvalget, og presset, i forhold til at vi får lavet en strategi, bliver større og større i Folketinget – forståeligt nok. Og derfor synes jeg også, at vi er nødt til at have en ret kort proces, fordi vi har gået og ventet rigtig, rigtig lang tid. Valget i Grønland var i april måned, så der er behov for, at vi ret hurtigt får lavet en strategi for Grønland og derefter en fælles strategi, og det haster altså.

Jeg synes, det er vigtigt, for ellers er det os alle sammen, der hopper lidt fra tue til tue. Så hvis vi gerne vil styre udviklingen i Arktis, er det os, der skal sige, hvilken vej vi gerne vil gå, og hvad vi siger ja til, og hvad vi siger nej til.

Kl. 20:22

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Hr. Karsten Hønge.

Kl. 20:22

Karsten Hønge (SF):

Ja, eller fra isflage til isflage.

Men hvordan ser fru Aaja Chemnitz Larsen muligheden for det? Er ambitionen, at det er naalakkersuisut, der sammen med den danske regering skal sætte sig sammen, eller skal initiativet komme fra naalakkersuisut? Eller forventer fru Aaja Chemnitz Larsen, at det er noget, som parlamentarikere skal tage initiativ til?

Vi har nu igennem lang tid talt om det, og vi kan måske blive uenige om strategien – gad vide, om vi bliver det; det er jo ikke til at vide. Men indtil nu føler vi os alle sammen mere eller mindre frem for overhovedet at finde processen i det. Så hvordan kan det ske?

Kl. 20:23

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 20:23

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Min oplevelse er, at naalakkersuisut rigtig gerne vil lave en udenrigspolitisk strategi og også forstår, at det er vigtigt, at det sker hurtigt. Og så skal man selvfølgelig mellem naalakkersuisut og regeringen tale sammen og tale sig til rette, i forhold til hvad det er for en linje, der skal lægges. Jeg mener, at vi som Folketing skal inddrages igen, for det er rigtig lang tid siden, vi er blevet inddraget, og det er vigtigt, at vi også ved, hvad det er, der foregår, og at vi ikke pludselig læser det i avisen, men at Folketinget også føler sig inddraget i forhold til udarbejdelsen af kongerigets arktiske strategi.

Kl. 20:23

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Så er det hr. Christoffer Aagaard Melson.

Kl. 20:23

Christoffer Aagaard Melson (V):

Mange tak for talen, og også mange tak for samarbejdet til daglig, som er rigtig godt. Det her er også til det med den udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi, som ordføreren lægger vægt på at man selv vil lave i Grønland, inden der ligesom skal laves en fælles strategi. Vi har jo den holdning i Venstre, at grunden til, at rigsfællesskabet er stærkt, er, at vi står sammen. Vi er et lille land, sammen med rigsfællesskabet er vi et stort land, Færøerne og Grønland er sammen med os også et økonomisk stærkere land og ikke kun et stort land. Det her er noget, jeg sådan set er lidt interesseret i.

Det er til det, ordføreren siger med, at man vil lave en udenrigspolitisk og sikkerhedspolitisk strategi først for Grønland: Er det noget, man koordinerer med den danske regering, eller hvordan forstiller man sig det? Er det nogle sikkerhedspolitiske tiltag, man selv vil lave, eller forventer man, at regeringen vil udføre de sikkerhedspolitiske tiltag, efter man har vedtaget dem i Grønland? Eller hvordan ser man på det? Hvad er det for nogle ting, man vil ind på?

Kl. 20:24

Den fg. formand (Bent Bøgsted):

Ordføreren.

Kl. 20:24

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak. Historisk set tror jeg ikke, at politikerne, dengang man sidste gang lavede kongerigets arktiske strategi, altså den, der gjaldt frem til 2020, nødvendigvis brokkede sig så meget over, at den kom. Det er min oplevelse i dag, at vores politikere er noget mere selvbevidste og gerne vil være med til at sætte den retning. Og som sagt, er Grønlands udenrigspolitiske strategi fra 2011. Der er altså virkelig sket mange ting siden, og jeg synes, det er vigtigt, at man får gjort sig nogle overvejelser. Min oplevelse er, at det store, brede flertal i Grønland i udenrigspolitisk udvalg og blandt partierne sådan set gerne vil nogenlunde det samme, som vi også taler om herinde: Lav-

spænding, fokus på forskning, klima og erhvervsudvikling. Det tror jeg sådan set er nogle af de samme tendenser, man vil se hjemme i Grønland. Så jeg tror sådan set ikke, man skal være så bekymret for den del, og jeg er helt sikker på, at det bliver koordineret mellem naalakkersuisut og regeringen, såfremt der er nogle udenrigspolitiske og sikkerhedspolitiske aspekter i Grønlands egen udenrigspolitiske strategi.

Kl. 20:25

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Hr. Christoffer Aagaard Melson.

Kl. 20:25

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for svaret. Det er sådan lige opfølgende. Der er også en sikkerhedspolitisk strategi, og hvis der nu er nogle ting fra Grønlands side, hvor man, når man snakker med de andre rigsdele bagefter og skal lave en fælles strategi, får input fra f.eks. regeringen om, at man fra dansk eller færøsk side økonomisk eller militærfagligt ikke mener, at det er specielt klogt med det, man er kommet frem til i Grønland – det gør man nok ikke, men hvis man nu gjorde det – er man så villig til at rykke sig bagefter? Eller er det ligesom noget, der ligger hugget fast i granit, at det skal være en del af den fælles arktiske strategi, også det, der kommer ud af den grønlandske?

Kl. 20:26

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 20:26

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak. Altså, først og fremmest ved jeg jo sådan set ikke, om kongerigets arktiske strategi også kommer til at have et sikkerhedspolitisk aspekt i sig. Det tænker jeg at ministeren bedre kan svare på. Men jeg tænker da helt sikkert, at man vil samarbejde Grønland og Danmark imellem, hvis der var nogle af de elementer. Det er selvfølgelig svært for mig at stå her og sige, præcis hvad den kommer til at indeholde, men jeg kan sige, hvad jeg synes den bør indeholde, og det har jeg også givet klart udtryk for over for mine partifæller hjemme i Grønland, for ligesom at være med til at sætte lidt fut i den proces, som jeg synes bør gå hurtigt.

Kl. 20:26

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Så er det hr. Mogens Jensen.

Kl. 20:26

Mogens Jensen (S):

Tak til fru Aaja Chemnitz Larsen for en – synes jeg – rigtig god tale, og i øvrigt tak for det arbejde, som ordføreren laver sammen ordføreren fru Aki-Matilda Høegh-Dam fra Grønland i Folketinget. Jeg synes jo selvfølgelig også, det var interessant allerede her at høre nogle bud fra ordføreren på, hvad man kunne tænke sig skulle indgå i en fælles arktisk strategi for kongeriget, og en af de ting, jeg bemærkede i, var jo ønsket om at styrke Arktisk Råd. Nu har Grønland jo også på vegne af hele kongeriget fået en stærkere position i Arktisk Råd, både i forhold til repræsentation og i forhold til at underskrive aftaler osv., som jeg selvfølgelig også synes er positivt.

Men kunne ordføreren uddybe lidt yderligere, hvad det er for ting, som ordføreren kunne se der skulle til, for at man kan styrke Arktisk Råd?

Kl. 20:28

Den fg. formand (Bent Bøgsted):
Ordføreren.

Kl. 20:28

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak, også tak for de pæne ord og tak for samarbejdet. Det er jo nærmest en lidt umulig konstruktion at repræsentere sit land næsten 4.000 km væk fra der, hvor man kommer fra, og der, hvor man repræsenterer sit land. Altså, det er en svær opgave, og jeg synes jo også bare, det er vigtigt at få sagt, at vi både skal bygge bro, at vi skal forsøge at fortælle, hvordan det er at komme fra Grønland, og at vi skal forsøge at tale i et sprog, som I også forstår, og i en virkelighed, som I også forstår. Så det er en vigtig opgave, men nogle gange også en lidt svær opgave, synes jeg, at være så langt væk hjemmefra en stor del af tiden. Nu skal jeg hjem til Grønland her lige om lidt, så det glæder jeg mig rigtig meget til.

I forhold til Arktisk Råd kan man jo bare kigge på Nordisk Råd her de sidste par dage, og der er jo mange, der har holdninger til, om Nordisk Råd er en effektiv organisation, eller om man kunne gøre det bedre. Men man kan jo se, hvor mange ansatte der er i Nordisk Råd, man kan se, hvor mange initiativer der trods alt bliver taget, og hvor mange puljer der bliver afsat under Nordisk Råd. Måske kunne man forestille sig noget af det samme under Arktisk Råd.

Kl. 20:29

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Mogens Jensen.

Kl. 20:29

Mogens Jensen (S):

Jeg har jo selv arbejdet mange år i Nordisk Råd, og det er selvfølgelig på mange måder en stærk konstruktion. Men der har vi jo også debatter om, hvordan du yderligere kan styrke Nordisk Råd-konstruktionen. Så selv der synes jeg jo måske ikke, at man har svaret på, hvad Arktisk Råd kunne udvikle sig til, men jeg glæder mig til at have debatten om, hvordan vi kan gøre Arktisk Råd stærkere og glæder mig til at høre flere synspunkter på det.

Kl. 20:30

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Værsgo.

Kl. 20:30

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak. Man kunne jo tage et emne som mental sundhed, f.eks. de mange selvmord, vi har i Grønland, som sådan set også er noget, vi deler med vores frænder i Alaska og i Nunavut. Jeg mener sådan set, at havde man en pulje til børn og unge, hvor man kunne forebygge selvmord i Arktis, så ville det da være superrelevant at lave en fælles indsats i forhold til det. Det samme med klimaet. Det er virkelig noget, som vi deler i Arktis, og det ville være oplagt at se på, om vi kunne styrke det arbejde mere. Investeringer udefra og en bæredygtig økonomisk udvikling er helt centrale områder, som man kunne arbejde konkret videre med.

Kl. 20:30

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det, og tak til ordføreren. Så går vi videre i ordførerrækken til Aki-Matilda Høegh-Dam. Værsgo.

Kl. 20:30

(Ordfører)

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak for ordet. Jeg vil lægge ud med at anerkende, at det var international inuit-dag for et par dage siden. Inuit er det arktiske folk, som er repræsenteret i kongeriget, og det er derfor relevant at minde om, at der er en international fejring, som gør opmærksom på inuits selvbestemmelse og på styrkelse af denne stemme.

Siumut har altid kæmpet for, at den arktiske befolkning inden for kongeriget skulle have den primære stemme om Arktis. Siumut har af flere omgange krævet en mere rimelig repræsentation i Arktisk Råd, og derfor vil Siumut også gerne tilslutte sig, at Socialdemokratiet har lyttet, både under gruppemøder, men også mellem hinanden i regeringer og parlamenter. For nu har Grønland fået en meget mere fremtrædende rolle i Arktisk Råd, så det går i den rigtige retning.

Man skal ikke undervurdere, hvor stor en betydning inddragelse og selvbestemmelse har for samarbejdet mellem de forskellige folkefærd, vi er i kongeriget. Det er en essentiel kerneværdi i demokratiske lande og skal derfor ikke gå uden om rigets strukturelle og administrative udvikling. Lige nu har vi også en selvstyrelov, der forklarer samarbejdet og ansvarsfordelingen samt samarbejdet mellem Grønland og Danmark. Her står det beskrevet, hvorledes regeringerne skal samarbejde. Der står dog intet om, hvordan parlamentarikerne i landene skal samarbejde.

Der kan opstå udfordringer også for det arktiske samarbejde, og det kan konkret blive eksemplificeret her under forhandlingerne med den arktiske kapacitetspakke. Det var netop en af de aftaler, der blev lavet i et bredt samarbejde mellem Folketingets partier, men der var mangelfuld inddragelse af både grønlandske folketingsmedlemmer, naalakkersuisut og Inatsisartut.

Derfor mener vi i Siumut, at et folketingsråd i Inatsisartut vil gavne den demokratiske proces i kongeriget. Sådan et råd skal fra det grønlandske parlament inddrages og søges rådgivning hos, hver gang Folketinget har noget med Grønland at gøre. Det gælder også, når Folketingets partier bliver inviteret til forhandlinger om Grønland eller Arktis. Ved også at invitere et folketingsråd vil man nemlig sikre sig, at alle grønlandske partier bliver hørt og ikke kun de to, der sidder i Folketinget.

Alt andet lige kører udviklingen i Arktis på fuldt drøn, og det betyder også, at behovet for at sikre et reelt ligeværdigt samarbejde kun lige er påbegyndt, og her ser nogle partier denne udvikling med mere selvbestemmelse til kalaallit som en katastrofe. Her mener jeg klart, at Danmark lige nu står forrest til at vise, at vi ikke er bange for det demokrati, og at vi ikke er bange for at diskutere de udfordringer, vi har mellem os. Danmark viser hermed tillid til de oprindelige arktiske folk, hvilket tværtimod styrker samarbejdet uanset ønsket om statsdannelse. Og det er derfor, vi ikke skal stoppe her.

Det danske kongerige har i dag f.eks. en arktisk ambassadør, og vi har også fra Folketinget en arktisk delegation. Danmarks arktiske ambassadør skal jo også repræsentere Grønland, Færøerne og Danmarks interesser i Arktis over for resten af verden, og i betragtning af, at grønlandere – inuit – er det arktiske folk i kongeriget, opfordrer vi derfor danske politikere til at sikre, at den eventuelle næste arktiske ambassadør også kan blive repræsenteret af det arktiske folk.

Misforstå mig ikke: Der foregår en positiv udvikling i form af større albuenum til Grønland. Bl.a. tager Siumut med kyshånd imod det nyoprettede kontaktudvalg mellem vores regeringer, der skal behandle udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik, og byder det varmt velkommen.

Jeg ville dog ønske, at man fra Folketinget holder op med at pege fingre ad andre lande som f.eks. USA for at være på charmeoffensiv, når man bagefter af den årsag giver mere anerkendelse og albuenum til Grønland. Disse positive udviklinger for mere selvbestemmelse kunne være sket, uden at det skulle fremprovokeres af eksterne aktører. Og hertil kommer min pointe: Lad endelig være med at stoppe denne gode udvikling, lad være med at vente på den næste eksterne udvikling, som man kalder for charmeoffensiv, for det gør, at man fra dansk side ser en mening i at gøre rigsfællesskabet mere demokratisk og ligeværdigt.

KI. 20:35

Så kom det i forkøbet; det vil kun gavne vores samarbejde. Men der skal intet legitimt samarbejde være med andre lande i Arktis på vegne af kongeriget, hvis ikke det arktiske folk inddrages tilstrækkeligt.

Siumut mener, at kalaallit kan inddrages mere i kongerigets arbejde i Arktis, idet vort folk kan bidrage med lokal viden og ekspertise. Eksempelvis er en stor befolkningsgruppe, som er eksperter i at køre hundeslæde, også dem, som har oplært den danske befolkning i at køre hundeslæde med Siriuspatruljen. Det er også værd at nævne, at inuit – altså grønlandere – her med fordel kan inddrages til at suverænitetshåndhæve f.eks. Nordøstgrønland gennem et samarbejde med Siriuspatruljen. Med det glæder jeg mig også til en fortsættelse af debatten, og tak for ordet.

KI. 20:37

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er en kort bemærkning til hr. Karsten Hønge.

KI. 20:37

Karsten Hønge (SF):

Jeg vil gerne høre, hvordan fru Aki-Matilda Høegh-Dam vurderer Færøernes placering. Altså, er Færøerne en arktisk stat? Er færingerne et arktisk folk, og hvilken rolle skal de spille i udarbejdelsen af en arktisk strategi?

KI. 20:37

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

KI. 20:37

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

For det første er det værd at anerkende, at både Grønland og Færøerne ikke er anerkendt som stater, og det er bl.a. derfor, vi diskuterer statsdannelse. Og i kongeriget er det kun det danske folk og det grønlandske folk, som er anerkendt som et folkefærd, og derved kan jeg ikke sige noget om et færøsk folk. Men når det handler om Arktis, er det klart både naalakkersuisuts og Siumuts politik derved, at Grønland er en del af Arktis. Og så kan man diskutere, om et folkefærd, der ikke bor ved Arktis, kan være anerkendt som et arktisk folk, altså om man er anerkendt som et folk for sig selv.

KI. 20:38

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Karsten Hønge.

KI. 20:38

Karsten Hønge (SF):

Jeg skal bare lige høre: Er færingerne ikke anerkendt som et folk?

Jeg troede, at færingerne var et folk.

Man vil bruge ordet stat. Jeg bruger det faktisk i en anerkendelse af, at når Danmark samarbejder med Færøerne og Grønland, kan vi lige så godt omtale dem som det, de er, nemlig nationer, folk, og hvad det nu kan være, inden for det fællesskab, vi nu har i rigsfællesskabet.

Men jeg vil gerne spørge igen, for jeg fik ikke noget svar på det: Hvordan vurderer fru Aki-Matilda Høegh-Dam Færøerne? Er det en arktisk stat, er det et arktisk folk? Med hvilken ret deltager de i udarbejdelsen af en arktisk strategi? Ordføreren behøver ikke at henvise til alle mulige andre partier – hvad mener ordføreren egentlig?

KI. 20:38

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Der blev ikke henvist til andre partier. Jeg sagde meget klart, at Siumut siger, at det arktiske folk er det folk, der bor i Arktis, og det er grønlænderne.

Kl. 20:38 strukturelle omkring inddragelsesprocessen i opbygningen af en arktisk strategi. Den skulle langt mere have inddraget de forskellige folk, hvis man kan sige det sådan, i kongeriget.

Kl. 20:41

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så er det hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 20:38 **Formanden (Henrik Dam Kristensen):**
Så er det hr. Mogens Jensen.

Kl. 20:41

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det. Grundtvig siger: »Til et folk de alle høre/som sig regne selv dertil«. Selvfølgelig er færingerne et folk. Det er da fuldstændig oplagt. Jeg ved ikke, hvilken formalisme eller formalitet der tales om her, men selvfølgelig er færingerne et folk.

Det, jeg vil spørge om, er: Ser ordføreren nogle forskelle i interesser mellem Danmark og Grønland, når det gælder et område eller en specifik sag, som måske kunne komme i klemme, når det gælder om at udarbejde en fælles strategi for hele riget? Er der nogle steder, hvor Grønland og Danmark har helt forskellige interesser?

Kl. 20:38 **Mogens Jensen (S):**
Også herfra skal der lyde en tak til fru Aki-Matilda Høegh-Dam for, synes jeg, godt samarbejde og også for en god tale.

Nu havde vi lige en drøftelse tidligere om hele processen i forbindelse med tilblivelsen af den arktiske kapacitetspakke, hvor jeg også hørte ordføreren sige, at man der gerne ville have været inddraget på en anden måde, og det må vi selvfølgelig tage ved lære af. Men jeg vil gerne høre ordførerens vurdering af det, der så er kommet ind i pakken. Jeg synes, at der er mange elementer, der også vil være til gavn for Grønland. Er ordføreren enig i det?

Kl. 20:42

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 20:42

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 20:39

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Til det første skal der siges, at der blev henvist til folkeretten. Det er først for nylig, når det gælder selvstyreloven, at det grønlandske folk blev anerkendt af folkeretten. Mig bekendt er det ikke blevet anerkendt andre steder i riget.

Når det så er sagt, vil jeg til spørgsmålet om den arktiske strategi sige, at jeg synes, det er ret vigtigt at pointere, at det er min oplevelse, at alle partier i Grønland på en eller anden måde stod sammen og sagde: Vi bliver altså nødt til at have vores egen arktiske strategi, inden vi laver en fælles. Den debat skulle vi have haft lang tid før. Jeg tror, at det i den sidste ende handler om mere inddragelse, mere forståelse og mere dialog, og så kan man altid komme ind på, hvad det er for nogle specifikke og konkrete ting, som de enkelte partier måske vil være uenige om. Men så kan man altid finde noget, man er fælles om.

Kl. 20:39

Kl. 20:40

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Sjúrdur Skaale.

Kl. 20:40

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det svar. Jeg mener bare, at nogle gange taler man om forskellige interesser, men det bliver meget sjældent konkret. Jeg har personligt lidt svært ved at se, hvilke overordnede politiske ambitioner eller værdier der skulle være forskel på mellem det, man ønsker i Grønland og Danmark. Jeg har aldrig helt konkret fået at vide, hvad det skulle være eller kunne være.

Kl. 20:40

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 20:40

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Det tror jeg også vi kommer til at komme ind på, når vi ser den grønlandske arktiske strategi. I min forståelse handler det ikke så meget om, hvad der skiller os. Jeg tror mere, det handler om det

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Jeg synes personligt, at det er en god aftale for Grønland. Jeg synes helt klart, at det er en aftale, som vil gavne rigsfællesskabet i sin helhed, men også den måde, vi handler på i Arktis.

Til gengæld synes jeg også, at en inddragelse i den her proces kunne have gjort, at vi ikke havde behøvet at opleve den forskrækkelse – hvis man kan sige det sådan – der opstod derhjemme. Det var nemlig også min opfattelse, at der var stor forståelse og dialog både i naalakkersuisut og Inatsisartut, men det fandt jeg så hurtigt ud af ikke var tilfældet, da der kom en masse ud gennem de sociale medier fra parlamentarikere, og hvad ved jeg.

Så det, jeg prøver på at sige, er, at vi altså bare står bedst sammen, når der er den her større grad af inddragelse. Og så vidt jeg kan se, har forsvarsministeren også i langt højere grad inddraget naalakkersuisut og sidenhen også forsøgt at gøre det med Inatsisartut, og det har jo også båret frugt, i form af at vi har set en meget større positiv reaktion på de politikker, der er kommet fra forsvarsministerens side siden da.

Kl. 20:43

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Mogens Jensen.

Kl. 20:43

Mogens Jensen (S):

Det anerkender jeg også. Det, der måske kunne være opbyggeligt, er jo også, om man allerede på nuværende tidspunkt kunne sige: Jamen der er ting her, vi fra grønlandsk side synes man godt kunne have fokus på i næste ombæring, hvor vi skal diskutere, hvad der er behov for af ressourcer til det arktiske område. Det kunne være, der allerede var ønsker af den type, der kunne komme frem her fra ordførerens side.

Kl. 20:43

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 20:43

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Bare et enkelt eksempel på det er, hvordan man diskutererede, at nogle af de operationer også kunne være sket i et større samarbejde med

f.eks. Air Greenland, som også har stort kendskab til, hvordan det netop foregår med både inddragelse af befolkningen, hvor man også øger arbejdskraften, og inddragelse af de operative systemer, der allerede er, så man ikke behøver at bruge så mange økonomiske ressourcer på det. Men jeg synes godt, at man kunne have inddraget nogle af de her debatter endnu mere, inden man lavede sådan en kapacitetsaftale, og om det så blev Air Greenland eller ej, kan man ikke sige noget om, men det er mere det, at man også tog den debat.

Kl. 20:44

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Søren Espersen.

Kl. 20:44

Søren Espersen (DF):

Det er bare lige en bemærkning til ordførerens bemærkninger om søværnets Siriuspatrulje. Det er jo ikke sådan, at grønlandske unge bliver holdt væk fra den. Mig bekendt er der ikke ret mange, der søger, og faktisk mener jeg ikke, at jeg nogen sinde har hørt om nogen, der har søgt, og hvis det er, at de så endelig søger, skal de jo igennem den samme uddannelse, som de danske soldater skal. Så jeg synes bare, det er væsentligt at sige, at der ikke er nogen, der har forsøgt at holde grønlandere væk fra at være med i Siriuspatruljen. Jeg tror, det ville blive modtaget med kyshånd i søværnet, hvis der var flere grønlandere, der meldte sig til militærtjeneste i det hele taget.

Kl. 20:45

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 20:45

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Jeg synes bare, det er vigtigt at pointere, at der er rigtig mange, der ellers er interesseret i f.eks. at komme med Siriuspatruljen, hvilket er hundeslæde i Nordøstgrønland. Men jeg synes også, det er vigtigt at anerkende, at når Grønland er et folk for sig selv, skal man også have lov til at gøre det under sit eget flag, og det er netop en af de diskussioner, vi har haft med bl.a. forsvarsministeren, altså at der skal være større anerkendelse af det, og det skal gøres mere tilgængeligt, for at det kan lade sig gøre, i stedet for at man måske nærmest skal integreres i Danmark, inden man kan få lov til at opretholde suveræniteten i sit eget land.

Kl. 20:45

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Søren Espersen.

Kl. 20:45

Søren Espersen (DF):

Jeg synes ikke, det skal gøres mere lemfældigt. Jeg synes, det skal styrkes. Det drejer sig om en patrulje, som har en utrolig hård uddannelse, og der kan man jo ikke tage hensyn til, hvem det så er, der melder sig, om det er danskere, færingere eller grønlandere, for det er de bedste, der kommer med, og jeg synes, det er den måde, det må være på i et rigsfællesskab.

I øvrigt vil jeg gerne have en kommentar til det her med, hvorfor værnepligten ikke bliver indført i Grønland, ligesom den er i Danmark. Det ville være et godt skridt i retning af også at deltage aktivt i forsvarspolitikken, at værnepligten blev gjort obligatorisk i Grønland.

Kl. 20:46

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 20:46

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

For det første skal det måske lige siges, at jeg helt klart mener, at grønlandske unge, som er eksperter i hundeslæde og netop også kan køre disse strækninger, er nogle af de bedste til også at deltage i de her aktioner, når de selv er ude på isen i flere uger, nogle gange i måneder.

Med hensyn til værnepligten i Grønland var det jo en af de ting, som Siumut arbejdede for, så det er måske et spørgsmål til det nuværende regeringsparti, hvorfor denne proces er blevet stoppet.

Kl. 20:47

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så er det fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 20:47

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Det var måske et passende tidspunkt. Jeg vil bare først og fremmest sige tak for samarbejdet og tak for talen. Så vil jeg også sige, at naalakkersuisoq Steen Lyngje jo sådan set var i dialog med regeringen dengang i forhold til Arktis Kapacitetspakke, og jeg har i hvert fald haft mulighed for at have et møde med naalakkersuisoq specifikt om Arktis Kapacitetspakke, efter at jeg havde talt med forsvarsministeren. Så er det bare vigtigt at få sagt, at naalakkersuisut var inddraget, og sådan skal det selvfølgelig også være og meget gerne endnu mere i fremtiden.

Så fremsatte IA for en del år tilbage et beslutningsforslag i Inatsisartut, der netop handlede om, at vi gerne ville have en udenrigspolitisk strategi, og det blev så afvist af Siumut, der dengang ledede naalakkersuisut. Så det syntes jeg var ærgerligt, for hvis man havde haft den strategi, og hvis den var blevet opdateret sådan jævnlige, så var der også en mulighed for, at den her proces kunne gå lidt hurtigere. Men jeg tænker, at vi alle har en interesse i at presse lidt på derhjemme. Så det håber jeg også at ordføreren har lyst til at gøre.

Kl. 20:48

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 20:48

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Hvis man tager det første spørgsmål omkring en udenrigspolitisk strategi, var der, så vidt jeg er bekendt, nogle ting, der gjorde, at man ikke havde lyst til at lave den aftale med IA i sin tid.

Men når det så er sagt, synes vi jo, at der skal være en arktisk strategi, og vi synes helt klart, at der burde være blevet lavet en arktisk strategi for lang tid siden, altså med større inddragelse af Grønland i det arbejde, der blev lavet fra dansk side. Så glemte jeg desværre det andet spørgsmål, så det må du gerne lige gentage, hvis du har mulighed for det.

Kl. 20:48

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 20:48

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Jeg gentager nogle andre ting. Til folketingsvalget stod jeg faktisk alene om at mene, at en arktisk ambassadør selvfølgelig skulle have kendskab til Arktis og meget gerne komme fra Grønland, og det var faktisk alle partier i Grønland, der var uenige med mig på det tidspunkt. Jeg synes bare, at det er dejligt, Siumut er villige til at presse på, for selvfølgelig har vi kompetente folk fra Grønland, som også kan varetage den funktion. Så det er bare dejligt at høre.

Så ved jeg, at forsvarsministeren også har sagt, at man gerne vil have det grønlandske flag på uniformerne, og det er faktisk de grønlandske unge i Grønland, der har sagt: Vi er glade for værnepligten. Den vil vi sådan set gerne have.

Så jeg er også ret forhåbningsfuld, i forhold til at det kommer til at falde på plads.

Kl. 20:49

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 20:49

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Jamen Siumut har jo hele tiden ment, at Grønland i alle henseender med udenrigspolitik skal have mere selvbestemmelse, og at Grønland altid skal inddrages, når det handler om Arktis. Bl.a. her med den arktiske delegation syntes Siumut også at noget af det vigtigste var, at enten formandskabet eller næstformandskabet var grønlandsk, men der var der jo så allerede blandt alle andre enighed om, at det ikke var sådan, det skulle være. Vi mener helt klart, at der er mange ting, vi kan samarbejde om. Vi synes bare også, at den her dialog mellem os er vigtig.

Kl. 20:50

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Tak for det. Så er det Christoffer Aagaard Melson. Værsgo.

Kl. 20:50

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for det, og tak for talen. Også tak for samarbejdet og engagementet til daglig. Det er en fornøjelse at arbejde sammen med ordføreren. Nu kom fru Aaja Chemnitz Larsen mig en lille smule i forkøbet, men det var faktisk for at komme til forsvarsministerens forsvar. For jeg synes faktisk, både i forhold til Færøerne og i forhold til den grønlandske regering, at der var en hel del tilbageløb og inddragelse i forbindelse med den her Arktis Kapacitetspakke. Om det var nok, kan vi jo altid diskutere, altså om der er nok på parlamentarisk niveau. Jeg forsøgte også personligt at vende tilbage til vores søsterparti. Men der var en hel del dialog, og derfor vil jeg bare sige, at der jo også skal to til tango. Det kunne måske også være, at der, fordi man faktisk ikke har været vant til at være så inddraget, som der bliver arbejdet på i de her år, kunne være nogle processer, der blev bedre i Grønland og på Færøerne, i forhold til at man får systematiseret, hvordan man får informeret parlamenterne om de ting, man snakker med regeringen i Danmark om. Er det noget, man eventuelt kunne overveje også at kigge på i Grønland – hvad tænker ordføreren?

Kl. 20:51

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 20:51

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Først tak for de pæne ord. Jeg synes også helt klart, at der skal være et styrket parlamentarisk samarbejde mellem landene. Men når det er sagt, er det også godt, at du kommer ind på emnet forsvar, for det var netop det, som jeg desværre ikke lige kom ind på før. Du har fuldstændig ret i, at forsvarsministeren har forsøgt at gøre sit, men som fru Aaja Chemnitz Larsen også sagde, så har jeg – og begge grønlandske folketingsmedlemmer – snakket med den daværende udenrigsminister Steen Lyng, og under de samtaler blev det også fortalt, at det her ikke rigtig var en inddragelse i forhandlinger. Det her var bare en oplysning: Så langt er vi nået, det skal I bare vide.

Det var der stor utilfredshed med, både fra Inatsisartutts side, men også fra naalakkersuisutts side. Det var en stor overraskelse, at aftalen blev stadfæstet, uden at man havde rådgivet sig med hverken naalakkersuisut eller Inatsisartut. Og det tænkte jeg bare vi kunne gøre bedre. Men ellers har du ret i, at forsvarsministeren gør sit, også i forhold til det flag, vi snakkede om.

Kl. 20:52

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Værsgo til Christoffer Aagaard Melson.

Kl. 20:52

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for svaret. Selvfølgelig er der også nogle ting, der kan komme tilbage, men det var egentlig også lige for at få det opklaret – ret skal være ret – for man kunne godt lidt høre det, som om der nærmest ikke var noget. Jeg tror også, der var en proces, hvor der var noget udskiftning – nej, det var der måske ikke lige der, men der var en indsats, som jeg i hvert fald forstod det, for at melde tilbage. Men det lyder, som om der er noget, der tydeligvis skal gøres bedre, og det må vi jo så prøve også internt i forsvarsforligskredsen at tage en proces omkring, altså hvordan det kan gøres bedre en anden gang.

Kl. 20:52

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 20:52

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Det ser jeg kun positivt på, for når jeg bringer de her emner op, er det netop ikke bare for at pege fingre, men det er for at finde løsningsforslag. Så det er jo derfor, vi snakker om, at et folketingsråd kunne være et af løsningsforslagene. Vi synes også helt klart, at det, som i mange år har været bragt op, er relevant, nemlig at de grønlandske partier, der sidder i Folketinget, i det mindste bliver inviteret til de her forskellige forlig, specielt når det handler om Arktis eller Grønland. Så vi kan helt sikkert sætte os sammen og finde nogle organisatoriske eller administrative strukturelle ændringer, der gør det lettere.

Kl. 20:53

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Marcus Knuth, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 20:53

Marcus Knuth (KF):

Tak. I forhold til ordførerens forslag om, at vi kunne inddrage grønlandske unge i Siriuspatruljen, vil jeg lige høfligt minde om, at man jo ikke bare tager folk, der har gode civile færdigheder, og putter dem over i en militær enhed sådan fra den ene dag til den anden. Men netop derfor vil jeg også gerne rose ordføreren for det arbejde, som ordførerens parti gjorde, netop i forhold til muligheden for at aftjene værnepligt lokalt i Grønland. Det var meget tæt på at blive sat i gang. Så kom der et regeringsskifte. Jeg tror, det ville have været en rigtig god indgangsvej til f.eks. Siriuspatruljen for unge grønlandere, hvoraf mange jo har været glade for at kunne aftjene værnepligt i Danmark, men nok også ville være endnu gladere for muligheden for at aftjene værnepligt i Grønland.

Så det er bare en opfordring til ordføreren om at tage det med tilbage til sit parti i Grønland og i høj grad også til fru Aaja Chemnitz Larsen, hvis parti nu har sat det i bero. Jeg synes, det er en skam for de unge grønlandere, der ikke får muligheden for det, og jeg håber, at det er noget, som man vil åbne op for med den nye politiske ledelse, der er i Grønland. Så det var egentlig bare en kommentar herfra.

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 20:54

Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU):

Tak for kommentaren. Jeg synes også, det er utrolig vigtigt, at vi netop har de her dialoger omkring, hvordan vi så tager hensyn til de her gnidninger eller uenigheder, der opstår, enten internt i Grønland eller i rigsfællesskabet, når der er sådan et emne. Det er også derfor, at vi mangler en eller anden form for struktur, der gør, at forskellige partier herfra også forstår alle partiers holdninger fra grønlandsk side. For det er jo også kun via forståelse, at vi egentlig kan komme videre til et løsningsforslag.

Når jeg snakker med folk i Grønland, har der også været en stor bekymring over alle de her kæmpe militærskibe, der hele tiden sejler frem og tilbage meget kystnært ved Nuuk og flager det danske flag. Det er der mange der ser som noget lidt skræmmende, hvis man kan sige det sådan. Og når man selv har spurgt dem, der patruljerer, så sagde de, at de jo tænkte, at det var for at skabe tryk. Så der er jo en eller anden form for misforståelse, der nogle gange opstår. Men jeg synes også, det er vigtigt at pointere, at det også er der, vi er et andet folkefærd, som man bliver nødt til at tage hensyn til på en anden måde.

Kl. 20:55

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Det betyder, at vi kan gå videre til hr. Edmund Joensen. Værsgo.

Kl. 20:55

(Ordfører)

Edmund Joensen (SP):

Tak for ordet, og tak til udenrigsministeren for redegørelsen om Arktis. Bekymringer er noget, der følger os hele livet, og som vi nok aldrig slipper for. Som barn handler de fleste bekymringer nok om vennerne, som ung er det selvfølgelig kærligheden, der er kilden til de største bekymringer, og som voksen bekymrer man sig bare om det meste. Sådan er livet, og sådan vil det altid være. Men siden jeg var barn, ung mand og nu voksen – nogle vil måske sige halvgammel – er der kommet et ekstra lag på disse helt almindelige bekymringer, og det er klimaet og klimaforandringerne. Det ved jeg fylder meget hos vores unge i dag, og det er en bekymring, som jeg godt forstår, for eksperterne spår ikke om en god fremtid for vores kommende generationer, hvis vi ikke gør noget drastisk ved de klimaforandringer, som vi allerede i dag ser konsekvenserne af rundt omkring i verden, særlig i det arktiske område.

I sidste måned deltog jeg i Arctic Circle i Reykjavik, og lad mig først sige, som det er blevet sagt mange gange før: Hvor var det dejligt at kunne samles fysisk og møde mennesker igen efter corona. Fra hele verden kom over 1.400 politikere, eksperter, studerende og unge som ældre mennesker for at tale om Arktis, om udfordringer og muligheder i det arktiske område. Emnerne ved konferencen spændte fra fødevarer til sikkerhed og om havet, der åbner sig og danner nye sejlrunder, og naturligvis også om stormagtspændinger i Arktis. Men øverst på dagsordenen, det, der prægede samtlige debatter, stod klimaforandringerne og den fremtid, vi risikerer at møde, hvis vi ikke lykkes med at nedbringe udledningen af drivhusgasser. Det er også omdrejningspunktet for mit input til dagens redegørelsesdebat. Der kan ikke længere være mange, på tværs af organisationer og forskellige politiske overbevisninger, der tvivler på, at klimaforandringerne skal tages alvorligt, at hver dag tæller i kapløbet om at få vendt kursen, og at vi alle må gøre vores til at få nedbragt udledningen af drivhusgasser.

Klimakrisen er global, men den rammer lokalt. Bare i det seneste år har der været massive oversvømmelser i Tyskland og Belgien og ekstreme hedeølger i Sydeuropa, og i det arktiske område, hvor temperaturen stiger mere end noget andet sted, ser vi, at klimaforandringerne er ved at ændre vilkårene for natur og mennesker voldsomt. I Grønland er det allerede tydeligt: Sælerne og isbjørnene har mistet deres territorium, og fangerne og fiskerne har ændrede vilkår på grund af isens tilbagetrækning. På Færøerne er påvirkningen endnu ikke synlig, sådan som den er i Grønland, men det kan få store konsekvenser for samfundet, hvis hav- og strømforholdene ændrer sig. Havet er jo som bekendt grundlaget for vores levebrød.

Klimakrisen er global og skal også løses globalt. Vi har alle et ansvar for at gøre vores til at løse krisen, men jeg mener, at vi som en del af det arktiske område har et særligt ansvar. Derfor glæder det mig, at det færøske landsstyre lige nu arbejder på højtryk for at få lavet en ny ambitiøs klimapolitik. Den tidligere klimapolitik udløb i 2020, og det haster derfor med at få en ny forhandlet på plads. Den er på trapperne, ved jeg.

Kl. 21:00

I 2020 indtrådte Færøerne i Parisaftalen, og det er særdeles glædeligt, at Grønland under COP26 i Glasgow også tiltrådte aftalen. I ca. 100 år har vi brugt fossile brændstoffer her på vores klode. De har gjort os meget godt og har været en stor medspiller i forhold til de fremskridt, vi har gjort for menneskeheden dette seneste århundrede. Men det er skræmmende at tænke på, at på de samme 100 år er vi kommet godt i gang med at nedbryde den samme verden, som vi har brugt tusinder af år på at bygge op. Vi er der heldigvis ikke endnu, men jeg er bange for, at det kan komme til at ske, hvis vi blot lader stå til.

Derfor vil jeg gerne afslutte min tale i dag med et citat fra den tale, som den verdenskendte britiske naturformidler og tv-personlighed David Attenborough holdt for verdens ledere under COP26 i Glasgow. Han sagde:

»Hvis vi er en stærk nok kraft til at destabilisere planeten ved at arbejde hver for sig, så bør vi kunne redde den ved at arbejde sammen.«

Attenborough har helt ret. Hvis vi vil efterlade en sund og levedygtig verden og et levedygtigt Arktis til vores efterkommere – og det skal vi – må vi opstille ambitiøse målsætninger for at nedbringe udledningen af drivhusgasser og naturligvis også overholde dem. Det er ikke en let opgave, men det kan lade sig gøre, hvis vi arbejder sammen. Lad mig derfor slå fast, at det er vigtigt, at vi forholder os til alle aspekter, hvad angår Arktis. Det gælder sikkerheden i regionen, vigtigheden af at respektere de oprindelige folks ønsker og sidst, men ikke mindst, at Arktis forbliver en bæredygtig region. Tak.

Kl. 21:03

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Der er korte bemærkninger, først fra hr. Karsten Hønge.

Kl. 21:03

Karsten Hønge (SF):

Det har tidligere i aften været diskuteret, hvorvidt færingerne overhovedet er et folk. Så jeg vil gerne spørge hr. Edmund Joensen: Er færingerne et folk? Det er det ene. Det andet er: Er Færøerne en arktisk nation?

Kl. 21:04

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Edmund Joensen (SP):

Tak for spørgsmålet. Selvfølgelig er færingerne et folk. Færingerne er et folk med et eget sprog og de særheder, som et folk har – et folk, som har boet på Færøerne i 1.000 år.

Det andet spørgsmål var om Arktis. Færøerne er meget lille over vandet – 1.400 km² – men under vandet er vi så store som Italien, og her på det sidste har vi fået et stykke hav nord for polarcirklen, og derfor hører vi på den måde til i Arktis. Men vi er langt fra så arktiske, som Grønland er. Det må jeg sige. Men vi ligger også i det arktiske område, ja.

Kl. 21:04

det samme på parlamentarisk niveau, altså at parlamenterne snakker sammen, f.eks. Det Udenrigspolitiske Nævn her i Folketinget og på Færøerne og i Grønland, at man hele tiden taler sammen. For det er den eneste måde, synes jeg, hvorpå vi kan finde melodien i rigsfællesskabet. På den måde kan vi fornemme, hvad der rører sig i hvert land, og hvad vi kan blive enige om, og hvad vi må drøfte videre for at blive enige om det hele tilsammen. Det er den eneste måde, synes jeg.

Kl. 21:08

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Hr. Christoffer Aagaard Melson, værsgo.

Kl. 21:08

Kl. 21:05

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Karsten Hønge.

Kl. 21:05

Karsten Hønge (SF):

Ja, for det er vel ikke sådan, at man er sådan mere eller mindre arktisk, for Grønland er jo også ufattelig langt, ikke? Så man bliver jo ikke sådan mere eller mindre arktisk, jo længere man kommer opad.

Så derfor vil jeg bare lige spørge igen: Vurderer hr. Edmund Joensen selv, at Færøerne er det, vi kan kalde en arktisk nation?

Kl. 21:05

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak for det, og tak for de betragtninger. Så man kan jo sige, at der i hvert fald er stemmer her i Folketinget med baggrund i alle tre lande, der vurderer, at det her har noget for sig. Så jeg tænker, at det vel bare er, at vi arbejder videre. Nu har vi jo også både en minister og en formand for Folketinget her, så jeg tænker, det er et godt forum til, at det her bliver italesat, og så håber jeg, at vi sammen – ordføreren og jeg og andre interesserede i Folketinget – kan arbejde videre med de her idéer.

Kl. 21:08

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak.

Kl. 21:08

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 21:05

Edmund Joensen (SP):

Der må jeg være ærlig: Det har vi ikke tidligere gjort, altså regnet Færøerne som en arktisk nation eller enhed. Vi ligger jo i Atlanterhavet.

Kl. 21:06

Edmund Joensen (SP):

Tak. Det her spørgsmål er meget vigtigt. Vi har jo fået mange rapporter, og i disse rapporter har vi også set, at det, når vi snakker stormagtspolitik, så ikke er russerne, som er den største fare. Men den største fare er, som en specialist har sagt, at vi ikke kan finde enigheden i rigsfællesskabet. Det er vores største fare.

Kl. 21:09

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak. Christoffer Aagaard Melson, værsgo.

Kl. 21:06

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til hr. Edmund Joensen. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi går videre til hr. Sjúður Skaale. Værsgo.

Kl. 21:09

Christoffer Aagaard Melson (V):

Tak, og tak for en god tale, hvor klimaforandringerne fyldte meget, og tak for at sætte fokus på det i dag. Jeg vil spørge ind til noget af det, vi har snakket lidt om tidligere, primært med fokus på Grønland og Danmark, altså det her behov for yderligere kommunikation, også på parlamentarisk niveau, for at løse de her mange problemer og kunne finde de fælles løsninger og stå sammen om dem i den her mere komplekse verden.

Hvordan ser det ud fra ordførerens perspektiv og fra færøsk perspektiv, altså det her behov, der har været snakket om eller italesat både fra grønlandske og danske politikeres side, i forhold til at have en tættere og mere formel dialog på tværs af de forskellige parlamenter?

Kl. 21:06

(Ordfører)**Sjúður Skaale (JF):**

Tak for det. Jeg ved ikke, hvad nyt jeg kan sige. Hvorfor skal man skrive en ny roman, når Dostojevskij allerede har skrevet »Forbrydelse og straf«, og når Tolstoj har skrevet »Krig og fred«? Er der mere at sige? Det er der måske ikke, men jeg vil forsøge at sige nogle få ting.

Den redegørelse, vi har til behandling, er der meget information i, men jeg kunne godt tænke mig, vil jeg sige til ministeren, at der var mere politik i den. Den er meget leksikal, der er meget fakta, men måske kunne der være mere politik i den næste gang. Jeg tror ikke, der er så forfærdelig stor forskel på det papir, vi fik sidste år, og det, vi har fået i år. Derfor er der også meget få, der har taget udgangspunkt i det papir.

Jeg vil også takke regeringen for den åbenhed og inddragelse, som man har i tilgangen til politikken i Arktis. Der er blevet drillet lidt med, hvilken betydning det har, hvilken rækkefølge man taler i, og hvem der skriver nogle papirer, og det er symbolsk, men det er også vigtigt, fordi det sender nogle signaler, som også forpligter. Og når det gælder opstillingen af den meget omtalte radar på Færøerne, er det den rigtige måde, man gør det på, når man siger: Det her ønsker vi; det her mener vi der er behov for; men beslutningen ligger

Kl. 21:06

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Edmund Joensen (SP):

Tak for spørgsmålet. Jeg må starte med at sige, at jeg har været stor fortaler for, at vi skulle finde en måde at snakke sammen på, og det glæder mig, at regeringen og landsstyret på Færøerne og i Grønland har fundet en måde at kommunikere på og har lavet aftaler på regeringsniveau. Jeg har hele tiden været fortaler for, at vi også gør

på Færøerne. Måske kunne Færøerne blive inddraget før i processen, men at beslutningen tages der, hvor det sker, er utrolig vigtigt.

Der er mange, der har undret sig over, at vi ikke har en fælles strategi for hele riget, og det synes jeg også er ærgerligt. Jeg kan slet ikke se, hvor der er fundamentale interesseforskelle eller værdimæssige forskelle mellem Danmark, Færøerne og Grønland. Jeg synes, at Danmark, om man vil det eller ej, har den største økonomiske, diplomatiske og politiske muskel, Færøerne ligger på tærsklen mellem Arktis og Europa, og Grønland er selvfølgelig langt, langt det vigtigste land med det kæmpestore landområde. De tre elementer sammen burde give en synergieffekt, som jeg ser oplagte fordele i.

Noget, der kan gøre tingene komplicerede, er, at en del af riget, Danmark, er med i EU, mens de andre to lande er uden for. Jeg har sagt det før: Vi så det f.eks. i 2013, hvor EU sanktionerede Færøerne og Danmark blev tvunget til som EU-medlem at sanktionere en del af sit eget rige, og det var en helt absurd situation, men det var noget, som Danmark blev tvunget til qua sit medlemskab af EU. Det kan skabe problemer, også når det gælder politikken i Arktis.

Man har talt om den joint communication, altså det oplæg til en arktisk strategi, som Kommissionen har lagt frem, hvor der bl.a. tales om, at man skal arbejde for at få en international aftale om at forbyde udvinding af gas og olie og kul i Arktis. Hvis det blev virkelighed, hvis det blev EU's politik, havde vi en splittelse, hvor Danmark pålagde Grønland og Færøerne, at de ikke måtte udvinde råstoffer, og så ville vi have en konflikt. Uanset om det giver mening at udvinde råstofferne eller ej, ville vi have sådan en ideologisk, formel konflikt. Det er meget uheldigt, så jeg håber, at Danmark gør sit for at undgå, at det bliver EU's politik. Jeg synes også, det ville være en meget stor og unødvendig provokation over for Rusland at vedtage den slags i EU.

Jeg synes også, hvis man ser rent energimæssigt på det, at det er en stor fejl at standse udvindingen af gas. Det ser man nu, hvor der er en energikonflikt, en energikrise f.eks. i Storbritannien. Desværre er vi ikke kommet dertil endnu, at sol og vind kan dække behovet. Gas udleder langt, langt mindre CO₂ end f.eks. kul, måske kun halvdelen. Kul er værst, så kommer olie, og af de fossile brændsler gør gas langt mindst skade. Og hvis vi forbyder eller standser udvindingen af gas, kommer vi til at bruge mere olie eller mere kul, og det er ikke en god ting. Mange gange er det således, at det bedste er det godes værste fjende, og derfor er det en fejl, man gør mange steder, at man bliver så ideologisk, at man flytter sig fra det faktabegrundede til det rent ideologiske, og det kan gøre stor skade, også på miljøet. Gas er desværre en del af løsningen i mange år endnu.

Kl. 21:14

Når det gælder sikkerheden i Arktis, har statsministeren mange gange sagt, at det bliver sværere at skelne mellem overtagede og fælles sagsområder, fordi de sagsområder, som Færøerne har overtaget, bliver defineret som sikkerhedsanliggender. F.eks. så vi det forleden i en sag om systematiske søopmålinger omkring færingerne. Området er blevet overtaget af Færøerne, men da visse opmålinger skulle offentliggøres, mente regeringen, at der var tale om sikkerhedspolitiske risici. Elementer af kortmyndigheden på Færøerne er altså sikkerhedspolitik, hvilket ifølge overtagelsesloven ikke kan overtages. Så havde vi overtaget et område, troede vi, men ikke alligevel, fordi der var sikkerhedspolitiske elementer, og så greb regeringen ind alligevel og sagde: Det kan I ikke gøre alligevel, for det der definerer vi som sikkerhedspolitik.

Der er stort behov for, at vi får klarlagt, hvad der er sikkerhedspolitik, og hvad der ikke er. På Færøerne er man meget opmærksomme på det, og man vil undgå, at områder, som man har overtaget, sådan bliver flyttet tilbage til Danmark, fordi de er sikkerhedspolitiske. Der skal etableres et kontaktudvalg mellem Danmark, Færøerne og Grønland, og det er meget vigtigt, at man der får lagt nogle linjer for, hvordan man definerer de forskellige områder.

Der er også behov for, at man i det udvalg får lagt nogle mere klare kommandolinjer i staten som helhed. Hvis vi tager eksemplet med finansieringen af lufthavnen i Grønland i sin tid, så gjorde det grønlandske landsstyre alt det, man skulle gøre. Man havde forhandlinger med kinesiske investorer, alt var fuldstændig efter bogen, alt var åbent, men pludselig greb den danske regering ind og sagde: Det kan I ikke gøre alligevel; det er ikke, fordi I har gjort noget forkert, men det er, fordi det er de forkerte, der gør det. Altså, det var Kina, der gjorde det, og det må de ikke, og så greb man ind, og så overtog man Kinas rolle eller plads i den forhandling. Det kom meget sent i stand – det var sådan en panikløsning, som kom lige før lukketid.

Når det gælder udbygningen af telekommunikation på Færøerne, var det det samme. Vi havde forhandlinger med Huawei, og det gik fint, helt åbent, men så pludselig kommer der røre i det, og så kommer den kinesiske og så den amerikanske og så den kinesiske og så den amerikanske ambassadør til Færøerne, og så kommer der senatorer til Færøerne, fem senatorer fra USA, og de taler om alle dem, som de kan tale med, og siger: Det her må jo ikke gøre, det her må I ikke gøre. Og de spørger: Hvem skal vi tale med? På Færøerne får de at vide, at hvis det er et sikkerhedspolitisk anliggende, som vi siger, så er det den danske regering, for det er deres ansvar. Men i Danmark siger man: Det her er jo erhvervspolitik, og det er Færøernes ansvar. Og så var det ingens ansvar. Og så endte det med, at chefen for et selskab blev til en politiker, som skulle tage en politisk beslutning om at fravælge en samarbejdspartner, man havde haft i mange år, og som man havde planer sammen med, og vælge en anden.

Det hedder sig selvfølgelig, som det gjorde i Danmark, at det var en kommerciel beslutning, men der var meget, meget klare politiske overtoner i den beslutning. Men ingen tog bolden. Der var fuldstændig uklare kommandolinjer i den danske stat. Hverken den kinesiske ambassade eller den amerikanske ambassade eller Ericsson eller Huawei vidste, hvem der havde det politiske ansvar for det her. Det må vi få rettet op på, og vi mener selvfølgelig, ligesom når det gælder radaren, at den slags afgørelser skal træffes på Færøerne, selv om det er sikkerhedspolitik. For det er kun ved at give Færøerne ansvar – så man kan tage ansvaret og få det sikkerhedspolitiske ansvar og den ansvarsfølelse og tage de beslutninger, som kommer af en ansvarsfølelse – at man kommer dertil.

Jeg synes selv, og det har jeg også sagt offentligt, at den sikkerhedspolitiske diskussion på Færøerne nogle gange er lidt mærket af, at man ikke har haft ansvaret i så mange år. Så jo mere ansvar, man får, jo mere ansvarsfuld bliver man. Det var ordene. Tak for det.

Kl. 21:18

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er en række spørgsmål. Først er det fru Eva Flyvholm.

Kl. 21:18

Eva Flyvholm (EL):

Mange tak for talen, og også tak for et godt samarbejde i hverdagen. Jeg vil lige vende tilbage til det med olie og gas, som ordføreren også havde fat i i starten. Altså, jeg er helt med på, at der er noget principielt i, at man selv vil bestemme, hvornår man kan udvinde det, og hvornår man ikke kan. Den diskussion kan jeg sagtens se. Men jeg er også nødt til at sige, at er det i forhold til den grønne omstilling, som er så sindssyg vigtigt for os alle sammen, så er der jo noget med, at vi ikke skal blive ved med at hive olie og gas op. Og det kræver jo også nogle investeringer i den infrastruktur at hive den gas op, og det er stadig væk ikke supergodt med gas. Vi skal jo over i f.eks. bølgeenergi. Færøerne har eddermame nogle store, lækre bølger, må man bare sige, og dem er der jo masser af. Det er jo noget af det, man virkelig kan investere mere i. Så i forhold til nogle af de der alternative energiformer: Er det i virkeligheden ikke mere interessant at få kigget på det?

	Kl. 21:19		Kl. 21:21
Formanden (Henrik Dam Kristensen): Ordfører.		Formanden (Henrik Dam Kristensen): Ordføreren.	
	Kl. 21:19		Kl. 21:21
Sjúrður Skaale (JF): Helt klart, hundrede procent. Og i forhold til olie: Keep it in the ground! Men problemet er, at de vedvarende grønne energikilder stadig væk ikke kan give stabil strøm. Derfor har man en energikrise i Europa den dag i dag, specielt i Storbritannien. Og der er gas altså en del af løsningen, ikke en del af problemet. At man går fra kun at bruge olie til gas i en mellempériode, mens man får udviklet den grønne energi, er en nødvendighed. For hvis man ikke gør det, altså hvis man afskærer sig fra gas, så kommer man til at bruge mere olie og kul, som ikke er godt for noget som helst.		Sjúrður Skaale (JF): Jeg går ikke så forfærdelig meget op i formaliteter, når det gælder folk, nationer osv. Jeg tror, at Grundtvig siger: »Til et folk de alle høre/som sig regne selv dertil.« Altså, et folk er ikke en formel juridisk størrelse, det er en kulturel størrelse, det er en selvfølelse, det er, hvordan man opfatter sig selv. Det er det, der er afgørende. Og selvfølgelig er færingerne et folk; det er da fuldstændig åbenlyst. Vi har vores egen kultur, sprog og vores eget område. Vi opfylder alle kriterier – også formelt – for at være et folk. Så ved jeg ikke, hvilken instans eller hvilket forum der skal anerkende det. Det er simpelt hen for mig underordnet. Det drejer sig om, at man selv føler det.	
Formanden (Henrik Dam Kristensen): Fru Eva Flyvholm.	Kl. 21:20	Færøerne defineres inden for den arktiske cirkel, og vi ligger på tærsklen mellem Europa og Arktis. Vores havområde rækker langt ind i Arktis, og klimaet oppe i fjeldene er et arktisk klima. Så på den måde er Færøerne et arktisk land.	
	Kl. 21:20		Kl. 21:22
Eva Flyvholm (EL): Ja, men hvis man omvendt bruger for mange ressourcer på også at investere i gasudvindingen nu, så forsinkes man det tidspunkt, hvor man kommer hen til de hundrede procent vedvarende energikilder, som jo er den vej, vi skal. Så der er helt klart et dilemma i det, må jeg bare sige. Altså, det er jo noget af det, man står over for. Så det er bare lige en appel om, at ordføreren i hvert fald også har det perspektiv med, nemlig at jeg synes, at vi hellere i fællesskab skal satse på nogle af de alternative energiformer. Det tror jeg egentlig også vi er enige om.		Formanden (Henrik Dam Kristensen): Hr. Karsten Hønge.	
	Kl. 21:20		Kl. 21:22
Formanden (Henrik Dam Kristensen): Ordfører.		Karsten Hønge (SF): Hr. Sjúrður Skaale gav en meget fin og, synes jeg, nuanceret gennemgang af processen omkring finansieringen og byggeriet af lufthavne i Grønland og Huaweis ønske om at levere telekommunikation på Færøerne. Men hvad var konklusionen? Jeg er med på de spørgsmål, som hr. Sjúrður Skaale rejste omkring processen. Den er der al mulig grund til at sætte fingeren på. Men hvad er konklusionen? Var det godt eller skidt, at man endte med at gå ind og finansiere lufthavne med de 700 mio. kr. – der nu nok bliver 900 mio. kr.? Og var det den rigtige beslutning, at man endte med at sige nej til Huawei? Eller ville hr. Sjúrður Skaale hellere have haft et samarbejde med kineserne?	
	Kl. 21:20		Kl. 21:23
Sjúrður Skaale (JF): Helt klart. Og jeg synes, det er fantastisk, at der er så mange store fonde, som nu flytter deres investeringer fra olieproduktion til produktion af vedvarende energi. Det er fuldstændig åbenbart. På Færøerne har man måske brugt 20 mia. kr. på at lede efter olie, og der er ikke produceret ét kilowatt energi ved det. Hvis man havde brugt de 20 mia. kr. på at producere grøn energi, så havde man produceret et eller andet, ikke? Det gælder om at få flyttet de store investeringer fra olie til grøn energi, det er da klart.		Formanden (Henrik Dam Kristensen): Ordføreren.	
	Kl. 21:21		Kl. 21:23
Formanden (Henrik Dam Kristensen): Hr. Karsten Hønge.		Sjúrður Skaale (JF): Jeg synes, at konklusionen i begge tilfælde var meget god. Jeg er meget skeptisk over for Kinas Belt and Road Initiative, altså deres store investeringer i infrastrukturen overalt i verden, deres arktiske Silk Road osv. Det er jeg meget skeptisk over for. Jeg synes også, det var en uhyre god ting, at man på Færøerne valgte Ericsson i stedet for Huawei. Men problemet er, at det var meget uklart, hvem der havde ansvaret for det – ingen havde ansvaret. Og så endte det med, at en direktør for et selskab skulle træffe en politisk beslutning. Det var forkert. Jeg synes klart, at ansvaret bør ligge på Færøerne.	
	Kl. 21:21		Kl. 21:24
Karsten Hønge (SF): Der har tidligere i aften været rejst tvivl om, hvorvidt færingerne er et folk. Jeg vil gerne høre hr. Sjúrður Skaales vurdering af, om færingerne er et folk. Det er det ene. Det andet er graden af, hvor meget man er en del af Arktis. Hvis nu man ender med at definere sig selv som en ikkearktisk stat, hvilken rolle har man så i Arktisk Råd, hvorfor så være medlem af Arktisk Råd, og hvorfor er det vigtigt, at man taler som nummer to i Arktisk Råd? Og hvilken rolle opfatter man så man spiller i udviklingen af en arktisk strategi? Det er selvfølgelig, alt efter om man er en arktisk nation eller ikke er det.		Formanden (Henrik Dam Kristensen): Hr. Mogens Jensen.	
			Kl. 21:24
		Mogens Jensen (S): Også mange tak til hr. Sjúrður Skaale for et rigtig godt samarbejde og for det arbejde, der udføres her i Folketinget. Jeg kan sige det samme til hr. Edmund Joensen. Og jeg deler mange af de, synes jeg,	

gode betragtninger, som hr. Sjúrdur Skaale er kommet med fra talerstolen. Og ja, er Færøerne et folk? Nu ved vi jo fra ordføreren, at der også er trolde på Færøerne, men jeg har nu alligevel opfattelsen af, at Færøerne er et folk. Men for ligesom at blive i den der jargon her, hvor tiden er lidt henskedren, vil jeg da spørge ordføreren, om ordføreren mener, at SF er et parti.

Kl. 21:24

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ordføreren.

Kl. 21:24

Sjúrdur Skaale (JF):

(*Munterhed*)... Der er mange, der vil mene, at SF er Socialdemokratiets hale, altså ikke hele hunden, men halen på hunden. Det er noget, man drillende siger. Jeg vil ikke gå så meget ind i den rent danske indenrigspolitik, men jeg mener, at SF er sit eget parti med sin egen historie, sin egen identitet, og derfor vil jeg sige, at man er et parti, men man er ikke et folk. Man mangler sit eget sprog, vil jeg sige. Man har sin egen kultur, men man mangler sit eget sprog og sit eget afgrænsede geografiske område.

Kl. 21:25

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Sådan kan man komme langt omkring i en redegørelse. Vi siger tak til ordføreren. Nu kigger jeg ud. Jeg tror ikke, at vi har glemt nogen ordførere. Derfor er det nu udenrigsministeren.

Kl. 21:25

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod):

Først og fremmest tak for en engageret og konstruktiv debat. Der var rigtig mange gode bemærkninger. Selv om tidspunktet er fremskredet, vil jeg gerne knytte et par kommentarer til dagens debat. Jeg mener, at den igen har bekræftet, hvor stor politisk opbakning der er til arktisk status som en væsentlig udenrigs- og sikkerhedspolitisk prioritet og diskussion. Jeg synes, det står tydeligt for enhver, også i debatten, at både Danmark, Grønland og Færøerne har kerneinteresser på spil, når vi taler om de her spørgsmål. Det glæder mig personligt rigtig meget, at det er sådan, det er.

Redegørelsen er værdifuld, fordi den tydeliggør det konstruktive internationale samarbejde, der dagligt finder sted – det skal vi huske på – i det arktiske, ikke mindst kongerigets samlede engagement på tværs af rigsdelen og de mange myndigheder, som har aktiviteter i regionen. Hidtil har redegørelsen, som flere har været inde på, fungeret som en afrapportering på kongerigets arktiske strategi fra 2011 til 2020. Der har så over en længere periode i hele rigsfællesskabet været arbejdet på en ny arktisk strategi, og det vil jeg gerne lige komme ind på her først. Både op til og under covid 19-pandemien har det været muligt at gennemføre, det vil jeg gerne understrege, en bred konstruktiv inddragelse af eksperter, civilsamfund, interesseorganisationer, erhvervsliv, parlamentarikere på tværs af rigsdele. Jeg vil gerne også herfra takke for den meget aktive deltagelse, der har været hele vejen igennem. Fra alle sider er der lagt et stort arbejde i at formulere en ny strategi.

Så er det også rigtigt, at der her i foråret 2021 var et regerings-skifte i Grønland. Det har betydet, at man naturligvis har haft behov for en tænkepause for at genbesøge sine arktiske prioriteter og visioner. Det mener jeg også er helt naturligt, og flere har været inde på det. Det nye naalakkersuisut ønsker at udarbejde en egen strategi først. Den her proces respekterer jeg naturligvis, og jeg ser også frem til den videre dialog. Det håber jeg vi alle sammen gør, for jeg synes, det er vigtigt, at vi står sammen om det her.

Arbejdet med at udarbejde den her fælles platform for vores internationale arktiske arbejde er derfor sat på midlertidig pause, men det betyder jo ikke, at vi ikke kommer igen og får lavet en fælles

strategi. Jeg er optimistisk i forhold til at få landet et bredt funderet grundlag for vores internationale arktiske ageren, et grundlag, som vi alle sammen skal afspejle os i. Så hellere tage den tid, der skal til, for at vi får den rigtige strategi. Der har i den forbindelse også fortsat været arbejdet på at udvikle det, man kaldte et tidssvarende og rummeligt samarbejde på tværs af rigsdelen. Der er kodeordene for regeringen ligeværdighed, tillid, respekt, inddragelse. Det har det været fra starten af i forhold til samarbejdet.

På den baggrund aftalte regeringen, Færøernes landsstyre og naalakkersuisut her på det udvidede rigsmøde på Marienborg den 10. juni, at vi etablerer det her fælles kontaktudvalg på regeringsniveau. Flere har været inde på det. Det skal sikre en bred dialog om udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitike spørgsmål med særlig relevans for Færøerne og Grønland og byggende på de her principper om et ligeværdigt, tæt, respektfuldt samarbejde på tværs af rigsdelen.

Jeg tror, det er rigtig vigtigt i en tid – og det afspejler den seneste debat jo også – hvor f.eks. sikkerhed og sikkerhedspolitik breder sig over mange områder, fordi vi lever i en mere kompliceret verden. Der er ny teknologi og en ny geopolitisk virkelighed, som vi befinder os i. Der tror jeg, det er rigtig vigtigt, at vi kommer endnu tættere sammen i forhold til også sikkerheds-, udenrigs- og forsvarspolitiske spørgsmål. Jeg er helt enig i det, der blev sagt, nemlig at det også handler om, at vi alle sammen tager ansvar for den sikkerhed, som vores lande bygger på, både Grønland, Færøerne og Danmark.

Jeg vil bare sige det på den her måde: Vi fejrede i 2019 70-året for NATO-samarbejdet. Det transatlantiske samarbejde har været fundamentet for vores sikkerhed og dermed den økonomi og frihed og velfærd, som har gjort, at vi er de rige lande og nationer, som vi er, også i en global kontekst. Det må vi aldrig nogen sinde tage for givet eller aldrig nogen sinde sætte overstyr. Derfor er det vigtigt for regeringen, at vi har et tæt, godt og stærkt samarbejde i rigsfællesskabet og selvfølgelig også med vores partnere over Atlanten.

Kl. 21:30

Det blev nævnt, at redegørelsen breder sig over mange områder, og en af de ting, vi også har været inde på, var Arktisk Råd, og jeg vil bare nævne det, fordi jeg synes, det var rigtig glædeligt, at vi i maj måned ikke bare fik en ministererklæring – jeg vil lige i parentes bemærke, at det ikke lykkedes i 2019, men det lykkedes her i 2021; og at der også er kommet et regeringsskifte i USA, hvor klima er kommet højt på dagsordenen – men også en vision fra Arktisk Råd frem mod 2030. Og jeg synes, at det er vigtigt at understrege hele det, at det samarbejde, der foregår i Arktisk Råd, er med til at fastholde fokus på lavspænding i Arktis, sådan at alle de samarbejdsområder, man har – klima, bæredygtig udvikling, økonomisk udvikling og det, at de 4 millioner mennesker, der bor i Arktis, er i centrum – er med til at skabe et fredeligt og stabilt område, og der er Arktisk Råd efter min opfattelse en nøgleaktør.

Vi skal understøtte målsætningen om lavspænding, flere har refereret til Ilulissaterklæringen, som blev genbekræftet i 2018, og det er vigtigt, at vi her har fokus. Her vil jeg bare sige: Husk nu, hvad det er for en virkelighed, vi er en del af. Altså, NATO og vores forsvarsalliance er en forsvarsalliance, og vi har alle sammen et ansvar for at sikre og forsvare og afskærme os mod forskellige trusler, der kan ødelægge den sikkerhed, som vores frihed bygger på. Dermed også sagt, at når Rusland opruster i det arktiske område, også med en oprustning, som ikke kun har en defensiv karakter, men også en offensiv karakter, skal vi selvfølgelig kunne tage vores forholdsregler, så vi altid har vores sikkerhed robust og klar, i tilfælde af at nogen ville forsøge at udfordre vores sikkerhed i Nordatlanten, i det arktiske og transatlantiske. Så det vil jeg bare understrege helt grundlæggende.

Så vil jeg sige, at der er rigtig mange, der har været inde på forskellige ting, og jeg vil først tage det fra fru Aaja Chemnitz Larsen, som havde mange vigtige ting, men til det omkring oprindelige folks

rettigheder vil jeg sige igen: Jeg tror, at det, at vi har et rigtig godt samarbejde i kongeriget, er noget, vi tager for givet, men vi er jo i international sammenhæng frontløbere for oprindelige folks rettigheder. Danmark giver 1 mio. kr. årligt til ICC Grønland f.eks., og fru Aaja Chemnitz Larsen rejste selv spørgsmålet om at gøre endnu mere. Jeg synes, det er rigtig vigtigt, og jeg deler fru Aaja Chemnitz Larsens pointe om, at vi skal gøre endnu mere for at synliggøre det arbejde, vi gør for oprindelige folks rettigheder, i en situation, hvor det blandt mange rettigheder er nogle af de ting, der kan være under pres i en verden, hvor autokratier og antidemokratiske værdier desværre vinder frem nogle steder, og der synes jeg det er rigtig vigtigt.

Fru Eva Flyvholm spørger lidt til NATO's rolle i Arktis. Jeg vil igen sige her, at man må huske på, at Grønland og Færøerne og hele kongeriget altid har været en del af NATO's ansvarsområde. Det har det været siden grundlæggelsen. Derfor er der en klar forventning om, når der sker ændringer – jeg nævnte Rusland tidligere – at vi i kongeriget også bidrager til egen sikkerhed og alliancens sikkerhed. Det gælder også i det arktiske område. Så det er ikke NATO eller kongeriget, som er aggressiv eller opruster. Det er et spørgsmål om, at vi reagerer og sikrer det, der altid har været fundamentet for den alliance, der har gjort, at vi kunne leve i frihed og tryghed, og at vi tager vores NATO-ansvar på os.

Når det er sagt, vil jeg understrege, hvor vigtigt det er, at vi har fokus på lavspænding, og at vi arbejder på grundlag af Ilulissat-klæringen, som der også bliver nævnt her.

Forskning: Jeg vil bare nævne det, fordi flere har været inde på Arktisk Forskning og kongerigets fokus på det her område. Det fremgår af redegørelsen, og hvis man kigger på side 15 – tror jeg, det er – ser man, at der er aftale om fordeling af forskningsreserven fra 2021, at der er bevilget 170 mio. kr. til delfinansiering af et nyt oceangående forskningsskib osv. Jeg er helt enig i, at det er vigtigt med forskning og forskningssamarbejde, og det er noget af det, regeringen også har fokus på sammen med partierne, som tager ansvar her.

Så til det, der blev sagt omkring inddragelse og om, hvordan vi arbejder: Altså, husk på, at vi har et godt og tillidsfuldt og respektfuldt samarbejde mellem regeringerne i de tre lande. Der blev spurgt om det af bl.a. hr. Christoffer Aagaard Melson. Altså, som parlamenter kan man samarbejde mere, og det tilkommer ikke mig som udenrigsminister at komme med bemærkninger omkring det. Jeg synes jo, at jo mere vi står sammen – og der deler jeg, synes jeg, understregningen af det, og tak for det – i det her rigsfællesskab om de udfordringer, vi står med udenrigs- og sikkerhedspolitisk og geopolitisk i verden i dag, også i det arktiske område, desto stærkere er vi også hver især. Det er derfor helt afgørende med et tættere samarbejde på regeringsniveau, og jeg vil bifulde et endnu tættere samarbejde, også mellem parlamentarikere. Noget af det, som vi gjorde i forbindelse med tilblivelsen af arbejdet med den arktiske strategi, var jo at have høringer med parlamenter. Vi skulle faktisk have mødtes fysisk i Grønland i marts sidste år, det lykkedes desværre ikke på grund af covid-19, det var ikke på grund af manglende vilje, så det er noget af det, jeg gerne vil understrege.

Kl. 21:36

Står det så i modsætning til at lave sine egne strategier? Her vil jeg bare lige komme med en vigtig pointe. Vi skal huske på, at vi også er et rigsfællesskab, hvor Grønland og Færøerne har overtaget en række ansvarsområder selv, og det er helt naturligt, at man her søger større internationalt samarbejde, synlighed, søger investeringer, handel osv., og derfor er det efter min opfattelse også helt naturligt, at man laver sine egne strategier. Det behøver ikke at være i modsætning til en fælles strategi for kongeriget, som jo primært har fokus på det internationale arktiske samarbejde, for det er vi fælles om, det er vores fælles platform, så de ting kan godt gå hånd i hånd. Jeg vil

tværtimod advare imod dem, der sætter en eller anden modsætning op, og regeringen støtter varmt, at både Grønland og Færøerne får en større synlighed, en større international kontakthøjde og er mere aktive ude i verden, og vi støtter de forskellige tiltag til det, også fra Udenrigsministeriets side. Det er bare for at understrege den del her.

Jeg ved, at det har været en lang aften, og der er mange ting, jeg kunne kommentere, men jeg vil her afslutningsvis sige, at jeg håber, at vi kan fortsætte debatten. I forbindelse med det arktiske spørgsmål og det, vi også gør fra kongerigets side, er en af de ting, der er blevet afdækket, hvor meget vi laver fra kongerigets side på det arktiske område, altså hvad vi har af aktiviteter, og jeg tror, det var 1,7 mia. kr. alene i ét år i tillæg til de forskellige bloktilskud, som vi bruger på aktiviteter i det arktiske område.

Vi kan se, at EU også styrker deres engagement, og man vil i samarbejde med naalakkersuisut åbne et kontor i Grønland, i Nuuk, for at synliggøre det arbejde, man laver her. Man har afsat 1,7 mia. kr. over 7 år fra EU's side, og det er budgetstøtte, til at styrke samarbejdet, og det er rigtig godt. USA har, som flere har nævnt, også bidraget og genåbnet deres konsulat og har sat nogle penge af til noget samarbejde, og det støtter vi jo, fordi det er noget, den grønlandske regering også har fokus på.

Så summa summarum, jeg synes, vi har haft en rigtig god debat, og jeg glæder mig også over, at hr. Edmund Joensen som en moden mand springer ud som klimaforkæmper, tror jeg man kunne sige. Hr. Edmund Joensen holdt en fremragende tale om, hvor vigtig klimaet er i den her diskussion her, hvordan vi alle sammen har et ansvar, uanset hvilken generation vi tilhører. Jeg er helt enig, og jeg synes egentlig, at når man ser på de kæmpe konsekvenser, klimaforandringerne har for det arktiske, ikke bare temperaturstigningerne, men også for levevilkår for mennesker, der bor i det arktiske, for dyreliv osv., så er det noget, hvor vi i den grad kan bruge de her klimaforandringer til at vise, hvorfor verden har behov for, at vi handler nu og lever op til Parisaftalen – jo før, jo bedre. Så tak for den flotte klimatale også fra hr. Edmund Joensens side, det glæder mig meget. Tak også til alle ordførerne, og jeg glæder mig også til den videre debat.

Kl. 21:39

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Den fortsætter vi med nu. Først er det fru Eva Flyvholm. Værsgo.

Kl. 21:39

Eva Flyvholm (EL):

Tusind tak for redegørelsen, og også tak for mange af de initiativer, der bliver taget her på det arktiske område. Jeg håber også, at vi kan komme meget videre med arbejdet i den kommende tid.

Det, som jeg egentlig gerne vil spørge udenrigsministeren til, er igen det her med lavspændingen, og hvad Danmarks rolle er her. For nu siger udenrigsministeren godt nok, at NATO er en forsvarsalliance, og det er selvfølgelig meget godt. Men jeg tvivler på, at det helt vil være vurderingen – kan man sige – fra russisk side, hvis man begynder at se en lang række flere NATO-aktiviteter i Arktis. Og det er jo også det, det handler om, altså at man skal vurdere: Hvordan bliver vores handlinger egentlig opfattet? Det er jo helt centralt, at man tænker over det begge veje, så man ikke sætter gang i en eller anden form for oprustningskapløb. Så jeg vil egentlig bare gerne spørge udenrigsministeren:

Vil en øget NATO-tilstedeværelse i Arktis bidrage til lavspænding? Det har jeg svært ved at se. Men hvad mener udenrigsministeren?

Kl. 21:41

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren.

Kl. 21:41

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod):

Jeg synes, det er rigtig vigtigt at gøre fuldstændig klart, at det, som NATO og vores transatlantiske alliance hviler på, er forsvar og afskrækkelse, og så er det selvfølgelig også på dialog – desværre er dialogen med Rusland besværliggjort af deres handlinger igennem de seneste år – og det, som også er vigtigt for vores arktiske/nordatlantiske område er, at vores evne til at kunne forsvare os selv og afskrække andre fra at true vores sikkerhed, er intakt. Altså, musketereden gælder jo f.eks. også i det arktiske område, fire ud af de fem arktiske kyststater, herunder kongeriget Danmark, er jo NATO-medlemmer, og derfor er det naturligt og har også altid været det, at vi står sammen om sikkerheden her. Det er jo ikke sådan, at man må tale om det høje nord, og at NATO får en egen tilstedeværelse. Men man er der i kraft af NATO-landene, herunder kongeriget, og der vil jeg gerne advare om til dem, der vil sige, at vi ikke skal tage vores ansvar på os, at det er jeg meget uenig i.

Kl. 21:42

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak. Eva Flyvholm, værsgo.

Kl. 21:42

Eva Flyvholm (EL):

Men der er i mine øjne en meget, meget væsentlig forskel på, at de lande, som er kyststaterne, er til stede, og at NATO begynder at spille en større rolle. Altså, man skal selvfølgelig også tænke over, hvad det er for nogle øvelser, man selv kører osv., men der er jo noget helt andet, og der synes jeg faktisk, at jeg opfatter det der, udenrigsministeren siger, med, at det er helt naturligt, at NATO interesserer sig osv., som lidt nye toner. Og jeg vil bare gerne ligesom advare om, at det er noget, vi skal tage enormt seriøst, hvordan vi helt reelt og lavpraktisk fastholder den her lavspænding.

Kl. 21:42

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ministeren.

Kl. 21:42

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod):

Ja, vi fastholder lavspændingen ved at have fokus på dels det, der foregår i Arktisk Råd, og hele det konstruktive samarbejde, dels at vi bl.a. ved større overvågning, større tilstedeværelse, ved, hvad der foregår i det arktiske område og det område, som er fælles ansvarsområde også for vores egen sikkerhed, og som vi som en del af NATO-alliancen er forpligtet til. Og det er jo ikke os, der har oprustet militært. Det er Rusland, som har genåbnet nogle af de baser, man lukkede i forbindelse med den kolde krigs afslutning, hvor der er offensive kapaciteter, og det skal vi kunne tage hånd om. For ellers har vi ikke en troværdig forsvarsalliance, og det håber jeg også Enhedslisten støtter.

Kl. 21:43

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Hr. Marcus Knuth, værsgo.

Kl. 21:43

Marcus Knuth (KF):

Tak til udenrigsministeren. Som jeg var inde på i mit indlæg, er vi jo fra vores side rigtig glade for samarbejdet med USA, også det militære samarbejde, og også for, at USA nu etablerer et konsulat. Men vi er jo også lidt nervøse for, om USA så begynder at bruge vores gæstfrihed til lige at gå et skridt for langt og begynde at køre en udenrigspolitisk dialog direkte med Nuuk uden om København. Jeg

har jo bemærket, at konsulatet i Nuuk nærmest får en bemanning, der er stærkere end Rigsombudsmandens bemanning i Nuuk.

Så jeg vil høre, hvad man gør fra ministerens side for at signalere meget klart til amerikanerne, at man jo skal fastholde den politiske dialog, der er på det sikkerhedsmæssige og på det udenrigspolitiske område, gennem København, og at man ikke skal begynde at køre direkte gennem Nuuk eller det her projektmageri, hvor man stille og roligt køber sig til goodwill for måske at udnytte noget af den skepsis, der kan være over for rigsfællesskabet i Grønland.

Kl. 21:44

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ministeren.

Kl. 21:44

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod):

For det første er jeg fuldstændig overbevist om, at USA og andre kender rigsfællesskabets konstruktion fuldstændigt. Jeg synes, det er glædeligt, at amerikanerne genåbner deres konsulat og sætter nogle penge af til et større samarbejde mellem USA og Grønland og støtter i øvrigt den grønlandske regering i det, ligesom EU jo gør det, altså åbner et kontor i Nuuk. Og fra udenrigstjenesten har vi også som et led i at styrke det arktiske styrket ikke bare vores eget herhjemme i Danmark, men også i Grønland. Vi har også en medarbejder i Nuuk fra udenrigstjenestens side, fra Udenrigsministeriets side.

Så jeg synes, det afspejler den udvikling, der er i det arktiske, og vi skal alle sammen investere i det, og jeg er glad for, at vi med vores tætteste sikkerhedspolitiske allierede, som jo er USA, kan have det her gode og tætte samarbejde. Så jeg oplever ikke udfordringer af den karakter, som hr. Marcus Knuth er inde på her.

Kl. 21:45

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så er det hr. Karsten Hønge.

Kl. 21:45

Karsten Hønge (SF):

Jeg nævnte det i min ordførertale, men nu synes jeg alligevel også, at jeg vil sige det her. Altså, jeg synes, det er et godt skridt, regeringen har taget – og man gjorde det på det rigtige tidspunkt – at sige til Grønland og Færøerne, at vi bliver nødt til at lave en nyopstilling af holdet, når man møder op i Arktisk Råd. Og det er en god idé at lave kontaktrådet. Så ubetinget ros herfra.

Jeg tænker mere på, at det nogle gange i samarbejdet er, som om det sker i små ryk – vigtige, men alligevel små ryk. Mon ikke det snart ville være på tide, at vi redefinerer mere fundamentalt, hvordan de tre dele af rigsfællesskabet er sammen. Kunne det snart være på tide, at vi siger, at vi nu simpelt hen vil se mere fundamentalt på, hvordan vi med respekt for grundloven alligevel kan lave det store ryk, den store imødekommenhed, den store, nye redefinering af, hvordan vi på en ny og mere ligeværdig og respektfuld måde er sammen på? Er det ikke ved at være tiden til, at man tager den diskussion?

Kl. 21:46

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ministeren.

Kl. 21:46

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod):

Først og fremmest tak for rosen til hr. Karsten Hønge. Det er meget vigtigt for os, at ligeværdigt, respektfuldt, inddragende og tillidsfuldt ikke bare er nogle ord, men også er noget, vi gør i praksis, f.eks. når vi optræder sammen i Arktisk Råd. Men det, som har ligget regeringen på sinde siden dag et, har netop været at styrke det

konkrete, kontinuerlige samarbejde mellem Grønland, Færøerne og Danmark om udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitikken. Altså, vi har selvfølgelig nogle statsretlige og folkeretlige rammer. De er der, men inden for dem kan vi jo lave rigtig mange vigtige ting sammen, og det er det, vi gør nu. Vi har oprettet det her nye kontaktudvalg de tre regeringsdele imellem for netop at lave en afspejling og diskutere, når noget, som er et overtaget område – og fuld respekt for det – f.eks. samtidig har en sikkerhedsdimension. Hvordan diskuterer vi det? Kan vi finde et fælles fodslag omkring de udfordringer, vi står med? Så vi er godt på vej. Så jeg er helt enig i, at det skal vi dyrke endnu mere.

Kl. 21:47

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Hr. Karsten Hønge.

Kl. 21:47

Karsten Hønge (SF):

Der er det bare, jeg tænker, at Danmark skulle tage initiativet i stedet for ligesom at vente på, at der er en frustration og utilfredshed, der ulmer, og som sådan fladpandede nationalister puster til, synes jeg nogle gange. Så bliver det til mere, end det egentlig kan bære, og så bliver det sådan en uhåndterlig diskussion. Og så bliver det måske nogle gange en oplevelse for Færøerne og Grønland, at det er, som om man skal presse Danmark til at gøre nogle bestemte ting. Så er det, jeg tænker på, om det ikke var bedre, at Danmark selv tog initiativet til, om jeg så må sige, at redefinere rigsfællesskabet, så man ikke skal stå over for den der frustration og tvivl, og simpelt hen starte på en frisk.

Kl. 21:48

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren.

Kl. 21:48

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod):

Altså, for ikke at tale forbi hinanden, vil jeg sige til hr. Karsten Hønge, at det, der i hvert fald har været den her regerings ønske, har været at tage initiativer af forskellig slags, bl.a. helt konkret i forhold til Arktisk Råd, som hr. Karsten Hønge var inde på. Hvem underskriver erklæringen på vegne af kongeriget? Det gør Grønland nu. Hvem taler som den første? Det gør Grønland. Vi har også konkret styrket samarbejdet mellem de tre rigsdele, og jeg tror, vi beviser i det daglige arbejde, at den tillid er noget, vi langsomt kan bygge op og gøre os fortjent til.

Kl. 21:48

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 21:48

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak for ordene, og tak for samarbejdet også herfra. Jeg vil egentlig bare gerne stille et kort spørgsmål, for jeg synes, at sikkerhedspolitik har fyldt rigtig meget her til aften. Bliver sikkerhedspolitik en del af kongerigets arktiske strategi?

Kl. 21:49

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren.

Kl. 21:49

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod):

Ja, i den forstand, at det gælder det at have fokus på lavspænding, det at holde det arktiske samarbejde konfliktfrit, det at bygge på det gode samarbejde, der jo er. Det gælder alle de fem arktiske

kyststater og alle de otte faste medlemmer af Arktisk Råd, og det gælder det arktiske folk – de 4 millioner, som bor og lever i det arktiske område. Alt det er jo også sikkerhedspolitik. Det er med til at sikre, at vi, som jeg nævnte, kan holde Arktis konfliktfrit. Det var også noget af det, der lå mig meget på sinde, da jeg var sammen med den amerikanske udenrigsminister, Antony Blinken, både på mødet i Danmark, men også i Grønland – altså at have fokus på, hvordan vi alle sammen kan bidrage til, at spændingerne ikke stiger i Arktis. Hvordan kan vi bibeholde Arktis i overensstemmelse med Ilulissaterklæringen, som vi alle sammen er optaget af? Så det er klart, at det ligger som et fundament for det hele.

Kl. 21:50

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Fru Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 21:50

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak. Lavspænding og fred er i hvert fald en forudsætning for at skabe vækst og udvikling i det grønlandske samfund. Jeg kunne godt tænke mig at høre, om Folketinget bliver inddraget igen i forhold til kongerigets arktiske strategi, før den bliver fremlagt. Tak.

Kl. 21:50

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren.

Kl. 21:50

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod):

Ja, det er klart, at det vil vi gøre. Nu har vi i de tre rigsdele, de tre regeringer, en proces i gang, og en ny grønlandsk regering i naalakkersuisut vil jo fremlægge sin egen strategi, og det vil man også på Færøerne. Når tiden er inde, kan vi selvfølgelig konsultere hinanden, men vi har også haft en lang inkluderende proces undervejs og har allerede, synes jeg, nået at blive enige om mange prioriteter. Så uden at gå i detaljer vil jeg sige, at jeg glæder mig til den fortsatte proces. Det er jo et levende dokument. Det er ikke bare en strategi, men noget, der skal køre løbende.

Kl. 21:51

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ministeren. Der er ikke flere korte bemærkninger.

Jeg har ikke registreret flere, som ønsker ordet, og dermed er forhandlingen sluttet.

Kl. 21:51

Meddelelser fra formanden

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 10. november 2021, kl. 13.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der vil fremgå af Folketingets hjemmeside.

Mødet er hævet. (Kl. 21:51).